

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Confessionale "Defecerunt"

Antonin <Florenz, Erzbischof, Heiliger>

[Esslingen], nicht nach 1474

Opus Anthonini [...] De erudicione Confessorum feliciter incipit

[urn:nbn:de:bsz:31-309472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-309472)

Opus Anthonini archiepi florentini in theologia
illuatiissimi. In q̄ vtrozq̄ iure expertissimi **De eru-**
ditione Confessorz feliciter incipit:

¶ Prologus.

penit
Aug
diuiz
Efecerunt scrutātes scrutatio ait psal:
mista. Scrutantes aliozū p̄cā sunt cō:
fessores. Scrutinū autem est inquisicio
facta in confessione. In quo qz multi cō:
fessores deficiūt non bene et sufficienter se habētes
in audientia p̄fessionis p̄sequēter deficiūt etiam in
se a gracia dei ⁊ multum offendentes. Ne ergo de
ficiat quod esse ad sui ⁊ aliozum p̄niciē diligenter
cōsiderent ⁊ obseruent quod ait **Aug⁹ in decre. de**
pe. di. vi. c. i. videlicz Caueat spūalis iudex ut sic n̄
cōmiserit crīmen nequicie ita nō careat munere scie
Judiciaria em̄ potestas hoc exposcit vt quod ha:
beat iudicare discernat. **Diligēs** igit̄ inquisitor ⁊
subtilis inuestigator sapiēter ⁊ quasi astute iērozq̄
a penitente que forte preverecūdia vellet occultas:
re. **Hec ille.** **Ubi** tria insinuat p̄fat⁹ doctor que re
quirūtur in idoneo cōfessore. **Et p̄mū** ē vt habeat
auctoritatē siue potestatem soluendi competentem.
Secūdū vt hēat scīaz ad h⁹ mōi sufficiētē. **Ter:**
cū vt faciat inērogacōnem de peccatis diligentem.

¶ De potestate confessoris in audiendo cōfessio-
nes et absoluendo.

¶ Capitulum p̄imum.



Quantum igit̄ ad p̄mum ut habeas auctori-
tatem audiendi confessiones. si es in ordi-
ne mendicācū requirē. **P**rimo q̄ habe-
as licenciam a p̄latis tuis non solū quo ad fr̄es s̄
quo ad seculares. **S**ecundo ut habeas licenciam a
p̄p̄o sacerdote eius qui est audiendus v̄t specialem
v̄t gn̄alem. s̄ p̄ presentacionē factā corā diocesano
vel aliq̄d equiualens. sc̄dm formā de sepul. du. **E**t
ex hac licencia non vales absoluē h̄ntes domicilia
in alijs dioce. nec etiā hoīes illius dioce. in q̄ pre-
sentatus es extra ipsam diocesim fm̄ fran. & ab. &
vales **a**ud. **N**ec vales absoluē ab aliqua excōicacōe ma-
iore. non habendo aliā auctoritatem specialem sup̄
hoc. q̄ si hoc facis absoluendo aliquē ab aliqua sen-
tencia scienter uel ex ignorancia iuris sententiā ex-
cōicacōis in curris. aqua circa sedem ap̄licam non
vales absolui. et hoc verū ē de sentētia a iuris. sec̄d̄
si absoluēs a sentētia hoīs quia q̄uis male facēs
et ille non esset absolutus non tñ sententiā excōis-
cacionis incurreres fm̄ pe. ex̄ de p̄u. re. in Cle.
Item ex t̄li licētia sic habita. nō vales absoluere
a p̄cc̄is. quoz̄ absolutio diocesano reseruāt̄. **E**t
q̄ s̄t tales cas̄ circa hoc s̄t variē opinioēs et
aliq̄ p̄les & aliq̄ paucōres ponūt. **E**t ī h̄ m̄ktū staē
psuetudini diocesū & diocesanoz̄. **I**do nō firmē ī-
hereas ei q̄d d̄r de ista materia ī sūma pisana q̄ntū
ad illos casus expressos. **S**ed vt cauci⁹ & clarius

procedas a diocesano queras quos cas⁹ velit sibi
reseruare quibus expressis de ipsis te non impedi
as sed ab omnib⁹ alijs auctoritatem siue licentiam
petas. Si ergo habes pre manib⁹ casum alicuius
peccati solum a quo non potes ab soluē si alias pe
nitens est bene disposit⁹ ab soluas tu ab hys a q^{ib⁹}
vales et de residuo mittas eum absoluēdū ad illū
qui habet sup hoc auctoritatem et tu vadas pro eo
ad capiendū auctoritatem. Sed si reperis eum in
notatum aliqua sententia excoicacōis maioris aq^{ue}
non potes ab soluere quia scilicet sup hoc nō habes
auctoritatem specialem. non absoluas eū a peccatis
nisi prius obtinueris absolucionem excoicacionis
ab eo qui p^{er}. Quia s^{ecundum} Tho. in e. di. xviii. absol
ucio ab excoicacōe debet precedē absolucōz a pec
catis q^{uia} excoicacō n^{on} p^{otest} absolui a p^{ec}catis cū nō sit par
ticeps sacram^{entorum}. Et id circo cautū ē. ante iteros
gacōz de p^{ec}catis interrogare d^e hys p^{ro}pter que possis
suspiciari s^{er}itentē incidisse in aliquam sententiā. ne
videlz audies p^{ec}ca et nō ualendo impedire absolu
cionem propter impedimentum excoicacionis res
maneat scandalifatus. Ab excoicacione autē min
ori qua scilicet incurritur participando p^{ap}pue cū
excoicatis in casu non concesso. nec tamen in crimi
ne propter quod ille est excoicatus. quia tunc et
ipse pariformiter esset ligatus. extra. e. Cōubme.
vales absoluere et debes ante absolucionē a p^{ec}catis.

*Ab solucio aucto
ritatis d^e p^{er}
admittit*

8. 1. 1. 1. 1.

no

8. 1. 1. 1. 1.

Personas autem habentes domicilia ex diocesi ubi
habes auctoritatem ad iocelano ut possis absoluere.
oportet ut vel tu vel ipse qui est audiendus super hoc
habeat licentiam specialem vel generalem. **S**acerdos vero
secularis si habet beneficium vel ecclesiam que habet cu-
ram animarum. eorum quoque ipsam recipit. habet licentiam
audiendi confessiones parochianorum illius ecclesie solum
sine alia licentia speciali. non tamen ex ipsa licentia tibi
potest absoluere a casibus episcopo reservatis. nec etiam potest au-
dire parochianos aliarum ecclesiarum nisi habeat licentiam
ab episcopo super hoc vel alio qui dare possit. aut ipse per-
mitens habeat licentiam ut possit confiteri. et hoc siue ab
episcopo. siue a suo parochiali sacerdote. ut dicit hostiensis in
summa. **I**n articulo tamen mortis potest quilibet absoluere
a quolibet sacerdote. etiam non habente super hoc auctori-
tatem ubi qui posset non adesset. et a qua cumque ex-
communicationis sententia etiam apostolice sedis reservata. que ad
absolucionem. et ab omni casu peccatorum et de qua-
cumque diocesi existet. **S**i tamen periculum euadit quantum
ad sententiam excommunicationis oportet quod se etiam repnet et
qui regulariter ualeat absoluere. alias remittit in
eandem sententiam. et hoc debes et declarare. **E**t quibus ex-
sententiam excommunicationis propter iniectorum manuum violentiam
tam cuius absolucio est apostolice sedis reservata potest
quod absolui auctoritate episcopi sui in quibusdam casibus ex arti-
culo mortis ut non. innocencius. titulus. de excommunicationibus excommuni-
catione prima. **I**stud tamen non est extendendum in absolucione

Imaginatio uel...

S. d. l. ...

ab excoꝛcacionibꝫ alijs aplice sedi reseruatis et sen-
tencijs ab homine. **S**ed solum pmittitur in articulo
lo mortis absolucio hec fm inno. Sed multi docto-
res in hoc dicunt stra inno. Vnde de ista materia
habes diffuse in ista parte p̄ma C. xxij quod incip̄t
eos qui ibi omnino videas. Et quia qui ligat⁹ ē
non valet aliū absoluere ideo si esses aliqua sn̄ia iz
retr⁹ excoꝛcacionis maioris v̄l suspēsiōis. ⁊ h⁹
modi auctoritate ꝛcessa vti non valet. Quod si cō-
tingeret v̄l p̄ ignorantiam v̄l p̄ in aduertenciā v̄l
certam sciam te aliquē absoluere a quo non valet
bas siue sententia siue peccato vltra p̄d̄m ꝛmissū
teneris si valet ꝛmode. manifestare illi errorem ꝛ
missum. cñm apud ec̄ciam militanteū non sit abso-
lutus. **N**oc tamen verum est si excoꝛcatus eras
notorie. Nam fm pe. de. pal̄ absolucio ab occulte
excoꝛcato tenet vt habes ifra ī sc̄da parte. d̄ abso-
lucione ꝛpter absolucionē tamen a peccatis solum
in casu non ꝛcesso ⁊ si grauiter peccas sentēciā ex-
coꝛcacionis vel aliā nō incurris. Dicūt ec̄iā inno.
hosti. et Cui⁹. q̄ qui ꝛfessus est ei qui de iure non
habet beneficiū puta symoniaco vel intruso. ⁊ h⁹
modi quando hoc scitur tenetur iterū ꝛfiteri ei qui
possit eum absoluē. ex. de pe. ⁊ re. Si Ep̄s li. vi.
Sꝫ regularit̄ fm hosti. debz q̄s ꝛp̄o sac̄doti ꝛfiteri.
v̄l alteri de ei⁹ licencia Ex̄ d̄ pe. ⁊ re. ⁊ d̄ pe. di. vi.
Placuit. **C**a⁹ 2⁹: Quis sit ꝛp̄us sacerdos.

ligatus ab

H St aut prius sacerdos. papa quo ad om̄s
Legatus quo ad eos qui habent domiciliū
in terris sue legacōis Ep̄us quo ad eos q̄
in sua dioceſi habent domiciliū ⁊ non ſūt exempti.
Sacerdos prochialis quo ad ſuos prochianos. ⁊
prelatus in eccl̄ijs vel monaſterijs ſeu cōuentibz ex
emptis quo ad ſubditos ſuos **I**te. p̄lati. ſ. p̄riarche
Archiepi Ep̄i ⁊ alij exēpti p̄lati poſſūt ſibi eligē
p̄feſſorem ⁊ eccl̄a Cardinales abſentes cauſa legaci
om̄s. extra de pe. ⁊ re. ſ. de pro dilacōe li. vi. Qui
tamen p̄feſſores electi nō poſſunt abſoluere ip̄m a
maiori excōicacōe ⁊ in caſibz grauiozibz ex de pe. ⁊
re. Si ep̄us li. vi. Quia igit̄ p̄feſſores iſtituti in
ordine p̄dicatoz et minorz poſtq̄ fuerint p̄ntati p̄
ſuperiores ſuos dioceſanis ⁊ ab eis acceptati ſi ſine
cauſa iuſta abſoluēdi licencā dare recuſarent dioc̄
ceſani. ex cle. dudū. de ſepul. p̄nt audire p̄feſſiones
non tamen ex hoc abſoluē a caſibz reſeruatis ip̄is
dioceſanis nec tenēt p̄ntentes qui volunt eis cōfi
teri d̄ illa dioc̄. petē licencā a p̄ochiali ⁊ alio. **Q**uī
h̄mo eis inuitis ⁊ p̄traditentibz. **E**t glo. **B.** que di
cebat contrariū fuit tanquam falſa. condempnata
per Cle. quartā in quodam p̄uilegio ordinis p̄
dicatoz et minorum **C**t hoc ipſum tenet Jo. an.
extra de pe. ⁊ re. Si ep̄iscopus. li. ſexto. nec tenēt
eccl̄a ſic confelſus p̄prio ſacerdoti confiteri vt ī
extrauaganti Jo. xxij. que incipit. Vas electōis.

Posunt etiam diocesani sine pre dicta solēpnitate
scilicet pñtacionis dare licēciā p̄dictis religiosi
audiendi cōfessiones & om̄ ittere jurisdictionez eis
ut placet & licēcia data siue per pñtacionem siue
p̄ aliū modū durat post mortem p̄latorū quousq̄
fuerit eccl̄ijs p̄sum & hoc ex p̄uile. Cle. **Itē scōz**
Tho. in g. di. xvij. Si subditus scit p̄p̄um sac̄dotē
esse hereticū aut sollicitantem ad malū aut fragi
lem ad peccatum qđ quis ei cōfiteatur & p̄num ul̄
si p̄babiliter estimatur reuelator cōfessionum ul̄ si
p̄ccm̄ de quo quis habet cōfiteri sit om̄issum cōtra
eum. **In h̄ijs & similibus** quibz timet penitens pro
babiliter ex cōfessione sibi ul̄ sac̄doti piculum im̄i
ere. debet recurrē ad sup̄iorē ul̄ pettē licēciā alteri
cōfiteri. quā si habere nō p̄t ul̄ non possit idem iu
diciū esset sicut & de eo q̄ nō habet copiā cōfessoz
Idem tenēt pe. Al. & Inno. & addūt consequē qđ si
necitas im̄ineret et alium nō possit h̄re cōfiteat̄ pec
catū i gñe s̄n̄ eo d̄ q̄ possit puenire malū. **Itē scōz**
hosti. vagabūdi & qui querūt domiciliū quo se cō
ferant pñt ubiq̄ cōfiteri. h̄ijs tñ q̄ valēt absolue et
audire cōfessionem. **Et scđm eūdem qñ q̄s itraētur**
est iustū bellū ul̄ mare & deest p̄p̄ sac̄dos p̄t alteri
cōfiteri sine licēcia. **Itē scđm guil. pegrini** romi
pere. negociatores & uatores si cepint perā & ba
culū a p̄p̄s sac̄dotibz & aliē de licēcia eozum iē acri
puēint. p̄sumēdum est eis data licēcia cōfiteri

Sed si sine licentia iter assumerent non possunt profiteri alteri. s. vt absoluant nisi in necessitate Ioh. Inno. et hosti. Cui autem debeant ordinarie profiteri Cardinales Curiales Reges et principes et prelati non exempti et canonici et presbiteri vel clerici et qui habent domicilium in diuersis diocesis vide in summa hostien. § pe. et re. et in summa Pisani. Confessor 3. et 13. et in sequentibus.

¶ De casibus reseruatis diocesis Capitulum ecclesie.

Si sunt casus diocesis reseruati. Et primo in summa Pisani. c. Confessor. dicitur quod benedictus. xj. de clarauit quatuor casus esse de iure. et. v. de consuetudine. Primus. peccatum clericum. propter quod incurrit irregularitatem. Secundus de mendicariis. Tertius de peccato ubi est indicenda sollemnitas. Quartus de excommunicatione maiori. Quintus de homicidio voluntario. Sextus de violatione ecclesiastice libertatis. Septimus de violatione immunitatis. Octauus de falsariis. Nonus de sortilegiis. quia illa excommunicatio benedicti vacat pro clerico dudum. de sepulchro. Ido non potest induci pro iure omnium sed potest induci quod. s. vir sapiens ipse benedictus benedictus clarauit. dicit tamen pro ea quod potest episcopi in suis episcopatibus pro ut eis videbitur expedire reseruare et multo magis consilium sinodale et prouinciale. **¶ No. an. ex. § pe. et re. c. si episcopus. li. vj. glo. 3.** dicit esse casus reseruatos blasphemiam dei et sanctorum et inuersionem clandestinam contra idem dictum alias ecclesie esse dicit esse quod solet episcopus reseruare casus omnium publicorum criminum enormium.

in y. dicitur propter p. m. in y. dicitur propter p. m.

Oppressores filiorum cum proposito vel ex casu. Casus falsi
testimonij purij. Incestus. corrupcionis moralium. coe-
cum brutis. cuiuslibet sortilegi homicidij et hys si-
milium. **H**osti. in summa que dicitur copiosa ponit
omnes predictos casus et addit. Item de iudicio contra
naturam et maxime cum brutis. Item si ipse episcopus audis-
sit confessionem de aliquo peccato. et excludit quod etiam
de alijs enormibus que consuetudo generalis et specialis
episcopis refuat idem iudicium est. in quibus etiam episcopi aliquos
ciens mittunt peccatores ad sedem apostolicam propter enor-
mitatem criminum et aliquociens ad tertiozem **guil.**
Spe. in suo reportorio ultra predictos casus addit
de verberantibus patrem et matrem: de deflorantibus
virgines vi oppressas vel seductas: de baptisantibus
propositos filios sine necessitate: de tenentibus ad baptismum siue
ad confirmationem propositos filios sine necessitate: de obven-
te matrimonio pro uotum castitatis: de simoniis: in quibus
cumque genere de fornicacione cum iudea vel saracena: de pro-
cipiente filium pro adulterio quem vir credit filium suum
de procuratore aborsu in se vel alia: de strabente matrimonio
pro sponsalia iure firmata: de coeunte cum baptisata ab
eo. vel eius confessionem auduit: de usurarijs: de celebrante in
altari non consecrato. vel sine ornamento. vel sine indumentis.
de celebrante non ieiuno. In fine autem sic dicit.
Ponere tot casus nichil aliud est quam sacerdotum
potestatem restringere. Unde breuiter dico sacer-
dotes omnia posse in occultis quo ad forum penitentiam

hosti

guil

que specialiter nō sūt in iure **E**p̄is reſuata. ⁊ que
nō sūt ip̄is ſacerdotibus directe ul̄ p̄ aliquā ſeque-
ciam inēdicta ar. ex. uideat ſi et de ſen. ex. nu. p̄ hoc }
tamē fateor q̄ vbiq̄ graue delictū fuerit l̄ enoz }
me ſuperioris eſt iudiciū requirēdū vl̄ etiā p̄pter ca-
ſus nouitatem vl̄ ambiguitatem. Idem etiā fateor
de oibz caſibz i q̄bz ſic fieri ē i q̄libz eē. ſuētū **To.**
8 lig. i. ſclaraciōe q̄ fecit ſup decre **O**m̄is utriuſq̄ }
diat q̄ fratres predicatores ⁊ m̄iores poſtq̄z fuē }
int diocelam̄s p̄ſentati p̄nt ab oibz p̄cc̄is abſoluē }
exceptis tamē ep̄is reſuatis in iure om̄i. Probat }
aut hoc ſic. n. viij. in ſtitucōe ſup̄ cathedram de }
ſepul. In cetera d̄ ſfeſſozibz. q̄ntū ad fr̄es p̄dicato }
res ⁊ m̄iores ſic dicit. Statutum ⁊ ordinam⁹ auc }
toritate p̄dicta ut **O**ḡr̄ p̄dicatoz ⁊ m̄iſter m̄ioz }
ḡn̄alis vel alius de hoc ibidē p̄ ſtitucōz p̄dictā de }
putati ad p̄nc̄iā p̄latoz p̄ ſe vl̄ p̄ alios ſe ſferāt et }
hūilic̄ petāt ut fr̄es q̄ electi fuerit ad audiēdas cō }
feſſiōes ſbditoz ſuoz audire valeāt d̄ licēcia gr̄a }
et beneplacito eozundem p̄latoz et ſequitur ibi }
dem. i. **S**i vero p̄lati hanc licēciā ex hibē reſuſa }
uerint. Nos illam ex nūc concedimus fratribus }
ſic electis d̄ ap̄lice p̄tatis plenitudine **E**x quo ſatis }
dāē i telligi q̄ **O**ditoz canonis magis iēdit q̄ m̄ḡri }
⁊ cet̄i p̄dicti p̄latis eccl̄ie ſbitā r̄iēciā i h̄ cāu exhibē }
tāt q̄z ab eis dictā licēciam obtineāt. q̄z ea ab ip̄is }
non obtenta firmitus p̄ iſtum canonez obtinetur.

reſuatis

Concessa igitur homini licentia et obtenta ostendit papa
quanta sit auctoritas que in foro penali conceditur cum
dicitur per hominum secessionem non intendimus fratribus ipsis
potestatem ob hoc impedire amplioris quam in eo curatis seu
sacerdotibus parochialibus est a iure secessa. s; fm guil.
in reportor. in Rubrica Sup quibus sit penitens ad
episcopum remittendus. Sacerdotibus parochialibus est a iure
secessum que in occultis quantum ad forum penitentiale potest
imponere penam de omni crimine exceptis casibus episcopis
reservatis in iure ar. ex. de iudi. Atque clericis de sen.
ex. Nup. Et hec auctoritas conceditur per constitutiones dicitur
tamen fratribus predictis. De casibus autem per consuetudines
vel per episcopos reservatis quos hostien. et plures doctor
res ponunt communiter. Idem Guil. dicit. Tot casus
ponere nichil aliud est quam potestatem sacerdotum restringere
que tamen est sibi plenarie attributa Unde dico bre
viter sacerdotem omnia posse in occultis quantum ad forum
penitentiale que non sunt specialiter in iure reservata episcopis
que non sunt ipsis sacerdotibus directe vel per aliquam sequentiam
interdicta. Habent enim sacerdotes parochiales potestatem et
iurisdictionem ordinariam super populum sibi commissum ex
de pe. et re. Omnis utriusque. Et licet Episcopi possint
sibi reservare certos casus. ij. di. ij. Novo testamen
to. qui tamen competunt inferioribus de iure ut
dictum est. tamen hanc potestatem non habent gratia
liter seu simpliciter Episcopi super eos secundum
Guilhelmum. duran. nisi in duobus casibus.

Inno. directe vt cum aliq̄ fuerint legitime depre-
hensi q̄ merito sint tali potestate p̄uati. **A**lio mō
p̄ aliq̄ suemēciā ut cū talis casus euenēit i quo ad
vtilitatem p̄munem expediat q̄ talem casū sibi res-
tineat et aliter non. **P**robat h̄. xxv. q. i. c. d. eccle:
siasticis sacramentis vel p̄uilegijs vbi dicit gre.
Si n̄ra defendim⁹ ita et singulis quibusq̄ eccl̄iasti-
cis sua iura seruam⁹. **N**ec cuiuslibet gracia fauente
vltra q̄ mereat imp̄ior. **N**ec ulli hoc qd̄ sui iuris
est ambitu stimulan̄te denegabo. xi. q. i. puenit di-
cit. **E**t sic ex p̄dictis p̄z quid tenēdū sit de casibus
quasi infinis reseruatis p̄ quedā p̄silia p̄uincialia
& sinodalia p̄ promulgacōz istius cōstitucōis que
fere euacuāt totā potestatem ip̄oz frat̄z & prochi-
aliū cū sit tñ vtriusq̄ plenarie attributa a iure nec
expediūt vtilitati subditoz imo porūt eis laqueum i-
ura salutis. **S**ed quid si aliqui vellent defendere
q̄ h̄mōi casus essent racōnabiliē resuati quātum
ad ip̄os sac̄dotes prochiales cū de foro p̄latoz sint
& eoz ordinacōibz sint subiecti nūqt frat̄res p̄dicti
sunt obligati ad h̄mōi casus reseruatos. dicendū
q̄ n̄. **N**ā exēpti sūt nec s̄ ordinacōibz p̄latoz subdi-
ti ut extra d̄ excel. p̄la. nimis praua. et ista p̄situs
cō r̄mouet & cassat oēs p̄suetudīes & statuta facta
& ordinata p̄tra p̄missa ip̄stitucōe p̄ alicui p̄missozū
ifra. e. nos etenī. **C**ū igit̄ ccedat h̄ q̄ntū ad forū
penitenciale fratribz ipsis illa auctoritas quam

habēt sac̄dotes parochiales a iure. qui ē ab omni
crimine. exceptis tñ casib⁹ ep̄is resuatis ī iure ut
dictū est. manifestū ē q̄ fratres p̄dicti non tenētur
ad h̄mōi casus p̄ statuta p̄uincialia ⁊ s̄ynodalia
reseruatos. cū nō sint eorū ordinacōib⁹ subditi vt
dictū est īnto negando ne ip̄i fratres absoluant in
casib⁹ resuatis ep̄is ī iure de oib⁹ alijs p̄cessisse ui
detur quia vnū negando alterū p̄cedendo cōcessit.
xxv. di. qualis. Nec possunt p̄lati hanc p̄cessionez
reuocare nec eciam defalsare non directe negando
eam dum ab eis petitur quia negando ipsam fir
mi⁹ per istum canonem obtinetur vt patet tercio
infra eodem si vero. Nec prohibendo in directe
per aliquam sentenciā vel p̄ceptum ne parochi
am eorum confiteantur eis vt extra de p̄uilegijs
quanto. Nec per retencionem multorum casus
um sicut dictum est quia hoc fieret in fraudem istius
legis quod fieri non debet vt extra de concess.
p̄ben. p̄sti. **S**ileat ḡo hic jo. mo. q̄ dicit q̄ si ep̄us
p̄t artare p̄tatez ordinariā curatoz p̄t multomag
artare eē ordinariā ip̄oz frat̄z. qd̄ p̄ superiorē p̄ce
diē p̄ inferiorē artari seu reuocari n̄ p̄t ut p̄t. xxj.
di. inferior et in cle. de elec. romani. Ad restitucōz
aut̄ cle. de p̄uile. rel. vbi dicit q̄ religiosi ī cāib⁹ se
di aplice ā locoꝝ ordinarijs resuatis quemq̄ absol
uere non p̄sumāt. Respondendū est q̄ intelligi hoc
de reseruatis in iure sicut intendit ista constitucō.

Non aut de reseruatīs p̄ osuetudines v̄l statuta
alioꝝ p̄latorū q̄ ista remouet papa ī cōstitutione p̄
fata. Et p̄ osequens vt uidet̄ q̄cquid dicatur p̄ an-
tiquos v̄l modernos doc. de talibz casibz p̄ ep̄os re-
seruatīs totum reuocat̄ p̄ cōstitutionē istā specialit̄
ter quantū ad dictos fratres. Si em̄ cōstitutio
posterior licet non faciat mentionē de priori ipsam
reuocare noscat̄ de cōstitu. licet. li. vi. multo magis
reuocare debet dicta doctorū si in cōtrarium pmul-
getur hcc Jo. de lig. Nota tñ q̄ p̄supposita ista de-
claracione Jo. tanq̄z uera non tamē possent per h̄
fratres p̄dicti ab soluere a casibz reseruatīs p̄ sino-
dales vbi esset annexa sn̄ia excōdicacionis quia de
iure om̄ni absolutio ab excōdicacione pertinet ad
ep̄m. Item. remanet adhuc res satis dubia. q̄ v̄z
sint casus qui in iure reseruant̄ ep̄is directe v̄l p̄
aliquā quēuēciā a quibz alij v̄l ip̄i fratres nō pos-
sunt absolue. secūdu eūdē. lo. 4. quod vnus dicit r̄-
seruatū. alter dicit nō reseruatū. 4. ideo tucioꝝ
via est si fieri p̄t vt seruē quod didū ē in p̄ncipio
capituli. Item extali licencia disp̄sacō p̄ om̄ta-
cio uotoꝝ p̄ iuram̄toꝝ. secūdu om̄es ptinet ad dio-
cesanos quedā tamē ex h̄is pape reseruat̄. Disp̄-
sacō at̄ ic̄toꝝ quō p̄ qñ ad ep̄m pt̄eat. uide infra ī 2
pte. i. c. de resti. Nota quod dicit Jo. an. ex̄ de
offi. mca. sup. c. lcz. in glo. q̄ si ep̄ dedit vicarium
generalem. 4. in mandato expressit aliquod de istis

q̄ requirē speālis secuta ḡnālī clausula ⁊ oīa alia
q̄ p̄ nos possumus et eciā si mandatū exigant spe
ciāle. s̄m̄ hosti. satis videt̄ q̄ specialia possit ad istā
p̄curatoris. vt̄ j. d̄ p̄cu. quid agendū. Secus si ali
quod de speālib̄ nō fuisset exp̄ssum. hec ibi. Quod
vidz̄ intelligendū quantū est de virtute verbor̄ et
in foro p̄tencioso. Nam si p̄staret de intencione p̄ce
dentis auctoritatē. etiam si aliquod speciale nō ex
p̄meret ī ḡnālī p̄cessione. videt̄ speālia p̄cessisse.
xxij. q. v. humane. Et idem p̄t̄ intelligi de licēcia seu
auctoritate data ab ep̄o vt̄ plato confessioib̄.

De pericia p̄fessoris quam debet habere.

Capitulum quartum.

Quantū ad .ij. debet p̄fessor h̄re sciēciā que
sufficiat ad hoc opus debite exequēdū vt̄
sciat discernē inter leprā ⁊ leprā. q̄d mul
tipliciē p̄t̄ intelligi. Et p̄mo scias discernē iē p̄cēni
cui ānexa est. aliqua sententia excōicacōis ul̄ iēdidī
quo ad omēs. ul̄ eciā suspensōis l̄ irregularitatis
q̄ ad p̄sonas ecclīasticas. Et p̄cēz cui n̄ est ānexum
aliq̄d tale ⁊ in primo casu si est excōicacō a iure
sue sui sue p̄ticulari sinodaliū. remittas eum ad
suum dioecesanum nisi esset casus se. ap. reseruatus
Si autem excōicacō sit ab homine. tunc non va
let dioecesanus eū absoluere nisi eam tuliss̄ sed re
mittas eum ad illum qui tulit sn̄am. de h̄is tamē
vide plenius infra in tractatu de excōicacōibus.

Secundo scias discernere in lepra peccati mortalis. & lepra peccati venialis. saltem quo ad omnia. Nam venialia quedam non sunt de necessitate confessi: omnia. Et ideo non est necessarium ita insistere inquisitioni de numero & circumstantiis eorum sicut de alijs. Et dico de illis venialibus de quibus clarum est ipsa esse venialia. Nam ubi dubium est. an scilicet esset mortale a veniale. siue ex ipso actu in se. siue quia confitens nescit ita declarare. quod possit inde conclusio elici. tunc diligentius est interrogandum. De lepra vero peccati mortalis scias tertio discernere inter lepra & lepra id est in una specie & alia. Non enim sufficit confiteri peccatum mortale in genere. sed oportet. quod confiteatur in ultima specie. sicut omnes doctores. Sed quia circumstantie peccati aliquando variant speciem ideo oportet esse te scire & interrogare de circumstantiis peccatorum & maxime que trahunt peccatum in aliam speciem quia ille sunt de necessitate confitende. Circumstantie autem continentur in hoc versu. **Q**uis. quid. ubi. per quos. quibus. cur. quando. **J**o. in Summa confessorum sic exponit istum versum. **Q**uis utrum sit masculus vel femina. i. juvenis aut senex. nobilis aut ignobilis. liber vel servus. In dignitate vel officio constitutus vel non. sane mentis. vel insanus. **C**onsanguineus vel extraneus et similia. **Q**uid utrum hanc speciem vel illam scilicet fornicationis vel adulterium utrum etiam sit illud enorme mediocre vel parum

Verum manifestū vel occultū. vtz fetens ex s̄sue
tudine vel recens. **U**bi. vtrum scz in loco sacro &
non sacro. In domo dñorum v̄l alibi. **P**er quos
scz mediatores v̄l nūcios quia omnes tales sunt p̄
ticipes criminis & ip̄e ē obligatus p̄ p̄ccis eorum.

Quibus r̄cū quibus p̄ quibus & contra quos peccat
uit. **C**ur. quali itencōe hoc fecit. & quali tēptacō
ione m̄ ductus. & vtz p̄uenit ip̄e tēptacōz vel
fuerit p̄uentus ab ea. vtz sponte v̄l coactus. v̄l
quali coactōe. vtz animo ludendi & nocēdi. **Q**uō
de. mō agēdi & paciēdi dicat ip̄e peccator. **Q**uā
diebus festiuis ieiunior. vel alias. vtz ante p̄niam
acceptam vel p̄ frangendo eam. quia maior īgrā
tudo est. **S**ed et circūstancias notabiliter agrauā
tes p̄ccm̄ ecā si nō mutant speciem. tucius ē dicere.
p̄cipue autē n̄ īterogandū est d̄ circūstācia. **C**ur
id est q̄ motu & fine fecit. qz illud aliqñ variat speciem
cū moralia trahant speciem a fine. vñ q̄ mechāe cum
muliere ut auferat ei sua. magis censendus est fur
q̄ mechus. q̄uis ecā mechāia ibi sit. **S**z ecā qñ nō
mutatur species multū habet agrauare v̄l alleuis
are talis circūstācia p̄e ceteris scilicet. cur. **N**ā
secundum **Thomam** ī quarto distīctione sedecima
Quamuis circūstācie que non mutant speciem
peccati non sint de necessitate confitende. tucius ta
mē est eas confiteri vt dictum ē. vt verbi gracia.
Si furtum faciendo. multum uel parum abstulit.

Si rixando leuiter vel acriter vel atrociter percussit
et huiusmodi. sicut dicit petrus in g. d. xvij. Non
tamen necesse est ad quolibet peccatum etiam mortale de
omnibus dictis circumstantiis interrogare. sed plus et minus
secundum peccata et ipsas circumstantias. Alleviatis etiam cir-
cumstantias aliquam ut dicitur pe. in g. bonum est dicere. pro-
cipue quoniam possit oriri scandalum in mente auditoris
ex tacitate eius. dicit autem Tho. in quadam Epistola
quod circumstantie que trahunt peccatum ad aliud genus. de
necessitate sunt confitende. et dicuntur ille que habent
specialem repugnanciam ad aliquod preceptorum diuine legis.
Sicut furtum simpliciter repugnat huic pre-
cepto. Non furtum facies. Si vero fiat furtum
in loco sacro ex circumstantia illius loci habet repug-
nantiam ad illud preceptum quod est de veneracione
sacrorum. et sic additur noua species peccati et sic
de alijs. Et in fine dicit quod illud quod dicitur cir-
cumstantias non trahentes peccatum in aliud genus pec-
cati. non esse de necessitate confitendas non est re-
ferendum ad numerum quem aliquis confitetur si
potest quia non est unum sed multa. **S**cias etiam
quod discernere inter lepra et lepra. id est unum peccatum et aliud quod
ad numerum ne facias de centum et mille peccatis unam lepram
videlicet non interrogando de numero seu quot uerbis omisit ali-
quod mortale. de quo confitetur. Et si dicit propter
multitudinem iterationis se non recordari non est
subito dimittendum. sed insistendum quanto tempe

stetit i illo vicio ⁊ q̄ frequēter iterabat i fra illud
tpus utputa quociens in mense vel in ebdomada.
vt sic possit h̄ri numerus illius peccati. ⁊ si nō p̄c
tualiter saltem sc̄dm aliq̄ sp̄acōz. ⁊ tñ declarandū
est sibi ne dicat pl̄ q̄ h̄at i cōsciēcia sua sub occas
sione. ut i de sit magis secur⁹ dicendo pl̄ q̄ min⁹
vt mlti faciūt. ⁊ n̄ bñ. **S**cias vlt̄ discēnē iē le
prā ⁊ leprā. i. iē leprā p̄c̄i. cui ē ānexa āq̄ ob ligacō
satis factōis ⁊ restitucōis. et leprā vbi nō ē aliquod
tale. Nam i p̄mo cāu vltra p̄c̄m de quo debet dole
re. oportet insistē ⁊ i n̄rogare si est paratus satisfac
cere. Nam ubi nō habet p̄paratum animū ad satis
faciendū si posset nō esset str̄ctus. ⁊ p̄ p̄sequens n̄
debet absolui. De ista vero materia sc̄z satis faciēdi
⁊ restituendi que valde difficilis ē ⁊ intricata ha
betur in fine secū de p̄tis vbi aliquid dici poterit.
Item si p̄fessor circa hm̄i ⁊ alia difficilia nō ē ita
peritus q̄ p̄ se sciat nodos dissoluē. saltem sciat du
bitare de hm̄i. et sic p̄siliū querē a p̄ioribz nulla
facta exp̄ssione p̄sone cui⁹ p̄fessionē habet p̄ māibz
nec quocūq̄ signo vel v̄bo ip̄m prodat n̄ penitens
su p̄ hoc exp̄ssā sibi daret licēciaz nam quocūmq̄
directe v̄l indirecte sciēē vel inaduertenter manife
staret tale peccatum non habita licēcia grauiter
delinqueret. nō tamen pena que taxatur. ex de pe.
et re. om̄s puniretur. nisi in iudicio de hoc cōuin
ceretur. sed abritraria esset hm̄i p̄nā iungēda.

Et notandū q̄ circa sciētiāz cōfessori necessariā
sic dicūt doc. Tho. in. 2. di. 1. A. in expositiōe littē
hec sciētia ⁊ si nō sit maior. tamen tanta d̄bet eē
vt sciat discernē inē peccatum ⁊ non peccatum. ⁊
peccatum mortale et veniale. **E**t si in aliquo esset
dubitacō posset recurrē ad discretiores. Al. in. 2.
di. 1. A. dic. q̄ sacerdos nō tenetur scire nisi in cōi. q̄
sunt capitalia ⁊ q̄ sint mortalia coīa. ⁊ q̄ v̄ialia ex
genere. **S**z hec nesciens sicut idem dicit puto pec-
cat mortaliter inaudiendo. ⁊ eū instituēs plus pec-
cat q̄ ipse. ⁊ eū pmittens institutū mīstrare si sua
inter est talem phibere. **I**tem dicit q̄ in perplexis
q̄stioibz sacerdos p̄chialis ecclie debet ita discret⁹
eē ut t̄lia difficilia sciat nec p̄cedē i eis s̄n s̄riozi⁹
p̄silio ul̄ auctoritate. Henricus de ordine p̄dicato-
rum in quodā q̄libeto querens. verum p̄fessor te-
neaē scire de oībus que dicunt sibi in p̄fessioē siue
mortalia siue venialia. **S**ic dicit distinguēdo. p̄cā
sunt in duplici ḡne. **Q**uedā sūt peccata qz phibi-
ta. que si non essent prohibita nō essent peccata. vt
sunt omnia que sūt mere de iure positio. vt aus-
dire missam in die d̄nico. **C**onfiteri semel in anno
et om̄ioz reape ⁊ huiusmodi. **E**t talia tenē quili-
bet confessor scire nisi habeat causam rationabilem
que eum excuset. vt si forte tpe phibitōis erat in
carcere uel in terza longinqua. **A**lia sunt peccata
non quia prohibita. s̄ quia sunt de nat̄a sua mala.

Eciam si non prohiberentur et horum peccatorum quedam sunt capitalia et tenentur ea quilibet confessus scire ad minus in generali. scilicet que sunt septem peccata capitalia. scilicet superbia. auaricia etc. Nec enim sunt quasi elementa et principia que de necessitate scire oportet. Quedam autem sunt species capitalium ut illa que recipiunt horum predicamentorum. ut fornicatio. Ebrietas. et huiusmodi. Fornicatio enim quedam luxuria est. Ebrietas vero quedam gula. Et horum peccatorum que sunt species. quedam sunt que important malum de se sui actus eo quod statim notata habent annexum malum ut fornicatio. Et de talibus confessus scire tenentur. utrum sint mortalia vel non. Quedam autem de se sui actus non habent deformitatem. sed ex libidine facientis. sic agnoscere uxorem propriam quod non est in se peccatum. posset tamen eam agnoscere maritus cum tanta libidine. quod esset mortale. ut si eam agnosceret etiam si non esset sua. Et de talibus non oportet quod confessus sciat. utrum sint mortalia vel non. quia nec confitens frequenter seut. **A**lia sunt peccata que sunt filie peccatorum capitalium ut illa peccata que fines emittunt et reducunt ad fines capitalium. sicut dolus et acquisitio pecunie aut alterius rei iniuste. Et de talibus peccatis frequentem opinionem contrariam sunt inter doctores. Et de talibus non tenentur simplex curatus non ordinarius scire utrum sint mortalia an non. Curatus autem ordinarius. sicut est Episcopus vel Archiepiscopus et ceteri alij superiores prelati ordinarii. tenentur scire

quia ipsi sunt purgatores et tenentur alios purgare
perficere et illuminare. et ideo tenentur nouum
et vet⁹ testamentum scire. hec ille. **Durandus**
ordinis minorum in sua. s^ui. p^ossessorum. li. 1. parte
1. di. 1. dicit. si deficit sacerdoti sciencia. quia scilicet
nescit discernere inter mortale et veniale vel quia
confitens intrucatos casus habet et confessor sim-
plex. sic est iteranda confessio. nisi forte cōfiteus iu-
ris sit peritus et p^ossessorē sup hoc instruat. **I**dē dicit
q^{uod} quociens p^ossessor se ingerit ad p^ossessiones auditi-
das tocies se offert ad rōndendū q^{uod} quolibet et mēdū
de casib^{us} inopinatis et alias mauditis et de questiōi-
bus valde perplexis. **E**t idē. r. debet p^ossessor discē-
nere int^{er} pccā et dīras pccōz. vnde scire debet utrū
ea que penitens sibi ex p^omit sint pccā v^{el} nō. vt de
bellis p^{ri}ncipū. et de tallijs et exactiomb^{us} eoz et con-
tractib^{us} mercatorū. utrū sint liciti v^{el} illiciti. **E**t per
hoc sciat utz phibere debeat confiteutē l^{icet} suspendē
a cōmunionē. aut licenciare. vtrum teneatur ad r^{est}
stitucionem. an non. **N**am cum p^{re}ceptum sit se-
mel in anno confiteri et communicare. si confessor
prohibeat illum a cōmunicacione qui non habet
mortale. quia forte iudicat illicitum q^{uod} ē licitū. vel
si liceat non licēandū. quia forte iudicat licitum
quod est illicitum. tam confessor quam confitens
ambo in foueam cadunt. nisi forte probabilis igno-
rancia eū excuset. puta si habet aliquem doctōrē.

Jure autenticū et famosū cuius opinionē inmittē
vnde si p̄fessor non est expertus in casib; ita vt p̄
se nec sciat iudicare. nec dubitare nouit. cū p̄clo
aīe sue audit p̄fessiones. Sed et illi qui sciūt imp̄
iciam eius piūt. nisi iterato p̄fiteant̄ homini scienti
de. pe. d. 1. quē penitet. ¶ De interrogacōib; fiendis a
p̄fessore. ¶ Capitulum quintum.

Quantū ad tertium debes s̄m aug. interro
gare diligenter de p̄ccis. Querit Ray. in
sūma sua. an iērogacōes sint fiende a p̄fess
soze. et r̄ndēdū ē. q̄ sic. dūmō discrete fiāt. d. pe. d.
6. Qui vult eē de pe. et re. Dis. et vt diligencius
possis circa h̄mōi. p̄cedere debes p̄mo cōsiderare
tria. que ponit Tho. in 2. Prīmū est ut iērogē
īp̄i penitentes. nō omēs d̄ oib; p̄ccis. h̄ em̄ iutale eēt
et aliqñ dāpnosum. s; p̄cipue debes iērogare d̄ illis
peccatis que p̄sueuerūt repiri inhoib; illius p̄dicō
nis stat^o etatis p̄rie et h̄mōi. que vt melius valeas
facē. ido a p̄ncipio iērogare d̄bet d̄ p̄dicōe et d̄p̄ria
et d̄ exēcicio et h̄mōi an eēt sit ougat^o l̄ n̄. De alijs
aūc peccatis pl^o v̄l min^o p̄t iērogari. sed; q̄litate
vite quā audis ex ip̄o penitente. ¶ Secūd^o ē vt iēro
gēē ip̄i p̄tētes a īmotis d̄ ip̄is p̄ccis et n̄ s̄bito spe
cificē mō^o p̄ccī. ne si nesciebat addiscat et īducaē i
tēptacōz. s; i gñe iērogēē d̄ sp̄e. ut v̄bi gr̄a. Si in
terrogat^o fateē se omisisse vnū p̄ccz luxurie. inter
rogetur v̄lteri^o cū quib; et sic p̄cedendo v̄lterius.

Tercium est quod precipue circa vicia carnalia non de
scendat nimis ad particulares circumstantias que non sunt
de necessitate confessionis quia hoc est sibi occasione tem-
ptationis dare. et ipsum penitentem que aliquando interrogat ta-
lia ad inuentionem peccatorum docet ac etiam talia cum refer-
ant socijs et in plateis et uicis inde sequitur derisio sa-
cramenti. et confessionis et scandalum et mala suspicio ut
ubi gratia. si fateatur vir cognouisse uxorem suam uel ali-
am mulierem uel mulierem cognitam esse a viro ex vas
debitum cum ex hoc habeatur species peccati sufficiens. quia
viciu sodomiticu est etiam in quocumque parte corporis ex-
erceatur nec ex hoc mutatur talis species. Ideo videtur
sufficere. nec ulterius ad particularia esse descenden-
dum. uidelicet in interrogando in qua parte corporis uel
quo. similiter si dicat pro seipsum se omisisse vicium
luxurie quantum ad actum exteriorum non videtur
ulterius esse interrogandum de modo. cum non varietur
species pro hoc et homini. De alijs vero peccatis scilicet
non carnalibus non est ita piculosum vel scandalo-
sum ad particulares circumstantias De scendere.

¶ De casibus in quibus oportet iterare confessionem.

Capitulum sextum.

Secundo consideret confessor quod confitens
sibi de hijs que alias rite confessus est et
absolutus et fecit penitentiam inuinctam
non tenetur iterum confiteri. Et ideo super hoc
non est grauandus ultra quam sua sponte velit.

In quatuor aut casibus tenet qui alias confessus est ieiunare confessionem. **fm. Tho. in 2to.** et omnes alios. Duo primi sunt ex parte ipsius penitentis. Et est primus quando non est omnia peccata mortalia vel que dubitat esse mortalia dubitatione probabili confessus vni sacerdoti. scilicet aliquid dimisit vel ex verecundia vel alia iniusta causa. Secus autem si aliquid dimisisset ex obliuione. quia tunc sufficit illud tantum confiteri quod dimisit. Etiam si alteri confiteatur quam priori. nec oportet ex hac confessione ieiunare.

Secundus. quando penitentiam iniunctam contempsit facere et oblitus est eius nam si ad hoc recordaretur uel perficere non tenet iterare confessionem. in forte confessus statuisset sibi tempus determinatum infra quod deberet ipsam penitentiam facere intendens ipsum obligare ad tempus determinatum. quod tamen si non constat secundo confessori credo quod pie possit interpretari secundus confessus quod intendit primus dare sibi licentiam remittendi ieiunia uel orationes vel alia malis diebus que. scilicet in hijs non fecit in quibus iniunxit quia sic conueniunt facere penitentia confessores.

Alij duo casus sunt ex parte confessoris.

Primus est si non habuit auctoritatem absoluendi. Nec in hoc oportet te esse curiosum. Sed sufficit quod non constet tibi contrarium scilicet quod prior confessor non habuit auctoritatem.

Secundus est quando ipse confessor non habuit scientiam sufficientem. Et iste est satis difficilis et intricatus scilicet ad cognoscendum et iudicandum

de quantitate ignorantie que reddat sacerdotem in-
abilem ad absoluendum. Et si tibi non est nota persona
confessoris. noli ex uno defectu confessoris quem deprehenderis.
ex prioris confessione pacta condemnare vel irritas
re ipsas quod quicquid etiam peccatissimi confessores ex oblivione
vel alia causa aliquid dimittunt et ipsi penitentes
aliqui etiam non plene recordantur de gestis circa eos. sed
in processu confessionis repto defectu interrogacionis ex-
aminacionis eorum que sunt magis ponderis et de necessitate
salutis poteris hoc indicare scilicet de ignorantia confessoris
impeditiva eius absolucionis. et sic consulere penitenti
immo sibi declarare necessariam fore iteracionem talis
confessionis. ut ubi gratia. Si talis confessor non fecisset sibi
conscientiam de simplici fornicacione vel de confessione et
communionem annuali et alijs hominibus. ad que tenentur generaliter
fideles. Est etiam quidam casus in quo oportet reiterare
confessionem secundum plures doctores. ut bona ventura.
in 2to. di. 11. Et durandum ordinis minorum in sua summa
et Ray. et hostien. et Rob. oleth. et vice. hist. sed non secundum
Tho. et Rich. de ordine minorum in 2to. di. 11. et per
et quoddam aliud scriptum super 2to. di. eadem. et Gra.
de pe. d. 1. 10. et Fern. et alios quosdam vires quoniam quis
confitetur integre sua peccata. sed ab omnibus vel saltem ab
aliquo mortaliu[m] disponit non abstinere. et sic mortuus
remanet. et hoc ipse penitens declarat. Cum igitur
talis confessio tunc non valeat sibi ad salutem. tunc
cuius est illum facere. eam reiterare. tamen si nollet eam

reiterare. nō esset vere cogendus cū solēnes doc-
tores sint illius opiniois. nisi forte firmē adher-
eres opinioni contrarie que etiā tutior est. **V**idetur
etiā eē sextus casus qñ. s. quis est absolutus a pec-
catis bene confessus alias et scriptus exñs ligatus ex
cōicacōe maiori quā ignorabat ipse confessor. vñ non
pendit et pñis non ē absolutus ab ea. **N**ā sñm pe-
de paul. in. g. talis tenet iterare. **P**omē tñ opionē
quozūdā iuristaz esse q̄ valeat talis absolutō. **E**t
si sic est nō tenet qñ alias facta est confessio cū debitis
circūstācijs. **P**rima tñ opinio tutior ē et ideo ipsaz
teneas. **S**ed in alijs quatuor casibz sup̄dictis opozz
oīno q̄ iteretur quasi scdm omēs. **E**t nota q̄ i h̄
casu. s. quando dicit se penitens non posse vñ nolle
de oībus mōdibz om̄issis dolere et in futurz abstin-
ere. non est tñ abiciendus. s̄ recipienda ē ei⁹ confes-
sio vt dicit decre. de pe. et re. c. qd̄ quidē. **Q**ui quis-
dem tñ nullo mō est absoluendus sñm **Th**o. i. qd̄ libe-
to. s̄; ē ei inungēdū aliq̄o boni opis. ut sic ex hmōi
bonis opibus et alijs bonis illustret ad pñiam. des-
clarando tñ sibi plene q̄ nō est absolutus corā deo
nec alias illa penitencia est sibi ad meritum fructu-
osa. **S**ed faciat illud quod sibi dicitur et alia bo-
na quantum plus potest. vt dicitur de pe. distincōe
quinta falsa. **T**ertio nota q̄ cum cogitacio cum
deliberacione rationis in actum peccati mortalis sci-
licet desiderandi illum actum agere. etiam absque

ope sit peccatum mortale. id est ad singulas species peccatorum post
peccatum operis interrogata et de peccatis cogitationis tamen in specie et
de peccatis operis. Et cum opus actus peccati et deliberatio mentis
ad id agendum absque ope sit eiusdem specie specialissime.
sicut dicitur secundum maiorem et minus. et secundum perfectum et imperfectum. quod scilicet
maiorem peccatum in ope est. quam in sola cogitatione. de hijs ergo
et circumstantijs huiusmodi cogitationum quere. ut ubi gratia
Si dicit se assensisse deliberate cogitationibus luxuriosis.
ostis. quod hoc potest esse multipliciter et in diuersis speciebus
ideo queratur ab eo de qualitate cogitationum ipsarum
id est si deliberasset tale peccatum committere cum solu-
ta. quia tunc fornicatio est si ipse etiam solutus sit. **S**i
cum coniugata. quia tunc adulterium est. **A**ut cum coniugata
nequa. quod tunc incestus est. et sic de alijs speciebus luxurie et
aliorum vitijs. **P**ro aliquali declaratione predictorum
nota quod dicit **Thomas in i. secunde. q. 12. q. scilicet**
peccatum diuiditur per hec tria scilicet cordis operis et
operis. **N**on sicut per diuersas species completas sic
differunt specie bos leo et capra. **S**ed sicut per di-
uersos gradus peccati sicut domus in fundamen-
tum parietes. et tectum diuiditur. sic in species com-
pletas. **C**onsumacio igitur peccati est in opere. **U**n-
de peccatum operis habet completam speciem. sed pro
melioracio eius est quasi fundacio in corde. **S**ecun-
dus gradus eius est in ope secundum quod homo pro-
rumpit de facili ad manifestandum cordis conceptum.
Tercius gradus eius est in consumacione operis.

patet tamen q̄ hec tria p̄tinent ad vnam p̄fectam
sp̄em. cū ab eodē motuo p̄ cedant. **T**racidus enī
ex hoc q̄ appetit v̄ndictā. **P**rimo turbat̄ in corde
Secūdo in v̄ba otumeliosa prorūpit **T**ercio p̄ces
dit ad facta iniuriosa vt p̄cussioz et hmōi. et sic de
luxurio et quolibet alio. **h**ec **T**ho **N**ec tñ sic in
telligendū est p̄c̄a cordis eē sp̄es in cōpletas quasi
nō sint mōzlia. imo qñ in eis est deliberatus p̄sens⁹
ad actus qui de se sūt mortales. **T**ales cogitacōes
sunt mortalia q̄zuis nō ita grauiā vt p̄c̄a opis sūt
didū est **E**t qñ sunt simul cogitacō cum locucōe ⁊
ope est vnum p̄c̄m vt deluxuria et alijs peccatis.
Quādo v̄o quodā tempe d̄liberat fornicari ⁊ alio
tempe diuerso et distanti fornicat̄ ope tunc sunt
duo mortalia. **D**e delectacōe vero mozosa dicet̄ in:
feri⁹ **Q**uarto nō q̄ cum penitens fateē aliquod
peccatū a se ul̄ ad tui in terrogacōz quod manifeste
vides mortale hoc ei declara in singul̄ ip̄i⁹ speciebo
h̄ em̄ videt̄ satis n̄c̄ariū. cū vt habeat causaz maḡ
dolendi. cū ut ip̄m cognoscens habeat materiam
ab illo in fut̄z cauendi **E**t h̄ dico nisi ip̄e penitens
verisimiliter crederetur talia scire scilicet cōmissa
esse mortalia vel venialia quia tunc non expedirz
Item si fecit aliquē actum q̄ de se uenialis erat
vel nullum peccatum. ipsum tamē credebat firmiē
esse mortalem vel dubitat. **D**e hoc p̄mo non
magis declines ad vnam partem quam ad alteraz.

q̄ sc̄z esset mortale v̄l nō esset. **N**oc ei eēt p̄pe dur
bitare tā in p̄mo q̄z in sc̄do casu. declarādū est ei q̄
peccauit mortaliter. Sic v̄bi gr̄a. **S**i tempe ieu:
moꝝ v̄l festiuitatū cognouit vxozem putās h̄ eē
contra p̄ceptū eccl̄ie. v̄n̄ in hm̄oi r̄dificāda ē p̄sc̄ia
ei⁹ cū sit erzonea. **S**ed si fateē aliq̄d p̄ccm q̄d cla:
re nō videas esse mortale. v̄l de quo sint op̄mōes
inter dōctores varie. v̄trū mōzle v̄l veniale sit. noli
tu p̄cipitare sn̄iam & mōzle exp̄mere v̄l p̄pter hoc
absolucōem denegare si ab eo abstinere nō vellet.
Sed b̄n̄ ei efficaciter suadeas vt tucioꝝ eligat vi
am ab eo sc̄licet abstinēdo. **Q**uō p̄sidera diligē
ter p̄dicōz. statū. etatē. et peritiā ac grossiciem p̄lo
naz. **E**t sc̄dm qualitātē eoz sic diuersimode te has
beas ad ip̄as in modo loq̄ndi. **N**am nobilibz aut p̄
itis aut ciuibz sic loq̄ vrbane oportz etiā q̄ndo vi
ciū rephensione eget ne durū increpati indignen:
tur v̄l scandalizentur. **R**usticus vero vel p̄sonis
īdeotis. et vilis condiciōis acrius p̄mūmter ex:
pedit loqui ad ostensionem malicie eozum. ne pro
nichilo peccata eozum reputent. **I**tem mimis con
tristatos ex lapsu v̄l quasi desperatos ex multitu
dine v̄l magnitudine p̄missoz. oportet dulciē ex:
ortari. ostēdendo immensitatē d̄ine clemēcie p̄ponē
do eis exēpla diuine misericordie. vt latzois. **P**au
li & hm̄oi. **P**resūptuosos vero vel iduratos et pec
cata quasi pro nichilo h̄ntes decet terrē declarādo

eis seueritatē futuri iudicij. acerbissimas peās infer
ni & hmōi pponēdo exempla ad ppositū similiē vt
de punicōe pmoꝝ parentū & hmōi. **S**exto scias
q̄ si psona nō est multū perita cautā reddas eā. vt
faciat diligenter p̄fessionē viz de p̄ccis oīb. dolēdo
quātū p̄t. pponendo firmiē abstinē ab oī mortali ī
futurū hoc em̄ est nccariū ad p̄ricōꝝ sine qua nō re
mittiē p̄ccm. & q̄ nllm̄ gmissum taceat scienter in
p̄fessione. v̄l ex verecūdiā vel alia de eā nec edam
q̄ reputet veniale quod est mortale. qz q̄nq̄ homo
in hmōi falliē. & ē mortale qd̄ putauit veniale nec
propterea excusat eū ignorācia. **E**t p̄cipue de hoc
eum amoneas inērogando de vicijꝝ capitalibus qz
freq̄nē ī taliꝝ psona multa retinet turpia. necessa
ria p̄fiteri prop̄t verecūdiā. & magis adhuc mulie
res imbmōi tacēntate offendunt. vnde & diuersis
cautelis extrahendū est vicū de ore taliū. **D**eclar
andū est eis tñ. q̄ si aliquod peccz quod sciūt eē in
se non confiteā eciā nō iērogatis sup̄ h̄ a p̄fessoꝝ
re q̄ nō p̄dest eis p̄fessio. vñ si p̄fessoꝝ pri⁹ iēroga
uerat in gnali d̄ tali materia. & tūc p̄fitens noluit
exp̄imere cum tamen bene recordaretur vicij sui
Sed cum postea interrogatur in particulari exp̄i
mit. quia minus videtur sibi erubescibile quam si
per se expressisset ostendendū est ei quomodo fide
confitetur. **E**t quia non valet sibi talis confessio
secundum **G**uillhelmum. **N**isi mutet p̄positum

scz qd si h̄ret adhuc de illo confiteri p se expmeret
in pteulari quātū ad illud qd est nccariū ⁊ doleat
de illa fidōe om̄issa. ¶ Capitulū septimū.

De p̄tricioe quam debet h̄re penitens.

¶ Quia didū est quō debet penitens auisa
ri d̄ cōtritione. iō de p̄tricioe aliquid dicēd̄
est. ¶ Nota qd d̄r̄na est inter attricioez ⁊
p̄tricionem. vt dicit Tho. in 2to. di. xvij. ¶ Nā attri
cio importat quandā displicēciā de p̄ccis. s; impfec
tam. vñ attritū. i. aliquo mō tritū. s; p̄tricio impo
tat p̄fectā displicenciam d̄ p̄ccis. vñ p̄tritū iō ē s̄p̄
tritum ⁊ in puluerem redactū. Est aut̄ p̄tricio s̄m
Pe. in 2to. di. 11. dolor voluntarie assumptus p
p̄ccis ē p̄posito p̄triciendi ⁊ satisfaciēdi. Et sc̄d̄z eūde
e. di. o3 qd p̄tricio h̄eat de oī p̄ccō mōdli rō ē qz i oī
p̄ccō mōdli ē actualis auisio volūtatis a deo. Et qz
p̄traria p̄trarij curā ē iō o3 qd i oī r̄missiōe pecca
toꝝ sit actual̄ auisio a p̄ccis ⁊ p̄uio ad deū ⁊ h̄ d̄
p̄tricio. d̄ p̄ccis at̄ oblitis suff̄ p̄tricio ḡnal̄ cū cona
tu ad recordandū ⁊ dolendū ⁊ dolere de obliuione
p̄ccōꝝ que ex negligēcia p̄tingit. Si aut̄ querā ē
si sp̄ealis p̄tricio de quolibet p̄ccō requirā ē. ul̄ suffi
ciat vna ḡnalis pro oīb; sic r̄ndet **Tho. in 2to. di.**
11. qd quantum ad p̄ncipiū p̄triciōis. i. cum quis
de p̄ccis suis cogitans dolet. ⁊ si non dolore contri
ciōis saltem dolore attriciōis oportet qd sit specis
alis dolor de peccatis que quis habet in memoria.

¶ Sed quantum ad terminū. qui est dolor iam grā i
formatus. sufficit q̄ sit vna cōis p̄ricō de oībo tūc
enim ille motus agit in virtute oīm dispositionū p̄
cedenciū. **hec Tho.** ¶ Et quia nemo scit verū habe
at grām que requirē ad cōtriciōem ideo nemo pot̄
esse certus de sua cōtriciōe nec p̄ seq̄ns de sua re
missione. **Et dicit S. uhar. ordinis mmo. p̄. in gto. di.**
¶ 1. q̄ si p̄fitens in p̄cōo mortali est attritus de
peccato suo ut p̄babiliter possit presumere se esse
dispositum non peccat ab solucionē recipiēdo. imo
freq̄ntē virtute clauū per suscepōz absolucionis
formaē sua attriciō & fit p̄ricō. ¶ **Item nota q̄ est**
duplex p̄ricōis dolor sc̄dm Tho. & pe. in gto. di.
¶ 1. scilicet intellectualis qui est q̄dā p̄fecta d̄testacō
p̄c̄i. s̄ rōz. & dolor sensibil̄ q̄ ē dolor excitat⁹ i p̄te
sensitiua ad alēacōz & afflicōz corpis. ¶ **Prim⁹ dolor**
d̄ nēcitate req̄rē ad r̄missiōz p̄c̄i et ille eciā sol⁹ ē
sufficiēs qz sic p̄c̄m mōzle sufficiēē omittē p̄ solū
actū uolūtatis & p̄placenciā delib̄atam racōis. ita &
sufficiēē deserī pot̄ p̄ d̄testacōz uolūtatis & displi
cenciā rōnis. & hoc eciā ē i pt̄ate n̄ra p̄supposita sc̄z
grā. ¶ **Secūd⁹ dolor** sc̄z sensibilis eē valet ad r̄mis
sionē p̄c̄i. sed nō est nēcarius s̄z de p̄fectione cōtrici
ōnis. nec ē in pt̄ate n̄ra eciā p̄supposita grā. ¶ **Tē**
dolor intellectualis nō pot̄ esse nimis. sicut nec carit̄
tas vñ p̄cedit p̄ eē nimia. s̄z sensibilis potest esse
nimius. sic h̄c ex ieiunijs & alijs afflictijs corpis.

Idco oportet qd sumat p mensura debita pseruacō
subiecti. **I**tem nō fm Tho. in. 2to. di. 11. q. vera
pstricio in habitu semp debet manere. id est. homo
semp debet habere istā dispōem qd qñ rēcordat de pec
catis omissis hēat displicenciā saltem scdm rōnez
Item fm pe. i. 2to. di. 11. maior debet esse dolor ī
tellectualis de maiori peccato hūitaliter nō actualiē
si oñderāt in omū. in quātū sunt offensa dei. s; etiā
in spēali debet esse maior dolor de maiori pccō. quia
maiozē rōz doloris habet maior pccm dolor etiam
sensibilē su emēs ē vt sit maior de maiori. q̄uis nō
necessari⁹ **I**tem scdm Tho. in qdlibet. 4. Inno.
quia pccatus magis debet diligere deū q̄ seipsum.
culpa autē ē contra deū 4 pena ptra seipm. idō de
bet pccatus pccā eligere omnē penam q̄ deū velle
offendere. Descendere autē ad hanc penā vel illā nō
tenetur. immo fatue faceret descēdendo ad ista pti
cularia vlt aliū sup hoc sollicitādo. **S**eptio. peni
tentē āmo neas ut n̄ ex quad p̄suetudīe sicut aliqui
faciūt. vlt ec̄ ex timore. ī p̄ncipaliē pp̄e vitādas pe
nas etnas. vlt pp̄e euasione īfirmatatis si ess; īfirm⁹
vlt ac⁹ alēi⁹ tribulacōis t̄palē faciat p̄fessioz qz sic
modicū sibi p̄ desset. s; p̄ncipaliē eā faciat ad plac
cādū deū 4 sibi r̄p̄ciliād ad satisfaciēd dīme offense.
4 ec̄cie obediēd. q̄ h̄ r̄mediū ordīauit ad p̄seqndā r̄
missioz. **E**t ī p̄cessu p̄fessionis si aliq̄ dicēt ad sui
excusacionem vel alleuacionem peccati p̄tinentia

elig s; sine pccō mo.
in p̄tē vult

33

utputa q̄ diabolus fecit eū facē tale malū v̄t plas-
nete vel vicini v̄t s̄lagnei v̄t hmōi. eū rephendas
ostēdendo ei falsitatē suā q̄. s. nullus trahit ad pec-
catum n̄ p̄a malicia sua v̄t volūtate. ⁊ ideo nō se-
excuset s̄z accuset. ij. q. i. in est. ¶ Itē si recitat pec-
cata alioꝝ s̄n nēitate cū sc̄z sine h̄s sufficiēē possit
exp̄mē suū. eum replēndas ⁊ ammōneas vt nichil
dicat de factis alioꝝ. Vnde posset p̄cēm alterius de-
tegi. nisi hoc faceret ex aliqua cā. nō solū necēaria
s̄z ecā alias valde rōnabili. ¶ Itē si dicit longas fa-
bulas. amoneas eū ut dimittat supflua. ⁊ solū quā
tū est necēariū ad declaracōz p̄cēi dicat nec imisce-
at narracōz suarū tribulacōm cū p̄cēis vt faciunt
mulieres. Itē amōneas ut n̄ v̄taē v̄bis paleatis seu
sophisticis ad dandū itelligē vnū p̄ alio nec eciam
v̄taē v̄bis nimis turpibus vbi possit p̄ verba bon-
estioꝝa p̄cēz declarare. de h̄is tñ in hoc vltimo sc̄z
didis plus v̄t minus penitentes amoneas put vi-
debis eos idigere in p̄secutione sue s̄fessionis.

De condiciombus confessionis.

Capitulum octauum.

Omit autem Tho. in 2to. d. 14. q. cōfessio
debet h̄re. 16. s̄dicōes. Que quidem s̄tanēt
in h̄is v̄sibus. Sic simplex humilis s̄fel-
sio pura fidelis. Vera frequens nuda discretalib-
bens verecunda. Integra secreta lacrimabilis ac-
cellerata. Fortis et accusans et sit parere pata.

Primo fit simplex vt non recitet in confessione n̄
qd̄ ptinet ad declaracōz sui pecc̄i ⁊ quantitatez ei⁹ ⁊
non alie historie misceant̄. **M**uñlis ut scz se miser
cognoscat ⁊ fitens. **P**ura. ⁊ recta intencōe non ut
reputet̄ bonus v̄l vt laudet̄ ab oibus. **F**idelis id
est vera ⁊ sine vlla falsi tate vt scz nō dicat q̄ non
fecit. v̄l etiā ut habeat fidez de remissione peccōz si
vere penitet. **F**req̄ns scilicet vt sepe ⁊ fitat̄. **I**st̄
tamen est ad bñ eē ⁊ confessionis. **M**uda. s. vt non in
uoluat obscuritatē verbor̄. s; dicat uerba ut intel
ligatur peccatum cum circūstancijs saltem necessa
rijs. **D**iscreta. vt scilicet maiora cum maiori pon
dere dicat vel non plura simul sed distincte loq̄ndo
et dicendo numerum si potest scire. vel etiam vt
discreto ⁊ sufficenti ⁊ fessiozi ⁊ fitat̄. **L**ibēs. ⁊ volūt aī
a n̄ coacta timore v̄boz ut puēi ⁊ timore penaz tē
paliū ⁊ efnaliū p̄ncipaliē. **V**erecūda ut. s. penitens
erubescat et non se iacet v̄l mente gloriez propter
seculi vanitatem aliquā. ⁊ p̄cipue ⁊ fūdāt ī rōne r̄
spectu d̄ine maiestatis offēse. **I**ntegra ut. s. peni
tens n̄l r̄tineat d̄ hys q̄ omisit p̄cipue mōzlibz. **S**e
cret̄a. ut s. nō publice s; occulte sac̄doti dicat pecc̄a q̄
possit absoluē. **M**acrimabil̄ ut s. doleat de omis̄z et
ip̄a d̄ teste saltē zōe. **A**ccellēata. ut q̄ q̄tī⁹ p̄t omis̄
so peccō ⁊ fitat̄ h̄ tñ ē d̄ bñ eē. **F**ortis. ut s. n̄l dimit
tat p̄ verecūdia. **A**ccusans scilicet se non alios.
nec se excuset ⁊ alios accuset seu in culpet.

Et sit parere parata. r. ad implere pñiam sibi in
iundā. ⁊ facē que necessario habet facere. vt restit
tuere si habet aliena ⁊ hmōi. Octauo istud obser
ues. vt. l. p. q̄ ex iērogōibz factis p̄penderis eum
debere audiri dicas ei vt p̄mo ip̄e dicat p̄cā sua q̄
p̄misit post vltimā p̄fessionem rite factāz que habet
in memoria et sic dimittas eum dicē quicquid vo
luerit de peccatis suis ⁊ quo ordine voluerit reti
nendo bene in mente ea que dicit vt vbi sufficienē
exp̄sserit p̄cām suam non eum molestes vl̄ graues
de illo iērogando. vbi autem nō sufficienē exp̄sserit
iēroga de residuo vsq̄ ad sufficienciā. Et postea
eciā iēroga de alijs de q̄bz ip̄e nichil dixit ut p̄t su
spicari in eo esse. **H**oc semper seruato ut de eodem
p̄cō de quo iērogasti iterum non iēroges ne sic
eū atēdies n̄ exāq̄ cā rōnabili hoc facēs puta esti
mando q̄ dicat sc̄da vice q̄d p̄ma n̄ dixit l̄ ex uere
cūdia vl̄ ex ignorācia l̄ hmōi. Et si mulier est. fa
cias eā extrāuiso stare ne eā in faciem videas quia
facies eaz vent⁹ urens est ait scrip̄ta. si vir est p̄t
genuflexus ⁊ discapuciat⁹ stare ⁊ hoc bñ q̄dem si
p̄t. sin autē faciat ut p̄t nec tñ eum multū freq̄nter
vel fixe in faciem aspicias p̄cipue iuuenem nobilez
vel peritum ne nimis eū erubescere facias ⁊ sic eū
graues de eo q̄d n̄ oportet. **O**bsuādū eciā p̄fessori
bus est vt dicit mgr̄ nimb. in li. de officio ordinis
predicatorum q̄ semp libencius et prius audiant

confessiones eorum qui magis indigere putantur et raro
venire solent vel sunt extranei vel qui sunt in maiori
statu vel de quorum confessionibus maior utilitas secutu-
ra speratur. **U**tem audiendo mulieres caueat ne in
in publico eas audiat et nisi ab aliquo vel aliquibus
videatur nec multum ibi moret nisi quantum necessitas
confessionis requirit et eis que nimis frequenter volunt
confiteri assignet certum tempus extra quod ipsas non aus-
diat nec in alijs colloquijs se eis exponat et semper
duris et rigidis verbis potius utatur circa illas quam
mollibus. **N**ono etiam scias ab episcopo si habet aliquas
constitutiones synodales vel prouinciales ubi sint sententiae
excommunicationis et huiusmodi et de illis non te intrinsecas
vel impedias vltra quam velit. **E**t nota quod si aliquem ab-
solvens innotatum aliqua sententia excommunicationis quam
esse ligatum non aduertis uel nescis et ideo absoluis
a peccatis non autem a sententia quoniam peccatis absoluendo
eum quem non debes quia absolutio ab excommunicatione
debet precedere absolutio a peccatis tamen sententia excommuni-
cationis non incurris. **S**icut in Henrico et Franco de sen. et **C**u-
debes autem postea quam pendis de errore illum auferre
ut procuret absolutio ab excommunicatione. **E**t quia
ut dixit Rayn. in summa sua. **I**nterrogationes de peccatis
capitalibus fiende sunt. scilicet superbia que est mater omnium secundum
gregorium in moralibus a qua procedunt capitalia septem scilicet
Inanis gloria. Inuidia. Ira. Accidia. Avaricia.
Gula et Luxuria. **E**t ista habent diuersas species

de quibz etiã neccarie sunt interrogacões fiende cū
circūstāchjs nccarijs habet etiã qdlibet hozz multas
filias de quibz dicit Ray. ⁊ hosti. in siima sua esse
interrogandū scdm tñ qualitatez p sonaz. Itaqz de
hjs ponentē interrogacões. Postremo de quibzdam
vicijs ligue ⁊ ex ordinarijs vt soralegijs ⁊ infide
litatibz et hmoi. Et vt qz dcm ē absolucō ab excōi
cacōe dōz pcedere absolucōz a pccis idcirco pmo
de ex cōicacōne ē itrogādū. Sequūt excōicad
ones late a iure si posite p ordinez sic inueniūt in
decretalibus.

Capitulū nonum.

Qui se ingerit p papa non electus a duabz
partibz cardinaliū excōicatus ē cū oībz
suis pscientibz ex de elec. licz. Qui mit
tit lras cardinalibz inclusis ad eldōez pape vl nūci
um ut loquat alicui in secreto ex de elect. vbi piculū
⁊ nulli etiã li. vi. Quicūqz officialis non fecerit
obsēuari dcm dcre. de elect. c. papa. Qui dicit rō
manā eccliaz nō eē caput neqz ei tanqz capiti eē obe
diendū. di. xix. nulli. Singuli q rgalia ul custos
diā seu guardiā aduocacōis seu defensiōis titulū i
ecclijs monasterijs. vl alijs pijs locis de nouo usuz
pare conāt ⁊ ppter hoc bona ipaz eccliaz vacancū
accipiūt ex de electiōe gñali. li. vi. Item clerici ec
clesiaz mōachi mōasterioz ⁊ cetere plone locoz
eorūdem qui hec fieri pcurant. hoc ubi. s. Qui
psequūt personas eligentēs expoliando eas bonis

aut aliter psequendo eas vñ ecclias aut mōasteria
aut cetera loca grauādo ppter hoc q̄ nō elegerūt
illam psonā quā rogauerunt eligi. eñ de elec. sciat
li. vj. **I**tem excōicati sunt et a papa tantū absol-
uendi omēs qui dant auxiliū consiliū vel fauorem
publice vel occulte directe vñ indirecte. alicui dño
vñ psonae cuiuslibet ad habendū dñium Romane urb̄
vñ romani impj̄ ultra annuale spacū l̄ qui eligēt
vñ electōi p̄sentiret absq̄ speciali licencia eiusdē se-
dis eñ de elec. fūdamētis. li. vj. **I**tem q̄cū q̄ vocāt
a moniali b̄ i electōe discordantibus. si aliquid fa-
cerent vel dicerent vñ possit in electōe oriri discor-
dia vel accepta nut̄ riri. eñ de elec. indēpnitatibus
· s̄ postremo. li. vj. hoc etiā vidēt velle de illis qui
vuuunt religiose de bonis pp̄ijs vt sunt bezorbe. ⁊
hoc ubi sup̄. **I**tem quicūq̄ procurat ut p̄seruato-
res qui p̄sonis vñ locis aliquib̄ vt a manifestis in-
iurijs vel uiolentijs tueātur eosdem plerūq̄ a sede
ap̄lica p̄cedūē. se intromittant d̄ alijs q̄ de manife-
stis iniurijs aut uiolentijs. extra de offi. ⁊ poē. in
deli. capitulo vltimo. · s̄. pars. li. vj. **I**tem q̄n̄ vna
ciuitas vñ dioc̄. diuersas naciones habz diuersarū
linguarū diuersos rit̄ ⁊ mores tūc ep̄⁹ potest illis
nacōib̄ ep̄m p̄ficere qui sit eis p̄formis ⁊ ei p̄ oīa
subied̄ si quis aut̄ ad hoc se ingerit excōicatus ē
de offi. or. q̄m. **I**tem qui absolucōz ⁊ reuocacionē
fn̄e excōicacionis aut suspensionis vel interdicti

vim vel metū extorquent q̄ tñ reuocacō et absolu-
cio izrite sunt ipō iure extra de hys. q̄ vi. me. cau.
fiūt. c. 4. §. ne. li. vj. ¶ Item iudex qui casum fingit
necariū fraudulenter vt ad mulieres psonaliē va-
dat pro testimonio aliquo exigēdo ab eis cū alias d̄-
beret mittere tabellionem ul̄ aliā psonā idoneā ad
testimoniū requirēdū ab eis ex de iudi. mulieres li.
vj. ¶ Item excōicatus est qui impedit sequestracōz
fructuū & seq̄stracōes occupauerit alic⁹ bñficij de
quo est questio ad quē spedit a q̄ nō pot̄ absolui n̄
impedimēto, pus amoto et occupātis p eū fructib⁹
r̄stitutis illi cui d̄ iure d̄benē ex d̄ seq̄s. pos. & fruc.
ad spescendas. §. Si quis aut̄ in Cle. ¶ Itē q̄ hatz
tenus p vim ul̄ metū psonas eccl̄asticas cogernit
ad supponēdū & submittendū eccl̄ias ul̄ bona eccl̄ia-
stica immobilia laicis nisi post monicōez submissio-
ne remissa quā p vim ul̄ metū exegerunt psonas
eccl̄asticas ul̄ bona eccl̄astica eis submissa totaliter
in sua libtate dimittāt ex de re. & nō al̄. hic p̄sultis
fimo. li. vj. ¶ Itē q̄ de ceō psonas eccl̄asticas ad ta-
lia faciēda spellerēt & h̄ vbi sup̄. ¶ Itē q̄ ex p̄tracti-
bus hmōi iā dudū imtis ul̄ posteri⁹ imēdis illicite
vltra id qd̄ natura contractus eis permittit vsur-
pauerint. Si moniti ab hmōi vsurpacōe non destis-
terint et hoc similiter vbi s̄ ¶ Item magistri bonos
menses et scolares conducentes hospiciū in preu-
dicum inhabitancium añ temp⁹ locacōis elapsum

excommunicati sunt nisi ipsi in quantum supra hoc prebeant sensum
ex de lo. et co. ex rescripto. **Item** excommunicati sunt qui
sciunt in cimiterijs corpora defunctorum in edicti tpe in ca-
sibus non processis a iure. sepelire presumunt ex de sepul-
eos qui in Cle. **Item** qui excommunicatos publice a no-
minatim in edictos. et et qui usurarios manifestos se-
peliunt a qui excommunicacione non absoluunt nisi prius ad arbitrium
diocesani episcopi. satisfaciatur quibus premissa fuerit iniuria in-
rogata et ibi ubi. s. **Quicquid** presumit diripere res mor-
tui episcopi que debent successori reservari et qui mortuorum
prebendorum et clericorum bona rapuerint sunt excommunicati xv.
q. ii. episcoporum et c. illud **Religiosi** etiam non habentes sub
pretextu clericatus et religionis vel ratione rerum eccle-
siasticarum decimas iniuste impediunt excommunicacionis sententiam
incurunt. a qua non absoluuntur ante satisfactionem
condignam ex de dec. **Religiosi in Cle.** **Monachi**
aut regulares canonici administrationem aliquam
non habentes qui se ad curias principum absque spe-
ciali prelatorum suorum licentia conferre presumunt que siue
suis prelatibus siue monasterijs damnum aliquod in-
ferunt sunt excommunicati ex de sta. mo. c. ne in agro qui
non in Cle. **Item** monachi qui intra septa monas-
terij sine licentia abbatum suorum arma tenent.
Item excommunicati sunt qui visitatores monas-
terium impediunt ne suum officium exequantur in
illis que iniunguntur in illo. c. attendentes extra
de sta. mo. in Cle. s. **Si quis in monasterio resipiscat.**

Utem religiosi religionū mendicāciū abolitarū &
inde aliquē ad suū ordinē recipiētes & locū siue do-
mū acquirentes & nouo v̄ loca acquisita absq; lis-
cencia pape alienātes ē de reli. do. c. religionū ad-
uerſitatem li. vi. **M**ulierib; q̄ begine vulgarit̄ nū-
cupāē que nulli obedienciā promittūt nec p̄p̄is re-
nūciāt nec p̄fitent̄ aliquā regulā approbatā s̄b pena
excōicacōis quā in ōriū facientes ip̄o facto incurzāt
imūctū est ne statū hmōi dudū ab ip̄is assumptum
quoquomō sedentur v̄terius ul̄ ip̄m a nouo assum-
ant ē de reli. do. c. **C**um de quibusdam in cle. **E**t
excōicati sunt religiosi qui mulieribus hmōi begin-
agij statū dudū assumptū aut ip̄m & nouo assum-
entibus p̄bent aliquo mō ōsiliū v̄ fauorē. e. t. .c. .
predic. **Q**ui accipiūt pedagia & guidagia ab ecclia
ſticis p̄sonis ul̄ de reb; earūdem quas nō cā negoci-
andi deferunt v̄ p̄sonas quas ip̄i mittūt v̄ p̄ se &
p̄rebus suis p̄ se ul̄ p̄ aliū suo noīe v̄ alieno si per-
sone sunt singulares excōicate sunt **S**i cōuent⁹
vel collegiū ciuitatis v̄ castri vel alteri⁹ loca sunt
interdicti locus vel castrū ul̄ ciuitas hmōi. absolui
non possunt a p̄dicto nisi exacta restituāt & satisfac-
ciant de iniuria ē de cen. et. pro. et exac. quāq; pe-
dagiozū. §. **Q**ui nullo. li. vi. **I**tem excōicati sunt
consules ciuitatum rectores et alij qui ptātem h̄re
videntur si faciunt collectas et exactōes indebitas
in clericos et ecclesias & amoniti si nolūt desistere.

Nec absolui debent donec satisfecerit opetē eē de
immu. ec. **N**ō min⁹ r. c. aduſus. **I**tē q̄ uris dictōz
platoz r ptātem quā hnt ī suis hoīb̄ ita euacuāt
q̄ nīl ptātis remanſiſſe videt̄ ſi amomti deſiſtē nolu
erint. e. t. quo. ſ. c. nō min⁹. ec. alle. **C**ſe ſucceſſo:
res eoz qui fuerūt expoſcati pp̄e inuriā factā ecēie
niſi ifra menſem erroze ſuū ſeu exceſſū p̄deceſſoz
emendauerit. e. t. quo ſ. c. aduerſus. alle. ſec⁹ ē de
ſucceſſozib̄ alioz expoſcatoz. **I**tem q̄ ſbd̄itis ſuis
inēdicūt ne clericis l̄ p̄ſom̄s ecciaſticis q̄cq̄z v̄dāt
aut emāt ab eis. vel ne bladū molāt l̄ panē coquāt
aut alia obſequia faciāt eē. de imm. ec. c. eos q̄. li.
vj. **I**tem quicūq̄ impediūt illos qui ad ecēiaſticos
iudices recurrūt p̄ hys que ad eos p̄tinēt l̄ de hoc
habent l̄ras a ſede ap̄lica ne iuſticiā valeāt obtinē.
vl̄ qui dederit p̄ſiliū auxiliū vl̄ fauozē ad h̄ eē. e. t.
q̄. ſ. c. qm̄ nec itellexi⁹. li. vj. nec absoluāt n̄ ſat̄ſa
ciant iudici r parti. **I**tē expoſcat⁹ ē r̄ligioſus taci
te l̄ exp̄ſſe p̄feſſus qui iſcol l̄ alibi habitū ſue reli
gionis abicit ul̄ accedit ad aliq̄d̄ ſtudiū abſ q̄ plati
ſui licencia obtēta cū p̄ſilio ſui p̄uēt⁹ l̄ ſaltem maio
ris partis eiūsdē eē. ne cle. vel mo. c. ut perculofa
li. vj. **I**tem religioſi qui exeunt clauſtrum ad
audiendum p̄h̄icam aut leges niſi ad clauſuras ſu:
as infra duos menſes redierint excommunicati ſunt
Et cum talibus ſolus papa diſpenſat ut ad ho:
nozes pmouantur. e. t. quo ſupra. c. non mangno.

Quod est de archidiaconis dyacois plebais et alijs
psonatis homibz ecclasticis et pbr̄is. e. t. quo. s. c.
sup spe. r. c. sta. li. vj. **I**tem sacdos hñs officū uir
cecomitis & p̄pōiti secularis si amonitus n̄ r̄sipuēit
est excōicatus. e. t. quo. s. c. cleric⁹. §. Si q̄s **I**tem
excōicati sūt omnes q̄ in gradu p̄sanguinitatis vel
affinitatis p̄stitucōe canonica inēdictis vl̄ q̄ cū mo
malibus scienter m̄rimoniū contrahunt ex̄ de con:
sag. r. affi. eos qui ī Cle **R**eligiosi et moniales r̄
clerici in sacris ordimibus p̄stituti. si p̄trahunt sūt
excōicati. e. t. c. r. li. quo. s. **I**tem celebrantes m̄ri:
monia sciēē interdicos. similiē. e. t. c. r. li. quo sup̄.
Item deferentes arma ferzū ligna galeas naues
& hmōi sacracenis vl̄ regimen nauū vl̄ galeaz sa
racenorū exercentes vl̄ aliqd̄ illis subsidiū impen
dentes in dispendiū terre scē & xp̄anorū sūt excōi:
cati. nec absoluāē n̄ totū lucrū r̄ tātundem de suo
dent ī subsidiū terre scē. ex̄ de iudis. ita r. c. ad liz
berandū **I**tem qui incidit in hēsum iam dāpnatā
ex̄ de hēticis ad abolendā. r. c. excōicam⁹ **I**tem cre
dens receptor defensor vl̄ fautor hēticorū. e. ti. Sic
ait r. c. excōicamus. §. Credentes. **Q**uicūq; hēti
cos. credentes. fautores vl̄ receptores eorū ecclasti
ce tradiderit sepulture. excōicati sūt nec p̄nt absol
ui nisi satisfecerit r̄ p̄iciāt hmōi corpa damnatorū
. e. t. quo supra. c. quicumq; li. vj. **I**tem domini ī
quisitori hereticorum in inuestigacione captione r̄

locor vel officiales qui nō obediērint Ep̄o. vel seu
Ep̄is dederint impedimētū ne s̄ hēticos pcedant.
Vel qui iudicare aut agnosce decustodia diligenti.
Et qui p̄didis iquisitoribz heresi p̄sumit impitius
cū sit mere negociū eccl̄asticū vl̄ qui ab ip̄is Ep̄is
seu inq̄sitoribz incarcerationos absoluūt absq̄ eorum
licencia vl̄ qui eorū sn̄iam impedierint **E**t qui sci
enter in p̄didis dederint auxiliū p̄siliū vl̄ fauorem
isti omēs s̄ exp̄icati ex̄ d̄ hēticis. ut iq̄ficōis. li. vj.
Item q̄ officiu iquisicōis s̄ hēticā p̄iutate excent
si s̄ iusticiā et p̄stiaz suā obmiserint s̄ quēpiā pce
dere vbi fuerit pcedēdū ā ip̄am hēsim vl̄ impedi
mentū officij sui falso alicui imponēdo ⁊ ip̄m super
hoc vexare p̄sūpserit. **I**tem si ep̄us ul̄ sup̄ior sus
spensus est p̄ triēmū. alij vero sn̄iaz exp̄icacōis in
curāt absoluēdi dūtaxat a papa. e. t. multozū. s̄
verū i cle. **I**tem exp̄icati s̄ om̄issarij d̄putati ab epi
scopis. l̄ iquisitoribz seu captis sede vacāte ad offi
ciū iquisicōis. **S**i p̄textu officij p̄dicti illicitē ab ali
quibz peccumā extorsierint ā sciēte acceptāt bona ec
clesiaz ob clericorū delictū occasione p̄dicti officij fi
sco vl̄ eccl̄ie applicare a q̄ nō possūt absolui n̄ satis
faciāt iniuriā passis. e. t. q̄. s̄. c. nolētes splēdore i
cle. **I**tem q̄ aliēacōes fctas a p̄latis hēticis ⁊ scismati
cis uoluerit r̄tinē ex̄ d̄ hēticis. e. i. j. q̄ occidit xp̄i
anos p̄ assēsinos l̄ ip̄os assēsinos r̄ceptauit l̄ occul
tauit seu defenderit extra d̄ hoīci. p̄ huām. li. j.

Item qui spoliant naufragiū paciētes excōicati
sūt nisi restituāt opetenē mōti eꝝ de rap. c. excōis
cacōi. **I**tem collegiū vniuersitatis. vñ singularis
psona cꝝ cūqꝫ sit dignitatis aut status. si alienigenas
et alios oriundos de terris ipōꝝ exēcere pub
lice vsuras volentes de cetero ad miserint ad hoc
domos iterris suis pducē aut pducas hñe. aut ali
as ibitare pmittētes eꝝ de vsu. vsura. li. vj. **I**tem
illis ad fenus exercendū domos locātes vñ alio sꝫ
quocūqꝫ titulo pcedētes. Si psona fuerit ecclīasti
ce. epi vñ superiores suspēdiōis. mīores psona singula
res. excōicacōis. Si aut collegiū vñ vniuersitas in
ēdidi sniam. ipō facto incurrūt. Si vñ laici fuerint
psuos ordinarios censuris ecclīasticis quibꝫ suent
cōpescant eꝝ de vsu. vsura. li. vj. **I**tem excōicati
sūt p̄tates capitanei r̄dores p̄sules iudices aut alij
quis officiales p̄tatu. q̄ statuta faciūt vt usure sol
uanē. vñ qui statuta vt usure nō soluāē p̄ restitui
cioness eaz fiant phiberēt de cetero facere. scribē
vñ dictare. p̄ vt usure solute cū r̄petūē plene et libē
nō r̄stituāē sciēt iudicāe p̄sūperint eꝝ de usu. c. ex
grau ad nos i cle. **I**tem se ex p̄dici n̄ hmōi statuta
hattē⁹ edita d̄ libis p̄tatu ipaz si sup h̄ p̄tātē ha
buēt itza tres m̄ses d̄leuīt ā si ipa statuta siue cō
suetudīes ā p̄dicōes q̄q̄mō ob suare p̄sūp̄fint eꝝ de
usu. c. ex grau ad nos i cle. **I**tem falsarij l̄raz dñi pa
pe cū fautoribꝫ et defensoribꝫ suis eꝝ de falsa. c. dñaz

Item scienter lris p̄fatis vtētes. e. t. quo. s̄. c. ad
falsarioꝝ. **I**tem recipiētes i s̄ Romana curia lras
ab alio q̄ a papa v̄l vicecācellario de crimine falso
. e. t. quo. s̄. c. dura. **E**xp̄icati s̄nt religiosi qui cle
ricis aut laicis sacram̄tū v̄nctōis ex treme v̄l euch
aristie ministrāt v̄l qui m̄rimonia solemniant sine
licencia speciali p̄bri prochiai ex̄ d̄ p̄uile. ⁊ excess.
p̄. c. s̄. religiosi in Cle. **I**te qui absoluūt exp̄icatos
a canone p̄ter q̄ a casibꝝ iure exp̄ressis v̄l p̄ p̄uile
gia sedis ap̄lice p̄cessis eis d̄. **V**l q̄ absoluūt a sen
tencijs exp̄icacōis p̄ statuta p̄uincialia aut sinoda
lia p̄mulgatis seu qui a pena ⁊ culpa absoluē pres
sūpserit quenq̄ ⁊ hoc vbi sup̄ ⁊ h̄j absoluēdi sunt
a papa t̄m. **I**te qui p̄cedūt rep̄salias contra p̄so
nas eccl̄iasticas l̄ bō eoz l̄ ḡn̄l̄ p̄cessa excedūt ad
has p̄sonas. n̄ infra m̄sez p̄cessiōes p̄missas r̄uoca
uunt. **S**i p̄sone singl̄ares. s̄nt exp̄icacōis. v̄mūsitaf
v̄o iēdici s̄n̄az i curzūt. q̄c̄q̄ eē p̄suetudie n̄ obsta
n̄ ex̄ d̄ iurijꝝ ⁊ dānis. c. ⁊ si pignozacōes li. vj. **I**
q̄cūq̄ sande Romane ecclesie cardinales hostiliter
fuerit infecutus v̄l p̄cussit aut ceperit aut soci⁹
fuerit hoc facientis aut fieri hoc procurauit vel
mandauit. aut factum ratum habuerit. **V**el de
derit auxiliū consiliū vel fauorem ad hoc. v̄l q̄
huiusmodi facientem receptauerit siue defenderit
scienter. **I**sti omnes excommunicati sunt et a pa
pa tantum absoluendi ex̄ de pe. c. felic. s̄. p̄nti li. vj.

Priiceps autē ul' dñ⁹ qui p̄tra p̄dictos sacrilegos
p̄stitucōz editā suari nō fecerit infra mensem ⁊ eē
eius officiales. p⁹ q̄z ad eoz noticiā p̄ uenerit. ex p̄i
cacōez incurrit. e. t. ⁊. c. quo. s. **R**eligiosi mēdi
cantes ip̄o facto sūt excoīcati si sine speciali licēcia
sedis aplice domos ul' loca quecūq; recepint. seu
hactenus recepta mutauēnt ul' ea vendicōis. per
mutacōis donacōis. aut cuiusuis alienacōis titulo
q̄cūq; modo in alios transferre p̄sūp̄int. ex de pe.
.c. cupientes in cle. **U**tē religiosi q̄ in suis binōibz
ul' alibi p̄ferre p̄sūp̄erint aliq̄. ut audientes a de
cimar eccl̄ys debitar solucōe retrahāt excoīcati sūt
ip̄o facto. e. t. ⁊. c. quo. s. **U**tē illi religiosi q̄ p̄pter
sciētēz obmissionē faciēdi p̄sciētā sibi p̄fitētibz de
solucōis. d̄cimis suspēsiōz incurrit donec p̄fitētibz
p̄sciētā fecint si possūt. Sed si sic suspēsi p̄dicauē
rint excoīcati sunt et hoc vbi supra. **I**tem viola
tores constitucōis illius q̄ prohibet r̄ligiosis ⁊ cle
ricis secularibus ne aliquos ad uouendū ul' iurād
vel fide interposita seu aliter promittendum indu
cant ut sepulturam apud eorum ecclesias eligant
vel iam electam ulterius non mutant excomunica
cionem incurrit nec absolui possunt nisi a papa
eodem titulo ⁊ capitulo quo supra. **S**. Sane
Item qui quemuis pontificem iniuriose ul' temē
percusserit. ā ceperit seu bāmerit ul' hoc fieri mā
dauerit aut facta ab aliquo rata habuerit ul' sod⁹

hmoī ppetrantis fuerit aut p̄siliū auxiliū l̄ fauorē
ī hys dederit seu sciēē defensauit eandē ex̄p̄icacōz
incurrit de quibz in p̄dictis casibz h̄etur ⁊ p̄ cāones
editos. f. l. m. q. g. **S**i quis suadente de sen. ex̄p̄i.
nup. ⁊. c. quicūqz ī Cle. ⁊ ex̄ de pe. **S**i q̄s suadēte
⁊ a solo papa absoluendus est hmoī. **I**tem p̄tates
balim. scabim. aduocati. rectorēs. consules ⁊ offici
ales ciuitatis. q̄cūqz noīe cēseāt si ī p̄missis sūt cul
pabiles eodem mō sunt ex̄p̄icati ex̄ d̄ pe. c. **S**i quis
suadente. **E**x̄p̄icati etiā sūt q̄ man⁹ iiciūt violētas
in clericū v̄l ī q̄cūqz p̄sonā religiosā p̄fessā v̄l
nouiciā l̄ p̄siam cuius cūqz r̄ligionis ex̄ de sen. ex̄.
Nō dubiū ⁊. c. religioso. li. vj. **I**tem qui talem ec̄
sine lesione detinet ī custodia publica v̄l p̄uata v̄l
detrudit in vincula. e. t. q̄ supra. c. nup. **I**tem qui ī
hmoī p̄sonas man⁹ iiciūt temerarias ⁊ iniurias
sed non violentas scilicet cū clericus se volūtarie
submittit aliquibus p̄cussionibus fustum p̄ pace
habenda cum illo quem leserat. e. t. quo. supra. con
tingit. **I**tem qui ratum habet q̄ aliquis suo no
mine in tales manus iniecerit violentas quamuis
factum fuerit ipso nesciente nec etiā tunc volens
te. eodem titulo quo supra. c. cum. quis. li. vj. **I**tez
qui potest eos defendere ⁊ tenetur ex officio ⁊ non
defendit. eodem titulo quo supra. c. quanto. **I**tem
qui per alios non per se ip̄os violentas manus in
iiciunt in tales. e. t. quo supra. capitulo mulieres.

Utem qui spuit in faciē clerici vel sup eū fūdit a
quā v^l oleū in despectū & derisioz ei⁹ v^l q̄ secū tra:
hit equū cui insidet p̄ habeans l̄ cū mimis & terzori:
bus facit eū stare in vno loco v^l ire secū q̄si captū
expōicat⁹ ē. hec hosti. in summa. S. qualit̄ p̄ se de sen.
ex.9. **I**tem q̄ vestes hmōi clerici iunctas scindit
violēt v^l aliā rem sibi cohētē. Nec ray. & hosti.
q̄ aut̄ isti debeāt a solo papa absolui ptz ex̄ de sen.
ex.9. c. ea nosciē & c. puenit. c. nō dubiū. c. q̄ h̄j.
c. mulieres. in fi. c. q̄uis. & c. tua nos. & c. 1. q. 2.
si q̄s suadente. Sūt aut̄. 1. A. casus i q̄b⁹ n̄ oportz vt
p̄ absolucōe iudicōis manuū uiolēt̄ i clericū r̄curraē
ad papā. Et alij. 1. g. casus sūt i q̄b⁹ etiā uerberans
clericū nō inc̄dit in canonē. De istis iuemes. j. m.
c. seq̄nti. **I**tem expōicati sūt q̄ de ceō fecerūt obfuarī
statuta & vsuetudines inductas p̄tra libtatē eccl̄ie
ex̄ de sen. ex.9. nouerūt. **I**tem q̄ statuta talia ifra duos
mēses de libris suis non deleuerint. e. t. & c. quo. s.
Item expōicati sūt s̄l̄r & statuarij & scriptores sta
tutorū p̄fatorū & ptātes & rectores locoꝝ vbi d̄
cetero hec statuta fuerint edita vel seruata & s̄l̄r
illi qui secundū ea p̄sumpserint iudicare uel in
formam publicā scribere iudicata. e. t. & c. quo. s.
Item qui statuit q̄ clerici debeant conueniri corā
iudice ciuili vel debeant custodire castra et h⁹ mōi
eodem titulo quo supra. c. grauē. **Q**uicūq̄ pro eo
q̄ sn̄ia expōicacōis suspensiois v^l mēdiaci fuerit

De p̄fatorū

contra aliquē p̄mulgata licentiā d̄derit alicui occi-
dendi ul' capiēdi l' aliē grauādi in p̄sonis seu bonis
suis ul' suor' eos q̄ talem sētēciā protulerunt siue
quor' occasione sūt prolate ul' eadē sētēcias ob-
seruantes seu talē excōicatos cōicare volētes ex-
p̄icatus est. nisi licentiā ip̄am reuocauerit et bona
ablata ex dicta cā infra octo dies sint r̄stituta aut
satisfactio facta. e. t. quo. s̄. c. quicūq̄ pro eo. li. vi.

Similiter omnes qui vtuē hac licentiā ul' aliquo
p̄missor' aut etiā alior' similium ad que omittere
licentiā dari est prohibitū ul' etiā qui p̄petrat h̄mōi
malefacta p̄fata suo motu p̄p̄o exp̄icatus ē. Et si p̄
maniserit in ista s̄nia ultra duos mēses nō potest n̄
p̄ solū papā absolui. e. t. li. vi. c. q̄ supra p̄x.

Item incendiarij eccl̄iaz ul' religiosor' locor' vel
amiterij p̄uilegiati ī circuitu eccl̄ie. exp̄icati sunt et
p̄p̄o d̄nūciacōz a solo papa absolueni. e. t. quo. s̄. c.
tua nos. 11. q. 2. si quis suadēte Similē et effrac-
tores eccl̄iaz. q̄ etiā p̄p̄o d̄nūciacōz factā a solo papā
sūt absolueni. e. t. quo. s̄. c. p̄questi. **S**imilē et il-
li qui faciūt aliqua enormia ī eccl̄ia. s̄. frāgēdo crus-
cem ul' altare ul' s̄bia. e. t. c. quo. s̄. c. p̄rox. **Q**uē
p̄tāpā ī cōmū exp̄icato. n̄ absol. p̄nt n̄ ab exp̄ica-
toze l' ei' supioze. e. t. q̄. s̄. c. siḡ. nup. et. c. scub.
s̄ si difficile sit ex aq̄ iusta cā accedē ad exp̄itozē p̄-
cedē a iure q̄ absoluaē a suo ep̄o. l' p̄p̄o sac̄. p̄st̄ito
uzam q̄ exp̄icatori se exhibeb̄. e. t. q̄. s̄. c. nup. ī fi.

Clericus dicens exsecratis a papa noiatim recipi
endo eos ad d[omi]na incidit i exsecraco[rum] absoluendus a
papa .e. t. q. s. c. significauit. **I**tem si exsecrati t[em]p[or]e imi
nentis mortis l[et] alteri[us] necessitatis articulo ab aliq[ui]bus
soluunt et p[ro] hoc cessante impedimento. se illi aquo h[oc]
cessante absolu[ti] debeant q[ui]nto poterunt representare
et absolu[ti] pete[n]t neglexerit i eade[m] s[an]ctaz q[ui] p[ri]us legati
fuerat relabunt. e. t. q. s. c. eos q. li. vj. **I**dem iudicium
e[st] illis q[ui] a sede ap[osto]lica l[et] ep[iscop]o legati absoluunt ab ex
secraco[rum] et eis iuu[er]it ut suis ordinarijs l[et] alijs p[ro]p[ri]az
ab eis suscepturi se rep[ro]sentent et passis iniuria satis
faciant si h[oc] cu[m] p[ri]mo omode potuerint implere no[n] cura
uerint. e. t. r. c. s. **I**tem statuim[us]. **I**tem exsecrati se
fratres in no[n]nes si fr[atr]es v[el] sorores d[omi]ni tercio ordine
t[em]p[or]e i[n]d[e]dicti in suis eccl[esi]js admiserit ad diuina et ab
soluendi tantu[m] a papa v[el] satisfactione premissa ab
ep[iscop]is loco[r]um ex de sen. exo. cum exco[m] in Cle. **E**xsecra
cati sunt religiosi cuiuscumq[ue] ordinis vel condici
onis existant si non seruauerint interdictum absq[ue]
dolo et fraude non perforando suaz ecclesiaz ianuis
as aut fenestras in eis facien[do] seu alios modos ex
quisitos inueniendo i[n]scandalum plurimorum cum
cathedralem eccl[esi]am vel matricem eccl[esi]am loci vider
int aut scuerint obseruare ipsum i[n]d[e]dictum non
obstantibus quibuscumq[ue] appellacionibus etiaz antea
ad eandem sedem v[el] aliu[m] i[n]teriectis et alijs obiecti
om[n]ib[us] quibuscumq[ue] ex de sen. exo. ex frequetib[us] i[n] cle.

Exorcismi sunt et a solo papa absoluendi illi domini et no-
biles qui in locis interdictis suppositis cogunt aliquos celebra-
re diuina aliquo modo prohibito et ad officia prohibita au-
dienda exorcismos et interdictos et euocant siue cogunt aut
qui publice exorcismos seu interdictos monitos exire dum di-
uina celebrant cogunt scilicet. e. t. q. s. c. grauius in cle. Eo-
dem modo sunt exorcismi et a solo papa absoluendi illi qui sunt
publice exorcismi et interdicti. si mortui nominati ut exeant a
celebrantibus in hijs ecclesijs remaneat prescriptum. e. t. q. s. c. q. s.

Item exorcismi sunt non ab alio quam a papa absoluendi. quicunque
ex certa scientia depuaret et scriberet et predicaret sed decre-
de declaratione regule fratrum minorum. nullo privilegio suf-
fragante eiusdem ex de. v. sig. exijt qui seinat in fi. li. vj.

Qui conuenerit et peregrinos et ad apostolorum limina et ad ali-
orum sanctorum oratoria peregrinantes. cape et rebus que ferunt
spoliare temptauerint exorcismi subdantur ex de ra.
ex eo. q. e. q. iij. Si quis conuenerit. Item noua the-
olonea et pedagium peregrinis et mercatoribus imponen-
tes et hoc ubi. s. De duobus tamen proxime super dictis casibus
dubitantur quia non videntur exorcismi ipso facto.

Excommunicationes que sequuntur sunt extrade de quibusdam constitutionibus
in extrauagantibus a boifacio vij. p. opilaco. li. vj.

Capitulum decimum.

Excommunicati sunt omnes qui uenientes ad se-
dem apostolicam vel redeuntes ab eadem
capiunt spoliant vel detinere presumunt
aut aliquod impedimentum exhibent Quo minus

ad eandem sedē libere cū psonis & rebz alijs veniāt
& redeant ab eadē. & qñ apperūt lras taliū ā aufez
unt. extra de sen. ex. & iēdic. c. expōicam⁹ & anathe
matifa⁹ bomifaci⁹. viij. **I**tē sniaz expōicacōis icurzē
illi cuius cūqz fuerint eminencie dignitatis ordmīs
pōicōis ā stat⁹ q talibz vlt alicui eoz sacramta vlt
sacramētoꝝ aliqđ presūpserint ministrare n̄ ī moꝝ
tis articulo pstitutis s; nec tūc n̄ de stando mādatīs
eccie satisfactōe ul sufficiēti caucōe pmissa & h̄ ubi
sup. **I**tē expōicati sūt omēs illi qui interris suis no:
ua pedagia imponūt & h̄ ubi sup. **I**tē expō. sūt omēs
pirate & latrūculi marini q gazarei & cuppelligi vo:
canē & s̄lr omēs fautores receptores & defensores
eoz ex de sen. exp. **Expōicam⁹ bomifaci⁹. viij.** **I**tem
si quis dnceps fuerit exhumās mortuū vlt mem:
bratim concidens & coquēs ut tandem ossa tegū
to carnis excusso ad remotas partes mittat vlt d̄
ferat tumulāda. **Excomunicat⁹** ē ille & a solo pa:
pa absoluēdus ex de sepul. c. detestante. **I**tem nota
glo. in. c. cum non ab homine de sen. exp. q q̄ cito
aliquē scio expōicatum statim debeo ipm vitare q:
uis non sit adhuc dnunciatus nisi solus hoc scirem
quō tamen casu eciam puatim ipsū euitabo. q̄dū
ab ecclesia toleratur. vj. q. ij. si tantū & c. placuit
qui em̄m scit. cerciozari non debuit.

Capitulū vndecimū.

Sequē expōicacōes minores q sepāt a sacm̄tis.

Participans cū excoicato nō tñ in crimine.
Notorius fornicator. Simoniacus eciā
occultus in ordine recipiēs ecclāz d manu
laici & sñ p̄sensu ep̄i Halistarij & sagittarij Pau-
perū oppzessores. Manifesti raptōres. Publici usuz
arij. Meretricēs publice. Decedēs in torneamētis
Decedens in notozio crimie. In cañ. aut illo. si q̄s
suadente. 1. q. 2. due regule p̄tinent. Prima est q̄
quicūq̄ in clericū temē manū iniecerit violētā in-
cidit in excoicacōz. **S**ecūda q̄cūq̄ p̄p̄ violētā māuū
incoicōz incidit iēx̄. mittēd⁹ ē ad papā p̄ absolucōe
Prima regla fallit in quatuordecim cāib⁹. **P**ri⁹
ī apostata p̄cusso q̄z ignozat cleric⁹ eē a p̄cussore
ex̄. e. si vero. **S**ecūd⁹ in clericis qui n̄ ferūt habi-
tum neq̄ tonsurā nec aliqd̄ d̄ clericatu ostendunt
Et sūt apostate. **S**i tercio mōiti se nō retraxerint
ex̄. e. p̄tingit. **T**ercius in clerico q̄ p̄tempo habi-
tu ferzet arma & ēcio āmonitus se nō retraxerit
ex̄. e. in audienciū. **E**t eciā si non sit monit⁹ et
se tirāidi immiscet. ex̄. e. cum non ab homine
Quartus in clerico exercente negocia secularia
si ammonitus nō desistat vt ex̄ de vi. & hone. cle.
.c. fi. **Q**uintus in clerico cōcubinario giugato si n̄
fert habitum & tonsuraz ex̄ de cli. co. li. vi. **S**ex-
tus in clericis buffombus et eciā macellarijs si
hoc per annum exercuerint et eciā si mmozi tē-
pore nec āmoniti desisterit extra. e. t. & c. q̄. p̄x̄. s̄.

Decogmestec mōiti

¶ 1^o in illis q̄ nō ex ira s̄ iocose pcutiūt . e . t . q̄ . s̄ .
c . i . 18^o in mḡro . cū hoc fecerit leuē et cā discipli-
ne . e . x̄ . e . cū volūtate . § . fi . 9^o in eo q̄ īgnētū vim
vi repellit . t̄pate t̄n̄ e . x̄ . e . si vero . 10^o cū q̄s iuenit
clericū ep̄iē agentem cū uxore . m̄re . sorore . v̄l filia
p̄p̄a vt in dicto . c . si . vero . 11^o si fiat a p̄lato v̄l de
mandato ip̄i^o cā correctōis vt in p̄al . c . cū volūtate
x̄ . c . ex tenore . Et si nō fiat ex cā correpcōis tam
quam p̄cipiens in curzūt exp̄icacōz . e . x̄ . e . v̄niūfita-
tis . Si t̄n̄ cā subest p̄t clericū capē x̄ incarceratione
x̄ etiā p̄ laicū e . x̄ . e . si clericos . S̄ p̄cussio nō debet
fieri p̄ laicū q̄ tūc itez ambo icurzerēt exp̄icacionē
s̄z p̄latus x̄ laic^o p̄cucies . vt i . d . c . v̄niūfinitatis uel
si clericus eēt adeo icorrigibilis q̄ aliē capi x̄ cor-
rigi n̄ posset e . x̄ . e . vt fame 12^o i ēbāte officia d̄ma
quē p̄br̄ v̄l ali^o ad quē ptinet p̄t eicē de ec̄cia e . x̄ .
e . veniēs x̄ . c . cum volūtate . § . si vero . Si vero sit
cū rōne officij . q̄d in ec̄cia optinet pcutit clericū et
etiā cū senior cā deuocōis facit hoc . ā d̄ns ā parēs
seu p̄p̄inquus . q̄ familiā corrigit hec oīa in h̄ . 12 . dic-
to itellige . cū sint in miōribz ordimibz . vt in . c . cum
volūtate allegato . § . fi . 13^o Si clericus sit d̄p̄oit^o
v̄l degradatus e . x̄ . de iudi . cū nō ab hoīe . x̄ de pe-
d̄gradatū i . fi . li . vj . 14^o q̄n clericus trāsfert se ad
actū prosfus clericatū contrariū utputa erat i mi-
nozibz x̄ fact^o ē bigam^o l̄ miles l̄ hmōi . xx . di . q̄s q̄s
¶ Sed q̄o si quis nō ob sui s̄z ob p̄ris . m̄ris . vxoris

filij filie familie ut etia exneoz tuiconē clericū ledat
R. fm jmo. talis nō icōdit icononē ar. ff. qd me.
cā. l. isti quidē. §. fi. **N**ā locy muria . ppullanda est
xxij. q. ij. fortitudo . c. non inferenda **Q**uidā tñ
dicūt qd h̄ verū est de defensione illaz psonaz solū:
mō pqs intelligit nob̄ inuria fieri ut iust. d̄ inur.
§. Paruit. **S**ecunda regula fallit in. **I**A. cātibz
Primus est in ar. mortis. **I**A. q. 2. **S**i q̄s suadēte
Est tñ iūgēdū ei qd si euaserit se repñtet sedi apli:
ce ut ei q̄ possit eū absoluē mādatū eius sup hoc re
cepēus ex de sen. ex. a nobis. **E**t idē est in casibus
seqñtibz remoto. s. impedimto p̄terq̄z in puero ut
ex de sen. ex. de cetero i fi. et. c. ea nosciē i fi. **E**t si
cessante impedimto nō se repñtant. ut p̄scribiē res
inadūt in eandem Iniaz ex de sen. ex. eos q. li. vj.
Secūd^o. ē qñ q̄s hz inimiciāz capitales l̄ alias
iustas excusacōes pp̄t q̄s n̄ pot se sedi aplice p̄nta
re ex de sen. ex. de cetero. **D**e ista tñ excusacōe stas
biē arbitrio boni viri. ff. de v. obli. l. ptinu. §. **C**ū
ita . ex de vo. qd sup hys. 3^o i hostiāio q̄ p̄textu
officij clēicū n̄ grauē lesit ex d̄ sen. ex. si vo. **Q**uā
t^o i officiali q̄ arcēdo turbā n̄ ex p̄posito. s. n̄ sñ aliq̄
li culpa clēicū pcussēit ut i dic. c. si vo. **Q**uē^o si sit
mulier nec distigui debz utz sit fortis l̄ vbi. **S**ex
t^o si sit senex . valitudie ei^o d̄stitut^o ita. s. qd ad se
dē aplice accedē n̄ possit. iste cā^o ē duobz p̄xis sup
dictis hñē d̄ se. ex. m̄p̄ies . c. ea nosciē . c. quīs

Octauus de infirmo q̄ pp̄tūū h̄z ifirmitatis impe
dimētū v̄l eciāz tpale si timēt q̄ sequeret̄ mors ēx
de sen. ex. q̄ de h̄ijs. **N**on⁹ i paupe quē oportz mē
dicare vt i dicto. c. q̄d h̄ijs. **D**ecim⁹ si r̄gularis vez
berat regularem ēx de sen. ex. c. monachi .x. c. cū
illoz .x. eciā si pcussisset secularē ut ēx de sen. ex. c.
religioso. li. vj. **V**ndecim⁹ in h̄ijs qui nō sunt sui
iuris scz famulis .x. h̄uis ēx de sen. ex. c. mulieres.

Duodecim⁹ in h̄ijs q̄ nobiles et magne potencie
sūt .x. sic delicati q̄ laborem eundi nō sustinerent tñ
sup hoc eēt prius **R**oman⁹ p̄t̄ifex p̄sulendus vt
notat̄ in dicto. c. mulieres. **T**redcem⁹ in impubē
ex de sen. ex. c. fi. .x. hoc eciā si post pub̄tatem pos
stulat se absolu .x. hoc. v. p̄xi. sup. **D**ecim⁹ quart⁹
de clericis q̄ s̄iē viuūt .x. sub vno tecto dormiunt .x.
i eadē do. mo vestiūt ēx de vi. .x. ho. cle. q̄m. q̄d s̄iē
expoit̄ qñ s̄iē viuūt in aliq̄ collegio. **L**ij. in moiali
bus ēx de sen. ex. c. de moialibus. **L**ij. in hospita
larijs sc̄i johānis iherosolomitān ēx de sen. ex. c. ex
canoica. **L**ij. in h̄ijs q̄ clericis nō enozimē s̄z modicā
et leuē iniuriā irrogauerūt. ēx de sen. ex. c. puenit.
Que q̄dē d̄cretal̄ n̄ p̄tinet disp̄lacōz vt q̄dā dixer
unt s̄z pod⁹ us s̄iē. quod hodie satis iueniē extra
de sen. ex. c. ex religioso. li. vj. **N**ūc quedā prode
claracione dictozum casuū dicemus. vnde nota cir
ca primum casum. s. d̄ periculo mortis q̄ intelligit̄
illud periculum non solum propter infirmitatem.

Sed etiā si sit mōcūq; periculo vicino morti. puta si timeat hostem. v̄l p̄donem. ul̄ crudelitatem; ptātis v̄l si nauigaturus sit. ul̄ p̄loca insidiosa trāsiē. ff. de do. cā. mo. l. iij. r. iij. Idem ponit hosti. r. addit q̄ idem est ac si obsessus sit ul̄ obsideat vbi iaciūt machine v̄l baliste. Circa terciū et quartum cā. nō. s. de hostiazio r. officiali. q̄ si talis non cāu. fo. r. tuito s; ex deliberacōe p̄cusserit clericū grauit. ab. solucio est a papa impetranda ex de sen. ex. Si v̄o.

¶ Sequitur interrogacio confessoris.

¶ Capitulū duodecīmū.

Quōtū Confitens dixit ex se ea que voluit de p̄ccis. si non dixit sufficiēt quod q̄si ut frequēt accidit. In̄roga de hys que plene non dixit pro vt videbit̄ expedire. si autem modicū vel minus dixit potes interrogare sc̄d̄m ordinez. hic positū inferi. sc̄z p̄mo de p̄ceptis. postea de vicijis capitalibus non tñ omnes de oibus sed de hys solum que in talib; reperiri solent. Et nō solum de istis peccatis in̄rogandum est sed etiā d̄ circumstācijs eoz que supra posui in h̄ vsu. Quis q̄d v̄. 20. Nō tñ ē necesse de q̄lib; p̄ccō mōd̄li omnes circūstācias querē sed solū illas que trahūt p̄ccz ī aliā speciem que. s. habent sp̄cālem d̄formitatē oppositā alicui p̄ceptoz. Denumēo tñ p̄ccoz nō obmittas īterrogare sc̄z q̄ciens h̄ ul̄ illud p̄ccm mōd̄le omisit.

¶ Capitulū tredecimū.

Inrogacō p̄ma. s. de decē p̄ceptis **E**t p̄mo circa
p̄mū p̄ceptū scz nō hēas deos alienos.

Primo inrogā si falsam de fide opimōz in-
venit ā ab aliquo inuentā secutus ē. **S**i
male sensit de septē sacram̄tis ecclie l̄ circa
scrip̄te vitatem. **I**tem si credit q̄ nō sit infernus
vl̄ q̄ nō sit alia vita p̄ istam. vl̄ aiām nō eē iudi-
candā cū corpe. **S**i nō credit q̄ deus creavit oīa
tam visibilia q̄ invisibilia. **S**i nō credit q̄ in xp̄o
fuerūt due nature diuina scz ⁊ hūana. **S**i n̄ cre-
dit q̄ p̄ nob̄ passus est p̄ crucis mortez et q̄ resur-
rexit. **S**i nō credit resurrectōz mortuoz ⁊ vltimū
iudiciū. **S**i nō credit q̄ ecclie pastores sint veri pa-
stores. **S**i p̄cauit cū hēticis q̄ tūc eēt exōicat⁹

Si sciēt ecclia sicā sepulcraz hēticis tradidit. quia
tūc ecclia exōicat⁹ eēt nec absolu possēt n̄ p̄us māi-
bus p̄p̄is publice dictū corpe vl̄ corpe hēticoz ex-
tumulet ⁊ dānatis p̄ciat **H**oc⁹ ecclia ille p̄petuo car-
ebit xp̄iana sepultura **S**i inuocauit demōes vl̄
inūōzi fecit p̄maleficia ad faciēdū mala. aut fieri fa-
ciendo qd̄ est peccatum mangnum ⁊ dignum corpe
ali morte **S**i adorauit aliquam creaturam faci-
endo reuerēciam vl̄ oracionem ad eam vt ad lunā
nouam vel solem vel stellam aut ad sonum campa-
ne. qd̄ peccatū mortale est **S**i ex constellacionibz
vel planetis sub quibus natus est aliqd̄ iudicauit
determinate. de vita et conuersacione ipsius.

non de fide p̄ceptis

Idem si credidit ex uisionomia a ex fato. vl' ostel-
lacione a oplexione. hoiez cogi ad bonū l' ad malū
qđ ec' hēsis ē. **S**e qđ d' pnosticacōe. p° q' ad aues

Estimauit aliquod malū futurū ppe garritū
auū. puta qz cātavit gall° de sero l' qz cātavit
gallina l' coruus l' noctua l' qcū qz alia auis a ec' cu-
cul° x hmōi. q' oia fatua sē x vana. **R**o ad ignē

Si habuit malā opinionē de igne sibilāte cre-
dens eē signū. q' moriet aliqz vl' simile quod
fatuū x vanū ē. **S**i negauit dare ignē ex domum
in calendis mensium timens et credens ppter hoc
malū euentuz in domo. **S**i truncum ignis factū i
natiuitate dñi seruaui x posuit in vinea ostra grā
dines ul' cū illo signauit angulos x dom° x hmōi.

Quo ad aquam.

Si fecit vl' fieri fecit vl' fieri pcurauit aut do-
cuit aliquam incantacōem cū sacramentis vel
sacramentalibz ecclesie vt oleo sancto vl' aqua bap-
tismi x hmōi ob sanitatem vl' aliam causaz quod
grauissimū ē peccatum. **S**i icātavit cū aqua triū
ecclesiarum vel trium fontium. **S**i pro re aliqua
respexit ampullam plenā aqua vel vas vini quod
dicitur sancti iohannis. **S**i ex effusione olei vel
vini credit aliqez euentū euenire. **S**i pnosticas-
uit ex rumore aquaz curzenciū qđ fatuū et vanū
est. **S**i incantauit cū speculo vel pelui plena aq
Si aliqđ fecit cū sanguine mstruato qđ ē mortale

o. d. p. s. i. o. p. l.
29

Si lauit filios cū aq̄ bñdīctā qđ filiē mortale est. *6^o fat ab ipso qz. tūdiat addeleand. p̄mā d. mō b̄ p̄. alē p̄m̄ p̄m̄ w̄. et. Cōd. op̄allē*

Si incātauit grandinē quod etiā mortale est.

Quo ad terzam.

Si fecit ul̄ fieri fecit aliquā d̄macōz ad inueniendū aliqua furta vl̄ ad sciendū aliqđ occultū l̄ futūm qđ sibi l̄ alteri p̄tingē debeat qđ mōrle est. **S**i vsus ē sortibz d̄matorz vs vt psalmo ul̄ l̄z bzo cū filis ⁊ hmōi p̄ se uel p̄ alio seu etiā q̄quomō qđ mortale ē qđ tñ si ex leuitate fecit veniale ē. **S**i dixit p̄r n̄r. ad fenestrā auribz obturatis vt post modū p̄ p̄ma v̄ba. q̄ adierit ab ex̄. iē p̄tē id qđ sci re d̄i d̄rat qđ mōrle ē. **S**i didicit artē notozā l̄ us⁹ est ea ad sciendū aliqua. vl̄ si vsus est arte nigroz mantica. quod mortale ē. ⁊ si hmōi artis libros habet inducēdus ē qđ illos oburat qđ si facē renueret non esset absoluend⁹. **S**i fecit sibi man⁹ inspicere aut alterius inspexit p̄noscicādo de fortūa. **S**i credidit qđ aliq̄s habēt malos oculos sup̄ puēos l̄ ad aliquod malū obuiam̄tū. **S**i in ortu libroz r̄spexit libros fatidicos. **S**i credidit aliqđ sibi euenire debere vel significari ex fibulacōe aurium vl̄ prop̄ tremorem oculi vel propter sternutationem in ex̄eundo domum. **S**i cantauit cum ciphō ligneo vel vel cantare fecit pueros ⁊ puellas ut audiēt quid pronūciarent. **S**i frondes oliue benedice vel granū frumenti acceptū d̄ p̄sepio posuit sup̄ ignem ad p̄noscicandum de vita vel de morte alicuius.

Si obseruauit somnia faciens aliquas orōes ad
sanctā anā ul' ad sanctā helenā ul' ad tres reges ul'
aliū quēcūq; sanctū ā sanctos uolēs pp' hoc ex hys
q̄ somniat de futis l' occultis dinare. qđ mōrle est
Alias aut sine tali orōne l' obseruacōe adiuncta. mī
mis fidem somnijs adhibere. et si nō mōrle est pccm
piculosum tñ ē hmōi insitē qz sic diabolus multos
decipit. **S**i estimauit mulieres suersas i catts l'
simeas l' alia aīalia et d nocte ambulare ac sugere
sanguinē pueroꝝ. Et exire et intrare domū ostijs
clausis et volare p longa terraz spacia et hmōi que
impossibilia sunt talibz et iō falsa. **S**i ānotauit l'
ānotare fecit aliquā bestiā pditā. **S**i obseruauit
vnā diē plusq̄ aliā nō incipēdo aliqd op' ul' nō la:
uando caput l' si obseruauit dies egipciacos l' diē
in quo occurrit festū de collacōis bti johānis baptes:
te l' diem veneris in nō scindēdo pānos qđ uenias
le. uidet p̄cipue qñ ex simplicitate hoc credit quia
non audiuit contrariū. Sed si aīmo obstinato hoc
defendere uellet mōrle eēt. **S**i in calendis mensū
noluit aliquid dare aut concedere extra domū pu:
tans qđ ex hoc fieret diminucio rerum. **S**i in ca:
lendis Ianuarij s̄medit in lecto ficus cū melle vel
fecit sibi portare piscem uiuū. **S**i eo diē dedit pu:
eris pecuniam vel si ipse ab aliquo recepit quod di:
citur vulgariter lamantia vel offerta vel lastrina.
Si eo diē misit vel portauit in domo

tempalia aliq̄ qz eēt p̄ma dies anni et h̄ vt sic toto
anno intrent multa bona ⁊ sic noluit intrare sine
aliqua re tēporali **S**i eo die fuerit suspect⁹ d̄ p̄mo
quē viderit. **S**i in calendis marcij signauit ostia
domus uel aliā rem posuit in fenestra añ domum
Si signauit ⁊ posuit ouū natū indie natalis dñi
v̄l ī die veneris sancto v̄l ī die ascensionis. credēns
q̄ omedēs illud nō possit occidi ille ut s̄ite. **S**i in
die sc̄ti johānis baptiste collegit herbas q̄si illo die
essent maioris virtutis collecte q̄ altero vt cū illis
faceret fumigacōz ostra in firmitatē. **S**i ī p̄festo
dicti festi transiuit sup ignē factū de hēbis cum in
censo q̄ dicit̄ ignis sc̄ti johis **S**i in nocte talis fe
sti fecit vinū quod d̄z vinū sc̄ti johis ad p̄nosticāz
dū de furtis v̄l alijs secretis. **S**i mulier dedit suo
viro l̄ eciā alēi aut vir mulieri aliquod ad omedēs
dū vt eā amaret v̄l eū qd̄ est mortale. **S**i fecit v̄l
feci fecit aliquā icantacōz ob sanitatem consequēdā
Et quādo hoc fit sciē qz sciē eē p̄hibitū tunc
est comuniter mortale. **C**um vero fit ex simplicitate
putando esse bonas oraciones videtur veniale.
Sed si nollent in futurum abstinere ab huiusmōi
neganda est eis ab solucio quia ex obstinacione et
malicia fit mortale **E**t interrogandum est de vez
bis quibus vtuntur et de ceremonijs et obseruāz
cijs quas addunt **S**i exerciuit artem geomācie
quod est mortale. **S**i contra firmes vel febzes.

scripsit in fructu amigdali vel in hostia vel alibi.

Si incantauit vel incantari fecit contra dolorem dentium capitis ylioꝝ a supꝑilioꝝ & oculoꝝ cum faba et pꝛ nꝛ & hmoꝝ. **S**i portauit puos infirmos ad sambucum & ad rubum & alium similem locum cum sanitatis recuperande.

Si fecit vel fieri fecit a vsus est lꝛis vel breuibꝫ que sunt pꝛe supꝑsticiose ex vbis vel caracteribꝫ vel carta in qua fuerit vel ex moꝝ imponedi a portadi vel tꝛe aut loco scribendi. Et inueta supꝑsticiose eozꝫ imponedi est ut pbuzant & si nollet non esset absolute: dus quia sic fieret moꝝle.

Si supꝑ se portauit cartam scriptam que dicitur sancti Cipiani uel cartam non natam vel uirginem vel aliquid aliud simile ob spem sanitatis vel alteriꝫ cuiuscumqꝫ supꝑsticiose quod non est naturaliter ex arte medicine vel alteriꝫ approbatum.

Et generaliter si quicumqꝫ aliam incantacionem iuracionem & maleficium aut quodcumqꝫ supꝑsticiosum exercuit aut eis fide adhibuit que omnia sunt uana et fatua ac prohibita.

Et in quibus omnibus non fuerit pꝛceptum. **D**e secundo pꝛcepto. **N**on assumes nomen dei tui iuanum. Et primo de blasphemia.

Capitulum .ix.

Si uicꝫ blasphemaui in deum vel aliquem sanctorum dicendo sibi maledictionem vel alia opprobriosa uerba quod semper est mortale.

Si blasphemaui in deum dicendo eum non esse iustum et non omnia iuste disponere sed acceptare perfonas vel non curare de actibus hominum aut eos

nō vidē v̄l esse p̄cialem vel sine demerito punire et
flagellare eū v̄l aliquē v̄l posset meli⁹ istud ul̄ id
fecisse l̄ filiē arguere deū d̄ aliq̄ quod totū ē mōzle
maxīe cū aduertit ⁊ intelligit quod loq̄t̄. **S**i mur
murauit contra deū ut puta de frigore caloze. plu
uia vento aut niue. **S**i murmurauit contra deū.
de infirmitate paup̄tate. aut filioꝝ morte aut quia
nō generat filios. **S**i murmurauit contra deum
de prosperitate. maloz aut de aduersitate bonozum
De piurio. **S**i iurauit in aliqua curia alicuius
iudicis mendaciose qđ mōzle est quocūq; etiā pue
riat. ⁊ filiē peccat qui aliquē inducit ad hoc aduer
tenter ut aduōtus procurator et filies. **S**i iurat
extra iudiciū in s̄i s̄mone quacūq; ex causa ul̄ utili
tate ul̄ leuitate l̄ iocositate l̄ qualicūq; mō. nō solū
per sancta dei euangelia ul̄ p̄ corp⁹ xp̄i. sed eciaz p̄
fidē. per deū. aut dicendo. sic me deus adiuuet ul̄ ec̄
per uirginē mariā. p̄ crucē. per aīam meā a h̄mōi
quod semp̄ ē mōzle quādo aduertit se iurare ⁊ fal
sum dicere. ⁊ hoc tociens q̄ciens. **S**i iurauit ali
quod certum affirmando de quo tamen dubitat an
sit v̄um. mortaliter peccauit. et precipue si hoc fe
cit in iudicio. **S**i iurauit facere aliquod malum
puta aliquam uindictam aut talionē reddere nō di
mittere concubinā. seruare iniusta statuta. tenere
secretam iuracionem iniustam quod semp̄ moꝝ
tale est. **S**i manifestauit aut p̄didit aliqđ eſecrētū

De blasphem.

in p̄silio aliq̄ tractatū qđ iurauit n̄ manifestare qđ
uis eadē nulli noceat tñ mōle ē. ⁊ ip̄e aut eadē ille
qui aliquē ad simile manifestandū p̄pellit mortaliē
peccat. ¶ Si iurauit obseruare statuta alic⁹ ciuita
tis aut vniuersitatis que tñ iusta ⁊ rōnabilia sunt et
aliqua ex eis sciēnt̄ trāsgrediē qđ eiaz mortale est
¶ Si tñ aliqđ statutū iā esset abrogatū p̄ s̄riā p̄sue
tudinē qz vñ cotidie hūaret s̄riū Si ex hoc hmōi
statutū trāsgredēt nō vidēt̄ p̄iurus esse qz hmōi
statutū nō vidēt̄ ampli⁹ habē vim statuti di. iiij.
¶ s̄. leges. ¶ Si iurauit p̄ aliquod mēbrū dei l̄ scōꝝ
mō ribaldoꝝ qđ mōle ē ec̄ si res vera eēt quā af
firmare intendēt Et hoc p̄t̄ blasphemiā q̄ ex hoc
consideratur vt. xxij. q. i. si q̄s p̄capillos Si vero
res iurata aut falsa aut illicita ē dupliciē mortaliē
peccauit. s̄. p̄ blasphemiā ⁊ p̄ p̄iuriū. Si iurauit fa
cere aliqđ licitū i honozē dei ā scōꝝ ei⁹ et illud fa
cere neglexit quod mortale ē. ¶ Si ec̄ iurauit ali
qđ simile facturū. s̄ tñ nō itēdebat illud adimplere
similiē mortale ē. ¶ Si vero ec̄ iā itēdebat huare s̄
veniente termino quo implere p̄miserat seu iuras
uerat non seruat promissum. cū tamen posset. licet
cum incōmoditate sua adhuc mortaliē peccauit n̄
tamen prius Episcopus vel papa relaxaret ⁊ con
mutaret sibi hmōi p̄missū. si tamen p̄missio facta
est hoī p̄t̄ ille sibi hmōi relaxare. s̄ si n̄ p̄t̄ adimplē
e recusat̄ a p̄ccō. si tñ q̄cito poterit adimpleuerit.

Si quis pmittit cū iuramto se aliqd facturū qđ nō
est alicuius importancie boni vel mali. vt viz; si m̄
promittit cum iuramto percuttere filiū vel simi
le uel homo promittit mediante iuramto. non bibē
uel gmedē illud v̄ hoc l̄ h̄mōi qđ vidz; ueniale nisi
tñ fiet in stemptum. qz iuracō ⁊ p̄iuracō ē in hoc

Si iurare p̄sueuit. etiā p̄ q̄buscūq; m̄imis. dicen
do tñ ueritatē quod ueniale ē nisi fiet i stemptum

Et iudicēdi sūt t̄les ut abstineāt p̄ piculū p̄iurij

Si induxit aliquē ad iurādū quē oīno credebat
falsū iuraturū. qđ mortale ē. nisi talis inducēs foret
iudex h̄ faciēs ex officio. s̄m ordinē iuris. **S**i vir
iuramētū sūe vxoris iurauit qđ nō debet n̄ sit t̄le
qđ vxor nō posset adimplere s̄n scandalo uiri.

De adiuracōne.

Adiuracō ē iudicō alic⁹ ad faciendū aliqd ob
iuracōz alic⁹ rei sacre. ⁊ fit p̄ modū coacti
onis. intendēdo aliquē obligari p̄ modū iuramenti
ad aliqd faciendū. que si fit ad supiores ⁊ alios in
q̄b; adiurās nō habet ptātem p̄c̄m mortale ē. **S**i
vō fit ad iferiores ⁊ sibi subditos q̄b; adiurās p̄ci
pe habz; eo cāu licita ē ⁊ alias nō **E**t tūc adiurat⁹
tenetur facere v̄ dicere illud p̄pter qđ adiuratus
ē. alia⁹ mortaliē peccaret q̄ admodū trāsgressor p̄
cepti. **S**i adiurauit p̄lato⁹ l̄ supiores l̄ socios ā in
feriores p̄ modū d̄p̄cōis n̄ coactiōis itēdēs iudicē
ad aliquod faciendum non est malum. vel ueniale.

Si leuiter & sine causa iurauit & adiuratus non fecerit
non peccat. hec Tho. Si adiurauit demones pro modo
peccatis ad aliquid sciendum ab eis vel aliquid auxilium obtinendum ab
eis mortale est. nisi quis faceret hoc ex familiari consilio spiritus sancti.
vel ex quadam simplicitate querens ab obsessis a diabolo.
licet tamen illud adiurare pro modo coactionis ne noceat. Si
adiurauit creaturas irrationabiles ne diabolus eis utatur
in nostri nocumetum tunc licitum est. Si autem ut diabolus in
eis operetur tunc mortale est ut per incantaciones serpentum. Si
in cantilemibus seu fabulis mundanis & in narracionibus episcopi
vel amatorij misceat deum aut sanctos quod mortale
est si fecerit in contemptum. alias vero veniale. De votis.

Transgressus est seu obmisit ad implendum votum
illicitum deliberate factum & si ad uertit scienter si pro
est mortale & totiens quoties frangit. secus si ex
obliuione vel quod non poterat ex aliquo accidente super
ueniente. Si uouit aliquid malum se facturum ut puta
ta uindictam de aliquo uel alicuius profectum impedimentum
ut puta non ingredi religionem uel simile. mortaliter
peccauit. et potest illud votum frangere absque aliquo
dispensacione. Si nimis tardauit implere votum lis
ditum sic quod ex homini mora a memoria excidit omnino
uel quod ipse uouens iam uenit ad statum non ualens
di amplius implere quod prius potuisset quod uis
detur mortale. Idem quoniam dimisit propositum imple
di cum tamen non potuisset. alias mora implendi votum
quando sibi non prefixit tempus non uidetur mortale nisi

forte esset valde nimia. & nisi cū ex h̄ imminēt ei pi-
iculum non valendi implere vt de voto ingrediens
di religionē cū tñ nō haberet causam cogētem dila-
cionē. **S**i fecit votū de re licita vt d̄ elemosina. d̄
ieunijis & hmōi. s; ob malū finē. puta vt posset fa-
cere vindiā. ad ulteriū. v; simile mortale est nec
tenetur ad implē. **S**i fecit votū abstinentie & hmōi
et dubitabat vtrū posset implē l̄ n̄ et sine omutaci-
one v; dispensacione superioris cum possit de facli
habere recursū ad eū v; p̄fessorem p̄ cōsilio de sup-
sumēdo. frangit votū quod videt mortale. **N**ota
tñ q̄ uiri p̄nt irritare uota. abstinentie pegrnacōis
et elemosine uxozū si n̄ hēat n̄ dotē absq; aliq; alia
dispensacione. **E**t si fiat tal̄ irritacō uoti etiā absq;
cā rōnabili a uiro nō teneē uxoz implē talia uota.

De irritacōe uotoꝝ impuberū et filioꝝfamilias
& religiosozū uide in Sūma in sc̄da parte. ti. vlti.

Si uotum fecit stultum et irrōnabile ut ieiunare
in dominica non lauare uel pectinare caput in saba-
to & hmōi si hoc fregerit nō peccat imo prohiben-
dum est illis huiusmodi uota implere quia sicut
Tho. & alij dicunt sunt potius deridenda q̄ obser-
uanda etiā si p̄ honore sanctorū fierēt. **S**i filiꝝ
moriēti patri pmisit aliquod uotum implere teneē
ut extra de uo. licet. **S**i fuit sibi aliquod uotum i-
iunctum a patre puta satisfactio pecunie ul̄ simile
tenetur implere ex de usu. tua. & de sol. c. primo.

De uotis

Alia

Si fuit heres alicuius vouentis subuenire terte
scē teneat votū illius implere. Et fm Inno. appellā
pt. **S**i filius puentus ad annos pubrtatis vouit
aliqd uotū qd ptinet ad suā psonā & h si fuerit lici
tū teneat fm **Tho. i scda scde. q. s. s.** **S**eru^o autē
nō pt vouere votū pegrinacōis ā rligionis abs qz
dñi p̄sensu qz ī ptāte sua n̄ ē ut dicit **Tho. c. loco q**
sup. **S**i religiosus vouit aliqd votū abs qz pzelati
sui licēcia illud nō debet exequi abs qz eiusdez licē
cia. Secus ē tñ de voto orōis vel sili quod potest
exequi abs qz sua licēcia. **S**i sacerdos vouit votū
perēgnacōis sine licēcia sui plati n̄ debet adimplē
abs qz licēcia eiusdē. **S**i hñs uotū castitatis & rligi
onis p̄traxit. qz q̄uis m̄rimoniū teneat tñ p̄trahen
do mortaliē peccat & p̄sumare n̄ pt m̄rimoniū sine
mortali p̄ccō. qz adhuc añ p̄sumacōz m̄rimoniū. r añ
copulā carnalē. q̄ mediāte m̄rimoniū p̄sumat. pot
adhuc & debz implē votū suū p̄ factū. **P**̄ p̄siaci
onē vō teneat reddē d̄bitū eciā inēptatue petenti s̄
exigere n̄ potest abs qz mortali p̄ccō. **V**n̄ p̄sulēdū
tali eēt qz petēt disp̄sacōz a pap̄ sup voto suo. scōz
tñ guk̄. possēt ec̄ ep̄s disp̄sacōz ī h̄ casu. **S**i mul
er sine p̄sensu viri sui ul̄ extra vouit & si ipse vir
vl̄ mulier p̄sentat implere teneat. **S**i alter cōiugū
sine consensu alterius vouit votum de non reddē
do debitum. implere non tenetur. **N**ota tamen qz
alter coniugum potest sine cōsensu alterius vouere

de nō petendo debitū fm quosdā. **S**i unanimē cō
cordes ambo vouerint castitatē. qz tūc nō pē alter
reuocare votū sñ pccō mortali. **E**t si vir ruocat.
vxoꝝ debet instanē pseuerare & ecōtra. **S**i vir vo
uit absq; vxoris licēcia votū pēgnacōis nō tenē
quia nō pē. **S**i vir vouit votū iherosolomitān.
tenē implere illud ecā mūta vxore que tamē vt
plēciat amonēda est. & si n̄ vult remanē pē virū
sequi. **S**i vir vouit votū abstīnēcie s̄dicēte vxore
pē illud implē ecā mūta. secus si p̄dicā abstīnē
ciā impedierē reddicō debiti. **S**i vir añ carnalē
copulā ad heremū trāsiuit redire tenē ad vxorē
nisi intrasset aliquā r̄ligionē approbatā. **E**t nota
q̄ de transgressione votoꝝ pē d̄ iure q̄i & s̄uetu
dine simplex s̄ffoz absoluere quia non est de res
seruatis casibus. **S**ed de dispensacione et cōmuta
cione votoꝝum non potest se intromittere sine spe
ciali commissiōe diocelam̄ vel alterius qui possit
dare. **E**piscopi autem in omnibus possunt dare
commissiōē & commutare vel dispensare nisi in vo
to castitatis et religiomis et tribus votis peregrin
nacionis scilicet Ierosolomitān ad sanctū iacobum
& ad limina ap̄loꝝ **Pe.** et **Da.** ī q̄b; papa solus p̄
sūm^o p̄nari^o dispelat & omutat. **De** 3. p̄cepto. s.
mēmto ut diē sabati sc̄ifices. **Capitulū. 14.**

St p̄^o iērogādū. **S**i recogitauit tria bñfis
da. s. creatōis hoīs & toā^o m̄di ap̄e hoīez

Redempcō is huāne ⁊ gloriāficōis ⁊ vt p̄ talez me-
moriā caueat a vetitis ⁊ sc̄ificet diē in exercicijs
sp̄ualibz. **S**i diebz festiuis se sposuit et ornauit p̄
ciosis vestibz et alijs ornaētis ad pompā ⁊ vanam
gloriā siue ad placendū alioz aspectibz ut desidē.
Si diebz festiuis accessit ul' ad eccl̄iaz ul' ad alia
spectacula. cōpta ⁊ ornata ad capiēdas aīas vt iū-
cem se oculis ꝑcupiscāt. sic freqñē mulieres faciūt
qd̄ ē mortale. **S**i vero in eccl̄ijs ul' alijs locis sacris
hmōi fiant. duplex causā sacilegiū. s. loci ⁊ t̄pis
sc̄ti vltra p̄ncipale p̄c̄m. **S**i hijs diebz corisauit
vane cantauit. man⁹ ul' alia mēbra cū alio libidin-
ose tangendo ⁊ vana in honesta ⁊ ad malū incitan-
cia verba loqñdo. vt viz pro uoce ꝑcupiscencia in
corde vnde qñqz eccl̄a opus sequit̄ qd̄ totū ē mōzle.
Si hijs diebz luxurie vacauit. qz si extra m̄rimo-
riū fuit duplex p̄c̄m ꝑmisit. **I**n talibz enī diebz eccl̄
m̄rimomaliter ꝑuincti ab illo ope se abstinere de-
cet. **S**i stans in mortali die dñico nō strit⁹ fuit
ꝑ illo aliud in currit mortale. **S**i sonator musicoz
īstrum̄toz. hijs diebz cā fuit vanitatis sonādo viz
coram vanis p̄sonis. ut sic fierent vaniores qz mor-
taliē peccauit et grauius. qz causa fuit p̄c̄i mōzlis
alioz. **S**i mulier ornata ī fenestra se posuit vt a
trāseūtibz īspicēēt mōzaliē p̄c̄at. ⁊ graui⁹ hijs diebz
q̄ alijs. **S**i oculos suos vanis aspectibus imple-
uit. et si hac de causa hincinde arcuiuit qz mōzle ē.

Si ebrietatibus & smellacionibus vacauit. vlt̄ i ta
bernis et ludis blasphemijs se occupauit vlt̄ aliorū
vt talia & similia facerēt causa fuit quod mortale
est. **S**i tardauit vlt̄ q̄ ad sero ante festū vlt̄ vsq̄
ad mane festi ad se radē faciendū vt magis polit̄
conpareat aspectibz mulierum. **S**i h̄ijs diebz ocio
se vixit vagando videlicet p̄ plateas & vicos siue
ludendo aut murmuracionibz vacādo & ociosis uerz
bis & hmōi. **S**i h̄ijs diebz laborauit aut exercuit
aliq̄d op̄ manuale ex̄ causas necitatis qz mōrliter
peccauit maxie si aliquo nōbili spacio hmōi laboris
bus istetit si vō momētanee & p̄ aliq̄ t̄pis pūda id
fieret nō it̄m peccaret. **S**i aut̄ fiat ex̄ necitate qz
scz aliē nō posset habē victū & necaria p̄ sustenta
cione uite sue & aliorū suorū & si timē hostes ul̄ veni
unt inundaciones aquarū aut alia similia picula
qz tūc licz remio ueze suppellectilia et cetera bona ne
p̄dāē s̄n̄ peccato. Et nō q̄ debēt festa suāi & festiua
ri a uesp̄a usq̄ ad uesperā di. iij. p̄nūciād. **N**ic ec̄
requirēt magna discrecio insp̄ulēdo si in dictis diez
bus fecit aliquod mercatum quia generalit̄ loq̄ndo
nullomodo licet h̄ijs diebz mercatum facere q̄zius
specialiter aliquē persone ex̄ cūsentur propter ali
quam necessitatem magnam. **S**i vendidit vel
emit h̄ijs diebz aliqua preter ea tantum que sunt
smestibilia q̄ eciā si venderent̄ & emerent̄ añ diem
festū illū pp̄ē correpcōz q̄z icurzerēt suam n̄ possēt

vt sunt carnes cocte. dapes et olera. lac et fructus
aliqui zc hmōi qz mortaliē peccauit. In estate tam
qñqz ppter plura festa stigua carnes crude et filia
ad esum nccaria vendi et emi possunt absqz peccō.

Si hmōi aliqd mandauit filijs suis. discipul. ser-
uus vlt laborantibz facē sine nccitate. peccauit mor-
taliē ipse mandās similiē et exeqñs. Si tñ mandās
vlt mgr̄ vlt patronus nō habet nccitatē. sz ipse hu-
discipul? vlt laborans habet nccitatē. qz aliē viuere
nō possēt et sic nō obedit mandāti sibi ne hmōi op-
faciat hys diebz. sed laborat p aliquo tpe in exerci-
tio artis illius et aliud exēciciū facē nescit videtur
excusari. Nā si in obsequiū pau pū psonaz eccliaz
pau pculaz aliquid laborare licet diebz festiuis fm
qz doctores dicūt. qre n̄ magis talis rōne sue sustē-
tacōis in nccitate aliqd laborare possēt. Tuci? tñ
esset aliā artē eligerē qua se meli? qsturare possēt

Si i hys diebz pro se vlt p alio placitauit. n̄ forte
in causa misabiliū psonaz. Si i dictis diebz iuraz-
mentum pstitit vlt exegit. nisi propace vel fide vel
obediencia vel fama quia alias non liceret. Si tar-
libus diebus aliquem ad mortem uel ad penam ius-
dicauit. quod non licet. **S**i macellarius in die
festo carnes crudas vendidit quia nec vendere ne-
emere licet nisi quando in estate plura festa conti-
nua occurrunt tunc enim licet si alias obseruari n̄
possēt ut sup̄. licet etiā macellarios et alios carnes

in die festo coquē & preparare ut illas tūc uendat si
prius non poterat preparare aut preparatas seruare.

Si tabernarius hys dieb; tabernā añ horā terci;
ap apuit uel si ibi tenuit hys dieb; in strumenta
ludendi v; inde nō repulit ebrios lufozes blasphem;
mos & hmōi. **S**i mercator hys dieb; suas mercū
culas vendidit ppe ecēiam vbi fisc⁹ occurrit vel
forte qd' pei⁹ ē in ecēia pphanādo locū sacrum. **S**i
hys dieb; attulit ul' afferri fecit aut mandauit cū
bestijs ul' alijs psalmas bladoz ul' aliaz rex quia
tam p̄cipiēs q̄ exequēs est in culpa mōzli n̄ i mag
na nccitate h̄ fiēt. **S**i hys diebus opull⁹ ab offi
ciali v; dño laborauit qz tam p̄cipiēs q̄ exequens
mortalit̄ peccat n̄ ex nccitate guerre & hmōi hoc fi
eret quia tē ambo excusanē. **S**i vero sine iusta nez
cessitate imp̄cipiente & nō sine iusto metu i obedi
ente tūc obediēs excusat̄ s; nō p̄cipiēs. **S**i vedit
gal portauit hys dieb; merces ā psonas aut elimē
ta per loca longa ul' r̄mota qz quiescē debet in festo
nisi ex magna nccitate cogat̄. **S**i viator v; cur;
sor talib; dieb; itinerauit. qz nō debz nisi ppe mag
nā nccitatem. **S**i aromatazius seu apotecarius
hys diebus tenuit apotecam apertam. vel vendi
dit a liquid d' apoteca nisi vrgente necessitate infir
morum quibus aliter subueniri non potest. sed non
propter hoc non debet apertas apothecas tenere.

Si barbitonsor de nocte festi vel de die

artem suā exercuit. ⁊ sic causam p̄stitit lasciuie ali
cui⁹. q̄ vt policioꝝ appareat. radi vult in mane festi
q̄nq; qđ mortale videt. **S**i ferratoꝝes aīmalū tali
bus dieb; laborauerunt. qz nō licet n̄ urgente mag;
na nccitate eozum q̄b; hūūt. **S**i sartoz vel sutoz
vestimētoꝝ. qz pro misit qđ implere nō potest sine
festi violacione. vt promissa seruaret. laborauit ī
nocte ul; die festi ul; alios fecit laborare. qz peccauit
promittēdo tali intencione ⁊ pl⁹ peccauit seruādo
taliē promissa. **I**tem si mane festi totalitē se occu
pauit in induendo nouas uestes dimittendo missa;
vel predicacionem propter hoc. **S**i molēdinari
us moluerit. quia non debet. **S**i lamifex lauit lanā
prope festū excupiditate p̄uidēs ut ī die festo illā
extendat ad solē. qz n̄ licet. **S**i extendit pānos in
die festo in tiratoꝝis qz nō licet. **S**i tinctozes lane
et pannozum diebus festiuis maxime in tinctura
granati laborauerunt. quia non licet nisi timerent
periculum mangm̄i damm̄i in tali tinctura. **I**tem
si tunc studuit in quantum potuit audire missam
et dei verbum. vt debet. **I**tem si tunc quantum
potuit p̄uidit vt festum celebraret et sanctifica
ret boīs operibus vt debet. **S**i mercatoꝝ ul; ali⁹
artifex in die vel in nocte festi cum suis consocijs
ā laboratoꝝib; ā agcol; fe^t rō; qz nō lic; . **S**i ill; die
b⁹ nūerauit aīalia ab aīalib; ⁊ sc̄psit ī quicno mē
cācie. **S**i nōri⁹ ill; dieb; fe^t istrumta āq; p̄traduū

quia nō licet nisi ex magna nccitate vl suadēte pie-
tate ⁊ pace ⁊ hmōi. ¶ Si scriptor ī festo scripsit p
p̄cio qz nō licet n̄ scolariū t̄pate suos s̄mones aut
lecōnes ānotare ⁊ similia pua dūmō tñ sine precio
fiat. ¶ Nō etiā licet h̄ijs dieb̄ mimis īst̄e p̄p̄e scrip-
ture. ¶ Si scolariū ī festo neglecta missa ⁊ alijs di-
uinis actib̄ disputacōes suas ordinauit aut ex̄ciuit
in mane solēnis diei qz nō licz. ¶ Si s̄iliari⁹ se agre-
gat s̄ilio in mane diei festi om̄issa missa qz nō licet
nisi fieret ex magna nccitate aut pietate. ¶ Si in
die festo s̄duxit oparios faciēdo pactū c̄ eis quia n̄
licz ⁊ si detulit solucōz ut m̄cedē oparijs quia
non debet seruare solucōz vsqz ad diē festū s̄ ante
ut p̄ cū idiguerit p̄stare. ¶ Cū leuitici .19. scriptū
ē nō morabiē ops mercēnarij tui apud te vsqz ma-
ne. ¶ Si in die festo suos debitoros requisituit ⁊ debi-
ta exegit. quia nō licet. ¶ Si sciē sibi p̄auit occasi-
onem laborandi in die festo qz nō licet. ¶ Si ī die fe-
sto fecit s̄erta coronas. aut similes vanitates quia
nō licet. ¶ Si vacauit. piscacōm. venacōm. aucu-
pacōm aut alijs similibus. ¶ Si in ecclesia lo-
quendo vel alium strepitum faciēdo. interrupit sis-
ue impediuit diuinum officium siue uerbum dei.
¶ Si mulier in ecclesia uelatum caput non habuit
quia tenetur. ¶ Si non orauit mente attenta
quia ad hoc conari debet ut ī festis adminus mens
aterrenis separata oracionis t̄p̄e libere deum oret.

Si diuino officio dū potuit n̄ tēfuit ⁊ si dīmū offi-
ciū deuote ⁊ attēte nō auduit cū reuerēcia ⁊ hono-
re. **S**i stando ad officiū magis delectatus ē uoce
cātancū ul' organoz sono q̄ v̄bis ⁊ meditacōibz
sacris. **S**i diebz festiuis v̄bū dei ul' diuina officia
cū tedio auduit ⁊ n̄ libēt mēfuit. qz modicū sibi
profuit. Teneēt em̄ q̄libet xp̄ianus missā itegrā au-
dire attento ⁊ diuoto corde ⁊ cū euāgeliū legīt pe-
dester stare ⁊ aduertē ⁊ cū ih̄u nomē noīat. genu-
flectere seu inclinare. **S**i vidua tamq̄ desperata
ex morte sui viri p̄ ānū l' mēsem sine missa in domo
reclusa p̄māsit quia mortaliē peccauit. **S**i in die
festo retinuit in domo filias nobiles aut filios vel
eciam famulos seu famulas propter quamcumq̄
cām ne missā audierint qz a mōli culpa excusari n̄
ualēt. **S**i missā obmisit ex ḡtēptu l' cupidie lucrādi
l' itnādi l' cā eūdi ad solacia l' quīuīa l' ex negligē-
tia l' ex ignozācia crassa qz mōliē p̄cā^t toties q̄ci
ens dimisit. Ex sibi cā. si p̄br sciēt dimisit missaz
pp̄am pro peculiari ex de ce. mis. c. 2. **S**i v̄o sim-
plex est plona ⁊ ex simplicitate hoc fecit excusari
videtur. **S**i in die festo audiuit missā in aliena p̄-
rochia sine licēcia sui pastozis. **D**imittentes aut
missam propter infirmitatem vel ex tali occupa-
cione quam euitare non possunt neqz dimittere ut
seruire infirmo excubare in castris et similia que
ex iusta causa procedunt excusantur.

¶ Puella etiā que a pētibz dimittūē uidentē ex cusa:
ri nō aut eūtes ad coreas vl uidue q̄ manēt clause
in domo de quibz. ſ. ſ. A. ab hoc iā dicto.

Capitulum 16.

De quarto p̄cepto ſc̄z. Neas in honore pentes.

S T̄ p̄mo si pentibz nō obeduit in licitis et
honestis q̄ntūcūq; etiā parius qđ mortale
est. Secus tñ si ex negligēcia et ī rebz n̄
multi ponderis. Si n̄ ruerentē se habuit ī alloq̄ndo
& assurgendo s; stēdit & locutus est dure cū eis ul
puocauit eos ad irā ul nō supportauit eis. Si nō
impleuit legata facta ab eis & p̄cipue ad p̄ias causas
s; multū distulit p̄p̄e incōmoditatē cū tñ posset qđ
mortale est. Si tpe senectutis l̄ infirmitatis eozū
aut alijs magnis ncc̄itatibz n̄ p̄uidit eis ē potuiss;
quod mortale ē. Si tractādis eoz negotijs non
fuit fidelis. Si dixit pentibz v̄ba stumeliosa vel
oppobriosa qđ ē mortale. Si blasphemauit eos
v̄uos ā defuctos qđ ē mōrle. Si v̄berauit eos ec̄
leuiter ā d̄risit qđ est sibi mortale et graue. Si
p̄pter auariciā. aut lib̄tatē. vel infirmitatez eozum
aut senectutem vl aliā quācūq; causam desiderauit
eozum mortem. Si post mortem eozum non fuit
memor animarū eoz. Si patri sp̄uali. s. pastori l̄
superiori suo aut eum baptisanti vel ad baptisandū
tenenti vel eius confessionem audienti vel aliquod
simile facienti. Non exhibuit debitum honorem.

ut si ei non obediunt in rebus spiritualibus et si aliquem ex eis
blasphemavit aut derisit. a de ipso murmuravit. Si
parentibus temporalibus ut sancti domini et superiores seculares et eorum
officialibus non obediunt in temporalibus rei publice.

De gubernatione patrum quo ad filios et familiam.

Patres non prouiderint magnis necessitatibus vic-
tus et vestitus filiorum et uxoris seu suorum cum
possent sed ex auaricia et cupiditate obmittunt quod
mortale est. Si propter auariciam vel crudelitatem filios
suos etiam illegitimos misit ad hospitale vel seruos qui
boni sibi seruiunt quod etiam mortale est. Si non adhibuit
diligentiam ad hoc ut fierent boni et mandata dei et ec-
clesie obseruarent vicem de professione omnium et aus-
dione misse de honestate vite et homini. In quibus par-
entes maxime laborare et insistere debent cum filij ad-
huc sunt in iuuenili etate et tenera in qua flexibiles
docibiles et corrigibiles sunt et hoc tam doctrina ver-
borum quam exemplo operum et discipline correctio. Et
si in hoc notabilem commiserint negligentiam non curando
et negligendo talia mortali peccant. Alias vero veniale
Si uxori verba contumeliosa dixerit. scilicet vocando scortum
et homini et verberando asperere sine causa rationabili quod mor-
tale est. prout tamen vir mulierem bene satis dure et asperere loquitur
si uiderit expedire. Si uxor ostendit se viro illicite
nolens obedire et ex hoc prouocans eum ad blasphemandum
deum vel sanctos vel ad aliud magnum inconueniens
mortale est quia occasionem dedit ad homini.

Si vir pmittit vxorem plurimas vanitates facē
que puocant ad lasciuā vt ornat^o fatuos. aut tris
pudiatos cantus facē ul' similia qđ mōzle videtur
Si vero nō fit multus access^o videt veniale. **M**
q̄ mittit filias ad coreas & alias uamitas & n̄ mittit
vl' ducit eas ad missā audiendā & p̄fessioz faciendā
aut comunione recipiendam et huiusmodi non
videt excusari posse a mōzli. **S**i nimis dure vl'
nimis remisse se habuit in gubernacōe familie. i q̄
omēs q̄si delinquūt etiā p̄fecti s̄iē v̄ialit. di. 26. q̄l.

De q̄nto p̄cepto. s. nō occides. Capitulu. 11.

Socidit ex ordine iuris aliquem volūta
re vel p̄ter intencōz a cāu dando opaz rei
illitē. vt in ludo noxio. s. ad p̄iectōz saxoz
nū & similitē seu etiā rei licite s̄z nō adhibendo debitā
diligenciā vt piciendo tegulas de tecto icircūspete
qđ mōzle ē & cā^o tm̄ r̄huat^o ep̄is. **I**tē si ex necitate
euitabili. ul' etiā ieuitabili ad quā deuēit. ex culpa
ut qz adulter dephensus a uiro adultē. vt euaderet
mortē occidit ipm virū adultē. **I**tem semp̄ inēzo
gādū ē de cā homici di. **S**i iudex occidit ul' ad oc
cidendū iudicat aliquem innocentem scđm iura ul'
nocentem s̄z p̄ter ordinem iuris vl' scđm p̄cessū
ordinatum sed non habens legitimū dominium. vl'
habens potestatem. s̄z nō ex iusticia imo ex vindicta
vel auaricia. vel crudelitate. quod mortale est et
caus episcopalis excepto vltimo puncto mortis.

Si mulier grauida procurauit sibi abortum per
medicinas vel labores vel alium modum etiam si non sequitur
effectus quod mortale est in ea et in quantum ad hoc consulente
et cooperante non tamen est casus episcopalis. si vero sequitur effectus
et puerperium erat formatum homicidium in ea est et est
in cooperante et consulente in hoc et est episcopalis casus et ali-
cubi constitutiones synodales est explicatio. **S**i mulier
occidit filium suum sponte ad occultandum crimine suum gra-
uissimum. et grauius si puer adhuc non sit baptisatus.

Si pater filium vel frater fratrem vel vir uxorem propter
adulterium. **S**i uxor virum propter odium vel amorem alterius
vel si filius patrem aut matrem ex ira vel auaricia occi-
derit quod grauissimum est et dignum magna pena et casus
episcopi tamen resuatur. Et nota quod sancti episcopi solent mittere per
casu homicidii illos qui ire possunt ad penitentiam curie ad
terrorem aliorum tamen si uolunt possunt absolui per se ipsos a
suis penitentiam. **S**i mater vel nutrix suffocat filium
quem tenet iuxta se in lecto inaduitem opprimens eum
quod mortale est propter negligentiam et casus episcopi resuatur.

Si grauida mulier preter intentionem seu propositum
abortum facit si permisisset in hoc notabilem negligenti-
am ut quia nimis saltauit vel quia nimis inordinata
te laborauit vel propter inordinatas lasciuas non
esset absque mortali. **I**dem in viro vel alio percus-
sente eam unde hoc sequatur. **S**ecus si non est in
culpa. **S**i quis mutilat membrum alicuius vel am-
putat aut alias inutile reddit. extra ordinem iuris.

vl vulnerat. a alias pcutit aliquē ex iniuria mor-
taliter peccat. **I**de si iniuste incarcerat ul tenet p
violentiā quēq; ne libere possit abire n̄ h̄ faceret
ad corrigēdū impediēdo malū ei⁹ ppōitū q̄ i eo cō
siderat. **S**i vero aliter fecerit. & clericū eciaz solū
primā tonsurā habentem exp̄icatus ē. **S**i q̄s alic⁹
mortui corpus exhumaerit & i frustra conādēit
ad coquēdū & ossa a carnib⁹ euellendum. vt ea ad
ptes alias deferat sepeliēda. ec̄ si mortu⁹ ille ibidē
elegisset sepulcra. exp̄icatus ē & absolucio illi⁹ tm̄
pape reſuata. ut in ex. ua. **H**ōifa. viij. **S**i q̄s v̄bo
l. mandando p suadēdo ratificādo incitādo coopatē
ad aliq̄ p̄dictoz i mortem & aliq̄ lesionē corporalē
mōrtali peccat. eciaz si n̄ sequatē effectus. si v̄o seq̄t ef-
fect⁹ graui⁹ peccat. et si pcutit⁹ & icarcat⁹ & hm̄oi.
eēt clericus ul religiosus i q̄libet p̄dictoz casuū p-
cuciens vl includēs esset exp̄icatus. nisi eēt prelat⁹
qui hoc faceret ad corrigēdū. **E**t ubi i p̄dictis scz
mandato ul p̄silio coopacione & factō esset enormis
iniuria clerico facta. n̄ possit p̄petrās absolui c̄tra
sedem apostolicam ul legatū ei⁹ aut sūmū p̄nariū
Secus si non esset enormis de hm̄oi habes diffuse i
quarta parte **S**ūme. t. i. capitulo primo **S**i quis
interfici fecit ul mandauit aliquem xp̄ianum assel-
sinos eciam si non sequitur effectus est excomunica-
tus et depositus ab omni gradu ordine et digni-
tate seculari a eccl̄iastica & sibi r̄ceptor ul defensor

hmoī assessorū eꝛ de homicidijs ne p hūani li. vj.
dicūē aut assessorū hēti qꝛ eciā uide m. e. pte sume
ti. 1. **S**i qꝛ desiderat mortē alteri^o deliberata rōne
in malū ei^o yne ex odio l inuidia ul auaricia ul ut
hēat bona ei^o ul ex luxuria ut aliā accipiat l ex sus
pbia ut succedat in placōz ul ex accidia ne habeat
laborē gubnādi eū l ut mag^o sit lib ne hēat corripie
tē. In qꝛlibet hozꝛ omittē mortale pccꝛ. sec^o aut si h^o
diderat ne ille āpli^o deū offēdēt l ne peior efficeēt
ā ne bonis viris ā ecclie dei noceret sic tirān. **S**; &
si qꝛ ex īpaciēcia & ira seip; ī iuriose pcutit peccat
mortaliē. **E**t si ē cleric^o ē exōicat^o. sec^o si ex zelo d
uocōis l ad rōmēdas tēptacōes n tū ex hoc lic; ab
scindere membꝛum aliquod qꝛ h^o faciendo peccaret
mortaliē et esset irregularis. **E**t si cleric^o est exōi
catus ē. **S**i occidisset ul vulnēasset in loco sacro
esset sacrilegiū & ecclia violata. **S**i p violenciā eciā
si esset officialis malefactorēs uel debitorēs eduxit
de loco sacro ul fecit capere absqꝛ speciali mandato
supioꝝ peccauit mortaliē. **S**i fecit torneamentū
vel fieri fecit vel aliud spectaculum. vbi sit piculū
vite peccauit mortaliē. **S**i testificatus est in iuste
vel false contra aliquem quod est mortale. **S**i liber
acionem alicuius condemnati impediuit vel de mor
te euadentem cepit & reduxit. **S**i neglexit a mor
te aliquē libare cū posset. **S**i iactū lapidis vel ba
liste & hmoī pfuluit vel fecit ex qꝛ mors secuta est.

Si suaserit alicui civitatem a castra cape aut aliter
guerram facere. et inde mors secuta est. **S**i venenum
mulieri pregnanti vel alteri dedit. vel si viro vel mulieri
ob amorem aliquid ad manducandum dedit ex quo mors
secuta est. **S**i tempore famis proximos suos occidit. eis
victualia denegando et occultando cum habet superflua vel
alio tempore positos in necessitate extrema. **S**i detulit pro
cum pauperum personarum videndo eas positas in extremo
Si duxit aliquem ad peccatum mortale faciendum pro se
vel pro alio pro se vel pro alio. **S**i malo exemplo animas
occidit. verbis scilicet gestibus et vanitatibus et hominibus.

Capitulum 18.

De sexto precepto. s. Non mechaberis.

Scias primo quod luxuria que committitur extra
matrimonium semper facit mortale peccatum. in omnibus
speciebus suis. que hic omnes ponuntur. et igitur distinc-
te oportet profiteri et interrogari si ex se confitens non dicit
Nullo modo tamen de omnibus hijs est interrogandum ne quis discat
peccatum quod proprius nesciuit. Sed putat suavitatis personis que
confitentur. Et cum habetur aliqua species specialiter tamen ultra
ma. non est semper ultra descendendum ad omnes circumstan-
cias particulares non necessarias. Et ideo caute et honesto
modo interrogandum est de hominibus peccato. Primo igitur
si agnoscit solutus solutam quod fornicatio dicitur et
interrogandum est si fuit meretrix vel serva sua vel
vidua et si eam ad hoc induxit. Si tenuit concu-
binam et quanto tempore que ultra fornicatio est ibi scandalum

*Primo pro lux
2 fornicatio*

1^a p^o luxurie
Stupor

2^a p^o luxurie
Adulterium

3^a p^o luxurie
Raptus

4^a p^o luxurie
Incestus

5^a p^o luxurie
Sacilegium

proximorum quod publicam facit fornicationem. **S**i virginem deflorauit ex crimine quod dicitur stuprum et si seduxerit eam promittendo eam velle ducere in uxorem cogendus est in foro conscientie vel ducere eam vel dotare si potest. Inuuriatus est etiam punitus illi in his si nesciuerunt. **S**i cognouit uxorem alterius vel ipse uxoratus cognouit solutam quod adulterium dicitur et est duplex adulterium si uel quod sit in crimine legitimo constitutus. **S**i intulit uolentiam alicui quod dicitur raptus et si est contra uoluntatem partium suorum hoc facit grauius peccat si fuerit talis rapta nupta uel uirgo uel monialis adhuc grauius. **S**i cognouit sanguineam suam uel uxoris sue uel quod ad quartum gradum sanguinitatis uel affinitatis inclusiue quod dicitur incestus. Idem de muliere que simili modo permittit se cognosci a sanguineo uiri sui. Idem si pater cognouit filiam adoptiuam aut filiam adoptiuam filie a uxore et filiam filij adoptiuam a matre et si filius adoptiuus cognouit filiam naturalem a uxore ad optatis que omnia faciunt incestum. **S**i cognouit filiam suam sciens quod tunc ultra incestum quem commisit non potest amplius a matre debitum petere. **S**i cognouit monialem uel habitantem professionem castitatis. scelus operatus est et dicitur sacrilegium. Idem si mulier cum clerico in sacris ordinibus constituto uel religioso. prelatu ordinato et homini. **S**i cognouit commorem. uel quam tenuit ad baptismum. scilicet filiam suam spirituales et dicitur incestus uel sacrilegium. Idem de muliere et spiritu uel filio spirituali et homini.

Si susceptus cognouit filiā suscipiētis ul' vxorē
eiusdem ecia' incestū cōmisit. sicut fit d' confirmacōe. **S**i
p' semetipm' vigilās volūt arie se polluit. ul' manib'
pprijs ul' alijs modis. quod d'z mollicies. **S**i ma-
scul^o opatus est turpitudinē cū masculo. ul' feia
cum feia. ul' vir cū muliē ex' vas debitū qd' dicitē
sodomiticū & ē grauissimū oīm. **S**i cū brutis opat^o
est nephas & cum quib' qd' dicitē bestialitas. **S**i
dieb' festiuis aliquod horū opatus ē qz magis gra-
ue. **E**t h'm aliquos h'mōi circūstancias necē ē p'ferri
qz mutant spēm peccati qz si in eccl'ia vel loco sacro
aliqud' horū p'misit vltra hoc quod fecit opatus ē eccl'
sacrilegiū & ob hoc grau^o p'ccm'. **D**e p'ccis que p'
mittūē in cōiugio & actib' ihonestis ul' tactibus et
osculis aut v'bis & h'mōi dicitē infra. c. de luxuria.

Capitulum 19.

De vij. p'cepto vicz. Non furtum facies.

Primo de vsurpacōe rei aliene que i hoc
p'hibet p'cepto. **N**ota q' i oīb' infra scrip-
tis sp'ebus ē p'ccm' mōle et tenet ad resti-
tucionem ei' a quo est recepta res q' si ille non inue-
nitur vel ignozatur paup'ibus erogetur. **E**t nota
q' non solū qui accipit sed h'edes eciam' ei' tenet si
tamē ad eos de bonis illis p'uentū sit. **S**i abstulit
rem alienam occulte inuito domino non solū ab ex-
traneo sed eciam' filius a parentibus uxor a uizo
seruus a domino discipul^o a mgro. socius a socio.

Seca Septima p'
luxur' mollicia

peccat' sodomie
bestialitas

Cōsanguine^o a p̄sanguineo qz semp furtum ē. Et
si fuerit notabile aliqd̄ damnū mortale ē ⁊ teneē
ad restitucōz. sec^o si qd̄ minimū vt fructus ⁊ hmōi
Si furat^o ē oues agnos oua ā pullos ā colūbas
aut fructus agroꝝ. **S**i arando l̄ alias culcinando
furatus ē alienā terrā qz teneē ad restitucōz totū
damni **S**i furātū dedit p̄siliū ā modū furādī aut
aliqd̄ auxiliū qz teneē isolidū si pbabiliē credit̄ ex
suo p̄silio ⁊ hmōi dānū fuisse secutū. **S**i iudit fieri
furtū ⁊ dolose zelauit qz teneē ad restitucōz. si ex
officio habebat impedire. **S**i mērogat^o de furto ei
noto tacuit. qz teneē māifestare. **S**i sciēē emit rem
furatā qz teneē r̄stituē. **S**i p̄medit ā bibit ā iduit
derebus furatis qz teneē de oīb̄ que sic p̄sūpsit nisi
egerit causam spoliatoꝝ monendo ⁊ inducendo fuz
em. vel raptorē ad debitā restitucōz. **S**i vxor
per annum vixit de rebus quas vir eius furatus
est. quia potius deberet viuere de elemosinis. **S**i
furatus est aliquid vsurario vel alteri. vt inde faci
at elemosinam. pro anima illius quia non sunt faci
enda mala vt veniant bona.

De fraudulencia.

Rem sibi mutu atā retinuit fraudulēnt vel
aliē rem alteri^o ad man^o suas veniētē n̄ resti
tuit n̄ ille de suo haberet tantūdē certitudinaliter
qz non vellet restituē. **S**i iuenta que non habentē
p̄ d̄relicto. nō restituit s; ad sibi retinēdū accepit.

Sed inquisitio facta si non rpiē debet paupibus dare
alias peccaret mortaliter. nisi ipsi indigenti hoc dare
tur. **P**rothesauris iuētis multū st aē cōsuetudini
Si re pignerata vsus ē ad usū ssumētē ad sui
utilitatē cōtra volūtatem dñi illi⁹ rei. qz teneē d s
sūptis **I**dē si sua culpa alias quismō pignus dete:
rioratū est. **S**i re smodata usus ē ad aliū vsū qz
fuit smodata. l si re deposita sine licēcia deponētis
vsus ē. n psumat dñm rei eē sētū qz teneē de deti:
ozacōe illius rei. **S**i religiosus d rebz monasterij
sine licēcia supioris habita l psumpta aliquid acces:
pit. idē si aliqd rcepit l rēnz occulte p se. qd mor:
tale ē ⁊ ppetariū. **S**i p̄lat⁹ expēdit i ēpes vs⁹ bō
ecclie deputata ipius repacōi vl paupibus vel bona
monasterij. **S**i recepit a religiosis aliqd sine causa
rationabili. scilicet p ēpitudine vl ludi acq̄sicioe l
causa amicitie ⁊ pntele sine aliqua indigēcia quia
teneē ad restitutionem. **D**e fraudulencia etiā nō
q̄ fit in sba rei vendendo vnam rem p alia viz. si ui:
num limphatū p puro vendidit vl carnes pecudi:
nas p castratis aut ceram ⁊ alia aromata nō puza
sed mixta alijs rebz ⁊ hmōi. vl i qualitate vt rē
pzauiam pro bona vt pannum. ferzū. cozeū. aromas:
ta. animalia. fructus. ⁊ huiusmodi defectuosa. et si
ea vendit pro bonis. **V**el in quantitate dando mens:
suras dimmutas et pondera vt vndecim uncias p
libra et huiusmodi. **S**imiliē in vlna non perfecta.

In hijs si nōbiliē dānificat p̄ximū peccat mortaliē
et teneē ad restitucōz si parū nec pl⁹ intendēs ves
maliē et pau pib⁹ eroget. Si vendidit rem aliquaꝝ
multo maiori precio q̄z valeat sc̄dm̄ ḡmunē estimaci
onē illius t̄pis aduertenter peccat mortaliē et tene
tur ad restitucōz si p̄xim⁹ nōbiliter leditur. sec⁹ si
parū. Idem si emat minori precio q̄z valeat et hoc
si veniat ex ignozācia ul̄ impericia venditoris. Si
fraudaui iustas gabellas et pedagia. qz teneē p̄ita
ti restituē. eciā si multū ul̄ parū fraudauit. Si eē
multū de fraudauit mortaliē peccauit. Si emēdo
aut vendendo cā fraudis mētē⁹ ē. qz quociēs hoc
facit sciēntē tociēs peccat mortaliē et teneē ad resti
tucōnē. Si cōuenit cū mercatorib⁹ vt ip̄e solus
venderet p̄re oib⁹ quia illicitū pactū ē. Si inuiz
tate impetrauit. vt ip̄i soli vendere liceat. qz sc̄bz
leges. debet omni bono suo spoliari et p̄pterea exilio
damnari. Et hec eciā pena incūbit p̄cedētib⁹ hmōi
licenciā. Domini qui grauāt subditos in collectis
ul̄ exactionib⁹ iniustis qz teneē ad restitucōz. Qui
distribuūt p̄stancias sciēntē aliquē grauātes p̄tra des
bitū tenētur de damnis. **De rapina.**

Rapuit rem alterius violēt. qz mōzle est et
ultra hoc tenetur ad restitucōz. Si rē raps
tam inique celauit quia teneē ad restitucōz isolidū
si ex hoc impedita fuit restitucō. Si fuēit pira
ta. i. p̄dans p̄ maere quoscūqz idrūt qz ultra p̄cēm

et restitucō; est expōicatus expōicacōe papali. secus
tñ est de illis qui hoc faciūt contra certos aliq̄s cū
q̄bus habent bellū. **S**i depōauit romipetas eūtes
⁊ redeūtes ad urbē vel portantes nc̄aria ad vsū
Curie vltra pccm expōicatus ē expōicacōe papali.
Si in bello iusto depōat⁹ ē aliquē vltra mortale
pccm ⁊ restitucō; nō debet absolui nisi firmē p̄o:
nat ⁊ se disponat amplius nō intesse hmōi vel alio
bello iniusto. **S**i i bello iusto abstulit aliq̄d ab ami
cis sicut q̄nq; faciūt stipendiarij uel etiā si abstulit
aliq̄d ab ec̄c̄is inimicōrū qz teneē ad restitucōem.
Nota qz omēs dantes p̄siliū ad aggrediēdū uel su
mendū aliq̄d bellū iniustū sine quoz p̄silio nō fuisset
factū uel nō poterat fieri teneē isolidū d̄ oīb; dāms
ide secutis. **S**i participauit icrimine rapine uel fur
ti vel alēi⁹ iniuste dānacōis i aliq̄ ifra scriptoz mo
doz qui in hīs p̄tineē vsib;. **I**ussio p̄siliū cōsensus
palpo recursus. **P**articipās mutus nō obstans nō
manifestās. **T**eneē isolidū de oī damno ide secuto.
quousq; illi q̄ pass⁹ ē sit satis factū. **I**ntellige tñ ius
sione l̄ p̄silio l̄ p̄sensu coopacōis l̄ palpo. i. adulaōe
l̄ r̄cursu. i. receptacōe latronū l̄ rerū ablataz t̄r
quod sine hoc n̄ fuisset facta rapina l̄ damnū alias
non tenereē nisi in quantum peruemisset ad eum d̄
re rapta uel de quanto damno fecisset cū suis uel
quantum plus fuisset factum p̄ofter aliquod pre
dictozum ab eo factorum.

Quantū ad secūdū vsū nō q̄ nō obstās nō manife-
stans ⁊ mutus tenet q̄n est officialis ⁊ p̄t impedire
damnū. ⁊ nō facit. alias enim etiā n̄ tenet **Quātū**
vero ad p̄cipacōz **I**stud p̄t fieri multiplicē. vno
mō pcurādo cū alijs ad rapiēdū. ⁊ tūc tenetur ad
illud qd̄ recepit uel damificauit. si tamē n̄ fuit in
causā p̄cipali ul̄ quasi. **S**ecūdo mō recipiendo p̄
viam domi de rapina ⁊ de illo tenet **T**ercio p̄ vsūp-
cionē rapine in vidū ⁊ vestitu ⁊ hmōi. sic famul^o
raptoris. et vsurarius que oīa habet de rapina et
vsura ⁊ tenet de illo q̄ vsūmit. **Q**uid aut̄ debeat
talīs facere vide in sūma. **Q**uarto mō p̄ dotacōem
vt uidelicz maritus qui sciebat socerū suū nō habē
n̄ bona rapta ul̄ de usura. qz nō p̄t rāpe dotem ab
illo. **S**i recepit. tenet ad restitucōz. **F**ilia aut̄ cum
remanet vidua tenet restituē dotem. qz de alieno ē
Si vero nesciebat maritus socerū suū eē talem
tunc est diuēsa opinio doct. vtrum possit tenere
maritus si filia vidua tenet. **Q**uinto p̄t emp̄cōz
rei rapte ⁊ furate. ⁊ si scienē hoc fecerit ob sui vt-
litate[m] vltra mortale p̄ccm tenet restituē si iuēire
poterit dñm rei si vero nō inuenire poterit paup̄-
bus erogabit vel p̄ccm eius eciam si iam cōsūp-
sit. **S**i ignoranter siue ignorancia iuris siue fac-
ti. a peccato potest excusari quādo tamen scit tene-
tur restituere si non dum distraxit eciam p̄ccm
petito a domino rei. **S**z repetat a venditore si pot̄.

Idem dicitur quod successione emerit homini rem nisi prius
distraxerit illam quod si bona fide exiens distraxerit ven-
dendo non tenetur ipse sed emens. de hijs uide plenus in
summa secunda parte ti. ¶ Interrogandum est ergo de predictis
noue modis dictorum versuum singulariter. Et primo. si
iussit fieri rapinam aut si eius nomine facta est mortaliter
peccauit et tenetur insoluidum si aliter quam ex eius mandato fa-
cta non fuisset alias tenetur pro quanto ut supra. ¶ Si raptori
consilium dedit ad rapiendum quod tenetur insoluidum si
ex suo consilio factum sit. Si consensit rapine coopando
tenetur similiter insoluidum eodem modo. ¶ Si adulator est rap-
tori quasi strenuo et benefactori tenetur insoluidum si ex hoc
damnum secutum est. ¶ Si raptorem vel rem raptam recepit
tauit vel iniquum celauit quod tenetur insoluidum si ex hoc damnum
secutum est uel impedita fuit restitucio. ¶ Si uidit rapi-
nam fieri et non obstitit cum posset vel si celauit et non
manifestauit quod si officialis erat tenetur ad restitucio-
nem alias non. ¶ Si procurauit cum alijs ad rapiendum quia
tenetur insoluidum si ex eius sequela uel fauore raptorem
hoc fecerunt si autem sine ipso fecissent tenetur de quanto
puenit ad eum. vel de eo quod ipse dampnificauit. Si rece-
pit per viam domus rapinam quia ad illud tenetur quod
recepit. ¶ Si in victu et vestitu consumpsit de rebus
rapiens quia tenetur ad illud quod consumpsit nisi tas-
lia reciperet in agendo causam spoliatorum monen-
do et in ducendo raptorem etc. ¶ Si dotem receptam
a raptore uel usurario quod tenetur ut supra declaratum est.

Si scienter emit de rebus raptis vel furatis quae res:
stitueret teneatur. **S**i autem ignoranter non teneatur nisi ad suam
noticiam pervenerit quod res rapta fuit ut. s. **S**i quis
impediit alios iniuste a consecutione alicuius beneficii vel
officii ecclesiastici vel secularis. ubi iam erat acquisitum ius
teneatur ad restitutionem talis damni. **S**i autem nondum esset
sibi ius acquisitum. sed erat in via ut acquireretur. teneatur
ad arbitrium boni viri quantum potest illud damnum in illo
dubio estimari. Similiter qui iniuste deicit ab obtinendo
vel procurat alios reici. **S**ecus autem cum iniuste pro
cedit. **Q**ui infert damnum quod in specie restitui non
potest ut mutatio membri vel simile ut manus amputatio
cum qua ille se nutriendo scribebat vel virginitatem pu
elle auferendo. praecipue per violentiam vel seductionem. vel
etiam mortem alicui inferendo qui suo labore se et fami
liam suam nutrebat aut scienter dedit vel vendendo equum
claudicantem vel alias nocivum aut etiam aliud animal ad
vecturam vel alium usum et non emptori indicando illud
nocivum unde sibi postea aliud sequitur damnum
et homini. teneatur satisfacere de homini ad arbitrium boni
viri. **S**i mulier supposuit sibi partum alienum et
concepit per adulterium nesciente viro tenetur vi
ro de omnibus expensis factis filio putativo et con
sanguineis id est filiis vel alijs heredibus per hijs qui
pervenerunt ad eum non tamen teneatur illa mulier
manifestare factum cum periculo vite sue **S**ed quod
agendum sit vide in secunda parte **S**ume. ti.

Si fuerit officialis alic⁹ citatis v^l ciuitatis aut
dⁿⁱ. puta cam^{erari}. thesaurari⁹ a notari⁹ l' filis l'
aliud officiū habens p^o q^o ē sufficiē⁹ fallariat⁹ nec s⁹
tentus illo fallario a p^osonis i^o q^o suū exeq⁹ officiū
exigit l' extorquet aliq^od ultra suū fallariū p^ofatum
nec puto q^o excuset eū cōsuetudo sicut nec rapina
p^opterea enim statuū⁹ fallaria ne tal⁹ ultra hec aliq^od
petat vnde ⁊ peccat talis ⁊ debet paup^oib⁹ erogare
quod dico quia difficile est semp⁹ illud reddere illis a
q^oib⁹ r^ocepit max⁹ie ē modicū fu⁹it ⁊ p^osona i^ouemri n^o
p^ot vnde illud receptum ē v^l nescitur. **S**i cum pe:
cunij⁹ quas habet citas in deposito negocia⁹ ⁊ si
q^od cum eis lucre⁹ p^ostractus usurarios tene⁹ re:
stituē ei a quo accepit. **S**i p^ostractum licitum uide
tur teneri saltem p^o parte citati l' paup^oib⁹ erogare
partem. **S**i usurpauit sibi bona citatis aut uirga
p^ocuracōis. aduocacōis. ⁊ h^omōi. quia ultra morta
le tenetur restituere. **S**i rapuit aut pro se im:
petrauit aliqua bona ciuium spoliatorum v^l expul
sor. quia tenetur ad restitutionem. **S**i quis in:
gressuzū in religionem bonam et approbatam edu:
cit uel per uolenciam uel p^o suasionem. ultra p^ocēm
mortale s^omissum. ⁊ excommunicationem. cum ifert
uolenciam p^osonē. tenetur illum v^l aliūm reinducē
ad religionem in satisfactionem. v^l tene⁹ ip^oe ingre
di. si nō habet impedimētum. de pe. ⁊ remissi. de eo
Qui autē eum q^o i^o tēdit igredi aliquam religionē.

a suo bono proposito reuocat etiā si nō dū in gressus fuerat eodem mō vidē peccare et puniri debere.

De furto rex sacraz qđ sacrilegium dicitur.

Simposuit uel dedit sup hoc cōsiliū ut imponerent clericis uel psonis ecclīasticis collecte et exactōes. n̄ h̄t a licētia a romāo pōtifice. Si secut⁹ est effect⁹. ultra mōzle et obligacōz ad restitutionē nisi desistat post amōicōz est excoicatus. Si fecit uel fieri fecit aut desup ḡsuluit statuta p̄tra ecclīarū libertatem ultra mōzle teneē de dānis et ē expicatus ip̄e et scriptores et iudicātes. Ea tñ vide pleni⁹. s̄. m. i. pte. Si accepit prōnatū de nouo alicui⁹ vacantis ecclīe uel monasterij uel locoꝝ pioꝝ uel bona ip̄oꝝ locoꝝ vacantiū de h̄ vide. s̄. in p̄ma pte. Si usurpauit bona hospitaliū et alioꝝ pioꝝ locoꝝ aut bona religiosoz aut paupū a rē ecclīe aut bona capituli aut collegij. Si abstulit rem sacratā ut calicem sacm̄ta. et h̄ mōi de loco sacro. r. de ecclīa aut rem sacram de loco nō sacro aut rem nō sacram de loco sacro. Si emit aliqđ de pecunia ecclīe qz t̄lis possessio ecclīe ē. Si effregit locū sacrū uel locum religiosoz ut portas ecclīe uel portas p̄uentus aut monasterij qz ultra p̄ccm et obligacōz ad satisfaciē dū d̄ iuriā et de dāno ē expicat⁹. si tñ h̄ fecit iuriōse et violē et añ d̄nūciacōz p̄t absolui a diocelāo depost̄ v̄o a solo pap̄ seu sumo p̄nario. Idē iudiciū ē si icēdiū fecit studiose et iuriōse ī p̄d̄tis locis

In incendiarij aut alioꝝ locoꝝ de iure coi nō sūt ex-
p̄municati In aliquibꝫ tñ locis p̄ sinodales p̄stitu-
tiones sunt exp̄icati. Si legata facta eccl̄ijs ⁊ alijs
p̄ijs locis aut pauꝑibꝫ nō solū integre n̄ soluit sed
eciā solucōꝝ differt qꝫ peccat mōzliē n̄ legitimo im-
pedimētō impediā. In aliqꝫ v̄o locis ē exp̄icatꝫ
p̄ sinodalia statuta. Si n̄ dedit laicꝫ decimas suas
qꝫ teneēt ⁊ solucōꝝ faciat ut p̄suetū ē ⁊ specialit̄ ec-
clesiasticis p̄sonis. vltra p̄cēz teneēt ad restitucōꝝ.

Si mutuauit pecuniā num̄atā l̄. **De usura**
aliqꝫ eozꝫ q̄ vsu p̄sumūē ut fauētū vinū oleū
⁊ h̄mōi cū itencōē aliqꝫ recipiendi vltra suū capi-
tale mōzle ē. ⁊ illud qꝫ vltra r̄cepit teneēt restituē.

Si mutuauit s̄ pignus aliqꝫ rei mobilis. v̄l rei
imobilis. vt sup̄ vestes l̄ equū ⁊ h̄mōi a sup̄ domū
aut agrū v̄l simile. ⁊ interim accipit vsū pignoris
illius. donec reac̄piat pecuniā suam qꝫ usura est.

Excipiē tñ casus. l̄. Cū gener accipit possessionē
in pignus a socero suo quo usqꝫ ille donauerit sibi
dotem. ⁊ si ip̄e gener sustinet onera m̄rmonij. l̄. nu-
triat vxorē. Si deposuit pecuniā penes m̄catorē
em l̄ artificē cū itencōē recipiendi aliqꝫ utilitatis
licet nō faciat pactū sup̄ hoc sed ponit ī disc̄ecōē
eius volens in omni cāu capitale suū saluū eē. quia
usura est. Sed si vult participare tam d̄ damno
quam eciā de lucro. sic licet eciā cum pacto **Et**
simile faciens. **Non exhibuit debitum honorem.**

Et dicunt deposita vulgariter. si usura est. Si quis pro pecunia mutuata alicui. petit uel sperat principaliter ab eo aliquid obsequium uel utilitatem que proicio possit estimari. ut opera bonum uel persone. ad colendum terram uel aliud uel mutuacionem sui uimendi. uel cuiuscumque rei et aliquid xeniū ut molat in molendinis suis et ut procuret sibi beneficium et officium ecclesiasticum et seculare. et ut det sibi pro hoc profructibus terre et quod colit usura est. Et si propter hoc non ab eo cui mutuauit. sed ab alio ut domini uel personae recepit utilitatem eximium. illud debet pauperibus dare. Si ueniente termino noluit per longacionem ei cedere nisi dar et sibi aliquid quod usura est. Si in fraude usure prestiterit decem brachia uel unhas panni unius ut reciperet decem unhas panni alterius quod usura est. Si recepit ab usurario aliqua dona quod tenet restituere non illi sed illis a quibus ipse usurarius recepat si sua substantia tota fuerat de usura. Si tradidit pecuniam pro filii pecunia et rem pro simili re estimando pro ualeat homini tempore restitutionis usura est si fecit cum illa intentione ut reciperet illam melioracionem. Si mutuauit pecuniam receptus in certo termino alterius generis monetam aut aliam rem que pro ualeat aut in alio loco ubi plus ualeat quia tenetur si hac in tentione fecit. Si mutuauit nauiganti uel eunti ad nundinas cum pacto recipiendi aliquid ultra sortem ex eo quia suscipit in se periculum pecuniarum et mercium extra de usu. nauiganti

quibus in se suscipit piculū nōlomin⁹ tñ stractus ille
 nō ē licitus. **S**i dedit granū vetus vt postea reci
 piat nouū qz vsura ē. si tñ p̄siderauit in h̄ melioza
 tionē q̄ pp̄ h̄ fecit ex̄. e. quo. s̄. p̄suluu^t & .c. iudui
 rate. **S**i notarius rogatus scripsit stractū usura
 rium. qz vltra pcc̄z mōzle teneē insolidum et s̄l̄r si
 fuit testis in tali stractu. **S**i fuit cā ul mediator
 & exhortator inē mutuātem ad usurā & recipiētez
 qz mortaliē peccat & ad restitucōz teneē. **S**i appo
 suit penam stractui praua intencōe. qz vsura ē et
 restituē teneē. **S**i tutor ul curator pupilloz vl
 pcurator aut factor cuiuscūqz peccunā pupillozū
 vl patrom. dedit ad vsurā etiā in vtilitatem illozū
 vltra pcc̄m mortale pmissū. teneē restituē. In cāu
 tñ quo illi nō possint ul nolint restituē. illi inqz qui
 habuerūt vtilitatem. ip̄i p̄ncipaliē tenent sed non
 facientibz ip̄is. teneē tutor ul pcurator &c. **S**i q̄s
 accipit sub mutuo ad vsurā nō ad puidendum sue
 necessitati sed vt faciat vsuram vel ludat vl alias
 male vtatur mortaliter peccat. **I**dem si inducat
 aliu in ad hoc faciendum qui alias non fecisset.

De cambio.

Si fecit cābia & mīuta de vno flozeno auzeo
 sup̄ monetam accipit vel econtra pro cam
 bio dedit aliqd̄ sc̄dm comenez cursum. nō ē illicitū
Si fecit cambia p litteras realia d̄ loco ad locū
 nō ficta & in cepit moderatū lucz qz nō est illicitū.

Si fecit cambia que vulgarit̄ dicū̄ cābia sicca aut
p̄ venecias aut ad libras de grossi usura ē qz ibi r̄
aliē ē mutuū sub specie lucri. **N**ec habūdāt iflorē
cia. **S**i mutuauit cū intencōe nichil recipiendi si
postea debitor dedit ei aliq̄d tenet̄ ad restitucōz si p̄
babilē credit q̄ pp̄ mutuū acceptū hoc ei dedit l̄
creditū vlt̄er̄ retinēdū. secus esset si ex beniuolē
cia ei dedit. **S**i in emp̄cōe fructuū terze v̄l aliazū
rerum ex eo q̄ añ p̄ aliq̄s mēses q̄z recipiat hmōi
fructū l̄ res alias p̄ciū soluit emit min⁹ iusto p̄cio
pp̄ dilacōem r̄ceptōis dictoz fructuū l̄ aliazū rerū
Secus si h̄ faceret cū ven̄similiē crederet fructus
illos aut res alias etiā posse min⁹ ualere tpe recep
cionis eozundem qz vt p̄us vsurā faceret. **S**i aut̄ n̄
v̄didit pl⁹ iusto ⁊ n̄ vult illi q̄ v̄dit facere fructū
bonū sic ei q̄ dat sibi pecuniā mutuā sic nō ē usura
Si vendidit aliquā rē pro p̄cio qd̄ ad p̄ns curze
bat cū pacto q̄ si tempe solucōis ualeret pl⁹ etiā
ueller̄ illud plus. **S**ed econtra si ualeret minus nō
ueller̄ illud minus qz usura ē. **S**i uero p̄tent⁹ sit re
ape p̄cium illud siue ualeat pl⁹ siue min⁹. **E**t sic o
tingat plus ualere n̄ est usura. **S**i q̄s emit domū l̄
agrū multo m̄iori p̄cio q̄ ualeat t̄ pacto q̄ uendi
toz reemat eā l̄ eū cū placuerit pro eodē p̄cio ⁊
i p̄e prius emptoz iēim fructus illarū rerū p̄cipiat
qz usura palliata est. **N**ota qz usurari⁹ tenet̄ ad
oīa dāna q̄ passi fuerit d̄bitozes pp̄ solucōz usure

¶ Si eius filio aliqua ciuitas a p̄tate dedit suā pec-
cuniā ad usurā q̄ usurari⁹ ē. Et eodē mō si p̄tate
aut ciuitas aliqua recipit pign⁹ aliq̄d ⁊ ei⁹ fruct⁹
nō sputauit in sortem. ex de usu. **Conq̄stus. vij. q.**
1. sic vir. xxx. q. ij. si hēs. ff. qd̄ me. cā. l. metum. §.
Cū aduertendū. Idem ē de illis q̄ phibere p̄nt ⁊ n̄
phibent ex d̄ sen. ex. q̄tūs. ⁊ nō tenet̄ r̄stitutē n̄ quā
tum ad eos puenit. ¶ Si p̄cessit vendidit aut loca-
uit aliq̄d domū vsurarijs aut alijs ad exēcendū fe-
nus. q̄ nō licz. Et si p̄tate. archēpi. a ep̄i ip̄o
fctō suspēsiōz icurūt. si s̄ aliq̄ p̄lati a clēici ip̄o fac-
to ex p̄cācōz icurūt. Si ē vniūersitas. iēdidū icurūt
Et si tales talē sniaz sustinerint p̄ mēsz terze eoz
ec̄ s̄ iēdidū q̄z dui vsurarij ibi morāz. Si fiēt sta-
tutū i aliq̄ ciuitate q̄ vsure soluaē l̄ solute n̄ possēt
r̄peti. a r̄petite n̄ possit̄ r̄stitui. ex p̄cācōz s̄ q̄ faciūt
hec statuta ⁊ q̄ iudicat̄ h̄ ip̄a. Vñ illi q̄ faciūt capi-
tula ē iudeis ut dñi ⁊ p̄tates. p̄tācia q̄ possit̄ fenē
ari. ⁊ q̄ usure ab eis extorte. n̄ possit̄ r̄peti i iudicō
⁊ hmōi. vidēz icidē i hāc ex p̄cācōz omēs videlicet
dñi qui faciūt hmōi capitula ⁊ ciues q̄ h̄ p̄solut̄ ex
d̄ vsu. ex. i. **Cle. De emp̄cōe denarioz mōtis floren-**
cie. v̄ p̄stitis. veneciarū v̄ locis ianue. q̄ aliq̄ po-
nunt esse vsurariū cōtractū licet aliq̄ p̄trariū tene-
ant. Et ideo nemini consulas vt faciat. ¶ Factum
autem potes inducē vt post mortē suam et vni⁹
alteri⁹ sinat p̄tati v̄ p̄tē det paup̄ibus bonū erit.

Si nō vult. adherēs opmōi p̄trare n̄ fa cile p̄dēp
nes .jn hmōi enī fm̄ doc. nō ē p̄p̄itāda sententia.

De usurpacione.

Qis falsificat testamētū de fundoz aut aliud
instrumētū à l̄ras & peticionēs aliq̄s. à aliq̄ taliū
Scienter vtiē. iudē mortale & tenē ad omne dānū
qđ inde seq̄t. Si q̄s falsificauit l̄ras papales ul̄ ta
libo falsis sciēē vtiē ē exp̄icatus. cui⁹ absolucō pa
pe r̄seruaē. S; qui ex falsa causa suggesta. obtinuit
aliquā l̄ram ī Curia. que causa si fuisset exp̄ssa. n̄
obtinuisset petita. vl̄ qđ ex illis l̄ris recepit. Nicer
nō sit exp̄icatus. tñ tenē ad r̄sticucō; illi⁹ quod sic
recepit. **S**i quis ī bullis papalib; appont l̄ r̄mo
uet vnā l̄ram vl̄ p̄dū. fm̄ hosti. ē exp̄icat⁹ exp̄i
cacōe papali q̄ fit ī curia. nam ī iure p̄i h̄ nō h̄etur
Et h̄ si bulle h̄nt vigorē. Nā si exp̄irasset eaz ui
gor; à valor v̄puta qz p̄tinebat grā; ad tpus scel
sam. & iā exp̄irauit illud tpus. qz si tūc totū rader
etur. nō p̄pterea icurzet q̄s exp̄icacō; fm̄ Mich.
Si q̄s falsificat l̄ras à sigilla p̄latoz aut p̄itatis ul̄
dñoz. vltra mōrle tenē ad satisfactō; oīz damnoz
īde secutoz. Idem d̄ falsificāte quēcūq; libz & scrip
turā īdānū alioz. **S**i q̄s fecit alchamiā à falsi
ficauit monetā. qz ultra mortale tenē ad r̄sticucō;
Idem si falsi scienter vtitur & si ī hoc d̄ceptus fuit.
Si quis falsificauit mensuras & pondera ciuitatis
ul̄ scienter illis falsis vtitur vltra mortale tenetur

ad satisfaciōz damnōzū inde sequencium.

**De s. p̄cepto. s. Nō loquaris contra pximū tuū
falsū testimoniū. Et p̄mo demendacio permicioso.**

Capitulum 20.

Dixit mendaciū pmciosū. id ē quod est
contra honozē dei vt in hys que sūt fidei &
in damnū nōbile pxī spūale vt temporale
qz mortale est vbi gr̄a **S**i dixit fornicacōz nō esse
peccatū & vsurā aut hmōi vt. **S**i negat se vt aliū
esse debitorēz pxī cū tñ nouit se eē debitorē ā aliū
& hmōi. **S**i dixit mēdacū i iudicō mērogat^o a iu
dice qz mortale est. **S**i dixit mēdacū in pfessioe
de necessario pfitendis quia mortale est **S**i dixit
mēdacium in p̄dicatione studiose. quia mortale est
nisi ex surge p̄cōe subitaneē locucōis imp̄meditat^o

Si mendacium dixit ad laudandū aliquem vel
adulandū alicui. **De mendacio iocoso.**

Dixit mendacium iocosum. & causa solaciū &
ad utilitatem aliquam inde consequēdā spūalē
vel tpalem sine nocumento alterius. qd est veniale

Si p̄sona q̄ dicit **De mendacio officioso.**

mendacium etiam officiosum est p̄sona aucto
ritatis vel magne reputacionis seu p̄fēdōis possit
p̄ accūs tale mendacium esse mortale si videlicz cōs
sequantur inde magnū scandalum in mētibz hoīm.

Si dixit falsū testimoniū p̄tra aliquē i iudicio &
accusauit iniuste. vltra mōzle p̄cēz. de oī dāno lesō

tenetur etiam ad restitucōz fame. s. ut dicat se falsum dixisse. p^o q̄z ille est punit^o nō teneē p̄ piculū quod ei immittet. **De detractōe.**

Que detractōe p̄ q̄z auferē fama alēi^o multipliciter etiam iēzogandū ē uiz; **S**i quis iponat alteri aliquod falsū qd̄ sit p̄c̄m mortale quia peccat mortaliter et teneē ad restitucōz faciēda; nisi ex h̄o immimeret ei magnū piculū. **S**i ad p̄c̄m alteri^o qd̄ narrat addit aliqd̄ notabile ultra p̄c̄m tunc teneē ad restitucōz; si illud importat ifamiam **S**i peccatū alteri^o mortale cū eēt occultū manifestauit alijs ad infamandū peccauit mortaliter. et teneē ad restitucōem iquantū p̄t nisi illud cr̄men postea p̄ aliam uiam esset publicatū. **S**i p̄c̄m alterius occultū manifestauit non itencione famandi. uel alias nocendi sed ex quadam loquacitate nō uideē mortale **P**er accidens tamē uiz; si ex hoc sequēē diffamatio illi^o. ut qz audientes publicāt. **S**i accusauit in iudicō et d̄nūciat p̄lato cr̄mē alēi^o n̄ zelo iusticie. s; ex maliuolencia peccauit mortaliē. s; ad restitucōem fame n̄ teneē fuato ordie iuris. **S**i fecit libellū famosū id ē cedulas siue scriptas id̄tractōz; alēi^o ponēs ī loco publico ut legāt ā eē caucōes et h̄mōi qz mortaliē peccat et teneē ad restitucōz. **S**i p̄c̄m alterius etiā manifestū narzat ex odio uel itencione nocendi peccat mortaliē. s; ad restitucōem fame n̄ teneē. **S**i autem ex loquacitate uenialiter peccat.

Si de factis aliorū que sūt venialia ꝑmuniē reci-
tauit ex loquacitate ul' aliq̄ indignacōe n̄ est mōzle
nisi intenderet sic diffamare. **S**i significauit ꝑcēz
alteriꝝ mortale ⁊ occultū ꝑrelatis ꝑ ꝑētibꝫ ꝑ ꝑfessō-
ribꝫ aut alijs ꝑsonis maturis. que possūt illū ꝑccā-
tem impedire ne ampliꝝ simile faciat. vl' qꝫ n̄ fiat si
adhuc non fuerit factū. puta si timēt homicidiū ab
illo fieri. quod significauit. ꝛc qꝫ nō est ꝑcēz sꝫ cari-
tas. et nō tenet ad r̄stitucōz fame maxie ē verū sig-
nificauit. secus si falsū significaret. **S**i falsū dixit
de aliq̄. debet accedē illū ul' illos corā q̄ ꝫ qꝫ h̄ dixit
⁊ dicē corā eis falsū se dixisse. nec excusat qꝫ h̄ sit
ei verecūdia magna. **S**i aut̄ ueꝝ dixit sꝫ nō iuste ꝫ
bñ. n̄ debet dicē. se falsū dixisse qꝫ h̄ tē eēt m̄daciū
sꝫ debz dicē iuste ⁊ male dixisse. **S**i qꝫ narrat cri-
mē alicꝝ ꝑut audiuit. dicēs se sic audiuisse dici ab
illo. licz sit occultū. ⁊ h̄ ex leuitate ꝫ eē loq̄itate. n̄
videēt mōzle. neqꝫ teneri ad r̄stitucōz fame. **S**z ē du-
biū ꝫ illo. **S**i bona facta alicꝝ dixit mala ꝫ eēcōe fa-
cta scilicet ꝑꝑter ꝫ ꝑocrisim vel superbiam vel
huul modi itendens eum infamare ꝑccat mortaliē
Idem si negauit bona facta. **I**dem eciam si
taceat bona alicuius que scit. cum est necessarium
quandoqꝫ ad liberacionem ꝑoximi. **S**i audiuit
infamaciones et diffamaciones aliorum et in hoc de-
lectatur ꝑccat mortaliter. **S**i autem non delec-
tatur in infamia. immo displicet sibi infamare alios

sed tñ delectat̄ de loq̄citate. ñ videt̄ mortaliē peccare
In p̄latis tñ q̄ p̄nt phibere talia cū adūtūt et non
faciunt ē mortale. **¶ Capitulum 21.**

¶ De nono p̄cepto. s. nō d̄siderabis vxores p̄xi tui

Primo nota ē cogitacōibz circa luxuriam
q̄ cogitacōes p̄mitendi aliq̄d p̄c̄z luxurie
quādo s̄t cū p̄sensu rōnis semp faciūt p̄c̄z
mortale & specialit̄ s̄ istud p̄ceptū. Et sūt diuersa
rū species. sic etiā opa carnalia licet nō ita graue
mortale faciat simplex p̄sensus sic op̄ exteri⁹. Cū
ergo dicit penitens habuisse cogitacōes q̄bz p̄sensit
rōne inēroget p̄fessor cū q̄bz p̄sonis. seu erga quas
p̄sonas habuit hmōi cogitacōes. q̄ si erga coniugatā
dixerit qz ad ulteriu⁹ ē. Si vero erga solutā & ip̄e
solutus fuerit quia fornicacō ē. si erga p̄sangneā.
qz incestus est et sic de alijs. vt supra dictū ē in c.
de 6. p̄cepto Insup inērogandus ē penitens q̄ciēs
hmōi habuit cogitaciones. qz tocies peccauit mor
taliē Itē si p̄ mēualla t̄pm h̄ fecit puta desiderat
nūc ē p̄sensu rōnis p̄mittē fornicacō; cū aliq̄. postea
se occupat ī aliq̄ alio negocio. ut ui; cogitat d̄ gub;
nacōe dom⁹ sue l̄ hmōi. & ex inde itez delib̄at forni
cari. qz itez peccat mortaliē. & sic de iceps. S; si o
tinue versat̄ ī tali cogitacōe viz p̄ horā pl⁹ ā min⁹
vnū p̄c̄m est. sed tanto graui⁹ quanto diucius.

**¶ Si mutat cogitacionem de vna ad aliam perso
nam. Vel ad diuersam specie[m] cum eadem persona**

vel deliberans de p[er]se semp de nouo peccat mortaliē
vñ si centū mulieres vidēt vnā p[er] aliā. ⁊ ad q[ui]li-
bet specialiter deēminaret aīm suum. cētū mortalia
smitteret. secus si vna cogitacōe omēs appeteret
qz vt sic vnū esset peccm. habēs tñ defozmitatē tot
peccatoꝝ. **I**tem si dieb[us] festiuis hñōi habuit cogi-
tacōes discuziēdo p[er] ecclias ⁊ puocādo mulieres et
si filocapt[us] ex aliqua secut[us] est eā. ⁊ quāto tpe. Jē
qđ dicit de viro erga mulierē. idē semp dicēdū est
de muliere erga virū. **I**tem de dlectacōe morosa ha-
bes. i. m. c. de luxuria. **S**i mulier p[ro]tētaē h[ab]ere ama-
tores. ⁊ cū p[ro]pendit v[el] p[ro]siderat aliquē eā p[er]cari. seu
amare carnaliter. ponit se ad fenestrā. v[el] vadit ad
aliquē locum vt videat ab eo. v[el] ponit se in ecclia
v[el] alio publico loco vbi discuziūt iuuenes. ad puo-
cādū eos in sui amorē. qz mortale est. etiā si nō ap-
petat peccare cū eis. cū occasiōz ruine prestat.

De. x. p[re]cepto. i. Non occupas rē pximi tui.

Capitulum 22.

De cogitacōe seu desiderio hñōi res alienas
nō q[ui] vltra p[er] op[er]is iniuste usurpaciōis di-
uersar[um] sp[eci]ez d[icitur] qđ dicit[ur] ē. s. m. c. de vii. p[re]-
cepto. **I**nrogādū ē eē d[esiderio] habito circa res
alienas hñōdas seu acquirēdas mō iniusto. qz tale de-
sideriū siue cogitacō. si cum cōsensu rōnis est ⁊
alicuius rei notabilis semp ē mortale. ⁊ eius dē spe-
ciei cui[us] ē opus illi[us] iniuste acquirēciōis. vbi gracia

Si desiderat aliqd habere ex usura. spēs usure est
si p rapinā. ē rapina. si p viā occultā. ē furtū. & sic
de alijs Et iō interrogād^o ē quō d'ideravit h're rē ali
enā vt habeat species pccī q' nccāria ē pfitenti In
h'js tñ peccatis cordis tm̄ nō tenet quis ad r'stitu
cionē nisi opus fuerit secutū Nō ē q' cū q's ī quā
tūcūq; mīmo ope dāpnificat pximū p quēcūq; ē
modū si habet p'pōitū ē ī multo dāpnificādi si poss;
peccat mortaliē. Vnde eminentes & v'edētes. q'ncūque
pati sūt deape pximū imkto si possent p'mode. mor
taliē peccāt licet actu ī modico deapiūt.

**¶ Sequit' scda ps hui⁹ tractat⁹ q' tractat d' vicijs
capitalibus & speciebus et filiabus eorūdem.**

¶ Et pmo de Supbia. ¶ Capitulum. 23.

Supbia scdm greg. ē m'r oīm capitaliū vi
cior. et ē viciū multū subtile & difficile ad
agnoscendū & p'sistit ī appetitu inordinato
proprie excellencie. Et habet quatuor spēs siue mo
dos. de quib; potes interrogare prout videbit' expe
dire si tamen penitens intelligat.

**¶ Prima species. si videlicet. bona que habuit nat'a
lia v'l spiritualia. aut temporalia. sibi attribuit & nō
a deo eadem recepisse recognouit.**

**¶ Secūda species. si bona ip'a a deo recepisse agno
scens principalit'. estimat tñ se ea meritis p'p'is re
cepisse vt p'p'e suā industriā v'l igemū ā p'uidenciā.
v'l p'pter sua ieiunia aut oraciones & hmōi.**

Tercia ut si ea bona q̄ nō habuit reputauit se ha
bere. s. cū estimat se habere mltū huilitatis carita
tis paciēcie. sapiēcie & prudēcie &c. **Q**uarta. si r̄
putauit se meliorē ceteris alijs. & tempnēs eos siue
despiciens. In qualibet hax speciez p̄t esse morta
le & veniale. scđz q̄ rōe p̄sentē & n̄. **De p̄sumpcōe**
Si fuit p̄sumptuosus ponēdo se ad faciendū vel
dicēdū que sūt sup̄ vires suas. & n̄ p̄tinēt ad
p̄dicōz suā & i spūalibz & ec̄ i t̄palibz. ut puta secula
ris iudicādo clericū. ul̄ eos q̄ nō sūt sibi subditi vl̄
de hys i q̄bz nō habet p̄tatem qz peccauit mortalit̄
Si posuit se ad faciendū ea exercēda ad que n̄ erat
aptus. et vnde potest venire piculū spūale & t̄pale
alteri. vt si medicus ignarus posuit se ad medicandū.
Aduocatus ignarus ad aduocādū. **C**onfessor
ignarus ad audiendas p̄fessiones & hmōi. qz pecca
uit mortalit̄. **S**ecus aut̄ si p̄petenē d̄ illa arte ēat
peritus non tñ excellens. **S**i p̄sumens de sc̄itate
sua & d̄ virtute. exposuit se piculo peccatoz. vt ua
dens ad loca inhonesta vl̄ frequētans cōuersacōez
cum mulieribus specialit̄ leuibz & alia hmōi vbi de
facili potest labi i mortale. **S**i nimis p̄sumēs de se
non puidet de necessitatibus ul̄ piculū occurrētibz
spūalibus et coꝑeralibus. exspectans effectum
miraculosum a deo. vt q̄ sanet eum infirmum sine
medicinis vel ministrēt ei cibum sine labore. qua
mortale est et dicitur temptare deum.

Similiter si sit predicator sine studio puidēcia & doc
tor a consul. rñdēdo & consulēdo i pwise. De ingratitude

Ingratitude. q̄ r̄ p̄t̄ i omni pccō mortali. est
sicut circūstācia aggrauās ip̄m. qz ubi hō sp̄
debut fuisse deo. eū offēdit. Est tñ eē vnū speciale
pccm Inquātū. s. recipiēs bñficia a deo & ab hoīe. n̄
recogitat regraciari et r̄pensare. v̄l qd̄ pei⁹ est i
mente vilipendit bñficia r̄cepta. & murmurat de eis
v̄l iniuriat bñfactori. Cōmūmē tñ repit̄ mixtū cū
aliquo alio genere peccati. qñqz est mortale & qñqz
veniale. In eogetur ergo singulariter si recogita
uit si regraciatus est si recompensauit zc. Item si
ea vilipendit. si murmurauit de illis. v̄l si illi bene
factori iniuriatus est. De inobediencia.

O inobediencia etiā inērogandū ē. si videlicet
non obeduit supioribus suis spūalibz & tēp̄
alibz. legibz canonicis & q̄bz libet rōnabilibz statutis
aut statutis sinodalibus aut p̄uincialibz aut etiā am
ordinacionibz supiorum habēdū vni p̄cepti v̄l p̄ci
piendi. vt qñ mādaē v̄bo aut scripto. hoc v̄l illud
seruari in virtute obediencie. v̄l sub pena exp̄sac
ionis v̄l alijs penis grauibz & h̄mōi equi polentibz
quia mortaliter peccauit. In alijs autem ordinacio
nibus simpliciter factis transgrediendo est veniale
nisi fiat ex contemptu quia tunc esset mōale quan
tūcumqz leuibz. Si nō obeduit dñicis p̄ceptis
de quibus. s̄. tractatum est v̄l proprie consciencie.

Si nō p̄buit debitā ruerēciā maiozibz suis & dñis
sp̄ualibz & t̄palibz Si obediuit alicui superiori ī illici
tis quia uterq; peccauit. **De scismate.**

Scisma mittit cū q̄s recedit ab obediēcia scē
romane ecclie sumēs sibi aliud caput & seq̄ns
aliū papā q̄z canonicē electū. n̄ eēnt duo electi q̄rū
quibz habereēt a suis seq̄cibz p̄ pap̄ et nescireēt cla
re quis eoz canonicē eēt electus. q̄a in h̄ casu ui
dent excusari populi. si nō tñ sūt ptinaces. s; para
ti semp obedire illi v̄l adherē quē scient sciret v̄ū
papā. qz alias mortaliē peccaret. Si q̄s imittit oz
dimacōibz factis a scismaticis quia ē exp̄icat^o ex d̄
sen. exp̄i. c. 1. **De infidelitate.**

De infidelitate iudeoz & paganoz & hēticozum
q̄z q̄libet est grauissimū p̄ccz ducēs ad dāp
nacōz n̄ oportet h̄ dicē Inē hos solū hēticā sūt exp̄
sicati. s; & cū alijs. p̄cipue iudeis n̄ debet h̄ri nimis
domestica ouersacio & p̄cipue h̄diote. Potes tñ iē
rogare put uideē. si habuit aliq̄d dubiū ī h̄ijs que
sūt fidei vt de sacramēto altaris & hmōi. & si de hoc
habet displicēciā n̄ curādū. Si aut volūtate & sp̄o
te dubitat eēt mortale. Hētic^o q̄libz ē exp̄icat^o et
n̄ p̄t absolui circa sedem applicā vt patz in p̄cessu.
Itē credēs. r̄ceptatoz & fautoz hēticoz sibi ē exp̄i
catus vt ex de hēticis. **De ambitione.**

De ābicōe q̄ p̄cedit ex supbia & importat iordīa
tū appetitū honozis & multū r̄piē in p̄latis et dñis

eciã interrogadũ est ut. s. Si desiderauit aliquã dig
nitatem. vñ bñficiũ curatum. rone deliberata pñci
paliter pp̃e honozẽ vel vtilitatem tpalem peccauit
mortalitẽ. Si desiderauit dignitatem uel officiu a
bñficiũ eccliaſticũ ul' ſeculare ad qđ est idign⁹ ⁊ m
eptus. vt qz ignar⁹ vñ crimioſus ⁊ hmõĩ. qz pecca
uit mortalitẽ. maxie. ſi desiderauit hmõĩ ecclia faciẽdo
đ p̃cepta. ſi q̃ſiuit honozẽ đ q̃c̃q; re ita iordiate q
ibi p̃ſtituẽit finẽ mōle. e. i. alijs caſib; tñ ueiale.

De deriſione que aliquñ p̃cedit. **De deriſione.**
ex ſupbia eẽ iẽrogad̃ e. ſi vicz. d̃riſit ſac̃m̃ta
a ṽba ſacra. ⁊ alia d̃ma vilipẽdẽs ea a ſc̃os viros
aut p̃latos. aut p̃ſonas r̃ligioſas aut p̃etes aut vo
lentes deo huire. vt ſic retrahẽt eos. qz mōlitẽ pec
cauit. Si ſtudioſe deriſit aliquẽ itẽdens ex h̃ m
uriã ei⁹ ⁊ vilificacõz ⁊ nõbilẽ p̃ebacõz ei⁹ ⁊ d̃riſit
defectuſos ſenſu ⁊ corpe. vt eos facẽt p̃bari qua
mōlitẽ peccauit ſec⁹ ſi ex leuitate ⁊ cã ioci ⁊ ſi nllz
ex hoc pturbaut.

De iudicio temerario.

Si vicz. facta alẽi⁹ q̃ dubia ſũt q̃ aĩo fiãt. i. ma
lã p̃tẽ iẽp̃tat⁹ e. Si delibate iudicauit aliũ
de p̃cõ mōzli. ſine ſignis ſufficiẽtib; ad iudicadũ
maliciã illi⁹ qz mōzliẽ peccauit. Si iudicauit đ ve
mali d̃libtate. vemalitẽ peccauit. Idẽ eẽ ſi iudicauit
đ mōzli ſz ñ d̃libato aĩo.

De curiositate.

Si fuit curioſus circa pdicõz intellectuam.
ut querẽdo ſcire que ſunt. ñ. capacitã ſuã.

vt d̄ trinitate. d̄ p̄destinacōe ⁊ similia. v̄l querēdo
scire paurū vtilia. ⁊ dimitiendo multū vtilia ⁊ ma
gis nccaria. vt querēdo sciam aut aliqd̄ scire. solū
ad sciēdū nō aut ad hoc vt deū ex illo agnoscat l̄
ad aliā vtilitatē. qz pccm̄ ē. ⁊ qñqz mortale ⁊ qñqz
ueniale l̄ querēdo scire aut scia; ab illis a quibz n̄
debet querē. vt a demonibz l̄ p̄ sortes qz mōzlic̄ pec
cauit. ¶ Si q̄siuit scire mala ⁊ vana. vt cantlenas
incātacōes aut similia. Si fuit curiosus circa v̄l
sensuū. s. v̄l aspiciēdo v̄l audiēdo. v̄l adorando. v̄l
gustando. v̄l tangendo aliq̄ sine nccitate l̄ vtilitate.
s; sola delectacōe sciendi. sine tñ aliq̄ deformitate.
qz pccm̄ ē ⁊ p̄ter ueniale. Si uero cū deformitate
potest esse mortale. Si iuit ad iudendū spectacula
mūdāna ⁊ officiosa ut toznenita. hastiludia seu ad
iudendū curzē pro brauo ⁊ hmōi. Nam si in hmōi
est periculum mortis spiritualis uel corpāl. ut qñ
sunt spectacula representatiua turpitudinis. uel c̄
in illis potest recipere lesionem aliquā notabilem
corpis. mortale ē. et multo maus ī exercēte hmōi
spectacula. uel p̄bente occasionem ad ea. alias eēt
ueniale nisi p̄p̄ hmōi aliquis ita delectaret q̄ mēs
eius a deo auerteret. Ita uidelicet q̄ esset patus
transgredi p̄cepta dei et ecclesie ut illa aspiceret
aut facēt. Et hoc idem intellige de quocūqz peccato
q̄ ex se ē ueniale quia p̄ hūc modū p̄t̄ effici mōzle.

De adulatione.

DE adulacione. q̄ p̄t̄ ē scandalisatua ⁊ p̄sistit
in h̄ q̄ q̄s verbis v̄l factis suis ī ordinatē itē
dit placē alijs ad benuolēciā capiēdā. Et si ī malo
adulat̄ ē criminali puta laudās aliquē de vindicta
facta v̄l de turpitudine et h̄mōi q̄ mōrle ē. Si ad
ulat̄ v̄l laudat aliquē itēdēs eū de cipe ⁊ p̄cipue.
nōbiliē ī aliquo ī sp̄ualibz v̄l t̄palibz ē mōrle. Sec̄
si aliqd̄ iustū itēdit ab eo habere ⁊ quid parū re
cipe p̄ mod̄ doni. Si nimis laudat aliquē ex quo
ille sumpsit occasionē sup̄bie v̄l iamis glorie. p̄t̄ est
veniale. p̄t̄ t̄n̄ aliq̄n esse mortale. Si aut̄ laudat
aliquē ad magis excitādū illū ad virtutes. ⁊ ad cō
fortandū eū ī tribulacione ⁊ tēptacōe fuēt obfua
tis t̄n̄ debitis circūstācijs ē veniale. De iam gloria.

DE inani gloria. q̄ p̄cedit ex sup̄bia. et impoz
tat īordinatū appetitū laudis hūane seu moz
dinatā p̄placēciā eius cui offerē. ⁊ cui fit aliqd̄ op
is. p̄ncipaliē p̄p̄ laudem p̄p̄ amittē meritū eius
⁊ p̄cēm securitē. Et ḡo inērogādū ē s̄m statū hoīm
de diuisis materijs ī q̄bz hoīes querūt sibi laudē. ut
a doctore de sciā ⁊ doctrina. a scholaribz d̄ ingenio ⁊
disputacōe. a rcōre d̄ r̄gimie. a muliere de ornatu
⁊ pulchritudine et h̄mōi. Si opa sua ī ḡnie bona.
ut ieiunia elemosine ⁊ h̄mōi q̄si oīa ad laudē hūanā
fecit. mōrle in deē cū ibi p̄stituit finē suū. si t̄n̄ p̄za
itencōe ⁊ iusta fecit opa bona. et audies se in lau
dari sumpsit p̄placēciā de laude sua vi deē veniale.

Si q̄siuit laudē ⁊ gloriā d̄ ope pecc̄i mortalis mor-
taliter peccauit. ⁊ h̄ si fm̄ d̄em deliberatā hoc egit
Secus sc̄dm̄ motū sensualitatis. vel etiā si de aliq̄
veniali gloria. **S**i ita inordinate appetit laudem
⁊ gloriā de aliquo ope q̄ pp̄ eā sequēdā patet
ē facē contra aliquod p̄ceptoz̄ dei. q̄ peccat mor-
talit̄. Si gloriat̄ ē de fortitudine ā pulchritudine
ā sanitate coz̄pis. ā de memoria ā intellectu p̄stanti ā
de sp̄ualitate. aut gr̄a sp̄uali. v̄l de p̄ntela et saḡnis
nobilitate aut de potencia l̄ d̄ni seu p̄sentate. de
sc̄ia. de diuicijs. de eloquēcia. de artibz̄. de cantu. ⁊
ceteris hm̄oi. aut gloriatus ē de visitacōe ciuū vel
de reuerencia sibi facta. aut de sequela famuloz̄ et
ceteris mltis hm̄oi. **De immodestia virorum.**

Immodestia. Et p̄mo viroz̄ in ornatu. q̄ pro-
cedit vt frequē ex iam gloria. possit tam̄ ex
alijs caus̄ p̄cedē. **U**nde interrogādū ē si nūq̄ vestit̄
sit h̄icu religiosoz̄ ī despectū eoꝝ. v̄l iludis vams ⁊
ihonestis. q̄ si hoc fecissz̄ grauiē eēt puniēd̄. az. ex̄
de ep̄i. audi. l̄ m̄ime. **S**i ex lasciuia ⁊ vanitate vs̄
ē veste muliebzi q̄ grauiē peccauit. **S**i ad ostenta-
cōz̄ ⁊ ianē gloriā sup̄fluū habuit ornatū. ⁊ super-
fluū apparatus ī vestibz̄. viz̄ si vestitus ē bisso l̄ pur-
pura ē ad h̄ n̄ sit autorisat̄. l̄ veste racamata ā pic-
tata falcoibz̄ ā radijs ⁊ hm̄oi. l̄ si circa vestes p̄po-
sitas apposuit m̄imā sollicitudinē ⁊ si d̄ h̄ys s̄rb̄inut
⁊ gl̄iat̄ ē. mōzle ē si tā inordinatā delectacōz̄ habuit

ex hijs ad laudez ⁊ gloriā manē. q̄ n̄ curauit trāf:
gredi mandata dei ⁊ ecclie. Similiē si dicto modo
vsus ē vestibus diuisatis. ⁊ diuersis coloribz ꝑsuti
vl̄ trappatis. ¶ Si talibz vestibz ⁊ supfluis ornati
bus vsus est ad inducēdū mulieres ad sui ꝑcupiscē
ciā ex̄ tñ m̄rimoniū. qz mortale ē ⁊ dico ex̄ m̄rimo
niū. qz vxor ꝑ se ornare vt marito suo placeat. et
ecōtra maritus vt vxori. absqz tñ ꝑccō. ⁊ honesto
mō tñ fieri debet ille ornatus. ¶ Si corā mulieribz
stetit aut incessit. in honeste vestitus demonstrando
femoralia ⁊ alia inhonesta icōtācia ad libidmē. Si
nouā inuenit portaturā in vestibz ex lasciuia ⁊ va
nitate. ¶ Si radi fecit barbā sepi⁹ cā lasciuie ⁊ va
nitatis. ¶ Si ad ostentacōem ⁊ in anem gloriā
vl̄ supbiā habuit supfluū ornātū ⁊ apparatū in eq̄s
sellis. frenis. aut vtensilibus dom⁹ vt cūphis. lectis
et alijs rebz ⁊ suppellectilibus ornatis. ā si alijs or
namētis vsus est ꝑter honestā ꝑsuetudinē et ꝑcen
tem sibi sibi. ⁊ si ad hmōi ianē gloriā domū ⁊ cam
erā ꝑpigi fecit stell ⁊ rosas ā alijs uarijs ⁊ mūdāis
hystorijs. ⁊ inhonestis ꝑictis et hmōi qd̄ mōde uidz.
O ornatu supfluo ⁊ **De imodestia mulierz**
inhoneste icōgāde sē m̄rie. s. d. ornatu fucorū
capillatē gēmaz. vestiū ꝑciosaz ⁊ de foderatis et
caudis eaz ⁊ planell̄ mimis altis. et ꝑictis q̄bz ut
freqnē utūē m̄kieres ꝑealice ⁊ corozis ā balsis capi
tū. ⁊ hmōi. in q̄bz aliqñ est mortale ⁊ aliqñ veniale.

Si vfa e fucis ⁊ alijs ornatib; ad ostētacō; ⁊ ianē
gloziā sui ⁊ de hmōi supbiuit ⁊ gloriata ē quia
mortale ē si tā imoderatā delectacō; habuit ad lau:
dem ⁊ gloziā illā q; nō curauit trāsgredi mandata
dei ⁊ ecclie. **S**i vfa e fucis ⁊ alijs ornatib; ad idu:
cendū viros ad sui ꝑcupiscēciā ex mīmomū quia
ē mortale idubitanē. **S**i ob lasciuā v; ad placen:
dum aspectib; viroz. aut ad ꝑtēptū. depilauit col:
lum aut supcilia aut barbā v; frontē. q; mortale ē
nō id faceret ad vitandā nimīā deformitatē vt nō d:
spiciat a suo legitimo uiro. **S**i adhibuit nimiam
diligēciā ⁊ studiū ⁊ tꝑꝑ. ad ornandū se. ⁊ si fecit ex:
cessum in portatura vestiu vltra suū statū v; ꝑdi:
cionē. v; nō scd; mozem ꝑrie v; vfa ē vestib; nimis
mollib; ⁊ delicatis q; ꝑccm ē. **E**t si iordimate delecta:
tur i hmōi ita q; eē si scizet hoīes ex hmōi sui orna:
tu scandalizari idē trahi ad sui ꝑcupiscēciā non
curādo de ruina proximi. q; mortale ē. **S**i ex la:
sciua ⁊ vanitate mulier ē vfa ueste virili. mortale
uideē esse. **S**i mulier se colorauit v; aliud figmē:
tum adhibuit ad apparentē pulchritudinē. **S**i fit
ꝑꝑē lasciuiam ⁊ ad trahendū alios ad sui ꝑcupscē:
ciā. q; mortale ē. **S**i tñ aliquā ꝑpitudinē aut ma:
culā aliquā ⁊ hmōi ex infirmitate aliq; ⁊ alia causa
supuemente delere v; occultare conareēt non esset
ꝑccm. **S**i ad ꝑplacēdū viro suo vel ad reperien:
dū virum si est inupta. v; ne despiciatur ab alijs

vel ex aliqua leuitate vsu ē fucis & alijs ornamentis
supflus. nō ē de se peccā mōrle. s; pot' veniale nisi
sit nōbilis excessus in hmōi q; possit iudicari de oc-
casione data ruine alioꝝ. & nō accepta. qđ tñ diffi-
cile ē iudicare. ¶ Si cozeam duxit aut corizauit &
qua intencōe & cū q̄b; & quo loco et tpe. & si cātle-
nas cantauit & p̄cipue turpes. & qua intencōe.
et coram quibus.

¶ De ypocrisi.

Si simulauit scitatem h̄re p̄ ieiunū orōnem
& hmōi cū mal' eēt. vt si h̄ egit ad p̄sequēdā
laudē humanā p̄stituēs ibi finem qz mōrle ē alia
veniale. n̄ aliud viciū adiūgaē. ¶ Si simulauit scita-
tem itendēs p̄ h̄ aliqđ facē qđ sit p̄tra honorē dei &
vtilitateꝝ p̄xi. vt vicz ex h̄ possit adipisci lez idig-
nus aliquā dignitatem & officiū aut bñficiū vel vt
ex h̄ decipe possit p̄ximū spūaliē ul' t̄paliē qz mor-
tale est. ¶ Si simulauit scitateꝝ cū eēt mal'. vt dar-
enē ei elemosine. sic sc̄to viro ul' procuratorib; eccle-
siar; vt cezitanis & similib; qz mortaliter peccauit

¶ Si simulauit maiorem sanctitatem quam habuit
vel occultrauit aliquem defectum suum et hoc ad e-
dificationem proximorum non est peccatum. vel. le-
ue veniale. ¶ Si tamen hoc facit ob aliqualem
vanitatem vel vanam gloriā. veniale est.

¶ Si laudauit seipsum d̄ aliquo opere peccati quia
mortale est.

De iactantia.

Slaudauit seipsū de aliquo peccō mortali mortaliē peccauit. Si de veniali. venialitē qntū ē de se. **S**i iactauit se de aliquo ope bono scz de virtute sciēcia. industria. vlt̄ diuicijs aut potencijs et h' mōi exsupbia et inanis glōria mortale ē ul' veniale scdm radicē ipsi' supbie. uel inanis glōrie vnde pcedit. **S**i laudauit se cōtempnēdo alios. vt phariseus publicanū. mortale videt̄ si aut̄ ex aliq̄ leuitate vel vtilitate psequēda veniale vel nullū ē. **S**i se laudauit mendaciter de malo vel bono qd nō fecit vel de eo quod nō habuit uel qd nō fuit ppter supbiam et inane glōriā. potest esse mōrle vlt̄ veniale. **S**i vilificauit se verbis vel factis plus qz sentiat in seipō in mente. dicens aliqua mala de seipō que in se non recognoscit omniter veniale est et dicitur yronia.

De cōtendone.

Scontēdit aduersus aliquē scienter ostra veritatem in rebus alicuius importancie mortale est. Secus si in rebus paruis et maduertēt. **S**i cōtendit p veritate et nimis in ordinate cōmunit̄ est veniale. potest tamē tanta esse inordinacio qz rōe scandali consequentis esset mortale.

De discordia.

Sihabens tractare aliqua cū aliquib' in hjs que sūt ad dei honorem et pximi vtilitatem.

discordiaz habuit ⁊ fecit eo qz male afficiē ad eos
cū qbz tractauit. ul' vt eis oñdat se nō min⁹ scire s;
tantū qntū ipi. qz mortale ē. **Hec⁹** aut si idcirco di
scordat qz vidz sibi mag⁹ hū deū ⁊ rationē qd ipē
itēdit qd qd alijs. Et tūc ul' nō ē pccm ul' leue n̄ tñ
eēt nimis p̄tinax.

De p̄tinacia.

Si fuit n̄is p̄tinax in s̄tēt̄ijs suis discrepās
a p̄mū iudicō certōz p̄t̄ ē veniale. s; piculosū
⁊ in ductiuū errozis. **¶** Si excusauit ul' defendit
pccm p̄missū ut tāq; benefactū. ⁊ si scienter quia
mortale ē. **De singularitate sū p̄sūpcōe nouitātū**

Si fecit singularitates isūlacōe vite p̄ i vestis
b⁹ p̄ in cēmonijs ul' alijs ad muēcōibz pccm ē
Et si adinueit aliq; malā s̄suetudinē oīa mala ex
inde seq̄ntia ei imputant̄. **¶ Ca⁹ 29.**

De. 2. peccato mortali ⁊ speciebus ⁊ filiabus eius

Enuidia que est secundū pccm morta
le. et est tristitia de alieno bono. inquan
tū est diminutiuum proprie excellencie
⁊ si fit cū p̄sensu ratiōis est mortale n̄
esset de aliqua re parua. Sicut puer inuadet alteri
puero. quia plures habet fructus ⁊ huiusmodi. **S**
si fit secundū motum sensualitatis et cū displicēs
cia ratiōis est veniale uel nullum etiam de re no:
tabili. **¶** Est ergo interrogandus penitens secun
dum statum suum de huiusmodi videlicet

I Si platus alteri inuidit de maiori placōe & dignitate. Si officialis de digniori & meliori officio. Si doctor de maiori sciencia vel concursu. Si scolarius de acutiori ingenio alteri. Si curialis de maiori acceptacōe coram domino. Si mercator de maiori credito. Si nobilis de maiori honore et reputatione. Si spiritualis de maiori deuocōe. reputacōe vel fama. Si vicinus de maiori honore vel familia vel diuicijs. Si mulier de maiori ornatu vel pulchritudine. aut de marito vel filijs et huiusmodi. Si artifex de artificijs vel de maiori lucro. & sic de alijs. quod totum est inuidia & peccatum mortale. Si tamen quis dolet de bonis proximi non ex eo quod ille ea habet sed de defectu suo quod se ipse eis caret tamen est status proximi illa habere non est inuidia. Similiter etiam si dolet de bono inimici ex hoc solum quod timet sibi ex hoc nocumētum venire non proprie pertinet ad inuidiam.

De odio.

Odiū est filia procedens ex inuidia. Unde interrogandum est. Si habuit odiū ad deū quod flagellauit eū infirmitate vel penuria a aliquo filii vel quod impediuit eius mala desideria vel propter aliam causam quod mortale est. Si habuit odiū ad proximum desiderans malū eius sive spirituale siue temporale vel gaudēs multo illi. & si est malum nobile quod ipse appetit ratione dilibata. mortale est sive in malum sit in persona vel in fama vel in substantia vel alio modo. Secundo autem si non est status ratione uel si quis non multum dampnosum malum appetat.

Si doluit ex eo qd mimic⁹ ei⁹ nō sustinet adu:
la s; pspera eius semp inuid^t Si autē desiderauit.
malū alteri puta infirmitatez in bonū ei⁹ ut bonus
ppter h⁹ efficiat ul ne alijs noceat nō ē odiū **I**te
mērogādū ē hic & inuestigādū caute. **N**ā laici om
nē displicēciā solēt appellare odiū. qd tñ nō est. nisi
mō iā dicto. **I**te odiū qd hnt s; vnū reputāt tm
vnū peccm. S; nō qd sic ī alijs sic & in illo qdēs res
uocādo iuriā mēte de nouo odiū habuit ad illū cū
psensu rōis. toties peccat mōlit **E**t ideo iērogan
dū ē d tpe ī qd odiū ī eo pseuēauit & quō frequēter
odiuit. **I**te nō qd nō oportet. ymo nō d; illi petē
venā de hmōi odio mēali n̄ illū offēdiss; v̄b ā alijs
modis ab eē qz tūc tēē venā petē

De susurzacōe.

De susurzacōe. q est ponē dissensionē ppe malaz
intencionē inter amicos vel consanguineos de uno
dicens mala alteri. et econtra. vel referens studiose
que possunt odiū causare. & huiusmodi quia mor
tale est. vt frequēter solet facere nurus contra so
trum & ecōtra **S**i tamē dixit aliqua vnde orta est
dissensio inter amicos vel psanguineos nō hoc intē
dēs s; quia in caute locut⁹ est. de se nō est mōle. s;
potest esse racione scandali **S**i quis tantum itē
dit malam amiciciam vel puerfacionez alicuius cū
aliquo ne alias decipiatur congruis modis non est
malum. 2c

De exultacōe in adūsis pximi.

Si vidēs dampna & mala fieri hīs quibz in-
uidet vel ad quos odiū habet. letat̃. delibato animo
de malo illoꝝ est mōale. **S**ec⁹ si nō delibato aīo
letat̃. aut de malo īmici non in quantū malum est
sed in quantū n̄ poterit ei nocere p̄t̄ ē sine peccato

De tristitia in p̄speris pximi

Tristitia in p̄speris pxī differt ab iuidia ī h̄
quia iuidia tristat̃ de bono pximi. & p̄pter
h̄ cogitat. & desidat quō mala habeat. **S**ed otig̃t̃
sepe q̄ nō patit̃ ille dāpna q̄ ei appetit s; mag̃ p̄sp̄a
sibi otig̃t̃ & de h̄ tūc amplius tristat̃ & ē mortale
si tñ fit cū consensu rōis. **D**e de tractiōe ec̄ filia ī:
uidie hēs sup̄ in. c. de. 8. p̄cepto **Capit̄m 24.**

De ec̄o p̄ccō mōali. s. ira n̄ n̄ speciebz & filiabz ei⁹.

Ira ē appetit⁹ videte. & viciū capitale
q̄ frequēt̃ mīstrat̃ cū odio. **U**nde in eīs
rogandū est de ea ut sequit̃. **S**i vis
delicet p̄pter aliquē defectum in se ut ī
alterū omīssū desiderauit vindictam seu punicōnez
alicuius quocumq; vel a se vel a deo. vel ab alio so-
lū intendens satisfacere animo suo irato mortale ē
& hoc qñ intēdit istā punicōz absq; ordine rōis. &
ec̄ si notabile malū itēdat cū s̄sensu rōis. qz alias
veniale esset. ut ē ira p̄rīsfamilias īgubnāda fami-
lia sua n̄ tamē illa fieret mō p̄sc̄pto. **S**i irat⁹ ē
seipm̄ p̄t̄ aliquē defectū ēbat̃ s̄ se. qz veniale ē.

Si irat⁹ s̄ deū, ppter aliqd̄ flagellū murrurāt
corde vel ore. impacīēter ferēs. qz potest eē mortā
le & veiale s̄m modū impacīēcie. **De indignacōe.**

Si dignat⁹ ē s̄ aqz n̄ valēs eū vidē l̄ audīē
r̄putās idignū. qd̄ illi displicuit. ē poa⁹ debe
rēt sibi huic qd̄ veniale ē s̄iter. Et si p̄p̄ h̄ r̄tinet
sibi loq̄lā & p̄ alia signa oñdit sibi displicēciā. q̄ auf
ferēda sūt ad tollendū scādalu p̄ximoz & opimōnē
ōdij. Si petenti venias. & parato satisfacē de iū
ria. nō dimittit ul̄ recōdīat̄ quia mortale est.

De timore mētis.

Si extogitāt diuīsas vias & mōs ad vīdicā
dū se de iūria & h̄ys impleuit mētēz cū cogi
tācōibz altricaci⁹ qz s̄m p̄cessū p̄t eē mōzle & ve.

De clamore.

Si ex irā clamat s̄ aliquē iordiate & ofuse et
furiose loq̄ndo. veiale ē s̄it̄. Si tñ exp̄sā sibi dixē
rit iūriā p̄p̄ qz scādalizari possz. mōzle eēt

De otumelia.

Si dixit̄ alēi v̄ba iūriosa ip̄ortācia uicia l̄ opp̄
bzia aīo iūriadi. ut uocādo aqz fuzē ā p̄dito
eē l̄ alias ihonestā p̄sonā ā dicēdo hmōi m̄ka l̄ alia
s̄ p̄ntibz suis qz mōzle ē. Si dixit̄ v̄ba opp̄bziosa
famīie sue. l̄ discipulis l̄ s̄bditis suis. cā cor̄zēp̄cōis.
si sit debito mō & hoēste ē sine p̄cō. alias s̄it̄ ē ve
ziale. n̄ tñ i famatōria dicēt. vñ sequēt̄ mag⁹ scās
balū quia tūc eēt mortale.

De blasphemia.

S blasphemauit aliquē animo delibato. ut p
cutteret vlt castigareē in hoc tali maledictōe
maledictio in malū eius esset mortale nisi hoc affec
taret ad emendacionē. Si autē hoc n̄ desiderauit
s̄m racionē. s̄ s̄m subitū motū ire qd̄ tñ si extingēt
valde doleret sic est veniale. & p̄ter fit a p̄tbo er
ga filios. cū ex ira subita qñz maledicunt ip̄is qd̄
tñ corde nō vellēt. ¶ Si maledixit annū vel diem
aut horā natiuitatis sue. vel m̄rimonialis p̄iūctōis
vel hui⁹ mōi aīo delibato. mōde videē. ¶ Si tñ ex
solo p̄mo motu ire hoc fecit ē veniale. ¶ Si male
dixit creaturis irrōnabilib⁹ & hoc fecit i detestaci
onē creatōis vlt in dāpnū dñi eoz ē mōde alias es
set veniale & ociosū. ¶ Si blasphemat aīas defunc
toꝝ suoz p̄ntū vlt alioꝝ hoīm vidē mōde. qz videē
i cōdē nobile dāpnū vlt malū & h̄ idēz ē sibi p̄i male
dicte ex impaciēcia. ¶ Si blasphemat diabolū ma
lū ē qz ociosū saltē. De maledictōe dei & scōꝝ. dcm
est sup̄ m scdo p̄cepto.

De rixa.

Rixa q̄ fit ē hoīes ex ira se inuicē p̄cūiūt eē
interrogādē. Nā q̄ fit aīo nocēdi p̄ iurādōi ut in
adultis ē mōde & i incipiēte. idē i p̄seq̄ntē si fit aīo
v̄dicādōi. Sec⁹ si fit aīo defēdēdi tñ p̄ exēciciū ut
pueri faciūt.

De sedicōe.

Sedicō est quando vna pars ciuitatis surgit cō
aliā & ex parte eius qui iniuste mouit est mortale.

¶ i oibz seqzibz eū ¶ tēnt d oibz dāpnis idē secuti
alteri pti **E**xpte at ei⁹ q̄ resistit iuste sedicōi mote
s̄ se l̄ s̄ bonū cōe ciuitatis. non est fm se pccm nisi
miscantē odia. ¶ vindicacōes. qd̄ ut freqnt accidit
in h⁹ mōi **Q**uādo etiā exresistēcia sequerēt alti p:
ti multa picla ¶ mala cedendū eēt p parte resistētē
sic. qz alias nō euaderet multa pcca. q̄ in p̄flictu p
cū sequerēt. **S**i quis ē etiā ita parzial et ita ob:
stinat⁹ aīo ul̄ alē p̄cialis q̄ appetat exēmiū alē⁹
ptis exiliū uel dāpnū per fas uel nefas paratus
etiā in malis sequi p̄ez suā ut s̄ i iſtalia. guelf⁹. ¶
gibell⁹. n̄ ē s̄ie pccō mōzli ¶ i malo statu. **S**ilit. si
ex h̄ l̄ alias. iuste opaz dedit ad expellēdū aqz l̄ im
pediuit ne possit r̄uti. **D**e hoīcidio eē filia ire dēm
ē. s̄. m. 4. p̄cep. ¶ **De quarto pccō mortali. s̄. Acci**
dia ¶ sp̄bz ¶ filiabz ei⁹. ¶ Caplm 26.

Accidia. ē quartū pccm capitale ¶ ipoztat te
diū bñ opādi. vñ itrogādū ē de ea **S**i ita ac
cidios⁹ ¶ attediat⁹ ē q̄ habuit ihozore bō dīna ¶
in abhoīacōe spūalia ¶ opera bō ad que tēē ut pze
cepta dei et ecclie. ¶ h̄ cū p̄sensu rōis qz mōzle est.
si tñ habet tales mor⁹ fm sensualitatem cum tamē
displīcencia racionis est veniale ¶ **S**i ita contrista
tus est de morte consanguinei. vel alio casu. q̄ penit
tet eum benefecisse. vel proponit amplius non bene
facere. vel dimittit aliqua necessaria ad salutem.
ut audire missam ¶ huiusmodi quia est mortale.

Si ita tristat⁹ ē q³ uellet nūq³ fuisse creatū
vel natū se in mūdo uel q³ esset animal brutū. uel q³
uellet mori quocūq³ ē. siue male siue bñ dūmō hīc
exiret t³is esticia s³m sēsū rōis ē mözle. **S**i eēt ita
tristat⁹ de casu adūso q³ incurrēt in grauē infir-
mitatē ppter nimiaz tristiciaz p³dens sompnū aut di-
mittēs cibū & hui⁹ modi uidet mortale quando pē
se uiuare in hui⁹ mōi. **S**i tristat⁹ ex p³dicōe bo-
noz que habēt aliqui & quib³ ipse caret uilipēdens
dona sibi data a deo. & in sumens tediū bñ opandi
q³ est mortale s³m sub & sup³ & r³piē in p³sonis spūa-
lib³. **S**i ex lapsu i pccm ita tristat⁹ q³ icurrit te-
diū bene opādi & q³si diffidēciaz. **S**i tristat⁹ ex h³
q³ bona p³posita q³ facit sepe frāgit. ex h³ incurrēs te-
diū bñ opādi. q³si sibi uideat nō posse p³ficē accidia
ē et r³piē i spūalib³ deo hūire i³ciētib³. **S**i attedia-
tur ex freq³cia tēptacōnū uēiale ē si tñ ip³sis resis-
tit q³ etiā i³ciētib³ deo hūire p³ingit. **S**i atte-
diaē i opib³ boīs ut i orādo legēdo uel audiēdo lec-
tionē uel missā uel p³dicacōz uel dicēdo officiū & hui⁹
mōi. nō tñ dimittit de nēcitate fienda q³ cōiter ē ue-
male. & repiē hoc in spūalib³. **S**i in officijs suis
p³mittens defectus sūpsit nimiam tristiciā r³spectu
p³fusiōis hūane. accidia est & ueniale & ex supbia
p³cedens. **S**i de peccatis suis doliut mag³ respectu
hūane uerecundie q³ diuine offense. sicut accidia ē
ex superbia p³cedens & potest esse ueniale p³muiter

De filiabus accidie quādoq̄ ē difficile agnoscere
an sūt mōrle. nisi cū miscenē cū aliquo pccō noto &
stra p̄cepta ul' vbi p̄ceptū aliq̄o dep̄mant.

De desperatione.

Si desperauit de misericordia dei estimās deū
nō posse ul' nolle sibi indulgere ul' parcere
ēciam venienti ad p̄niam. vel non posse abstinere
a peccato cum adiutorio dei mortale est. si fit cū de
libacione consensus. **Sec^o** si secundum aliquē pul
sū temptacionis. **Si** desperauit se non posse euadē
aliquas miseras mūdanas ul' pericula p̄pter q̄ des
peruit se occidē aut aliquod aliud malū facere. qz
mortale est. & si aliquid huiusmodi opat^o est ul' in
cepit peius est. & multo grauius. **Si** stēpsit di
uina bona & spūalia extristica aggrauāte mentem
mixta cū accidia ē mōrle. **Si** atē stēpnēt & refuge
ret ea p̄ q̄ posset vitare pccm. quia tunc p̄tinet ad
blasphemiā in sp̄m sc̄m. que habz sex sp̄s. que sūt
Presūpcō **D**esp̄cō **I**nuocēcia fr̄ne gr̄e **I**mpug
nacō vitat̄ aḡit **O**bstiācō & fiat imp̄nia **D**e h̄y
iēroga p̄t expedire vidz qz oīē nō o mittūē h̄mōi
nisi a multū sceleratis **De p̄sūpcione.**

Presūpcō d̄z ē q̄s nis p̄sūt de dei mia estians q̄
p̄t sibi ad placitū suū l' q̄ saluet eū p̄seuerātem
i pccō. **D**e d̄sp̄cōe d̄z ē h̄ p̄x̄. **D**e impug. ve. ag.

Impugnacō vitatis aḡit d̄z ē q̄s d̄i^t vitati q̄
tū bñ nouit & maxie circa ea q̄ sūt fidei.

*Sp̄s d̄z ē p̄p̄t
p̄p̄t*

De obstinacione.

Obstinacō dicitur cū quis firmat se in proposito peccandi

De inuidencia fraterne gracie.

Inuidencia fraterne gracie est sine caritate dei in quantum dolet de eo quod deus est bonus. et ex boitate sua dat gratiam; et est sine caritate; primi

De impentencia.

Impentencia finalis dicitur cū quis proponit se nunquam confiteri velle vel penitenti aut nunquam reuersurum ad penitentiam

De rancore

Rancore est filia accidie et interrogandum si viz habuit in displicentiam et tedium correptionis. et est corrigentes eum veniale est non illos odiet. quia tunc fiet odium et mortale. De pusillanimitate.

Absoraxit se ab his bonis ad quod erat aptus ex timore deficienti. ut a ieiunio ab ingressu religionis apostolice inuita ab officio predicacionis ab audientia confessionis et homini quod peccatum est veniale non est preceptum in eo quod dimittit. De ociositate

Stetit ociosus nihil boni spiritualis et temporalis operis. unde tempus amisit irrecupabile veniale est ut videtur. nisi exoco addat aliquid vicium quod frequenter accidit. unde est interrogandum quantum tempore stetit ociosus. De torpore seu pigritia

Si fuit pigritus et tardus ad bonum operum quibus tamen fecit. ut videtur; tunc venit ad ecclesiam; tunc deus eleosia; et filia. quod peccatum est veniale non tamen ex illa tarditate obmittit aliquid preceptum ut quod non sibi patiens extremam necessitatem est tunc nec a firmo ex quo sequitur mortis et homini quod tunc est mortale

De euagacione mentis .

S habuit distractionē mētis vel si volūtarie
vāgat ī audiēdo dīna cogitādo interī vana .
¶ mutilia . qz p̄ter est veniale nisi addat aliqd sp̄s
le p̄c̄m . vel si p̄mittit eas durare p̄ totū officū ad
qd obligat ex p̄cepto ¶ Si loq̄t̄ īutilia ex tedio ul
audit noua ul mutat loca hinc ide l̄ distrah̄t̄ sēs
l̄ mēbra diuīsiōde qz ē veiale p̄t̄

De negligēcia

Ne negligēcia q̄ ē r̄missio volūtatis circ̄ ea q̄
d̄z facē q̄ ec̄ p̄t̄ dici tepiditas . In h̄ cottidie
p̄es offēdi^o s̄ ē veiale n̄ omittat aliqd nec̄artū

opa m̄o p̄t̄milia

¶ Si fuit negligēs circ̄ opa m̄e sp̄ualia q̄ st̄nēt ī h̄
v̄su . Cōsule castiga . dimitte . solare . fer . ora . Et nō
qz s̄b p̄silio p̄phēdiē doct̄ria . r̄ docē ignozātem p̄ci
pue vtilia ad salutē ¶ Si fuit negligēs ad addiscēdū
nec̄ia ad salutē ut p̄cepta dei ¶ ecc̄ie gn̄alia qz ih̄
mōi ignozācia n̄ excusat̄ l̄ ad eūdū ad p̄dicacōz . l̄
admissā audiēdā l̄ s̄tia p̄mo mō ē mōzle . 2^o mō ue
iale vtle em̄ ē iudeot̄s ¶ laic̄s ualde ire ad p̄dicacōz

¶ Si fuit negligens in audiendo diuinum officii
um uel predicacionem ut ibidem dormiendo l̄ loq̄n
do aut alia cogitando vel curiose querendo audire
aut de predicatore murmurādo ¶ Si fuit negligens
ad procurandum sacramenta sibi ¶ familie
sue ut si ex negligēcia mortua est proles sine bap
tismo vel huiusmodi . quia mortale est

Si infirmus mortuus est sine confessione et oratione uel extrema unctioe et cum ex negligencia crassa habet peccata sit mortale videtur uel graue veniale secundum quod ipse plures et minus indigebat. **S**i negligens fuit ad recipiendum sacramentum confirmationis pro se et familia sua. **S**i non confirmatus tenuit alium ad confirmationem. **S**i iterato fecisset se confirmari uel recepisset iterato ordine; selet receptum. et si sciens mortale est et strabie irregularitas in suscipiente. **S**i fuit negligens ad correptionem; fratrem nam cum ad eam tenet uisus oculo peccato et mortali. et non sperabat emendationem; et quod tunc esset mortale ipsa; obmittendo a veniale eam recitando. uel si obmisit de hijs que non sunt mortalia. **S**i non seruauit ordinem debitum in fratris correptione. ut uisus non asperere et in tempore uel loco in debito quia peccatum est.

De negligencia confessionis.

Omissit ad minus semel in anno confiteri et ex negligencia uel ex ignorancia. **S**ecus si ex impotencia scilicet quia non habuit copiam confessionis. **S**i etiam non suppleuit defectum cum potuit mortale est. **E**t si suam familiam ad hoc quantum potuit non induxit. **S**i recolens aliquod mortale commissum non habuit stricionem et propositum confitendi tempore suo. sed fuit contentus commississe. uel si penituit eum non commississe aliquod peccatum mortale. quod sibi uidetur iam potuisse omittere. et si consensit in hoc mortaliter peccauit.

in casu talis qd tenet
iurare confessio

Si faciens confessioe scienter dimisit aliquod mortale
peccatum mortaliter et tenet reiterare totam confessionem
Si dixit se esse strictum de omnibus peccatis et dis-
positum ad abstinendum et satisfaciendum cum hoc non in-
deret mortaliter peccavit et tenet reiterare confes-
sionem. **S**i penitentiam sibi iniungat pro mortalibus ex ne-
gligencia omisit mortaliter peccavit et tenet reitera-
re confessionem; si est ipse oblitus. **S**i ad confessionem simpli-
cem et grossum accessit et insufficientem eum cognoscens
cum tamen haberet casus difficiles quia tenet iterum confite-
teri alteri magis merito et sufficienti. **V**el si confessio est
in expositione maioris exiens est si ipse nesciuit et suam con-
fessionem quae non fuit absolutio a peccatis et debet iterum confite-
ri quia non fuit tunc capax absolutiois. **S**i sciens confes-
sus est ei quem novit expositum et suspensum et non habet aucto-
ritatem puta quia symoniace recepit beneficium et quia intrusus
est per laycā potestatem peccavit mortaliter et tenet reitera-
re confessionem.

De negligencia confessionis.

Si omisit communicare semel in anno scilicet in pascha
et hoc pro annos discretiois peccavit mortaliter nisi fuisset
legittime impeditus. ut quia alteratus stomacho. vel excoi-
catus quia tamen absolutio vel de licencia proprii sacerdotis
vel confessionis per aliquos dies differret. **I**n hoc mo-
di tamen casibus debet supplere defectus quam cito poterit.

Si communicavit non ieiunavit ita scilicet quod post medium
noctis aliquid sumpsit cibi vel potus quia mortaliter pec-
cavit nisi esset graviter infirmus. quia tunc licet.

Si cōionē sūpsit cum staret in pposito ppetrās
di aliqđ mōdele quia mortaliē peccauit **S**i nō cōs
fessus de aliquo mortali gmissio vñ adūtenē ex ves
recūdia. ul' iadūtenē ex iōiscrecōe aut indiscussio
one psciēcie uel ex ignozācia crassa vel supia sūps
sit pōionem. quia peccauit mortaliter.

Et nō qđ si quis obmittit pōionem tpe statuto. co
nari debz p fessor ut inducat illū ad suppleđū dfectū
ñ sit oīno indispōsit⁹ **I**tē cum rperit aliquē deditū
vicijs turpibz vsq; ad finē quadragesime cautū ui
deē ut nō subito ad mittat rlez; ad pōionē s; plōg; z
sibi tps p āqs ebdomodas **D**e alijs defectibz cōrē
tōionē. vide ī .m. 3. pte in .c. de clericis. **I**nterro
gādū ē etiā h **S**i ptiapauit cū āq; in cōmīe. ppter
qđ crimē ille erat exōicat⁹ puta exōicat⁹ est quia
vberauit clericū. vñ etiā cū aliq; cleric⁹ subicit se
alicui laico vberādū ad placandū ipsum de iuria
illata. clericus ille efficitur exōmunicatus quia p
tiapauit in crimine cum vberante. propter qđ ille
est exōmunicatus. vt extra de sen. ex. **S**i con
cubine. et est mortale. **S**i existēs in exōmunica
tionē maiori scienter participauit in diuinis audis
endis in ecclesia aut in sacramentis papiendis qz
peccauit mortaliter **S**i etiam existens exōmu
nicat⁹ maiori exōicacōe scienter ptiapauit cū alijs
fidlibz ēē exōma pcpue ī hys q; pōnēē ī h' ūsu **O**r
orāz. uale. cōio. mēia. negata. ⁊ si h' fe^t exōemptu.

vel extra phibicōz supioris peccant mortaliē alias
venialiē similiē ⁊ ille cū quo picipavit si sciuit eū
excomunicatū qui a ille similiē etiā efficiē excomuni
catus maiori excomunicacōe a qua tñ pōt abso lue
omnis qui eū pōt audire Excipiūt etiā quōz casus
in quibz licet picipare cū excomunicatis . qui pti
nēt i h v̄su . Utile . lex huile res ignorata . necē .
Declaracōz tñ isti^o v̄sus ⁊ alteri^o paulo sup̄ uide
in . 2 . pte Sūme . **Caplm 21 De q̄nto**
peccō mōzli . i . auaricia ⁊ speciebz . ⁊ filiabus eius

Auarida est in ordinatus appetitus ha
bendi . Et consistit in tribus scilicet in
inuste acq̄rendo . tenaciē r̄tinēdo ⁊ ior
dinate amando **De h̄ys tribz g^o ⁊ filia
bus ⁊ speciebz ei^o ē interrogādū vt seq̄t . ⁊ p̄mo de**
p̄mo mō viz de iusta acq̄sicōe didū ē sup̄ in . c . de
A . p̄cepto . r̄stāt tñ aliqua de q̄bz nūc dicēdū est .

De symonia .
Symonia q̄ usat̄ circ̄ sp̄ualia ⁊ sp̄ ē mōzle pec
catū ⁊ i oī cāu ei^o pecūia r̄cepta p̄ eā r̄stitui
debz n̄ tñ ei q̄ eā ded̄t s̄z pau pibz debz erogari . ⁊ h̄
d̄ necitate p̄ illi ecc̄ie i c^o iniuriā data ē **Si dedit**
pecūia; p̄ aq̄d qd̄ p̄cō p̄t est̄ari p̄ h̄ndo aq̄ sac̄m̄to
ut ē baptis̄m^o euc̄ā istia b̄ndic̄to nup̄ciaz ⁊ h̄mōi
⁊ fecit h̄ . q . d̄aet p̄mi^o illi^o c^o sig^o eē p̄t si padū
fecit c̄ d̄ate h̄mōi sac̄m̄ta qz symonia ē ⁊ mōzle **Idē**
p̄suīt qn̄ negat̄ sac̄m̄tū si n̄ det̄ pecūia nec excusat

cōsuetudo. **S**ec^o est si dat aliqd^o s^um bñplacitū suū
gratis. ⁊ ut elemosinā. nō coactus aut exact^o. sed
sponte ad s^uuandā s^uetudinē quā tñ si seruaē nol
let. nō esset cogend^o neq^{ue} sacramēta ei de neganda
Si emit uel uēdidit aliquā capellā uel aliū locū
in ecclia. quia s^uymonia est. **S**i emit uel uēdidit
sepulturā ecclie uel sepulchrū. ubi ponat^{ur} cadauer
ei^o q^u s^uymoniaz cōmisit. **S**i emit uel uendit^{ur} uis
p^{ro}nat^{us} alicius ecclie uel capelle. quia s^uymonia s^u
misit. **S**i p^{ro}n^o aliciu^o ecclie uel capelle aut altaz
ris uel alterius bñficij p^{ro} pecunia elegit ⁊ presen
tauit istituēdū ī ecclia sua q^u s^uymoniaz s^umisit. **S**i
porrext^{ur} p^{ro}ces carnales p^{ro} ī digno aliq^o ordinādo uel
p^{ro} mouēdo aut bñficiando q^u s^uymonia s^umisit ⁊ h^u si
scinit ipm ī dignū. Et si p^{ro}lat^{us} rōe h^u mōi p^{ro}cū uel
p^{ro}cō eū ad misit. s^ulter s^uymonia s^umisit. **S**i fuit
mediator ad p^{ro}curādū alēi aliqd^o spūale bñficiū. uel
ordinē. ⁊ h^u mōi p^{ro} a^lquo t^{er}pali. q^u s^uymonia s^umisit.
Si s^uduxit aliquē ad p^{ro}dicandū cū pactiōe pec
nie uel intencōe lucri s^uymoniam cōmisit. Et simili
ter p^{ro}dicator qui hoc modo acceptauit. **S**i filiū
aut filiā aut aliū. misit in monasteriū pactiōe fac
ta p^{ro} certa q^untitate danda p^{ro} ingressu monasterij.
s^uymoniaz s^umisit. Et similit^{er} religiosi r^uci p^{ro}ietes hāc pe
cunia. De q^usdā alijs s^uymonijs clericorū uide. ī i^ll^o ē
cia p^{ro}te in. c. de clericis. Et d^o ista matēia h^ues p^{ro}le in
Sūma in secūda p^{ro}te ti. primo p^{ro} totum.

De pdicione.

Si pdidit ciuitatē aliquā aut castrū inimicū
quia vltra mortale tenet de omni dāpno inde se-
cuto. Idē si pdidit res alteri⁹ iniuste auferentis
bo. aut etiā plo nā ei⁹. **S**i pdidit secreta alic⁹
iniuste. qz vltra mortale tenet satisfacē de dāpnis i
de sequētib. **S**ec⁹ si secreta iniqua et cōiuraciones
et tractatus contra ciuitatem uel omniē bonum. ul
si nocumenta personarum iniusta manifestat. quia
tunc bene facit & facere tenetur. **S**i recepit ali
quid sub sigillo p̄fessionis etiā non in p̄fessione. si
reuelat illud peccat mortalit. nisi illud esset quid i
iquum. cui posset obuiare manifestando. & si de h̄
perpendit quando p̄misit peccauit mortaliter. s; n̄
debet tenere secretū. quia tunc etiā peccaret. **S**i
legit alterius l̄ras clausas uideē mortale nisi ponēt
spē inratihabitōe mittentis ul eius cui mittēt.

De acceptōe p̄sonarū

Si acceptat p̄sonā in iudicō ut. s. mag⁹ audiat
vnā p̄tē qz alterā ul credat vni mag⁹ qz alci n̄ suas
to ordie iuris & mag⁹ declinet ad vnā p̄tē qz ad aliā
rōe auaricie qz forte spēat lucrū aq̄d ab ea r̄cep̄m
& h̄mōi mōrle p̄t eē h̄m cōsūtācias s̄b & sup̄. **S**i
indistribūēdis b̄nificijs & officijs eccl̄iasticis & sp̄uali
b⁹ admittit idignos & m̄los peccat mōrlic. & tēē de
dāpnis iude secūēis. **S**i i faciēdis cedul⁹ q̄ uulgaritē
dicuntur scrutinia scienter admittit in dignum.

vel q̄ phib; admitti seu excludit dignū peccat mor-
taliter. **S**i in distribuēdis honorib; ul' imponēdis
collectis ciuitatis sciēter grauat aliquē ultra debi-
tū. uel alleuiat peccat mortalit' & si solū ex ei' de tē-
minacōe fiēt talis distribucō tenet ad satisfactiōē
de dāno. **S**ecus aut si pluēs alij imponūt cū eo.

Si cū hēt distribuē elemosinas alie' societatis ul'
testamti h' modi nō fidelit' distribuit si dediss; n̄ i di-
gētib; ultra mōde tenet ad r̄stitutōē. **De epi luc'**

Si iudex accipit pecuniā; ab aliq̄ ut iudicet a
nō iudicet a bñ p eo iudicet a iniuste iudi-
caet peccat mōdlic' & tē illa r̄stitutē dāt n̄ ille odif-
set ut mke iudicet qz tūc tē dare paupib;. **I**dē d
teste q̄ p testimoio ferēdo pecuniā; ul' aq̄o accepit qz
ultra mortale eē tē r̄stitutē. **S**i fecit istrumētū
in fraudē vsuraz; ut notarij qz peccat mortalit'. et
mēcedē qz accepit debet paupib; erogae. **S**i fuit
vsurario in arte vsuraria qz peccauit mōdlic' **E**t
si oīa bō vsurarij eēt obligata r̄stitutōi. nō pos-
set obtinē salariū s; r̄stitutē creditorib; vsurarij ali-
as at p̄. **S**i illud deb; paupib; dare de honestate
nō de nccitate nisi esset paup. **S**i r̄cepit pecuniā;
p ēpitodie ut meretrix. deb; illā paupib; dare. n̄
tñ de nccitate s; scdm siliū. **S**i quis facit aliquā
artē uel aliquod artificū cui' vsus est ad mortale
ut faceret ea villos & hui' modi peccat mortalit' nec
debet absolui nisi disponat se illud dimittere.

De lucro inde recepto debet paupibus dare. non ex
pcepto. s; ex ofilio. ¶ Si diebus festiuis emit v; vē
didit negociando. nisi forte in nudimis. vel fecit q;
traactus non necarios ul; scripsit v; aliud manual;
fecit p; lucro quia vltra peccatū debet illud paupib;
bus dare s; aliquos. quod tamē videt de honestas
te magis q; de necessitate. ¶ Si tpe messis ul; v;
deimiaz emit bladum v; vinū vel fructus. vt alio
tēpore vendat carius. nō exns talis rei p;tmū nez
gociator nec ppter aliquē honestū finē nisi solū p;
pter cupiditatē & auariciā. quia turpe lucrū ē nec
tū tenetur ī aliquo. ¶ Si accepit aliquid ad eligē
dū aliquē ad dignitatem aliquam tpalem vel offic
cium seculare. vel si vendidit h; modi officia secula
ria. quia turpe lucrū est nec tū tenet ad restitucōz

De ludo inhonesto.

Siluit ad taxillos vel cartas vel ad aliū lu
dū fortune. si vicit p; fraudem puta cum fals
is taxillis. vel mēdiacose. vltra mortale tenet sic
lucratū restitue amittēt. nisi foret qd parū. ¶ Si
vicit ab eo qui alienare non potuit vt a seruo ul; r
ligioso aut vxore vel filio familias & h; mōi tenet
ad restitucōz h;is q; habent curā illoz & est mōrle
si est quid notabile & si ludit excupiditate acq; rēdi
¶ Si p; mltam importunitatē traxit alios ad ludū
q; hoc nō itēdebāt ul; rētinuit volētē rēcedē quia vltra
mortale tenetur restitue illi si tū est quid notabile

Si acquisiuit seu lucratus est huiusmodi in locis ubi prohibetur ludus. et mandatur fieri restitutio. siue legibus imperialibus siue municipalibus et huiusmodi quantum ad utrumque debet fieri restitutio illi qui amisit. **S**ed si leges ille sunt abrogate per contrariam consuetudinem. **C**onsequenter nota quod si vicit per ludum in alijs casibus exceptis predictis non tenetur restituere illi qui amisit. quibus possunt eleosialiter si esset pauper sibi de pauperibus erogare sicut aliquos exsilio sicut alios vero ex necessitate quod tamen tunc est non tamen ita oportet tales strigere ad civitatem restituere; sicut in furto usura et huiusmodi.

Non personas quibus restituere debet quod ab eis lucratum est in ludo. **S**ed sunt persone quibus restituendum est. **I**tem quicquid ab eis lucratum est in ludo aleae aut taxae illorum vel alio modo sicut. **R**aptores furiosi prodigi minorum res. 24. annis et maxime pupilli filij familias et uxores que non habent res paraphernales administratores res rectorum ecclesiarum vel pauperum et similes. **I**tem metecapiti. surdi. muti. ceci. et qui morbo laborant perpetuo. serui religiosi et similes. **E**t nota quod talis pecunia non est simpliciter restituenda illi qui amisit nisi esset emendatus et correptus ita ut crederet eam ad pios usus expensurus. **S**ed tutori curatori domino monasterio patri marito ecclesie haec in summa profertur.

De inquietudine.

Si adhibuit nimiam sollicitudinem circa temporalia acquirenda et seruanda quod propter hoc dimisit aliquod necessarium ad salutem ut missam et huiusmodi.

qz ē mōrle ¶ Si nō dimisit necia ad salutē s; tñ re
miss⁹ ē in eis aliquātulū ppē inq̄etacōz t̄paliū .qz
veniale est ¶ Si nimia sollicitudinē habuit circa
spūalia . ex p̄uitate p̄fidencie auxili; dei in se nō est
mōrle . s; vidē multū impeditiū deuocōis ⁊ alioz
bonoz ¶ Seq̄t de . 2 . mō auaricie q̄ p̄sistit ī r̄tinēdo

O auaricia q̄ p̄sistit in tenaciē r̄tinēdo ec̄ mē;
rogandū ē Si viz ita in human⁹ fuit q̄ nō
fecit elemosias corpales sūme indigētib; cū poss; z
ut si nō opat⁹ ē opa mē corpalia q̄ p̄tinēt in hoc
v̄su . visito . poto . cibo . r̄dimo . t̄go . colligo . condo .
pa mē corpalia ¶ Primum est visitare infirmos . Secūdu potare si
cientes . Terciū cibare esurientes . Quartum redi
mere captiuos Quintū colligē ⁊ p̄gare dis p̄los
¶ Sextū est tegere nudos . Septimū est condē . ⁊ se
pelire mortuos ¶ Si habes superflua . quo ad na
turam ⁊ quo ad decentiā status sui ⁊ familie sue
non subuenit necessitatib; alioz maxime in extre
mis . Si habens superflua quo ad naturam nō tñ
quo ad decentiā status non subuenit patientibus
extremā necessitatē quos tñ sciuit ⁊ nouit . quia
mortale iudicat̄ p̄mūter ¶ Sed hic oportet multa
p̄siderare ad bene intelligendum vnde vide de hoc
in summa parte secūda titulo primo ¶ Si habēs
vñ subuenire possit n̄ sbueit pauperib; ec̄ nō extre
mas necessitates patientibus . vel tardauit ipsis
dare . vel eos exasperauit veniale est .

pa mē corpalia

Si pauit paupibz nis sūptuosa ul' delicata aut eē
nimia cibaria. v'l questuātibz sine causa vrgēte vel
male vctibz elemosinis. qz pccm uideēt poci⁹ qz me-
ritū. Si laborātibz p eo quocūqz misterio nimis di-
stulit dare mercedē vltra factā quencionē cū tamē
posset solue qz posset esse mortale maxie si incur-
rēt graue dāpnū l' scādalu. Idē si āqd defraudat

De ecō mō auaricie q̄ consistit ī morōitate amando.

O auaricia in amando morōitate nō. qz si q̄s
res ecā iuste acquisitas ita morōitate amat
ut inhreat eis quēadmodū sim. cui⁹ signū est qm̄
ppter eas non amittēdas paratus esset facere con-
tra aliquod pceptozum quia mortaliter peccat.
et hoc ideo quia plus diligit creaturā quam crea-
tozem. Si autem nullo modo vellet facere ptra sas-
lutem suam ppter h⁹ modi t'palia q̄quis tñ aliqliter
iōrdinate afficiat ad ea seu amet ea. est veiale. Et
ex hys p̄sidiari potest q̄ntū peccat. q̄ res iniuste acq̄-
sitas. ita morōitate amat vt s̄.

De pdigalitate

O pdigalitate q̄ p̄traria ē auaricie eē mēros
gādū est. Si vj; supflue expēdit suā sbaz
ul' ī edificijs sūptuos. l' ī eq̄taēis. l' ī cōiunjs nis
delicios. aut frequentibus. vel in palestris et lus-
dis. vel inoznāntis et p̄cipue mulierum. vel iniez-
iunjs. vel histrionibus. et huiusmodi qz peccatum
ē. Et quando ē notabil' excess⁹ scdm̄ p̄porcionem
sui stat⁹ ē mortale alias aut in modico est veniale.

Descēdē aut ad p̄ctaria in dēfīmādo q̄n sit mōz:
le ⁊ q̄n veīale. n̄ de facili p̄t dari iudiciū certū. vñ
hoc dimitto. **Caplm 28.**

De. 6. p̄ccō mortali scz Gula ⁊ sp̄b̄ ⁊ fi. eius

Gula ē .6. p̄ccm capitale ⁊ importat iordis
natū appetitū seu dēlcacōz; circ̄ cibū ⁊ po-
tū vñ de ip̄a nō quīq; mōs q̄ p̄tinēē i h̄ v̄:
su **Pr̄e.** p̄pere. laute. nis. azdēē studiose **Pr̄i.º** mōº
ē p̄re. ul̄ p̄pē. .i. si comedit ⁊ bibit añ horā debitā ⁊
p̄suetā sic cā rōbili uzgēte. 2º laute. .i. si vsº ē cib̄
vl̄ potib; nis lautis ⁊ delicatis vltra p̄dicōem sui
statº **Aliter** em̄ decet p̄medē in firmū q̄z sanū. ⁊ a-
līter nobilē quā rusticū. ⁊ sic vlt̄erº vel si vsus ē
cibis vel potib; multū nutritiuis ul̄ calidis puo-
cātib; ad luxuriā. ⁊ si ex hac cā fecit. mōzle vidē
Terciº. nis. .i. si comedit vl̄ bibit i nimia q̄ntita-
te fm̄ idigēcia; sue p̄plexionis. qd̄ em̄ pax est vñ
nimis est alteri quandoq; **Plus** tam̄ p̄medē in die
ieiunij. q̄z altera die p̄ vna p̄mestione non est de-
se malum **Quartº.** ardenē. .i. si comedit vel bibit
nimis ardoze gule. vel si nimis auide vel velocitez
aut rapaciter p̄medit p̄p̄ter gulam vel cum mi-
mia cōplacencia contentus magis satisfacere gule
q̄z necessitati p̄uidē **Quintº.** studiose. .i. si ad hi-
buit vel adhiberi fecit nimiam diligēciam et stu-
dium circa cibaria delicata p̄paranda. vt varijs
saporibus ⁊ diuersis modis ⁊ huius modi.

In hijs oibz el ecia alijs spēbz gule tūc est ibi
mōzle. qñ delicacio gule qñt ut fims cū scz parus
est quis facē d̄ aliqd̄ p̄ceptorū ut satisfiat delecta
cōi gule ul̄ cū gmedit vsqz ad crapulā ul̄ vomitū
adūtenē. sicut fit a pluribz icarnisprivio. ul̄ cū uti
tur aliq̄ cibo ex q̄ verisimiliē credit incurzē magz
nā lesionē p̄sone In alijs aē cāibz s̄it ē veniale.

De ieiunio.

De ieiunio qd̄ ē p̄rariū gule ec̄ m̄rogādū ē
Si vi; dimisit ieiunia ec̄cie scz xl. vl̄. g. tpm
aut festoz vigilias post .xxi. ānū peccat mōzliē nisi
hēat cā; eū ltīme excusātē k̄ saltē estiet se habē &
hēat cāz estīandi **P**uta cū eēt satis debil̄ k̄ sibi vi;
deē eē p̄tē qd̄ n̄ cred̄t posse ieiunare sine nōbili cor
pis de trinito lē; scd; v̄itatez poss̄t. talis nō vidē d̄
facili ḡdēpnand⁹ de mōzli ex q̄ eāt pat⁹ obedire p̄s
cepto si credidiss; posse. alias ē mōzle. & tōciēs q̄ci
ēs dimittit aliquē diē ieiūare qz q̄libz dies est sub
vno p̄cepto **S**z ān̄ .xxi. ānū iducēdi s̄t iuēs ad ie
iūandū **I**tē m̄rogādū ē de nūero diez p̄ q̄s dimis
sit ieiūare. & de cā **S**i nōbiliē āticipavit horā gme
dēdi sine cā ltīma qz nō ē ieiunū. vñ mōzle. **I**hora
aūt ggrua ē circa horā nonā. tardare aūt post no
nā nō est vidū n̄ fiēt exsupsticōe. **S**i cū ieiunavit
exstatuto ec̄cie vl̄ ex voto ul̄ eximiūdiōe p̄fessoris
desero commedit frustum panis vel de pluribus
fructib⁹ de vno ḡie iqn̄tate ieiunium frangit.

Si aliquo d' defecto sumitū pua quātitate nō frangit n̄ fiet ī fraudē sez ad nutrēd' .s; sūmēdo āq̄d fructuū p modum medicīne sez ne viciū diruat sto machū n̄ vidē malū . **P**otest aut plures ī die bibē & n̄ frāgit ieiuniū qz pot' ē seq̄la cibi n̄ fiat ī fraudē sic dō; ē **D**e d'bilib; & mltū laborātib; pgnātib; nuerētib; .ābulātib; .pau pib; . & hmōi .quō vl qn excusāē vide ī sūma .c. ieiuniū p totū . **S**i pmedit carnes ī q̄dragēsīa . & alijs ieiunjs ecclie & ī sextis ferijs aut sabbato p totū ānū . nisi vrgēte cā neces sitatis ul infirmitatis qz peccauit mōzliē **S**i us' ē lacticijs tpe q̄dragēsīali sine cā ifirmitatis de pfi lio medici peccauit mōzliter . **I**n alijs ieiunjs ecclie seruari potest mos patrie qntū ad vsū lacticioz qui si non appareat tucus est abstinere . **S**i bibit vsq; ad ebrietatem . aduertens nimiam potēci am vini ad iebriandū vel de hcc dubitans probabi liter peccauit mortaliter . secus si ignozauit potēci am vini . sicut noe . **S**i fuit causa inebriacionis alterius aduertenter inducendo aliquem ad mimiū potū . vel ponendo sal in vinū & hmodi qz peccauit mortaliter . **S**i induxit aliquem ad frangendū ieiunium ecclie sine causa ltima suis p suasiomb; qz peccauit mortaliter . **I**tē si induxit pueros & iu uenculas ad lambacitates tabernas & hmodi vt p uertat eos ad turpia . **S**i frequentauit taber nas sine causa rōnabili & diuina dissoluta pecz ē .

Si abstinuit nimis a cibo & potu & alijs neces-
sarijs vite. propter quod incurrit infirmitate; q̄tē
veniale est. nisi fiat notabilis excessus ut videlicet
si addatur obstinatio contra ammonicio- nes in h̄s
modi defectu qz tūc vidē mōre rōe picli in sequētis

Sequē de filiabus gula qz p̄ma ē ebetudo.

Sex inordinata ḡmestione & potu incurrit
obscuritatem seu grossiciē intellectus. & ex
hoc ineptitudinem ad considerandum spiritualia.
ad consulendum orandum legendum et huiusmōi
quod ḡmunitur est veniale.

De in epta leticia.

Sex inordinacionē cibi vel potus nimis fuit
leuis & dissolut⁹ risibus ludis & iocis. & alijs
leuitatib⁹ corpis qd̄ q̄tē ē veiale. n̄ addatur aliud
viciū.

De cozeis.

O de cozeis que fiūt ut ḡter ex iordiatā leticia
& frequēter cū mōzli etiā mērogandū ē. **N**az
quī qz mōis fiūt cū p̄cō mōzli. **P**rimo mō cū fiūt
ex libidie. **S**cdo mō cū fiūt a clericis & religioſis cū
mulierib⁹. & h̄ rōe scādali. **T**ercio cū fiūt in eccl̄ijs
vel alijs locis sacris. qz sacrilegiū ē. **Q**uāto cū fiūt
ex iam gl̄a & vana leticia tā inordinata qz ibi ḡtis
tuē finis. **Q**into qn̄ t̄les chozilātes n̄ curāt de scās
dalo p̄xi etiā mōzli. **I**n alijs autē caib⁹ ḡter ē ve-
niale. poss; tñ qn̄ esse mortale ex aliquo accidente
nec de facili potest dari de huiusmodi iudiciū.

De multiloquio.

Sicut fuerit repletus multum fuit loquax et dixit
it verba ociosa .i. sine necessitate vel robore ut
litate quod veniale est dicitur.

De scurrilitate.

Sicut fecit actus et gestus immorigeratos quia si
sunt puocantes ad libidinem ex mormomiu est
mortale. Si autem ad dissoluciones et leuitates ut ven
tositates et huiusmodi est veniale.

De inmundicia

Inmundicia potest intelligi cum quis inde gmedit et
est veniale proprie si ex hoc gbat alios vel quod vos
mitu facit. Et si hoc facit quod nris gmedit et ut audi
gmedat et bibit peccatum est. **S**ecundo si causa medicine vel po
test intelligi de inmundicia polluciois que cum accidit in
sompnis non imputat ad peccatum. **S**ed peccatum potest esse
causa eius scilicet si pcessit ex crapula et turpi cogita
tione precedente vel ex negligencia vel etiam cum post
vigiliam recolens de inmundicia ipsa et sompno est
pi delectatur. et si est ibi gsensio romis de huiusmodi
delectacione epi. est mortale. alias autem veniale vel
nullum scilicet si ex alleiuacione nature.

De pollucione

Inmundicia seu pollucione pcurata non est
si quis aliquid agit hac intencione principaliter ut
pollucionem habeat siue vigilando siue dormiendo
mortaliter peccat. etiam si faciat causa sanitatis. **S**i
autem etiam ipsa pollucio contingit in vigilia et pter
voluntate ac sine pcuracione non est mortale. **Ca.** 29

De. A. peccato mortali scilicet luxuria et spebo et si eius

Capitulum .29.

Luxuria est septimum viciū capitale. Et
quod super in .c. de .6. precepto satis dictū est
de speciebus eius in opere ac etiam cogitatione
et hoc in .c. de nono precepto. Ideo illis
omissis .ad que ibidem recurrendum est. Videndum
est de quibusdam alijs pertinentibus ad ipsam luxu-
riam et delectationem morosam. Unde interrogandū
est de hoc ut sequitur. Si videlicet osculatus est aliquis
vel aliquam ex libidine .et extra coniugium .quod mor-
taliter peccauit etiam si non sequatur actus episcopi .s. si
si sequatur actus cum huiusmodi facit unum peccatum .s. tanto
grauius quanto plura de huiusmodi peccatis .s. si si
ut diuersis temporibus sunt diuersa peccata. Si scripsit litteram
vel misit vel portauit vel recepit litteras continentes
amatoria et puocativa ad libidinem .quia mortaliter
peccauit .hoc aduertens. **S**i cantauit vel legit
vel cum delectatione audiuit verba lasciuia et tur-
pia ad puocandum se uel alios ad lasciuam mor-
tale est. **S**i se sociauit alicui quem nouit euntem
ad peccandum vel turpiter agendum vel ad facien-
dum seruitutas vel maternas peccauit mortaliter
Si fuit mediator inter aliquos ad huiusmodi
turpia .vel posuit aliquos mediatores inter se et
alios in huiusmodi peccauit mortaliter. **S**i recepit
penam aliquod vel donum quocumque vel misit huiusmodi
ex amore libidinoso mortaliter peccauit.

De delectatione morosa.

O Electio morosa reperitur ut frequenter in tepidis et multum negligentibus. Nam feruidi subito cogitationes expellunt noxias. et feruidis cogitationibus desiderijs et operibus acquiescunt. Unde interrogandum est. **S**i habuit cogitationes immundas et carnales in quibus contraxit moram. postquam ratione perpendit propter delectationem ipsam. huiusmodi cogitando mortali peccauit. Non solum enim peccat homo. quando cogitationibus luxuriosis ratione consentit deliberans malum facere sed etiam cum non curat ipsas libidinosas cogitationes expellere postquam eas perpendit. sed in eis uoluntarie immoratur. peccat mortali. **De filiis luxurie**

E filiabus luxurie non oportet multum interrogare quia difficile est intelligere. nisi cum mixta aliorum uiciorum.

Si fuit ita mente occupatus. **De cecitate mentis.** tus circa mundana quod nesciuit de deo cogitare vel rebus spiritualibus. **De precipitacione.**

Si fuit preceps et subditus in operibus suis sine consilio et exaltacione mentis debita agens. **De ipsidacione.**

Si fuit incautus in factis suis et non bene iudicauit circa occurrentia. **De inconstancia.**

Si in eo quod deliberauit bonum agere mutabilis et inconstans fuit ex passione. **De amore sui.**

Si nimis se ipsum dilexit. querendo delectaciones corporis et comoditates et huiusmodi. **De odio dei.**

Si habuit displicētia; in deū ul' legē suā qz phibet ꝑcupiscēcia eius. **De amore vite presentis.**

Si nis amavit vitā istā pntem ꝑpter voluptates carnis quibz est dedit. Nam ita amare vitā pntē; qz aliqs velit h ꝑpetuari. szm pe. ē mortale.

Si horrozē habuit **De horroze futuri seculi ad vitam fuēam.** **De alijs q ꝑtanēt ad viciū luxurie arc ꝑugatos vide. i. m. c. de ꝑugatis.**

Seqē. 3. ps huiꝰ opusculi de inērogacōibz certis ad certas ꝑsonas fm statꝰ diu sitatis. Et ꝑtio quo ad ꝑugatos.

Capl'm. 3.

Nunc formāde sē inērogacōes. nō ad oēs sz ad qsdaz fm statꝰ eoz. Et ꝑmo quo ad ꝑugatos. Inērogādi sē gꝰ ꝑugati. nō tñ oēs. sz de qbz vidz expedie. Si vis in āq cau ꝑhito ꝑtraxerēt qz mōde ē nisi ignorācia facti ꝑbabilis excuset. vnde sciendum est qz quedaz sūt impedimenta que impediunt matrimōiū ꝑtrahendū. & dirimunt iam ꝑtractum. & nullū faciunt. illud tamen intelligencum est quando dicta impedimenta prius fuerunt inē eos qz sit contractū nūrimōiū. Et ꝑtinent in hys vñbz. **Erroz. ꝑdicō. votū. ꝑgnacō. crimē. Cultꝰ disparitas vis oz do ligamē honestas.** Si sis affinis si forte coire ne quibis. **Hec sociando vetāt ꝑnubia iūda rētractāt.** **Pro hoz ꝑ quolibet breuissima declaracōe. C. nā de hys satis inuenies in summis.)**

Nota de singulis intellectū **E**rros intelligit de p
sona nō de fortuna cū. s. quis strahit cū bētha. cre:
dēs strahē cū katherina. cū q̄ intēdedat strahere.
Codicō intelligit de p̄dicōe huili. cū. s. quis strahit
cū sua credēs eā esse liberā. nā si scienter liber
strahēt cū sua m̄imomū tenēt **E**t sibi si su^o cō
trahit cū libera credēs eā suā. **J**ōē vidē si su^o cū
sua. licz credēt eaz libaz. **V**otū intelligit de solems
ni. Cū. s. quis fecisset p̄fessionē tacitā v̄l exp̄ssam
in aliqua religioe a p̄p̄bata. ⁊ p̄ ea strahēt. nā tal
esset etiam ex̄dicatus **C**ognacio est triplex scz
naturalis. spūalis. ⁊ legalis. **N**atural dicit̄ p̄sag:
mitas. ⁊ habet tres lineas scz **A**scendencium. vt p̄r
auus. p̄auus ⁊ hui^o mōi **D**escendencium vt filius
nepos. pronepos ⁊c **C**ollateralium. vt fratres. so
ros. ⁊ hui^o mōi. **E**t habet quelibet linea q̄tuor
gradus conclusiue. p̄cipue collateralis. **N**am int̄
ascēdentes ⁊ descendentes. videtur esse perpetua p
hibicio. **Q**ui ergo int̄ istos etiam strahit est ex
cōmunicatus **C**ognatus spūalis habz tres grad^o
⁊ strahitur in baptismo ⁊ p̄firmacione **P**rimus
est inter tenentes ad baptismum vel p̄firmacionē
et eum qui tenēt et dicit̄ p̄nitas ⁊ filiatio. **S**cōs
est inter p̄rem ⁊ m̄rem carnales illius qui tenetur
⁊ illum tenentes. ⁊ dicitur cōpatermitas. **T**ercius
est inter filios naturales illius qui tenet ⁊ illū qui
tenetur. ⁊ dicitur fraternitas.

Cognacō legalē fit p̄ adoptō; . ⁊ h; tres lineas ul̄
grad⁹ **P**ri⁹ ē mēip̄; adoptātes . ⁊ adoptatū ⁊ fili
ū l̄ filiā ei⁹ adoptatū **S**cōs ē mē uxozē adoptātis
⁊ ip̄; adoptatū . ac eē mē vxozē adoptati ⁊ adoptā;
tē **T**erci⁹ ē mē filios nāles ⁊ legitimos ip̄i⁹ adop;
tātis ⁊ ip̄m adoptatū ⁊ h̄ tm̄ cū ip̄i filij sit ad^c m
ptātē p̄ris **I**n̄ hos em̄ oēs ē ph̄itū m̄rimo⁹ ⁊ er
go si stractū fuerit dirimāē . **C**rimē h̄ . s . q̄ h; impe
dire ⁊ dirimē m̄rimo⁹ stractū itelligit̄ tm̄ de duo
b⁹ crimib; **P**rimū ē cū m̄lier machiāē cum effcū in
mortē alteri⁹ vxozis ut hēat maritū illi⁹ in virū .
⁊ eē cū vir in mortē alteri⁹ viri machiāē ut hēat
vxozē ei⁹ **S**cōm cū q̄s dat fidē alicui iugate de
ducēdo eā ī vxozē p̄ mortē mariti sui . ⁊ cum exil
la p̄missiōe seq̄t̄ adulterū **C**ult⁹ disparitas . vt . s .
si fidelis strahat cū iudea ul̄ pagana p̄manēte in ī
fidelitate **S**i autē sh̄ret cū heretica tenēt m̄rimo;
mū . s; cohabitāe ei nō deberet . ⁊ h̄ si eēt pickm̄ ei ī
curzēdi heresim . s; peccat cū tali strahens . **Q**uis
sc; cū quis p̄ violēciā; cogit̄ ad sh̄ndū ⁊ intelligen
tur de violencia absoluta . ⁊ similiter de violencia
que fit p̄ metum qui potest cadere in constantē vi
rū qui continēt in hoc versu . **S**tupri atq; status
verberis atq; nedis . nisi tamen postea de inuito ef;
ficiatur voluntarius . **O**rdo intelligitur de ordi
ne sacro . sc; cū strahens fuerit in subdiaconatu . l̄
supra . ⁊ talis eciam est excommunicatus .

Speci tamē in sacris ordibz pnt uti mrimoio iam
strado. s; strahere nō possunt. Iligamē s; si sit
alteri ligat^o p ougiū p verba de pnti etiā nōdū s;
sumatū. Naz talis in nullo cāu potest alteri matri
monialit copulari. n̄ ille cū q straxerat pfteretur
inaliq r̄ligiōe ante ssumacōz mrimonij. Si aut rez
cedēt alter ougū ita q p multos ānos n̄l de eo
audiēt adhuc nō liceret alē strahē n̄ pri^o versimi
lit sciret de morte ipi^o. Honestas. a publice ho
nestatis iusticia i s̄ma que oriē expōsalibz stradis
cū aliq. cū q p^o ea nō seqt mrimoniū n̄ pte mortē p
p^o aliq; cāz aliā. naz cū n̄l a s̄sagnea illi^o strahē
ptvsq; ad quātū gradū iclusue Affinitas ē pxi
mitas q strahit inē eū q ducit uxore z oēs s̄sagne
os vxoris vsque ad. 2. gradum similit inē vxorez
z omnes consagneos eam ducentes vsq; ad. 2. gra
dum iclusue. Ec nota q affinitas contrahit etiāz
per fornicarium coitum ita q ille qui fornicat cum
aliqua non potest contrahē mrimonium cū aliqua
consagnea illius vsq; ad quartum gradū. nec illa
mulier potest contrahere cum aliquo consaguineo
secum fornicantis vsq; ad eundē gradū. Impo
tencia exercendi adum conugalem. potest pueire
vel ex naturali frigiditate vel ex maleficio. vel ex
indisposiciōe membri genitalis. viri vel mulieris.

De hijs autem omnibus impedimētis habes ple
ne in summis.

Insup nota. qd nō oportet nec expedit interrogare
oēs coniugatos singulati de p̄dictis impedim̄tis. s; d
ill saltē de quib; possit p̄sui Et p̄cipue de impedim̄
tis criminis v̄l cognacōis & publice honestatis. & an
te om̄ia affinitatis Si em̄ q̄s cognosceret consang
uineam eius cum qua iaz; straxit p̄ verba de p̄nti
& graui⁹ si iam p̄sumauit matrimoniū. t̄le m̄rimo
niū non dirimitur aut diuidiē sed amittit ille qui
hmodi fecit potestatem. seu ius petēdi debitū. ita qd
petē non potest sine peccato mōrtali. tēē tamē reddē
exadus Idem in m̄liere q̄ permittit se cognosci a p̄
sanguineo marito sui. Si tamen antequaz; contrax
it p̄ verba de p̄nti cum aliqua. cognouit consangui
neam eius. ita qd semen emiseric intra claustra pu
dozis non potest illam habere. & si iam p̄sumasset
m̄rimonium cum illa non tenēt. nec in hoc potest
dispensari nisi per papam. vñ ante dispensacionem
semp peccat mortaliter exigēs & reddēs debitum
sciens dictū impedim̄tū. alter autē coniugum nesci
ens excusat ex ignorancia facti p̄babilī Et de h̄ijs
& alijs quando casus occurrit. vide plenius in s̄ijs
Insup interrogandū est Si straxit matrimonium
clādestine. quia mortale est propter prohibitionē
ecclesie Item. Si habens votum simplex cons
tinentie contraxit. mortaliter peccauit nisi prius fu
erit dispensatum a papa. & tenetur adimplere vo
tum vsque ad consumacionem matrimoniij.

Nā ip̄o s̄sumato efficiē impotēs ad vorū implens
dū quia reddere tē exactus debitum. expresse uel
interpretatiue. sed tamē exigere nō potest sine di-
spensacione quia peccāret mortaliter. ¶ **I**tem Si
coneraxit cum aliqua uel mulier cum aliquo. per
verba de futuro. et postmodum cum alia coneraxit
uel alio. etiam per verba de futuro uel de presenti
mortaliter peccauit pp̄ fidem fractaz nisi de om̄i
consensu mutuo se absoluerint. quod fieri debet per
iudiciū ecclesie. uel si aliquis predictozum casuū
seu aliozum septem. quos habes in summa. quibus
sponsalia solui possunt superuenerit. ¶ **I**tem. Si
post m̄rimonium contractum per verba de p̄senti
coneraxit cum alia. quia peccauit mortaliter. nec te-
net m̄rimonium secundū. etiam si esset s̄summatū
et filios iam genuisset. redire em̄ oportet ad p̄mum
m̄rimonium. nisi ille uel illa cum quo uel qua p̄s
coneraxit intrasset religionē aliquā et ibi p̄fessus
esset. uel nisi ip̄a dispensasset in secundo. **T**amen
secundū **Chro.** in hoc dispensari non p̄t. **S**ed quia
difficile est disputare de p̄tate ip̄e. si sine supplecio-
ne obtenta est. forsitan transiri potest. ¶ **I**tem Si
coneraxit m̄rimonium ante etatem legitimam uel
filios aut filias iunxit m̄rimonio ante l̄tīmaz etatē
quod p̄hibitum est. **E**tas aut l̄tīma fm̄ iura ē. xij
an. in femella et xiiij. in masculino scilicet in strahēdo
per verba de presenti uel in consummando.

Item si sumpserit matrimonium ante benedictionem nuptiarum quod mortale est et contra prohibiciones ecclesie. Et hic advertendum est quod in multis locis. quibus sponsi non sumpserunt matrimonium cum sponsis ante nuptias. multas tamen epitudines et corruptelas faciunt cum ipsis. eas visitando et non interrogando de huiusmodi. ubi illa repiunt. Item si celebravit nuptias in tempore prohibito ab ecclesia quod mortale est. **Nota tria prohibita ab ecclesia ad celebrandum nuptias seu matrimonium**

Omnia prohibita ab ecclesia ad matrimonium celebrandum sunt ista scilicet. Ab adventu domini usque ad Epiphaniam non tamen ante octavam eius et a Pascha usque ad octavam pasche et tribus diebus letanie minoris ante ascensionem domini usque ad octavam pentecostes.

Item de actu conjugali nota. quod quandoque fit ubi est manifestum mortale scilicet cum fit ex vas debitum vel etiam cum fit in ira vas debitum tamen eo modo ut non suscipiat semen. ad evitandam plerumque gratia deorum. Vel cum ex actibus vel tactibus impudicis sequitur pollutio in altero ipsorum. Vel cum exercens actum conjugalem appetitum habet deliberatum ad alium vel aliam. Vel si ita inordinato affectu fertur ad actum conjugalem quod etiam si non esset uxor sua vel maritus et adhuc ageret opere carnale cum illa vel illo. Difficile tamen est hoc discernere. Vel si cum alter alteri exigenti de negat debitum sine causa legitima. propter quod exigens. in continentiam incurrit vel aliud scandalum.

Esset autē cā legitima ad denegādū debitū . si timēt
p̄bilitē nōbile nocumētū p̄sone ul' suigis . ul' p
lis in vtero . **Vel** qz ex adulterio omissio amisit ut
petēdi ul' ec̄ si in loco sacro petēt ul' ec̄iā in publico
qz ec̄t p̄tra debitā honestatē . **Nō** autē ē legitima cā
denegādi . dies ieiunioꝝ solēpnitatū l' ira admittē
Qñ qz ec̄ fit act⁹ suigalis vbi dubiū ē . an sit mor
tale ul' v̄tiale scz qñ suat vas debitū sed mod⁹ in
debit⁹ qz puta si lateraliē . ul' si ex pte posteriori ac
cedat vir ad vas debitū . ul' mulier sup̄grediat u
rū . Inq̄b̄ modis ⁊ p̄cipue ī vltimo . dicūt aliq̄ esse
mōzle de se . **Alij** vero ut **Tho . ⁊ Al .** dicūt q̄ n̄ sit
mōzle de se . **Sz** potest ec̄ signū mōzle oꝝcupiscencie
n̄ p̄ h̄ impedire gr̄iācō . ⁊ si nō ita apte p̄cureē . **Vñ**
in h̄ noli p̄cipitare s̄tenciā . n̄ denegare absolucōz
in h̄ mōi p̄seuerāti . s; detesteris ⁊ p̄hibeas quātū
potes **Qñ** at̄ fiēt p̄ l' sc̄do mō . ⁊ h̄ p̄pter periclm
abozl⁹ forte ec̄t sine p̄ccō . **Dubiū** ē ec̄iā an sit mor
tale . cū fit tpe mēstruoꝝ . ⁊ p̄cipue in exigēte . sciē
te talē defectum . qd̄ quidē ponunt esse mortale . p̄ci
pue quando est quasi st̄nu⁹ sc̄dm̄ p̄suetudinem ut
mensatim . **Alij** tamen contrarium dicunt vt . **Pe .**
de . pal . **Et** h̄c opinio communioꝝ est . **Vnde** ec̄iam
propter hoc non denegas absolucionem sed p̄zohi
beas quantum potes de exactiōe et exactam ammo
neas vt non assēnciat exigenti . nisi tamen ex hoc
de incontinencia ipsius timeret .

Dubiū eē ē de exigēte debitū a viuge pmanēte in:
adulterio siue occulto siue maifesto. qđ ipse nouit.
Hoc tñ quid dicūt esse mōrle in ipō exigēte qz fa
cit s̄ s̄sticōz ecclie vt nō **Hugu. xxij. q. 1.** **S**i
quis vxorē Et hoc firmat in sūma pifana **S**ed in
sūma s̄fesso. **¶ Ad.** in rosario mitgāt hūc rigorez
excipiētes casū illū viz cū exigēs h̄ facēt ad puidē
dū inq̄tinēcie sue. **S; pe. de. pal.** mltomagis mitg
gat dēm rigorem viz cum non sperat ex h̄ emen
dacio pmanētis in adulterio s̄z potius deterioracio
non peccat exigens saltem mortaliter **Q**uādoqz
eciā exerceēt actus viugalis vbi fit veniale cū viz
exerceēt seruato debito vase & modo. tñ principalī
ter fit intencione delectaciōis s̄sequende. ita tamen
qđ s̄sistat intencio itra limites matrimonij. **V**el
cum exerceēt actus h̄ modi viugalis ppter samita:
tem corporalem solū. quia a dhunc finem n̄ ordinas
tū est. veniale tam̄ puto. **V**el si in solempnitatibus
& dieb; ieiunioz exegit debitum. aliq̄ ifirmitate
scz scupiscencie ductus. sine s̄temptu sacri tempis
vel ecclīastice exhortacionis. **V**eniale ē fm. **Tho.**
& Ray. **S**ed reddens debitum nō peccat. cū timet
de inq̄tinencia vel scandalo coniugis peccaret aut
si negaret oīno. **I**tē tpe p̄gnacōis exigēte veniale ē
& si n̄ ē picl̄m abozs̄ reddē nō ē p̄ccm **I**tē añ puri
ficacō; p̄ ptū exigere seruātis tñ alijs debitis cir:
cumstancijs non est mortale vt videtur.

Secundū Guillm. Exigē vlt reddē debitū ante huius
gressū ecclie post ptū nō vidz peccatū. Et possunt
mulieres intrare eccliam añ. xl. diē sine peccato In
quo tñ seruāda est cōsuetudo p̄rie si fieri potest Itē
ad impudiciē qui ibi exercēt ptinētes ad delecta
taciō; opis seu exerciciū illi⁹ excepto tñ ope. ut in
taciō; osculis. ⁊ alijs h⁹ modi inordinatis q̄it sūt
venialia. q̄uis tanta posset esse inordinaciō q̄ fiēt
mortale. Nūq̄ etiā exercēt ad q̄iugal sine pec
cato aliquo cū vix. fit causa plis q̄cipiēde vel etiā
causa reddēdi debitū seruatis tñ alijs debitis cir
cūstancijs. Tenet autem exactus et debz reddere
debitū ⁊ p̄cipue vir vxori. nō solum exp̄sse peten
ti. sed etiā p̄ signa ul̄ circūlocutiōes. nec debz vir
vxorem auertē ne petat p̄pter periculū. Etia;
fit hui⁹ modi actus sine peccato cum fit causa form
cacōis vitande in se uel in cōiuge. Circa p̄dicta
aut sic formā interrogaciones. Si vix vsus ē ma
trimonio. extra vas debitū. Si aliqd̄ fecit ad euz
tandum gn̄aciō; Si vsus est modo indebito. licz
in vase ap̄rio ⁊ q̄o. Si vtendo m̄rimoio habuit
intencionem ad aliū uel aliam. Si tpe mensruo
rum exegit vel reddidit. Si tpe pregnacionis
⁊ p̄cipue p̄ partū. vel añ purificaciō; post ptum
exegit debitū. Si exegit vel reddidit a p̄manē
te in adulterio. Si p̄ncipaliter causa delectaciōis
exegit. vel alia ⁊ qua. Et circa h⁹ mōi iudiciū ē

de peccato mortali vel veniali secundum predicta d
quibus tamē pleni⁹ habes in summis. Si petenti
omnino denegavit debitum Si p̄ter actū coniugij
per tactus. oscula. seu alia. secuta est pollucio Si
contraxit m̄rimonium existens exp̄catus maiori
exp̄cacione q̄ peccauit mortaliē. & p̄cipue si sciuit
se fore exp̄cātū. & hoc quia p̄cipauit indims. s. sa
cramētis cū exp̄cacione maiori. Idē vidē de minori
si eam nouit. quia sepat a suscepcione sacramento
rum & m̄rimonium est sacramētū ergo zc Si
existens in mōzli cōtraxit m̄rimonū uidet mortale
quia sacramētum suscipit in mōzli sciē. p̄cipue
aut si sit factum per verba de p̄senti. quia ibi est ef
fencia sacramenti. ¶ Si p̄traxit cum aliq̄ de futu
ro. vel de p̄nti per verba. nō intendēs illum vl̄ illā
h̄re in coniugem. s; tantum carnalem copulaz extoz
quere mortaliter peccauit. Et quāuis regulariter
non fit ibi m̄rimonium cogendus tamen est in fo
ro conscie illam ducē uel aliē illi satisfacere. maxie
si secuta est copula carnalis In quo tamen casu ec
clesia iudicaret matrimonium si ueniret ad forum
p̄tenciosum. nam ipsa iudicat de manifestis nō de oc
cultis & tenetur obedire ecclesie. ¶ Si vir non p̄
uidit vxori & familie in necessarijs non tamen sup
fluis ¶ Si nimis exasperauit vxorez dictis ul̄ fac
tis. ¶ Si zelotipus & nimis suspiciosus fuit cōtra
eam. vl̄ n̄is r̄missus i custodia ei⁹.

Si vxor inobediēs ⁊ stercioſa ac ſui ſenſ⁹ erga
virum fuit. **S**i nimis inculta ⁊ negligens fuit
circa gubernacionē domus. **S**i irzeuerēs ⁊ di
ſcola fuit ad ſoceros ⁊ cognatos. **S**i dedit de r̄
bus viri parētibus uel paupibus plus quam debuit
Si dedit licenciam viro eundi ad alias cum p̄g
natur quod eſt mortale. **S**i non vult ſequi vix
transferentem domicilium ad quod tenet. niſi vellz
eam trahere ad peccatum. aut dubitaret de morte
ſua aut ſi eſſet vagabundus. **S**i vterq; eciaꝫ ſi
lios nō educavit ī t̄iore dei ⁊ obediencia mandato
rum eius ad quod tenent.

Interrogaciones ad principes ⁊ retores.

Capitulum 31.

Quoniam circa principes ⁊ retores ſeculares ſic po
ſſunt formari interrogaciones pro vt vide
bit expedire ſecundū aduocacionem perſone
Et primo ſi videlicet per uſurpaciones iniuſtas ⁊
non iuſto titulo obtinuit dignitatem regimen vel
dñium ciuitatis vel caſtri quia mortaliter peccauit
⁊ ſemp ī iſto peccato manet dum tenet huiusmodi
uſurpacionem niſi poſtmodū titulum iuſtificauit
nec ibi ante iuſtum titulum poteſt exercere iudici
a ſine peccato. **S**i ambicioſ⁹ fuit ad dignitates
⁊ regimen nimis aspirans ⁊ ſi intendit negligere
iuſticiam ad querendum amicos vt ſic permanes
at in domino quia mortaliter peccauit.

Si platis ecclasticis vlt alijs maioribus suis non
fuit obediēs. ⁊ amonicoēs ⁊ correpcōes ab eis fac
tas nō sustinuit paciē. aut si eos stēpsit qz peccar
uit mōzlit **S**i s̄mā; exp̄icacōis vlt mēdiā non
curauit aut sic ligat⁹. diuinis se ingressit qd̄ ē mor
tale **S**i pp̄e crimē ei⁹ ciuitates sūt mēdicte qd̄
ē sibi ad magnū iudiciū **S**i phibuit laicos qz n̄
venderēt clericis neqz coquerent eis. ex eo qz non
habet ex eis quod vult **S**i p̄opter exp̄icacō; in
se latam iudices vlt adiones aut ministros graua
uit quia ultra mortale exp̄icatus ē **S**i de factis
ecclasticarum p̄sonarum ad eum non p̄tinētibus se
interomisit vt trahendo eos ad suum iudiciū. et
h⁹ modi. quia mortaliter peccauit ⁊ exp̄icat⁹ ē **E**t
si cepit aut capē fecit vlt incarcerare clericos aut
religiosos eciā delinq̄tes. est exp̄icatus. si non
habuit p̄ius licenciam a prelato suo **S**i electō
nem alicui⁹ impedierit maliciose. vel per violenciā
aliquem intrusit. vel si grauauit aliquod monaste
rium vel collegium eo qz nolebant eligere illum.
p̄ quo rogabat quia vltra mortale exp̄icatus est.
Si iusp̄onat⁹ eccliarū de nouo sibi vsurpauit
vel bona vacantium eccliarum aut monasteriorum
qz vltra mortale exp̄icatus ē **S**i imposuit col
lectā aut talia vel exactiones clericis ⁊ alijs perso
nis ecclasticis sine licencia pape quia si post moni
tionem non desistit est excommunicatus.

Si fecit statuta uel leges sine libertate ecclesie. uel in-
dicauit sine illa. uel dedit consilium ad huiusmodi. uel non
remouit cum potuit quia ultra modum exsiccat est.

Si noua pedagagia uel iudicia instituit. non
habens potestatem a principe super hoc. Vel si antiqua
pedagagia seu theolonea augmentauit. excommunicatus
est. **S**i si hoc fecit cum licencia principis et causa ra-
tionabili non est peccatum.

Si non tenuit stratas
uel uiam publicam securam a predonibus et latronibus
ut debuit. quia peccauit mortaliter et tenet ad restitu-
tionem dampnorum inde secutorum.

Si a clericis
aut religiosis theoloneum aut gabellam accepit pro
hijs que deferunt non tamen causa negociacionis
quia peccat grauiter et exsiccat est. quous aliqui uel
Io. al. hanc non admittunt quia non recepta. et pro-
prie scit et tollat. primo hoc facit interris suis.

Si publicos usurarios et alienigenas et non inde
oriundos scilicet in terris suis. ad exercendum fenus in ci-
uitatibus suis admittit. uel admissos si infra certum
tempus non expellit excommunicatus est. et hoc si fuerit
persona ecclesiastica habens dominium temporale.

Si uero fuerit princeps secularis exsicandus est
extra de usu. li. vi.

Non tamen Episcopi et superiores in-
currunt sed alij. **S**i nauigantes in districtu suo
depredatus est uel de predari fecit uel hoc factum
nomine suo ratum habuit. quia ut pirata excom-
municatus est excommunicatione papali.

Si nauigātes expoliavit vel res eorū ad port⁹
terzarum suarū a maridelatas sibi appropriavit . qđ ē
rapina & scđm aliquos sūt exōmūcati **S**i incē
dia fecit vel fieri fecit vel effregit ecclesias vel lo
ca religiosa . quia exōmūcat⁹ est & postquam fu
erit de nunciat⁹ spectat ad papam absolucio eius
Si immunitatez ecclesiarum violavit . puta qz
fecit cape homines propter debita vel eciam male
ficia aut aliam quamcumque causam in ecclesia v^l
locis pūlegiatis quia sacrilegium commisit qđ est
mōrle . & p^t exōicari **S**i expoliavit ecclias v^l p
sonas ecclias quod multi trāni faciunt aut p^r
uilegia eorū violavit mōrlic peccavit . **S**i fecit
r^rpsalias & fecit fieri ā ab ātiq⁹ s^ruetas extēdi s^r p^ro
nas ecclesiasticas . est exōmūcat⁹ n^r ruocauerit in
fra mensem & satisfecit de iniuria & damno **E**t si
pignozantis . li . vj . **V**erum aut liceat facē r^rpsalias
cōtra laicos vide ī tertia pte sūme . g . c . i . **S**i
ad ecclesias in quibz patronus fuit ydoneos non r^r
p^rsentavit s^r ineptos . vt y^rdeotas vel concubinaris
os vel alios malos presentavit vel subditos suos
eccliarum p^ronos tales eligere aut p^rsentāe suavit
quia peccavit mortaliter **S**i recepit pecuniam
vt p^rsentaret aliquē cū esset p^ronus vel ut suppli
caret pape vel **E**pō . qz beneficium alicui p^rferat . qz
s^rymoniaz omisit . vel eciaz absqz pecunia si porerit
preces p^roin digno . quia mortale est & s^rymonia .

Si fuit fautor & defensor heticorum aut etiam scismaticorum quia mortaliter peccauit & est excommunicatus. **S**i impediuit uolentes recurrere ad forum ecclesiasticum super causa que ad tale forum pertinet ne super eorum ecclesiastico iudice tractetur agatur. vel ad hoc daret consilium auxilium uel fauorem quia excommunicatus est ut ex. de imm. ecc. c. qm li. vj. **S**i bellum suscipit iniustum uel adiutor fuit iniuste bellantis quia omnia mala que in sequuntur tenent restituere & hoc uerum non ad uiuandum & huiusmodi tenent illi qui homini bellum instituit. ut puta quia est miles aut uasallus et. **T**alis etiam adiuuans cum est dubium si bellum sit iustum uel iniustum excusatur ut. xxij. q. j. **Q**uid culpatur. non autem excusatur de peccato si sciret bellum iniustum. **S**i consuluit existens in officio communitatis quod assumatur iniustum bellum. ad omnia mala & dampna inde secuta tenetur. nisi forte proponeretur materia in consilio falsa. modo tamen & forma ac si esset iusta tunc enim hoc ignorantes uidentur excusari. **D**e materia belli & quomodo dicatur iustum uel iniustum uide in summa in tertia parte titulo secundo. **S**i indiscretos & tyrannos officiales fecit seu proposuit terris suis quia tenetur de dampnis & malis eorum si sciebat eos tales esse. **S**ecus si nesciebat. **E**t tunc quamcito percepit eos tales esse. remoueat eos. quia alias peccaret ut prescriptum est. **S**i iniustas exactiones & collectas fecit quia rapinam fecit.

Et que collede dicantur iniuste ⁊ quomodo debeat
satisfacere. vide in tercia pte sūme. ti. 2. c. 1. **S**i
posuit iudeos in officijs publicis quia phibentur.
ut. i. 1. q. 2. **S**i ea que sūt cōitatis appropriavit
sibi ut silvas campos ⁊ huiusmodi quia mortale est
⁊ tenet restituere **S**i liberos homines in seruos
subiecit. nā xpiani non possunt redigi in seruitu
tem ratione belli vel etiam capti non possunt licite
emi in seruos vel empti vendi. **S**ed infideles bene
in seruitute; redigunt ac emi ⁊ vendi possunt cap
ti tamen in bello iusto. **Q**ui si postea efficiant xpiani
non tamen ex hoc liberant acaptiuitate ul' serui
tute q̄ius tñ piū sit tūc eos liberos facere **S**i
a decedentibus sine filijs accipit bona illor. n̄ p̄mit
tens de eis testari vel legari ad placitum nisi patri
a illa talem haberet psuetudinem tempe cuius in
riūm non esset memoria hominū **S**i nimis vim
dicatius fuit **S**i homicidia mutilaciones. incā
ceraciones vulnera ⁊ huiusmodi seua sine iusticia
vel etiam cum iusticia ⁊ ex odio vel ob vindictam
fecit pcurauit. vel facere permisit quia in hoc gra
uia mortalia sunt **S**i torneamēta aut duella fe
cit fieri. vel ludos aut spectacula periculosa anime
vel corpi ut proicere lapides ad muicem vel si ali
as representaciones epitudinū fieri fecit aut pmis
sit. ul' si huiusmodi nō phibuit cū tamen potuit si
ne grau scandolo. qz mōzlic peccauit di. 82. erozi

Si leges statuit quas non potuit vt nōdebuīt
quia inique erant. quia mortale ē **S**i nimis du
rus fuit ad dispensandum vel parcendum in qui
bus potuit vt econcrario si nimis facilis ad parcē
dū delinquentibus fuit in iudiciū iusticie & cōis
utilitatis **S**i feoda vasallis suis absque iusticia
denegauit vel seruiciū indebitum ab eis exegit
aut fidem non seruauit **S**i ipse exns vasall^o al
terius non fuit fidelis domino suo vt debuit fm q̄
in iuramento fidelitatis exp̄mitur vel obsequiū de
bitum non p̄stitit vel iniuriam aliquā fecit dño scz
alienando p̄cedum aut diminuenndo ā aliquid h^o;
mōi qz mortale est & tenet de dampnis. **S**i tute
la; alicui^o sibi p̄missam nō fideliter egit vt de boīs
illius sumpsit vel dissipauit. quia mōle est & tene
t de dampnis omnib; **S**i in terris sue iurisdictō
nis sustinuit iniustas mensuras aut iniusta ponder
dera aut iniusta precia rez uenaliū scienter quia
mortale est & teneri videt de dampnis. si tñ p̄mode
obuiare potuisset hui^o mōi Similit̄ peccat si indu
cit vel sustinet malas p̄suetudines aut corruptelas.
Si tolerauit publicos vsurarios p̄p̄ter hoc r̄
cipiens ab eis certam quantitatem uel sumam pecu
narū ānuatim. vel ob aliam causam. qz mōle est
& tenet ad restitutionē illius sic accepti. non tam
vsurario sed creditoribus eius a quibus sunt vsu
re accepte & extorte secūdm Tho.

Si aliqđ castꝝ vñ dominiũ aut aliã rē in pign^o
habuit ⁊ fruct^o illius nō ꝑputauit in sortem. quia
usura est **E**t sic vlteri^o hic interzogandum est de
alijs speciebus vsure si viz in aliquo offendit vel
ꝑticeps fuit de quibus sup̄ in ꝑma ꝑte. c. de vsura

Si penas l̄ emendas in pecuniam ꝑꝑter cupi
ditateꝝ vel odium vel ꝑꝑter correꝑcionem delin
quendum accepit ul̄ vltra debitum extorsit. vel pe
nas corporales uel mortis in pecuniarias ꝑꝑter
auariciã ꝑtra iusticiã ꝑmutauit. quia mōꝛle ē.

Si ꝑꝑmisit interis suis latrones inualescere
vñ maliciose eisdem fauens fuit aut ex auariciã no
lens expedire ad tutandum patriam quia mortale
est ⁊ tenetur de dampnis factis. si commode obui
are poterit **S**i iusticiã vendidit uel munera
miquē accepit scz ꝑꝑo āministracione iusticie vel a
lias iniusticias fecit vel fieri fecit in iudicando qz
mortale est **S**i fidem ꝑꝑmissam violauit eciam ī
imico nisi ꝑꝑius ipse violasset. quia mortale est.

Si treugas non seruauit ⁊ si obsides suos non
liberauit quia mortale est. **S**i viduas et pupil
los contra ꝑꝑressores suos non deffendit. **S**i
nimis sumptuosus et curiosus fuit in vestitu ⁊ ap
paratu ciuozum et equozum familie cum canibus.
auribus. edificijs et conuiujs. nam quandoque vt
hui^o modi valeant facere. emūgunt subditos sibi
ꝑꝑpos. vsque ad sagnem eoz. faciētes mlt̄a iniusta

Si fecit edificare domos suas vel agros aut vineas arare et in eis laborare. aut ligna appoztari et filia p subditos suos. et eis non soluit plene de labore suo nisi subditi ad hoc debite teneant. vel si in diebus festiuis fecit p se laborare. quia moerle e. qd tñ mlti faciunt nec subditi tenent i hoc obedire. **S**i nimis se occupauit in venacionibus et aucupijs vel quod peius est subditos suos in hoc modi grauauit. eos ad hoc inducens et quod pessimum est si hoc fit i diebus festiuis. maxime non prius audita missa. propter quod omnes peccant mortaliter et ipse est reus omnium. **S**i propter discursus et huiusmodi destruxit segetes aliorum quia tenent de dampnis et si permittit accipi de feno aut blado suorum subditorum. propter equos suos non petita et obtenta licencia. quia tenetur de dampno. Idem de quibuscumque fructibus. **S**i histriombus superflue dedit vel mimos turpia representantes in curia nutrit. vel concubinas aut meretrices aut ludentes ad aleas in curia tenuit. que omnia sunt dampnabilia. **S**i de honestate familie sue non curauit. sed inhoneste se habentes cum feminis aut masculis in curia sua retinuit nec correxit cum posset quia peccauit mortaliter. **S**i vero homo princeps est iugat. **I**nteroga vltra premissa de hijs que habent in. c. xx. precedenti. par videat expedire.

Capitulum. 32.

Circa iudices vt quamcūq; habentes auctoritatez
vel iurisdictionem ordinariāz vel delegatā aut aliā

S i iurisdictionē aut potētez suā accept
simoīace aut vsurpatue qz hmoi ptās n̄
dat auctoritatē iudicādi. Vñ talis q̄ciens
iudicāet peccāet mōzliē. Si excessit fines
mādati siue potētis sue. qz mōzle ē ⁊ hoc si scienter
aut ex ignozācia crassa. Si timore. cupiditate. odio
l' amore. aut aliqua alia iniqua causa tulit iniquā
s̄mā aduertenter qz mortale est ⁊ tenet ad om̄e
interesse pti lese. ⁊ hoc si ille p quo lata est illa sē
tēcia iniqua nō potest vel nō vult satisfacere. quia
ante omnia ille tenere ē fm Ray. Si p ignozan
ciam crassam tulit iniquā s̄mā in iudicō aīme qz
tenet reuōre zc et peccat mortaliē vt dicit Ray. des
buit em̄ se scire insufficientem ⁊ nō iudicare. Si
p negligēciāz quia sufficiens erat. ⁊ si laborasset
ad legendum ⁊ inquirendum inuenisset veritatem
sed quia hoc neglexit agē tenetur vt pri^o. Oditi^o
tamen agitur cum eo qui p ignozandiam quaz cū
eo qui ex malicia. ⁊ habet locū i iudice ordinario
nō in delegato. Si delegatus iudex iudicauit
bona fide ⁊ de consilio discretorum vel peritorū tulit
iniquā s̄mā. non videt peccare aut teneri ad resti
tucōz lesō. tū qz nccitate obediēcie iudicauit. tū qz
ex certa scia delegantis sumpt^o ē. cū esset ignas
rus iuris. quia videbatur bonus vir.

Istud tñ verū est. nisi in inquirendo consilium fuisset
negligens. aut culpabilis quia tunc peccaret & tenere
ad restitutionem **hxc. Guilb.** ¶ Si assessor inducit
iudicem ad ferendum iniquam sententiam. excusat
quidem iudex si simplex est ut predictum. cum tñ habet bonam
sententiam credens scilicet sententiam iustam. & cum non fuit in
culpa eligendo assessorem iustum & bone fame ac sufficientem
¶ Sed assessor ille mortaliter peccat. et ad restitutionem
leso tenetur. siue dolose siue ignoranter inducit
iudicem ad iudicandum iniuste. **hxc. Ray.**

¶ Si iudex ignarus in iure secum assessorem ducit
qui scilicet non reputatur sufficiens sed iniquus. si de consilio
illius fert iniquam sententiam. licet eam credat
iustam. vterque mortaliter peccat. et tenetur qui scilicet
ad restitutionem in solidum. ¶ Si accepit pecuniam
in iudicio quod potest contingi quinque modis
& semper videtur mortale ¶ Primo si accepit ut
male iudicaret & contra iusticiam & tunc illam pecuniam
tenetur dare illi in cuius iniuriam lata est
sententia prima. questione prima iubemus. Secundo
si accepit ut bene iudicaret ¶ Tercio ut iudicaret et
daret sententiam ¶ Quarto ut non iudicaret cum deberet
iudicare ¶ Quinto ut non male iudicaret ¶ In hijs quinque
tuor casibus debet fieri restitutio illi qui leditur. **1. q. 1.** non
licet. **hxc. Ray.** ¶ Sed secundum Guilb. in foro conscientie potest
pauperibus erogare sic alia turpia lucra & de consilio
¶ Si nullo modo Iudex vult ferre sententiam cui deberet.

et propter hoc quis perdit ius suum mortale est ⁊
tenetur illi restituere. lris estimacionē hec Ray
23. q. 1. administratores ¶ Si iudex accepit aliqd
a pauperibus quia nlla ab eis xenia rcipe dz Vbi no
ta quod ordinari⁹ iudex nichil potest accipere ne
q̄ etiam expensas nisi moderata xenia oblata ut el
culentum vel poculentū non tamen secundum ea
plus vel minus iudicare debet. di. 21. de eulogijs
Delegatus tamē bene potest recipere expensas mo
deratas ⁊ hoc quando est pauper vel quando opoz
tet eum exire uel extra domiciliū suū equitare
aut ambulare pro examinatione cause vel etiam
pro assessore scdm glo. ¶ Si autē p̄pa cāz alicui dele
gatur. non videt̄ q̄ aliqd posset petere nec etiam ex
pensas si sibi sua sufficiūt nisi oporteret exire ⁊ fa
cere expensas maiores solito. hec Ray ⁊ guil.
¶ Si iudex ecclīasticus ordinarius vel delegatus
cōtra cōsciam ⁊ iusticiam i grau amē alteri⁹ par
cium i iudicio quequam fecit p̄ grāz vel per sorte
puta per pecuniaz incurrit suspēsiōē ab executōe
officij p̄ aliuū p̄dempnand⁹ ad estimacionem lris
de qua vide in Sūme. pte. 2. ¶ Si iudex ecclīas
ticus s̄mas excommunicatiōis suspēsiōis ut in edicti
defacili fulminauit aut sine monidone p̄missa. vel
sine scriptis vel alijs contra ordinē iuris. quia gra
uiter peccat de hoc habes in. 2. parte summe ¶ Si
iudex quicumq̄ dilaciones aliq̄s fecit contra ius

Si ordinē iudicarium non seruauit **S**i alteram partem extra iusticiam in aliquo grauauit **S**i reo fecit questiones seu inquisitiones ad quas respondere non tenebatur **S**i appellationes legitimas non admisit **S**i dolose locum appellandi dedit. **S**i post appellationem legitimam nichilominus in causa processit **S**i in dubijs magis proos non consuluit **S**i allegaciones friuolas admisit. **S**i pauperibus viduis orphans et huiusmodi non subuenit et non prouidit in aduocatione In quolibet horum videtur esse mortale cum sciens deliquit. **N**ō quod quod fingit fraudulenter casum aliquem pro quo aliquis iudex vadat vel mittat ad aliquam mulierem pro testimonio est explicat^o extra de Ju. mulieres. li. vi **S**i iudex illicito relaxauit penam debitam reo quod fit explicito Primo quia non erat supremus iudex id est princeps nec ei publica potestas est plenarie commissa sed ut iudicet secundum leges constitutas ciuitatis. Secundo si habet plenariam potestatem is tamen qui passus est iniuriam non assentit sibi remitti sed vult puniri. Tercio et si habet potestatem plenariam et lesus vult remittere tamen non subest causa utilitatis rei publice sed nociue scilicet pariens incentiuum delinquendi hxc Tho. In quolibet horum peccat mortaliter **S**i penam debitam auxit vel minuit cum non possit vel non deberet **Q**uando autem possit vel non vide in 3. parte summe. ti. 3. c. **S**i etiam mutari possit.

Si iudicauit in iudicio candentis ferrui duelli
et hmoi qz mozele e de hoc vide in. 3. pte. su. ti. 1. c. 3

Si iudicauit fm allegata et pbata cōdemnat
quem nouit innocentē. Qui tamen vtrum peccet
l n et quo vide i. 3. pte. su. ti. 1. c. 3 **S**i minister iu
dici existens execut⁹ est iniustam sen tenciam nā
si p certo scit innocentē non excusatur a peccato
hxc Ray. Secus si dubitat quia tunc excusatur
ppter obedienciam hxc Tho. **D**e ceteris pten
tis ad iudicium habes in. 3. pte. ti. 3. p totū.

Circa advōtos. pcuratores. et nōrios.

Caplm. 33.

Circa advōtos pcuratores et notarios
tales formande sūt questiones et pmo. **S**i
viz posuit se ad aduocandū cum i iure p
hibeat et hoc sciē qz vidz peccare **P**ros
hibent aut infideles et exsicati maiori exsicacōne
et religiosi. nisi p suo monasterio et de licencia sui p
lati **C**lerici in sacris vel eciam in minoribus consti
tuti et beneficiati. qui tamen prohibentur aduocāe
in iudicio seculari nisi in causa propria vel p ecclia
sua vel p iunctis miserabilibus psonis. **S**unt et
alie psonē phibite de quibus hē. 3. q. 1. §. tria.
vbi inter alias est sodomita precipue notorius de
iure vel de facto **J**udex vel assessor eciam nō potest
esse aduocat⁹ n in causa i qua est iudex nec cleric⁹
pro extraneis contra ecclesiam suam hxc. Ray.

Si aduocat⁹ uel pcurator sciēter deffendit iustam causam peccat mortalitē. ⁊ tenet alteri pēu de omni damno inde habito. hxc Tho. nisi satisfaciat clientul⁹ qui pncipaliter tenet. si scit iusticiam qm scz obtinet uictoriam cause. **S**i ignoranter iniustam causam deffendit. ⁊ putans iustā. excusat⁹ fm modum quo ignorantia excusari potest fm. Tho. vnde si ex ignorantia crassa peccat mortalitē. **S**i in pncipio credebat iustam s; in pcessu cause uidz eaz iniustā dz deserē ⁊ nō ulter⁹ psequi alias em peccat. **E**t si obtinet uictoriaz cause tenet ad satisfactionem lesio non tñ dz eam pdere aduersario l' secreta sue cause reuelare ei s; in ducere cliētulū suū ad cedendum vel ad sponendum cum aduersario sine aduersarij dāno hxc. tho. Dū tamē cā ē dubia vsq ad finem. licet psequi eā sine peccō. hxc. Guil.
Si i aduōndo usus est idebito mō viz fm Ray
Si produxit falsos testes vel produci fecit. vel corruptos. **S**i induxit falsas leges. **S**i alias probaciones falsas iuris vel facti. **S**i mentitur vel mentiri facit clientulum suum in iudicio. **S**i dilaciones nō necessarias querit in grauamen pēum. **S**i appellat sciēter extra iustam s; In quolibet supdictorū casuū uidz mortale. **S**i nō fideliter causam fouet quantū iusticia suad; obmitēdo de s;tingentibus ex negligēcia vel ignorantia notabili in quo posset esse mortale.

Si pecciter se habuit ut dicēdo suicia vlt̄ mimi
ū vociferādo. **S**i p̄didit aduſario suo secreta p̄
tis sue. Et si p̄ p̄ditos mōs videt iuſtā cauſaz tēē
leſo de oī dāpno. hec Ray. et hoſti. **S**i aduōtus
nō adhibuit in cā iuſta paupeꝝ p̄ocimū et miſera
biliū p̄ſonaz. **N**ā si nouit talē cāz et ſcit talē p̄ ſe
nō poſſe iuari. qz nō habet adſoluendū nec aliū ui
det velle talē adiuuare et q̄ ex hoc videt cāz illi⁹ iu
ſtā non poſſe p̄ſequi teneē gratis iuuare ſi poſteſt
alias enim peccaret mortaliter. ſm **Tho.** et **Ray**
Si immoderatū ſallariū accepit de ſua aduoca
tione. nā moderatā poſteſt petē aduocatus et iuriſ
conſultus vt dicit aug⁹. 12. que. 4. non ſane. **Q**uod
moderamen ſumit ex q̄tuor ſciz quantitate cāe : la
boꝝ aduocandi. ſcīa et ſacundia aduocati. et p̄ſuetu
dine regionis **E**t ſcōm hoc magis vel minus pōt
accipi ſcōm Ray vel cum ab inicio fecit padum.
vel ex poſt facto completo. i. cā cōpleta. **S**ed ex q̄
cauſa eſt incepta nullum debet padum cum litigato
re fieri quem accepit in propriam fidem quia poſſz
eſſe occaſio magm̄ periculi. 3. q. 2. §. propterea
Item non licet pacifici de quota cum aduocato
puta deciā vel centefima. ſz de quanta licet. tam̄ mo
derate ſcōm iura **D**e hac materia ple. habet in .3.
pte. ti. 2. **S**i iuriſperitus exiſ in cauſa quam
nouit inuſtam p̄ſuluit q̄o obtinereē mortaliter
peccaret **E**t ſi vincit ex p̄ſilio ſuo tēē leſo de dāno

Si exignorancia crassa male consuluit **S**i non consuluit pauperibus nō habētibus ad soluen dum **S**i nimis peijt peuratoz de hoc dicendum videtur sicut de aduocato **S**i procurator deffēs dit scienter causam inustaz **S**i non fideliter & sollicite iustam fouet **S**i pauperibus non prestis tit patrociniū **S**i nimis de salario peijt. De hys omnibus dicendum est sicut de aduocato prout su pius habetur **S**i notarius exis aduertentē falsat instrumentū quia peccat mortaliter & tenet de omni danno inde secuto. **S**i maliciose occultat iur iura aliozum seu instrumenta. & nō assignauit aut destruxit vel alijs dedit. aut alias fecit. cum illis sicut debuit. quia vltra mortale tenet de omni dāno. **S**i exignorācia notabili & negligēcia male notauit seu dictauit instrumenta ul testamenta cū defectib⁹. vnde oriuntē litigia vel pōūt bō alio rū. quia peccat mōrtaliter & tenet de omni dāno. exiñ secuto leso **S**i fuit rogatus in testamentis eoz qui non fuerunt sui sensus scienter tanquam vsū racionis liberum habentium. & scripsit seu notauit quia mortale est & tenet lefis de omni dāno **S**i i instrumentis suis non est vsus solempnitatibus legalibus vnde validantur contractus quia mōrtale est & tenetur de dampnis inde secutis **S**i fecit i instrumentum in fraudem vsurarum scienter. quia mortale est. & est periurus.

Si notarius ex officio salariatus sufficienter a
punitate accepit etiam ab alijs pro quibus scrip
sit litteras gradat. et huiusmodi. vel si non salaria
tus a punitate. accepit de consuetudine pro suo
labore ultra debitum et equitatem quia peccauit et
teneat restituere. Si diebus festiuis absque necessita
te. s; ex cupiditate fecit instrumenta vel copiauit
aut extendit scripturas cum possit differre quia ui
detur mortale. Si rogatus vel non dictauit vel
in scriptis redegit statuta contra ecclesiasticam li
bertatem quia mortaliter peccauit et est excommunicatus.
Si notarius ex parte Episcopi pro scribendis nominibus ordi
nandorum vel litteris ordinationum accepit pecuniam
quia si salariatus ab Episcopo est simoniam commisit si non
salarium satis accipit ut de lucro participet ordi
natorum simonia est. de quo videtur plenius in se
cunda parte summe. t. j. c. hoc.

Circa magistros et doctores.

Capitulum. 32.

Trimo si docens publice in legibus vel
publica admittit in lectionem suam scientes
religiosos aut presbiteros seculares vel
alios clericos non sacerdotes s; in dig
nitate constitutos. quia excommunicatus est. quem
cumque etiam predicatorum ad mittat aduertens
ter. simul cum scolariis suis ut extra ne clerici. vel
mo. se. se. immis. neg. c. super specula.

Ite docēs i quacuq; facultate eciā theologia .fi
ad mittit ad lectionē suā religiosū ex euntē de mo
nasterio cū hītu tñ ad audiendū sine licēcia prelati
sui sciēnt qz ē exp̄icat^o cū eo qz p̄cipauit in crimi
ne **I**te si cū licēcia p̄lati sin s; sine hītu talē recep
it ad lectionē. **S**i mgr̄ ul̄ scholaris exn̄i s; donoie
tradauit cū aliquo que dono iensi d̄ p̄ductioe ho
spicij irrequisitis inq̄litis n̄ tps p̄ductiois illi^o fur
erit elapsū . quā est exp̄icat^o . ex de loca . 7 . p̄duc . 7
hoc nō habz locū nisi in **S**onoma p̄pter speciale p̄
uilegiū illius ciuitatis. **S**i quis ex pacto recep
tus est in canonicū ut scolas teneat . symoniac^o est
vnde 7 mōrle **S**; vacāte p̄benda potest ei ānecti h̄
on^o scz docendi licite . h̄c hosti . 7 **S**er . **S**i aliz
quid exigat̄ vel p̄mittat̄ p̄ licēcia docendi q̄z us
scdm̄ hosti . nō sit symonia tñ est p̄tra iura vnde et
mortale quod patet ex pena p̄ hoc imposta . qz
exactū restituit̄ . 7 debet exactores officijs 7 benefi
cijs spoliari extra de exact . c . 1 . scdm̄ **S**ap . **S**i
magister festū colendū de iure vel de p̄suetudine
non vult p̄cedere colendū nisi p̄ pecunia vel econ
tra non colendū p̄ pecunia symoniam p̄mittit scdm̄
Sap . **S**i magister habet beneficiū uel salariū
sufficiens p̄ docendo si exigit aliquid a scholarib; qz
symoniam p̄mittit p̄cipue a paupib; . quia vendit
doctrinā 7 tēc ad r̄stitucōz s̄m̄ hosti . 7 **S**ap . **S**i
vero nō sufficit salariū suū s̄m̄ exigēcia; sui stat^o

potest exigē. si tamē sit idoneus in docendo alias nō
A paupibz eciā non debet exigē. oblata tñ potest
semp recipere. & multo magis si nullum ul' paucum
habet salariū quia tunc eciā potest exigē collectas
p labore. **S**i magisteriū querit & recipit in peccato
& valde ignorans videt esse mortale ppter piculum
quod sequit. qz rōe magisterij dat fides in quibz req
rit. ne nocumentū seqt pximo ex malo consilio. & h
pripue in theo. facultate. Et admittēs tales scien
ter ad magisteriū videt peccare mortalit. **S**i querit
gradus ul' magisteriū. non ad vtilitatez animarū
et dei honorē s; ad sui ostētacionē & vanū honorē
quod ptnet ad ambiciōm & ideo de hoc vide sup in c
de ambiciōne qñ mortale. & qñ veniale sit. Si tamē
querit exposiciōem vl' diuicias & libertatē. h totū
videt dāpnabile & pripue i religiosis. **S**i docuit
publice in theo. ex nō in mōzli notorio. peccat mort
taliter. **h. m. pe.** **S**i scias prohibitas legit vl' didic
cit aut docuit. vt nigromanciā ul' artem notoriam.
et huiusmodi mortale est. **S**i notabiliē ignorās
posuit se ad docendū & errores notabiles docet qz
mortale est. **S**i non adhibuit diligenciam ad p
fectū scolariū in scia & moribus quātū debet faciēs
nimis vacaciōes vl' non vtilia sed curiosa docēs uel
de moribus eo p non curās nec cōpescens in quibz
potuit in huiusmodi notabil' negligēcia videt mortale.
Si iuramēta vniūsitatis nō impleuit qz mōle ē.

Si se iactauit de doctrina vel alijs detraxit pre-
ferendo se vel eis inuidit . aut sectas nutriuit in-
ter scolares . aut scolares alterius doctoris ad
se traxit iniuste . vel pompose indutus est . quia
mortale est . ⁊ hoc vide lacijs supra in . c . de super-
bia vbi tractatur de ambitione .

Circa scolares . Capitulum . 34 .

Si scolares non fuerunt obediētes doctori
b^o in quibus tenentur . **S**i fecerunt inē-
se rixas . **S**i minus aptum elegerunt
ex causa iniusta ad legendum . **S**i dimiserunt
ieiunia ecclesie . cum implere potuissent . vel misse
audicionē diebus festiuis . vel sacramēta . **S**i
tendit in disputatione contra veritatez scienter ne
uideatur succumbere . **S**i superbiuit ex scien-
tia . **S**i aliquem malum finez p^oposuit ex sua sci-
entia vt lucra iniusta . curiositates ⁊ huiusmodi .

Si fuit negligens in studendo . vel nimis prodigi-
gus in expendendo bona parentum sibi causa stus-
dij data vel missa uel etiam bona p^opria . **E**t alia
hic necessaria querat prout uidebitur expedire de
peccatis in . 1 . pte . 2 . ⁊ . 3 . **S**i nimis ardentem stu-
dium in libris gentiliū p^opter ornatum . nim^o va-
cans studio vtili sibi quo ad salutem vt sacre scrips-
ture precipue quo ad religiosos . **V**el si studuit
in poetria p^opter materiā epem in qua delectat . ⁊ illud
est mortale di . 2 . A . **I**deo prohibet .

Circa medicos. **Capitulum. 36.**

Sposuit se ad predicandū in medicina sine
sufficiēti p̄cia q̄ si parū ul̄ nichil studuit
vidē mōzle q̄ exposuit se piculo occidendi
hoīes **S**i pit̄ & sufficiēs ex̄ns obmisit aliq̄d de
p̄tingētibz circ̄ infirmos q̄s h̄e in cura ex negligē-
cia quia si ex negligēcia nōbili vñ secutū ē maḡ
icōmodū infirmo ul̄ seq̄ potuit nō bñ se excusare
potest a mōzli **S**i vō pua negligēcia fuerit sc̄z
vbi nō ē piculū ut si nō sollicite visitauit ifirmos
& hui⁹ mōi veiale vidē **S**i dedit p̄siliū l̄ medici
nā p̄ salute corpis in piculo aīe sc̄z q̄d sit p̄cepta
vtputa si p̄siliuit q̄ q̄s fornicēē . ut euadat l̄ euitz
certas ifirmitates . v̄ si medicinā dat p̄gnanti ad
occidendū fetū eciaz p̄ p̄seruacōe m̄ris . vel si dat
potum inebriantem & hui⁹ mōi q̄ mōzle est & p̄hi-
betur hoc extra de pe. & re. c. cū infirmitas. **S**i
non seruauit p̄ceptū factū medicis sc̄z q̄ inducāt
infirmos q̄n̄ p̄mo ad eos vocantur ad faciendam
p̄fessionem quia sc̄dm̄ doc. est mōzle extra de pe. &
re. cū infirmitas. **S**i pauperes infirmos quos
ip̄e nouit non valentes soluere non visitauit gras-
tis. quia ad hoc teneē . & soluere eciam medicinas
illius si potest. alias em̄ mōzle ē di. 83. in principio
Si nimis largus fuit ad iudicandum debiles
ad frangendū ieiunia ecclesie absq̄ raciōabili cau-
sa quod frequēter faciunt nec est sine peccato.

Si etiā famis dissuaderēt ieiūia ecclie dicētes ea
eē nociēta. ⁊ hmōi. ⁊ sic ioucerēt ad frāgendū illa si
ne cā qz mōrle ē de pe. di. 1. noli. **S**i dedit medicinaz
dubiā mortificacōis l̄ sanacōis qz mōrle vidz ut d̄
pe. ⁊ re. **C**ū ifirmitas. dimittē pot̄ ifirmū ī māu
dei dz qz exponē piclo medicine. **D**e emgacōe et
detractiōe q̄s faciūt adiuicē medici ut frequē iēro
ga ut uidebit ⁊ fm q̄ hēs. s. m. c. inuidia.

Circa aromatarios.

Caplm. 34

Si in sponēdis medicis n̄ posuit q̄ ordina
uit medic⁹ cū forsan n̄ hnt. uel hnt ⁊ non
ita bō ut ē necē. **I**n q̄ etiāz offēdūt medici
n̄ faciētes añ se sponi. **N**ā si ex h̄ seq̄e graue picu
lū ifirmo. l̄ si n̄ opat̄ sātate. quā feciss; si bñ illaz s;
posuss; ē mōrle ⁊ ī medico etiā si hoc dissimulat.

Si docēt v̄ vendūt ea q̄ pcurāt aborsū v̄ ali
ud ad inficiedū v̄ uēdēt hys venena q̄s credēt ab
ufuros. qz mōrle ē. **S**i sophicauit arōta qd̄ frequē
ē faciūt ponētes in eis vnū p̄ alio ut in electuarijs
infropis in speciebm̄ p̄fectionib; ⁊ alijs h̄ modi
facientes malas mixturas facientes non pura pro
puris. qz ultra peccatū mortale tenētur satisfacere

lelis seu erogare pauperibus cum in certi sūt. **D**e
nimio p̄cio rez v̄ p̄ uirys ⁊ mēdacys ⁊ dimi
nutis ponderib; que faciūt. **I**nterzoga put̄ habes
s. m. c. de auaricia. vbi tractatur de fraudulencia.

⁊ alijs vicys ibidem.

Circū mercatores. Caplin. 38.

A Mercatore q̄rendū ē Si negociat⁹ est n̄
ppter aliquē finē honestū puta obsustēta-
cionē familie sue. v̄l s̄buencōz paupū vel
pulsionē eoz p ciuitate ⁊ h̄mōi ⁊ h̄ cū lucro mo-
derato S; negociat⁹ ē ppter auariciā ⁊ ad thesaurā
dū sibi pecūias qd̄ est modice maxie si in hoc lucro
pstituit finē. ⁊ intēdit ad lucrū per vas ⁊ nephas
indifferentē. **S**i recordauit cū alijs mēcatoribus
q̄ nō vendāt aliqz rē minori p̄cio q̄z intē eos ē quē
tū ut cogāt hoīes emē in caro foro qz p̄cēm ē s̄m
hosti. ⁊ p̄bitū in legibz. **S**i misit n̄ solū arma.
⁊ ligna s; ec̄ quecūqz mēcimoīa alia ī alexandrinā
vel partes egipti ⁊ terras sarzacenozum soldano
subiectas quia excommunicatus est exsicacōe papali
si non habz licēciā a papa. Et nō q̄ veneti gnali-
ter habēt talē licēciā. **S**i vendit merces pro
maiori p̄cio quaz valeant ex eo q̄ non solum facit
ei terminū s; ec̄ā mutuat sibi aliam pecūiaz. quia
vsuram cōmittit. **S**i vendēdo mercācias suas
puta lanam vel pannos ⁊ recipiendo p̄ p̄cio alia
mercimonia. ut sericum ul̄ aromata ul̄ alia et illa
multo maiori p̄cio vendit quā si pecūniam recepisset
quia p̄cēm iniusticie est ⁊ mortale. nisi ille cui p̄-
us vendit suas ec̄iaz longe maiori p̄cio tradat
merces ipsius. quia sic possz vnus excessus recō-
pensare alium si sunt equales.

Si vedit ad terminū pl^o iusto p^ocio rōne dila
cōis Et de diuersis rebz cambioꝝ .i. varijs mōis
vsuraz & fraudulēcijs in q̄ntitate & q̄litate & sba
rez interzoga hic .put habes .s̄ .mi p̄ma pte .i. c. de
auaricia & ibi de vsurpacōe rei aliene & de vsura .

Si fraudauit uel fraudari fecit iusta pedagia
seu gabellas qz mortale est & teneē ad restitucōem
Sec^o de iustis vl̄ cū nō tenenē illa loca tuta a la
trombz p̄ dños locozum illoꝝ **S**i dedit falsas
monetas vl̄ diminutas scienter pro bonis vel eas
diminuit qz peccatum ē . & teneē ad restitucōz **S**e
c^o si accepit monetas valētes in loco pro eo quod
valent ibi & mittit illas ad locū vbi plus valent .

Si faciēs societatem cū alijs mercatoribus nō
fidelitez se habuit aliqua lucra occulta sibi retinēs
quia teneē ad satisfaciendum nisi certus esset qz so
cū tantūdem occulte subtraxissent . **S**i fecit p
alijs securitates cum fraudibus . nam asscurare si
ne fraude merces per mare vel per terram & inde
querē emolimentū plu^s & minus fm quantitatem
periculi . non iud^o illicitum . cū cōstet alias de piclo
magno Asscuracio vero pecunie per modum satis
factiōis vbi nullum est periculum & dāpnū non
est tutum quātū ad scienciā . Sec^o si ibi etiā est
piculū **S**i accepit pecuniam aliquam sub noīe
depositi respōdens ad racionē . 40 . 80 . pro centena
rio et cum illis pecunijs lucratur ipse mutuando

vel alijs illicitis tractibus ad rationem 10. procenten
tenario ⁊ huiusmodi duo mortalia ꝑmisit vnum in
accipiendo aliud in mutuando et tenetur de vsura
Si intromisit in Harocholis. Retrangolis.
Agalmis. que vocabula non declaro ob breuitateꝝ
sed de hijs vide in summa. li. 2. t. 1. c. **Q**uid malici
e fit de eis. Agalmmum dicitur cum quis gerit negoti
cia stipendiarioꝝ ⁊ suozum dominoꝝum laboras
pro eis cum mutuat eis pecunias cum expendant
recipientes incertum salarium quantum meretur
labor pro iustis causis. vnde pro non bellantibus in
iuste potest accipere ratione mutui nichil pl^o. alias
vsura est. **S**i vsus est mendacijs in emendo et
vendendo que solent esse talibus ab^o et pot^o. **E**t
de hijs interroga ut habes supra in prima parte in
locis suis in capitulo de auaricia **E**t quamdiu stant
in tali proposito vtendi videlicet mendacijs. peruu
rijs. et dolis et huiusmodi quando occurreret. sp
sunt in mortali **V**nde non sunt absoluendi nisi pri
us disponant se abstinere velle ab illis **S**i emit
res raptas ⁊ furtas per mare vel per terram de q
dic vt supra in prima pte in capitulo de auaricia.
vbi dicitur de rapina. **S**i emit vel vendit die
bus festiuis absque necessitate sed excupiditate ul
fecit rotaria libozum vel hoc fieri fecit per alios
subditos suos de quo vide supra in prima parte.
capitulo de tercio precepto.

Si fuit mediator qui dicitur sensalis in aliquo
locis precipue in Italia contractuum fraudulentos
rum scienter. quia mortale est et tenet ad restituci
onem leso in hoc. **S**i mediator fuit contractus
usurarij intendens utilitate usurarij. et ex sua ma
gis causa tanquam accipientis sub usura mortale videtur.
Et si ipse induceret ad mutuandum sub usura quod
alias non facere cogitasset iudetur teneri ad resti
tucionem. **S**i mediator existit in alijs contractibus
puta vendendi domos equos. aut alia animalia. et
male consulit alteri parciū in dampnum eius et uti
litatem sui et alterius. peccat mortaliter et tenetur
ad restitutionem leso. **S**i in matrimonijs strahendis
mediator existens. uti mendacis et huius
modi. in notabile dampnum strahendum. peccat mortaliter.
Circa mechanicos in genere.

Capitulum. 39.

Quia circa mechanicos etiam Inerogaciones fieri
de sunt Et primo in genere quantum ad omnes. Si
scilicet facit arte cum opus est cum peccato vel
ad peccatum mortale. ut facere taxillos. seruire usu
rarijs in usura. fiure militi in bello iniusto. In na
uigio piratarum in lenocinio et huiusmodi. quia
oportet quod ex toto omittat illam artem. quia alias
non esset absoluendus. **S**i artem facit cuius arti
ficii potest esse ad bonum vel ad malum ut facere gla
dios balistas. lanceas. venena et huiusmodi.

Nā si verifiter p̄t estimari q̄ velit a dmalū vsū
tūc nō p̄t facē vl̄ vendē facta ut viz p̄dicta in bel:
lo maifesto iusto desuāt **Hec?** si dubitat. **Si** ali
q̄ fecit q̄ sūt ad malū vsū q̄si sp̄ ut fucos facē & h̄
mōi qz peccat & debet ab illis desistē **Si** vtiē mē
dacijs. purijs dol. mal. mēsuris ul̄ ponderibz ā a
lijs fraudibz ī arte sua qz mōde ē **Si** diebz festi
uis laborauit d̄ h̄ dic ut s̄ ī p̄ma pte c. de. 3. p̄cep.
Si n̄ ieiunauit cū potuit. mod̄ ādo laborē dic sibi ē
ut sup̄. **Cicē mechaicos in Caplm. 20.**
sp̄ Et p̄mo circ̄ lamifices. mēroga.

Dividit p̄nū laneū mī^o p̄ciosū p̄ mag
p̄cōso & s̄b vno p̄cō vl̄ vni^o t̄idure p̄ a
lia ul̄ habētez aliquē defectū tanq̄z nō h̄n
tez nil minuens p̄ciū pp̄t h̄ qz peccatum est & plus
uel minus sc̄dm sub & supra **Si** in festis fecit la
nam tondere sine nēcitate. vel si non plene soluit
laboratoribz & hui^o mōi quia in h̄ijs peccatū ē pl^o
uel min^o sc̄dm materiam. **Si** textoribus p̄mni
precium sui laboris nō dedit in pecunia sed in rebz
diuersis. puta tritico aut blado aut in alijs rebus
maxime cum ille non indigeat tali re. sed oporteat
illam vendere pro minori precio qm̄ lucratus est
si iuste solueretur. quia peccat & tenetur ad resti
tucionem nisi tamen prius a principio sic conuene
rint q̄ daret d̄ huiusmodi pro precio tali quia tūc
non uideē deceptio.

A tabernario ⁊ hospite.

S vendidit unā spēm vini p̄ alia. ⁊ limphatū p̄ puro. v̄l ad clarificādū vinū ā ad colorē suū retinēdū ⁊ hmōi miscuit aliq̄ nociua corpibz vel si dedit plenas mēsuras ⁊ in tabna tenuit meretricēs. ⁊ ribaldos ⁊ lufozes ad taxillos. ul̄ adu tēter dedit hīs vinū q̄s vidit iebriari. peccauit ī q̄bz daz mōzliē ⁊ in quibzdā veīaliē ⁊ tenet de damis oībz nec dz absolui n̄ pponat ab hmōi desistē velle.

S vendidit carnes corruptas. **A** macellario. **S** tas p̄ bonis ⁊ recētibz qd̄ est mōzle v̄l vnaz spēs p̄ alia ut capnā p̄ mutonina ⁊ hmōi ā dimi nutū pōd̄ ut. xj. vncias p̄ libra qz peccauit moz liter ⁊ tenet de dampnis. **A** pistoze.

S fecit panem nimis porosū. ut sic ementes decipet v̄l fecit panē mīozis ponderis qz de beret. vel si accepit bonam farīnam alterius ad pi scandum panem. ⁊ cambiuit ponendo minus bonā loco illius. vel si mīscuit minimum de furfure. pec cauit mōzliē ⁊ tēt de dampnis.

A sartoze

S illud qd̄ restabat v̄l sup̄fuit de panno ⁊ se rico dato p̄ vestitu faciendo sibi retinuit. fur sando illud quia mortale est. maxime si sit quid notabile. nisi tamen ille diminue dedisset sibi mer cedem laboris. ⁊ illud capit tantum ad supplemē tum vel nisi in pacto esset concordatum.

¶ Si in noctibus & diebus sollemnitatibus sine magis
na necessitate laborat. vel si facit nouas inuencio-
nes vanitatum.

Ab aurifabro.

¶ Si vendit & vtit aure alchimico p puro & vē
dit aux mī^o pur p mag^o puro qz mōzlie pec-
cat & tēē de dampno. **¶** Si emit calices sacros nō
sflatos p se ab ill^o q^s nō nouit iustos & iusto titulo
eos possidē. qz phibeē & g^o mortale. **¶** Similiter
Si aliqua alia ornamēta ex auro ul argēto maxis-
me ad ecclesiastica pertinenca ad huiusmodi emit

¶ A cerdone.

¶ Si vendit vna^z spēm corci p alia mī^o bona pro
sotularib^z & alijs.

¶ Alōtore equoz.

¶ Si vendidit ferzū p calibe vl malum ferzū pro
bono. **¶** Si scienter equum locauit periculosum &
defectu osum & huiusmodi. quia vltra peccatū tene-
tur de dampnis leso Et sic discurre per singulas
artēs.

Ab histrione.

¶ Si fecit repñeaciones aut iocos in verbis &
factis. turpia continentes vel si fecit hoc in
ecclesijs vl diuinis officijs vl tēporib^z in debitis.
quia peccatum est pl^o vl min^o fm sub & sup.

¶ A cietharisaut aut fistula. **¶** A musico.

¶ Si ad sgregaciōes illicitas. vel in ecclesia i
organis pulsauit ballatas vel choreas videē mōz-
le in pulsante & in hoc procurāte.

¶ Si hucorib^z ul collaboratorib^z i quocūq^z artificio

Infidelit̄ coopati sūt .i. nō bono mō .ex
incuria ⁊ negligēcia vel nō tantū q̄ntum
omode potuerūt quia peccatū est .

Rusticis ⁊ agricol

Capl̄m .xj.

SInō bene credidit saltē explicite articulos
fidei ⁊ alia misteria q̄ s̄nt solēpnitat̄ eccl̄ia
ut incarnacōz passionem ⁊ resurrectionez
⁊ sacramenta ecclesie ⁊ huiusmodi . **S**i nescit
orōnem dñicam scilicet pater noster . ⁊ symbolum
ap̄torum ⁊ decem p̄cepta . quia scire tenetur .
Si non bene seruauit festa ⁊ ieiunia ecclesie cum
tamē potuit ⁊ si nō audiuit missam ad minus die
bus festiuis . ⁊ si non ḡfessus est neque cōmūionez
recepit ad minus semel in māno quia ad illa teneruz
⁊ ergo peccauit mortalit̄ . **S**i tenuit proprios
filios ad baptismum v̄l confirmationem quod est
phibitū ⁊ ergo peccatū . **S**i mendacijs vsus ē
perurijs ⁊ blasphemijs v̄l ebrietatib⁹ . quia in om
nibus mortale est . **S**i ad meretrices accessit .
qd̄ aliqui ex ip̄is non credūt esse mortale . nec tam
excusat eos ignorancia . **S**i decimas non soluit
sc̄dm̄ vsuetudinez loci illius quia peccauit ⁊ tenet̄
satisfacere de p̄terito . si sibi nō remittitur v̄l q̄ree
vel etiam si oblaciones fm̄ vsuetudinem loci non
dedit . nisi etiā p̄spiter vel curat⁹ su⁹ sibi eas r̄mit
teret . **S**i exp̄icat⁹ nō curauit absolu s̄z ingessit
se dimis v̄l p̄tēpsit uitare exp̄icatos qz̄ mōdale est .

Si nocumenta alijs fecit. per se vel per familiā suam vel animalia sua. que forsan per misit discurre per sata aliorū vel intrare prata aliorum ibi pascendo. vñ si mutauit terminos possessionum vñ arando addidit terzā vicini agro suo. **I**n hijs peccauit secundū quantitatem dampni quod fecit vel quod intendebat facere. ⁊ tenetur ad restitutionem illius. **S**i dolum omisit in agricultura vñ notabilem negligentiam in dampnum patrom vñ non finando vñ culinando vñ seminando. aut fructus terre colligendo tpe debito ppter quod perierunt vel ager destructus aut desolatus est. **V**el nimis fatigando boues vel equos. vnde destruuntur et p̄cipue cum vsus est eis magis ad lucrum suum q̄ ad lucrum patrom. quia mortaliter peccauit ⁊ tenetur de dampno. **S**i tenens possessione; ad fictum male tractauit vel parciarū non respondit dominis de quātitate tota eis debita fingens se minus recolligisse. vel **S**i animalia tenens ad socidā non respondit ex integro de lana. caseo. vel fetib⁹ ⁊ huiusmodi. **I**n hijs peccatum est mortale vñ veniale secundum quantitatem damni. et tenetur ad satisfactionem. **S**i diebus festiuis laborauit p̄cipue tempore messis vel vindemie sine magna necessitate vel portauit ligna vel alia victualia dominis suis vehendo cum equis et plaustris ⁊ huiusmodi quia mortale videtur

Si vacauit uacatibz et choreis ludis. ut taber
nis et h^o mōi. et quō et q̄ndo **D**e gubnacōe famili
e s̄m p̄cepta dei et eccie interrogat **D**e supsticōi
bus et falsis op̄ionibz q̄ solēt habūdare in eis simili
ter interrogat diligēt s̄m qd̄ habes. s̄. i. p̄ma p̄te i. c.
de. j. p̄cep. d̄ votis implēdis l̄ n̄. et de alijs ḡnālīb
put vidz expedire. **A**pueris et puellis.

Interrogatī s̄t pueri. d̄ mēdacijs. d̄ purijs
d̄ votis q̄ nō tñ obligāt si ap̄ntibz irritāt
et cū fiūt añ ānos pub̄tatis. **D**e missa n̄ au
dita i festis. d̄ p̄fessioe et p̄ione s̄l̄ in āno f̄eda **D**e
ir̄uerētia ad p̄ntes. **D**e rixis qz si v̄bauit clericū c̄
fuēit doli capax. ē exp̄icat^o. **D**e furtis factis. **D**e
rebu p̄ntū l̄ mḡroꝝ suoꝝ seu ec̄ alioꝝ **D**e d̄radicōi
bus et turpibus v̄bis libent̄ auditis et dictis. **D**e
p̄tumelijs adinuicē **D**e inuidia et alijs. put expe
dire uidebit̄ plus minus s̄m etatez et sensum et p̄
cipue de uicijs carnalibz cū masculis v̄l femellis l̄
p̄ se ip̄os p̄missis q̄ hodie habundāt in ipsis prop̄
malas societates. et quandoqz ex malis exemplis
pentum seu alioꝝ sub quozum regimie s̄unt. **S**ed
tamē huiusmōi cum magna cautela et a longe in
terrogenē ab ip̄is ne discant q̄ ignorabant **E**t m̄l
tomagis seruandum est hoc circa puellas **D**e om
nibus p̄didis si creduntur habuisse tunc v̄sum
racōis iudicandum est de mortali vel veniali secū
dum regulas p̄dictas.

Circa clericos in cōi.

Auolibet clerico interrogari potest cū expedire videt. vt sequitur maxime cū persona est ignota. **S**i videlicet accepit aliquem ordinem per simoniam quia p hoc peccauit mortaliter et est suspensus & secūdu iura antiqua non potest ministrare in suscepto. vel ulterius pmoueri nisi prius per papam dispenseē quod est verū si fuit oscius simonie. quia si sit potest etiam p alium dispensari secum. alias enim sēz p peccaret mōzliē. nec excusat ignorācia iuris. lxx
Ray. **S**i recepit aliquē ordinē licet n̄ p simoniam tñ a simoniacō in ordine ul' dignitate. siue occulte siue maifeste. ē suspēs⁹ & indigz dispēlacōne a ppa. **S**ed dū ignorat factū. i. ipm eē simoniacū excusat a peccato exequendo officia sua s; cū certificatur nō potest exequi sine dispensacōe. **S**i suscepit aliquem ordinē a simoniacō in ordine cōferendo vl' in beneficio similiter est suspensus. **S**ecus tamē si simonia non est notoria. dum autem nescit ipse excusat modo pōictō. quando autē certificatur tunc indiget dispensacōe ppe alias em̄ nō posset exequi illum ordinē. **S**i recepit ordinē habens aliquam irregularitatem. puta quia fuit homicida. mutilator. illegitimus. et huiusmodi et h̄ absque dispensacione quia peccauit mortaliter nec potest exequi absque dispensacione.

Si recepit ordinē exsicat^o . suspē^o . ul' mēdic
t^o qz peccauit mōzliē ⁊ nō hē executōz Idē si exi
stēs exsicat^o ul' interdic^o ut . s̄ et cū habēs ordi
nēm ministrat in illo utputa cātando euāgelium
eū sit diacon^o ⁊ hu^o modi q̄zdiu fuēit ī aliq̄ p̄dic
taz s̄maz qz similit̄ peccauit mōzliē ⁊ ē ir̄glaris
s̄m skap . nisi tñ ignozācia facti eū excusaret **S**i
recepit aliquem ordinē in peccato mōzli sciēter qz
peccauit mortaliter . Idē quociens exequit̄ officiū
alicui^o ordinis in mōzli p̄co ut accolitat^o . subdia
conat^o . diaconat^o ⁊c ul' aliud sacmētū solēpmē mi
nistrādo ut baptisādo p̄dicando ul' p̄fessionē audien
do ⁊ hu^o mōi . hxc . Tho . **S**i extitit public^o scu
binari^o ul' alias notari^o fornicator qz ē suspē^o ab
execucōe officioz suoz p̄cipue celebracōe misse .
⁊ si exeq̄t sic suspē^o efficit̄ ir̄regularis idigen^o di
spēsacōe p̄pali alias em̄ nō p̄t exeq̄ . hxc hosti **S**i
nō portauit tonsurā ⁊ habitum clericales ex leui
tate vel lasciuia vl' qua de causa quia vidē mōzle .
Idem si exercuit negocia sectaria iūgēdo se mē
catoribz faciendo ut ipi . Vel si tenuit tabernam ul'
ludit ad aleas uel taxillos . Vel ī miscuit se turpi
tudinibus vl' enozmitatibz cum femis **S**i cum
exequit̄ officium ordinis non utitur debitis oma
mentis ut subdiaconatū faciēdo sic manipulo . dia
conatū sine stola ⁊ h^o mōi qz in q̄libet hoz ē morta
le si sciēter dimittit nec excusat eū ignozācia iuris

Si exiis in sacris scz in subdiconatu & sup di-
miste horas canoicas qz qciēs obmisit aliquā horaz
eciā beate virgīs ex negligēcia cū dicē potuissz
peccauit mōzle. **sec^o** si ex obliuōe .s; tūc qzāto
recozdaē dz obmissa recupare .**sec^o** eciā si obmisit
ex impotēcia ifirmitatis **S**i in dicēdo horas . a-
lijs exercicijs se occupat maūalibz vt faciēdo alie
qd op^o maūale . qz nō satisfecit pcepto ecclie **S**i
mēte ad alia volūtarie vagat in legendo horas . h
nō curās & sic qñ p totū officiū pmanēs . uidz mōz
le . **sec^o** si pponit intendē s; distrabiēt . & cū aduer-
tit displicz ei scōz **De .** **S**i recepit ordinē sacrū
ante legitimā etatem . puta subdiaconatū ante .18.
annū . diaconatū . ante .20 . annum . & sacerdotalem
ante .24 . annum . sufficit tamen annū ichoatū fore
quia mortalitē peccauit . nec debet exequi officium
illi^o ordinis ante legitimā etatem nō tñ efficitur
totaliter irregularis s; mūnē opinionem qzuis
grauiter peccet . **S**i in confessione vl collatione
sacramentozum obmisit debitā materiam vl formā
vel ritum . quia in quolibet horz est mortale . siue ex
certa scia faciat . siue ignorancia crassa vel notabi-
li negligēcia . nam inde sequit magnum piculū et
irreuerēcia magna dei & sacramentoz . **N**ic eciā
interrogandi sūt de formis si sciunt pāpue baptis-
mi & eucharistie que sūt maioris ponderis . de quibz
bus & alijs formis habes infra . c . vltimo .

Styph 1-8

Si sacerdos existens commisit aliquam simoniam puta audiendo confessiones pro pecunia habenda alias non auditurus. baptizando. comunicando inungendo et similia faciendo semper pro pecunia similiter etiam vendendo sepulturas. quia semper simonia est et mortale. **S**i notorijs peccatoribus dedit sacramentum eucaristie vel alia sacramenta non penitentibus uel si occultis peccatoribus quos ipse tamen nouit de negauit publice eucharistie et alia sacramenta quia in utroque uidetur mortale.

Si celebrauit missam cum mortali peccato non confessus licet tamen contritus quia mortaliter peccauit nisi aliqua necessitate instante et si sacerdotis copia tunc non haberet. quia tunc sufficeret contritio. cum proposito confitendi. sed sine contritione celebrans. semper mortaliter peccat. **hec Tho** **S**i celebrauit non dicitis marutims. quia mortale est.

Si dicendo missam non consecrauit ex hoc putans euadere peccatum mortale. grauissimum est peccatum. **S**i celebrauit ad ueneficia et maleficia celebranda vel fienda quia mortale est et graue.

Si non dixit integre sed dimisit aliquas nobiles partes misse ex ignorantia vel festinantia precipue in canone. uel si dicit uerba et non intendit consecrare. uel si non sumpsit sacramentum. Item **S**i non ieiunus celebrauit. **S**i plures missas dixit in uno die in casu non concesso.

Si non in azimo sed in fermentato pane consecrauit. **S**i cum hostia quasi corrupta vel vino acetoso aut putrido celebrauit. **S**i semper in missa occupatus est vanis cogitationibus et hoc voluntarie. nichil curans de attentione. **S**i non posuit aquam cum vino in calicem ex ignorantia vel certa sciencia quia In quolibet peccatorum est mortale. **S**i non diligenter seruauit eucharistiam sub sera propter quod deperditur vel a muribus deuoratur. vel si non renouauit ut debuit et sic efficitur hostia consecrata putrida vel a vermibus corrosa et inde vermes generantur. **S**i non defert eucharistiam ad comunicandum infirmos. aperte et cum lumine ac modo debito. **S**i euomit eucharistiam vel ebrietate vel alia de causa. **S**i dedit infirmo patienti vomitum et hoc scienter. **S**i stilla sanguinis ex calice cadat in terram vel super altare. In hijs omnibus frequenter est mortale. non tamen semper. **S**i nimis raro celebrauit precipue in magnis solempnitatibus. iudicatur mortale secundum Thomam. **S**i promissit alicui dicere missam recipiens elemosinam et non intendit facere vel negligit. quia uidetur mortale. **S**i habens pollutionem nocturnam. ex causa ubi fuit mortale vel ubi dubitat fuisse mortale. et die sequenti in mediate celebrauit uidetur mortale secundum Thomam. vel secundum pe. de pal. quando sic incontritus celebrat.

Veniale aut peccat. si ex causa veniali fuit facta
pollucō. nisi tamē subesser aliqua nccitas. ¶ Si au
diuit cōfessionē alicuius non habens auctoritatez ab
aliquo qz mōrle est. ¶ Si absoluit a casibz a quibz
non potuit ex certa sciēcia seu ignorancia crassa.
mortale est. ¶ Si intromisit se de dispensacōe uo
toꝝ. l. absolucōe ab expicacōe maiori absqz speāli
pmissiōe ⁊ licēcia. qz mortale est. ¶ Si posuit se
ad audien dū cōfessiones ignorans ⁊ nesciēs discer
nere inter mortale ⁊ veniale vlt inter mortalia con
mūia. quia videt mortale. ¶ Si absoluit quē no
uit expicatū maiori expicacōe a peccatis quia non
potuit ⁊ ergo mortale. ¶ Si absoluit eū qui non
vult abstinere a peccatis mortalibus vel non satis
facere ut debet quia mortale est. ¶ Si ruelauit pec
catū auditū in cōfessionē ⁊ maxime cognoscenti il
lum sine licēcia illius quia mortale est. ¶ Si nimis
festinauit in audiēdo. non sufficienter interrogādo
¶ Si in perplexis casibz peritiores se non cōsultat
¶ Si incaut⁹ fuit in imungendis penitēcijs viz
si nimis puas vel nimis magnas dedit ¶ Si mēro
gaut de hys de quibus non debuit. vt nomē pfor
ne cū qua peccauit sine causa necessaria. vlt incau
te de turpibus ¶ Si predicauit ī peccato mortali
exis. qmā tociens quociens hoc faciendo peccauit
mortaliter. scdm Tho. ¶ Si pōcauit aduertentē
mendacia quia mortale est scdm Tho.

Si pdicauit scandalosa vñcomēdāt sediciōes
in p̄lo **S**i pdicauit indulgēcias indiscretas.
Si pdicauit p̄pter pecuniaz sibi p̄missam ul̄ da
tam quia mortale est. & s̄ymonia **S**i pdicauit
p̄pter manē gl̄am ibi s̄stituendo finē quia mortale
est **S**i pdicauit sine licētia sup̄ioris. **S**i dicit
nimis curiose allegando poetas & p̄hos frequēter
Si dicit fabulosa & puocācia ad risum. **S**i
ab h̄mōi se non abstraxit cum potuit sed magis
se immerfit. peccauit mortaliter **S**i nimis famili
aris est in p̄uersando cū mulierib̄. uisitando eas si
ne causa aut necitate p̄pter quod multi scādalizāē
& ip̄e nouit quia posset esse mortale. **S**i uisita
uit monasteria monialū sine legitima causa ul̄ ex
qua causa hoc fecit interroga & sc̄dm hoc iudica.
Si cognouit carnaliē illam q̄ in cōfessione audi
uit vel baptisauit vel s̄firmavit aut s̄matres suas
vel similem. quia grauissimū scelus est et cas̄ res
suatus **Ep̄is**. **D**e alijs inhonestatib̄ interroga
put uidebit̄ expedire **S**i vestes sacras. calices
& alia p̄tinencia ad cultum diuinū non s̄seruauit
mūda et decēter aptata. **I**te. si benedictionez
mense & graciārū actionē non dixit. quia dicere te
neē. **g**. di non licet. **S**i non fuit modestus in
aspectu respiciendo frequēter hincinde mulieres
vel vana que multū scandalisat p̄sonas. **S**imiliē
in incessu auditu & huiusmodi.

Handwritten note in brown ink, possibly a marginalia or correction.

Small handwritten mark or initial at the bottom of the page.

Si non obediuit mādatis iustis p̄latorum suorum
et sentencijs eorum quia si cōtempnit ea mōr-
le est. **De alijs peccatis singulis interzoga put**
habes supra. **Capitulum .23.**

Circa beneficiatos et Canonicos .

Beneficiū simplex aut curatum optinet
p̄ symoniam cui⁹ ip̄e fuit p̄scius . quia nō
potest nisi p̄ papam dispensari . q̄ illud r̄ti-
neat **S**i autem eo ignorante possz etiā per aliū di-
spensari non t̄n̄ per eum cū quo ē om̄issa **S**iue t̄n̄
sciat siue ignoret symoniam com̄ississe . oportet r̄-
nunciari illi beneficio . si non secum dispensatur qz
alias furtiue teneret ymmo continue staret in mor-
tali postquam hoc sciuit . nec fructus illi⁹ benefi-
cij habere possz s̄z tenēt restituē de ductis expens̄
in vtilitatem b̄n̄ficij . **Et hoc maxime de symonia**
p̄ mun⁹ a manu . **S**i autem symonia est notoria su-
spensus est quo ad executionem ordinum . **Sed di-**
spensari potest p̄ . **E**p̄m si cum eo non est com̄issa si-
monia . **S**i est occulta . est suspensus quo ad se quia
sine mortali non exequitur dum tamen tenet tale
beneficiū . alias est suspensus quo ad ordines **S**i
recepit beneficiū simplex vel curatum per preces
carnales . r̄ pro in digno porrectas cū esset male-
uite et h̄mōi v̄l p̄ obsequium tp̄ale factum collatozi
ipsi⁹ b̄n̄ficij . qz peccauit mōrliter . **S**i b̄n̄ficiū cura-
tū p̄ preces suas recepit . et si alias dignus fuit .

vel sit qz tales pces estimat p simplicia licz porrigē
pces p se si alias est dign⁹ tñ nō tenet renūciare
Pro bñficio autē omisit s̄ymoniā. vñ et mōzle. lxx.
Cho. forte idigno. tāqz ābiciofo & p̄sūptuoso quia
vel eciam p beneficio m generali. intendens ad sui
sustentacionem non ad curam. nec magis curatū
petens quam aliud. **S**i querit vel habet bñficio
um non intendens clericari sed vxozari. & interim
gaudere de fructibus bñficij. viat̄ur vsurpacio
rerum ecclesiasticarum et contra intencionem do
tancium ecclesias. et ideo graue peccatum. **S**i
non fuit electus a patronis vel collegio et confir
matus per superiozem ad quem spectat siue per E
piscopū institutus sed de mandato domini t̄p̄alis
vel per potēciam accepit. **E**t dicitur intrusus.
quia fur est et latro. nec potest aliquid disponere
de tēporalibus vel spūalibus. vnde nec absoluere
nec sacramenta ministrare potest parochianis ta
lis ecclesie. sed in quolibet actu huiusmodi peccat
mortaliter. **S**i resignauit alicui bñficiū quod
habet eo pacto qd detur consanguineo. vel propter
pecuniam sibi datam quia s̄ymonia est & mortale ī
vtrōqz nec potest ille retinere tale bñficiū sic si
bi collatum. **S**i fecit omutacionem sui bñfici
cij vel ecclesie. cum beneficio alterius vel ecclesia. q
uemendo inter se absque iudicio superiorum ad q̄s
spectat collacio bñficioz. quia s̄ymonia reputat̄.

De hoc & de alijs simonijs vide pleni⁹ i Sūma .3.
pte. ti pmo. ¶ Si recepit beneficium existens ille
gitimus absque dispensacione. quia cōtra iura re
cepit vnde hoc tenere non potest. potest tamē in h̄
dispensare de simplici beneficio Episcop⁹. de cura
to autem vel dignitate solus papa. ¶ Si fuit elec
tus per simoniam quia non valet electio vel si ip̄e
eligit per simoniam aliquem. vel ad Ep̄atum vel
canonicatum vel aliam ecclesiam. ut clerici collegi
ata⁹ ecclesiarum faciunt vel si eligit alias indig
num ad prelaturam vt ignozantē vel publice ma
lum. ex amicia & huiusmodi quia mortale est. et
grauissimum & omnia mala que sequunt^r ex hoc ei
imputantur. ¶ Si male tractauit beneficium vel
ecclesiam suam. vt edificia eius ruere. vel possessi
ones inculcinari. & alias res eius perire pmittens
quia mortaliter peccat & tenetur ad satisfaciendum
si tamen cōmittit notabilem negligenciam & sit no
tabile dampnum. ¶ Si fructus beneficij non bene
expedit videlicet vltra sustentacionem suam sub
ueniendo cum ipsis pauperibus. ¶ Si dilapida
uit fructus beneficij sui in cōuiujs turpibus ul̄ de
dit non indigentibus p̄sāguineis suis quia mōrle
est ¶ Sec⁹ si consāguinei indigerent quia ita bene
faceret elemosinam ip̄is dando sicut alijs paupib⁹
¶ Si plura beneficia habencia curam tenet absq^{ue}
dispensacōe quia fur est & latro.

Nā hñs vnū bñficiū cum cura si recipit secūdū
eo facto vacat p̄mum ipso iure. extra de p̄ben. de
multa. ⁊ hoc postquam habuit possessionem pacifi
cam sc̄di. vel habere potuit et fructus eius p̄cipit
alias em̄ nō vacaret p̄mum extra de p̄ben. sic li. vi.
Si habens p̄bendaz habentēz dignitatē ⁊ sine cu
ra animarū si recipit secundā similē. vacat p̄ma ex
de p̄ben. de multa. Et in isto casu ⁊ in p̄ori tenetur
ad restitucōz fructuum si receperit. **S**i habēs be
neficiū vnū violenter occupat secundū. vel per se
scienter intrudī. similiter p̄mum p̄dit. ⁊ si qd ius
hēat in. 2. etiam p̄dit ⁊ vacat illud secundū ut ex
de p̄ben. eum qui. li. vi. **I**tem n̄ p̄t h̄re quis dig
nitatem cum p̄benda absqz dispensacione ip̄e. **I**tem
quicumqz recipit dignitatez vel p̄sonatū a officiū
vel beneficiū cui cura aiarū est annexa. **S**i ante
obtineat simile. cum sit priuatus p̄mo ut dictum ē
Si non dimittit illud p̄mum absqz mora in manū
ordinarij in cuius ep̄atu est. Ip̄so iure est puatus
etiam secundo ⁊ est inabilis ad sacros ordines. et
ad quicumqz aliud beneficiū p̄ exuagā. Jo. xxii.
Item absqz dispensacione nō potest quis tenē plus
res eccl̄ias vel p̄bendas que tamen habent curam
animarū nisi in quibz casibz. **P**rimo qñ sūt ita tenu
es eccl̄ie. qz neutra eaz sufficeret ad sustentacionez
Secundo si vna de pendet ab altera. **T**ercio p̄p̄e ra
ritatē clericorū. **Q**uarto si eccl̄ia ē annexa p̄bēde l̄ dignitati

Quoniam si vna hz ititulata & alia emendata **S**z tal
emenda de parochiali eccia non pot fieri nisi illi q attu
gerit. xxv. annu. & fuerit sacerdos. & tali non pot co
mitti nisi vna ex euidenti necessitate vel utilitate. q tñ
emendaco non durabit nisi p sex menses. vt ex de elec
ne. mo. li. vij. **S**i habz plures eccias vel pbendas
hntes cura aiaz absq dispensaco ppe. fur e & la
tro & stinve in moali nec eps pot dispensare i h
moi **S**ibi est si hz p dispesacoz ppe. sz suareprie.
puta qz petedo vnu tacuit de alio qd hēbat. & qz se
dicat hre etate cu non hret & hmoi **I**de ecia iudiciu
est si p dispesacoz **E**pi hz plura. sz simplicia. sz ad
su pfluitatem. vel eciaz p dispesacoz ppe simplici
a vel curata cu vnu sibi sufficeret. **S**i fuit nis fa
cilis dispesando in ieiunijs eccie. **S**i eleosinas ex
torfit a subditis ad qs non tenebant. **S**i qstozes me
dacia p misit dice in eccia sua. & qd pei est si pac
tu fecit cu eis d quota. **S**i scdas nupcias benedix
it scienter **S**i pmisit xpianas nutrices seruire in
domibus iudeozum. **S**i sortilegos & diuinatoz
res sustinuit i parochia sua. **S**i permittit ludos
vel malas consuetudines inualescere i parochia
sua non obuiando illis quantum potuit. **I**tem
Si clerici manifestis vsurarijs alienigenis aut a
lijs non oriundis de terris ipsorum ad fenus exercē
dum domos locauerint vel alio titulo concesserint
ipso facto sunt excommunicati. nisi sint episcopi

Epi & sup̄ ex̄ d̄ vsu vsurarioꝝ li. vj. **I**te clerici scz
archidiaconi decani. plebani. p̄ti. cātoꝝes & alij cle
rici p̄sonatū h̄ntes ac eē sacēdotes q̄ aud̄ ūt in sco
lis. leges. & p̄hicā p̄ duos mēses. si nō dimittūe h̄
mōi lectiōes. sūt ex̄icati. ex̄. ne. cle. vel mo. se. se.
immis. c. sup̄ specula. **D**e hoc vide plen̄ in. g. p̄te
sūme. t. p̄. **I**te clerici q̄ inducūt aliquē ad uo
uēdū ul̄ iurād̄ ul̄ fide mēposita seu alias p̄mittēd̄
ut sepul̄as apud eos eligāt. & iaz electā nō immu
tēt sūt ex̄icati n̄ possūt absolui c̄tra sedē aplicaz
nisi in articulo mortis ex̄ d̄ pe. cupiētes **I**te d̄ reli
gios̄ ut. i. **S**i sp̄tē p̄cipauerit cū ex̄icatis a pa
pa **I**te clerici q̄ sciēē ex̄icatos a papa in officijs
eoz̄ receperint sunt ex̄icati & absolucō illoꝝ solū
ad papam sp̄dat̄ extra de sen. ex̄i. **S**ignificauit.
de hoc eciā vide in. g. parte sūme. t. j. **I**tem fal
santes litteras pape vel falsis scienē vtētes. eciā re
mouentes solum vnā litteraz de bullis pape. sunt
ex̄icati. & absolucō eozum pape reseruāē. **I**te
clerici sepeliētes ī ecclesijs vl̄ cimiterijs ex̄icatos
a iure vl̄ vsurarios maifestos. vel nominatum in
terditos tempe interdicti in casibus non concessis
sunt ex̄municati. extra de sepul̄. c. j. in Cle. de hoc
eciā vide in. g. p̄te sūme. t. j. **S**epeliētes eciā
illos qui se occiderunt volūtariē vl̄ q̄ in torneamē
tis mortui sūt in cimiterijs peccāt mortaliter. s̄ nō
sunt ex̄municati.

Circa religiosos & religiosas. **C**apitulum .xx.

Quæ circa religiosos. si sunt ordinati interrogare potes de hijs de quibus supradictum est de clericis in comuni put iudebitur expectare. Si vero sit beneficiati. & in eccl'is curatis interrogare de hijs que habes in c. precedenti. Sed ultra predicta etiam de infrascriptis que sunt eorum propria interrogas. & primo. **S**i fuit receptus ad monasterium per simoniam quia mortale. Sed si fuit simonia mentalis tantum pena aboletur. Si autem pecuniaria scilicet quia monasterium exegit tamen vel tantum per ingressu illius nolens aliter eum recipere. & ipsi vel penes aut penes eius tantum dederunt. vel etiam minus secundum pactum. Nisi forte monasterium esset tenue. & haberet personas sufficientes secundum facultates & redditus suos vel esset a deo tenue quod esset illi necesse providere. nam tunc in ingressu illius licet petere et pacisci de temporalibus de quibus debeat vivere vel dicere illi. Partes fer tecum si tu vis vivere mecum. secundum hosti. & aliquos alios. Si autem monasterium est pingue & satis habundans. tunc ultra peccatum sic ut profertur commissum. recipiens & receptus vel recepta dicitur expelli de illo monasterio ut extra de simonia. quoniam. Potest tamen Episcopus in hoc dispensare scilicet ut non expellantur de monasterio. hec Ray. & Guil. Precipue talis simonia solet reperiri in monialibus modernis ubique terrarum.

Si ingressus est religionem non pura intentione sed
fuerit deo. sed alia causa. scilicet non laborandi vel si moni-
alis quia non poterat nubere. vel quia partes posuerit
ipsam eam muta. licet enim malefecerit. potest et debet
mutare intentionem suam sed ut ibi velit manere ad
seruendum deo. et sic erit in bono statu. alias secundum
suum statum. quia non videtur tutus secundum conscientiam suam
quia magis dissipatio est quam dispensatio. **S**i re-
cipit ecclesiam parochialem a quocumque cum non at-
tingit. xxv. annum. absque dispensatione pape. super eta-
tis defectu. quia nulla est excessio. et nullum ius ibi
habet extra de elec. licet canon. li. vi. **I**tem si in-
tra annum computandum a die assumpti vel assignati
sibi regiminis ecclesie. non facit se ad sacerdotium pro-
moueri quia ipso iure est priuatus. extra. e. t. 2. c.
quo. s. **I**stud tamen non extenditur ad ecclesias colle-
giatas et non habentes curam. nec ad assumptos
ad illarum regimen ut ex de elec. statu. li. vi. **P**os-
sunt tamen etiam **E**piscopi dispensare cum hijs qui habent ecclesias
parochiales. ut usque ad septimum litterarum studio
insistentes promoueri non teneant nisi ad ordinem sub-
diaconatus quem tamen nisi infra annum suscipiant se ipso
facto privati tali beneficio. **E**t in dicto tempore illi ecclesijs pro-
uideatur ut extra de elec. po. cum ex eo. li. vi. **S**i hijs
quocumque beneficium simplex et quantum primum non
dixerit horas canonicas omni die quia peccat mortaliter si obmisit
ex negligencia crassa et si non sit in sacris ordinibus consistit.

Sec^o si ex infirmitate obmisit. **I**tem tenet residere
p^osonaliter i^o residen^o. b^onificij sui n^o ex c^o n^obili & r^ona
bili. **E**p^ous disp^osetar^o sec^o ad t^ops. **S**i canoic^o vel
ali^o cleric^o r^ocepit cottidianas rebuc^oes q^o d^oat in
teressentib^o ho^ois c^o n^o in^ofuit q^o furtu^o o^omittit et
tenet ad restituc^o. **S**i c^o n^o poss^o; p^o se cur^o eccl^oie
exercet. n^o poss^out ibi loco sui ydoneu^o q^o b^on^o officiaet
s^o; malu^o aut ignozatez. q^o ex^oemplo suo scandalizabat
s^obditos vt q^o fuit notoz^o fornicatoz ul^o luso^o & h^o
modi vl^o qui nescit debite ministrare sacrameta et
p^offessiones audire quia peccat mortaliter. q^o n^o immo
omnia mala que sequuntur ei imputantur. q^o si non
potest inuenire ydoneu^o. p^o se exerceat. vel si non p^o
aliter p^ouidere. renuciet b^onificio. **I**tem non licet
p^olati sub p^ocio vel annuo censu concedere vices
suas seu iurisdictione. quia sp^ouale e^o extra de p^ola .
vi. su. c. 1. & 2. & 3. puta vt si diceret. **C**oncedo vt
exerceas vices meas vl^o talem iurisdictione & to^o
tu^o lucru^o sit tuu^o. s^o; tu dabis michi tantu^o. q^o illicitu^o
est. **S**ed o^omittendo vices suas pure. licet o^ostitu^oe
et salariu^o. ij. q. 2. caritatis. **P**uta dicendo dabo tibi
tantum p^o salario tuo & totum lucrum sit meum.
h^oc inno. **I**tem si alienauit res ecclesiasticas ut
mobilia sicut sunt calices ornamenta & hui^o modi
aut immobilia vt sunt possessiones agri et h^omoi
& hoc sine necessitate vl^o maiori vtilitate vel non b^o
uata forma iuris & huius modi q^o grau^oe peccauit

Et de exercitio cure animarū interrogas quo
modo scilicet se habuit in audientia cōfessionū .in
collatione aliorum sacramentorū . et visitacōe infir
morū et huiusmodi et p̄a p̄ue si vnquaz defecerit
es sacramenta cum expediebat. **Q**uomodo eciam
se habuerunt in amonitione subditoꝝ .in correctōe
vicioꝝ p̄cipue quo ad notorios peccatores . vt ꝑ
cubinarios habentes inimicicias . vlt̄ vsurarios et
huiusmodi non confitentes anuatum et non ꝑfitens
tes . si amonuit quantum potuit significando **E**p̄o
cum ꝑ se eos ad hoc non potuit inducere et h̄mōi
nā oues ex negligēcia ꝑdite . ab eo requirentur
De quibus et sup̄dictis et alijs huiusmodi habes
satis in .3. pte Sūme . ti . 1. **S**i alienos ꝑochias
nos audiuit in ꝑfessione . non habens auctoritateꝝ
specialem ipse vel ꝑfitens . quia non potest illos ab
soluē **I**tē si emit alijs res immobiles de fructibus
ecc̄ie que debent remanē . vñ si emit nomine alteriꝝ
vt sic possit dare vlt̄ legare cui vellet fraus est et
furtū et tenet̄ ad restitucōz . **I**tem si indulgēci
as ꝑ se dedit cū non possit . vel plures dixit habē
in ecc̄ia sua q̄z haberet et hoc ob questū . quia mor
tale est **S**i reliquias nouas exhibuit populo ue
nerandas non ab ecclesia app̄batas **S**i nimis
fuit facilis ad dispensandū in mortali . **S**i si intras
uit monasteriū dissolutum nō viuēcū regulariter
q̄rat sibi mutare locum cū dispensacōe si ea indigz

Si autē nō p̄ illud facē māeat ⁊ nō seq̄r̄ ēbā ⁊ alios nō obseruātes regulaz ⁊ fuet ipse v̄l ip̄a res gulā suaz sc̄dm ordinē suū **S**i tñ induci p̄ q̄ mutet locū meli⁹ ē p̄ eo vel ea. **S**i ingrediēs monasteriū tacuit impedim̄ta q̄ habuit ad h̄ sciēter puta erat huius v̄l hēbat occultā ifirmitatez. aut fuit alterius religionis p̄fessus. aut conjugatus aut debitor in multis ⁊ huiusmōi. qz peccauit mōd̄ liter. p̄cipue si sciebat talem non posse recipi vel in̄rogatus de h̄is mendaciū dixit. **E**t potest et debet demonasterio expelli si aliter p̄uideri non p̄t. **S**i habebat vorū artioris religionis quia querē debet prius dispensacionem si intrare vult a liam min⁹ strictā dū tam̄ fuerit obseruancia in illa v̄l potest ire ad aliam equalez vel maiorem sine dispensacione pape **D**e mendicanti tñ ordine vno ad alium mendicātez vel de mendicante ad monachalem non potest sine dispensacione pape nisi solum ad carthusiam. **S**i induxit aliquem ad religionem p̄ symoniam vel per fraudes puta asserendo ibi bene seruari omnia. quod tñ non fit v̄l dicēdo se ad nichil vel modicum obligari. reticendo austeritatem religionis. quam alter non intendit seruare. ⁊ huiusmōi qz peccat mortaliter. **I**llos eciaz q̄ volentes ingredi ad locum religiosorum bene viuencium auertunt ⁊ trahunt eum ad se. vt aquaz alterius ad suum molendinum. infamantes alios.

et crimina eis imponētes . ac occupacōes illoꝝ in
utiles asserētes suas bonas . ⁊ in terā celum se ex
tollentes . vt sic talem attrahant ad monasterium
eorum certum est non euadere dampnacōem eꝝ
nam . nisi acriter penituerint . quia contra caritateꝝ
p̄tra iusticiā ⁊ p̄tra sacrā scripturaz faciūt .

Quo ad votū paupertatis .

Sim religiōe exiēs seruauit votum paupertatis . nichil p̄rium retinens . vꝝ retinere delibetans qꝫ si habuit p̄rium quātuncumqꝫ p̄rium ē peccauit mortalit̄ . ⁊ totiens quociens habere p̄ponit . Dicitur autem p̄rium quod celatur superiori suo . vt si habeat ⁊ teneat pecuniam vel vestem ne sciente p̄elato suo . vel si sciat . tamē contra volūtatem ⁊ licenciam ipsius . Vel si de licencia ⁊ volūtate eius . non tamen paratus est sibi reddē ⁊ tradere ad petitionē eius sꝫ r̄cusat . aut recusaret si posset de facto . Et multo peius si non solum mobilia . sed eꝝ immobilia vt redditꝫ ⁊ possessiōes retineat sicut propria . dans ⁊ vendens ac donans ac dissipans ⁊ disperdens . ad placitum suum . Nec p̄elatus potest dare licenciam sic retinendi . nec papa in proprio dispensare . extra de sta . mo . cum ad monasterium . **S**i dedit de bonis monasterij siue conuētus . sine licencia superioris sui habita vel p̄sumpta . **E**dem si aliquid recepit vel tenet eodem modo . quia mortale est et proprietatis .

Si repiens se in loco v̄ nō viuē in cōi pp̄eq̄d
oportet sibi prudere de necarijs. habet aliqua uesti
menta. pecuniaz et huiusmōi. cū bona licēcia. ⁊ bñ
placito prelati aduertat diligēt. **P**rimo quidem
q̄ per eum non stet quin omnia vellet ponē i cōi si
alij vellent. ⁊ ad hoc opereē quantū poterit Scōdo
si hoc non potest. sēper sit patus oīa simpliciter po
nere ⁊ dimittere in manibus plati. **T**ercio vt de
h̄o modi p̄cessis nil det sine licēcia sup̄ioris gn̄ali
vel speciali. eciam in elemas nisi extrema necessi
tate. **Q**uarto ut non thesauriset. nec superflua tes
neat. nec delictosa querat nec multum imbuiendo
solicitetur nec habeat in ordinatum appetitum seu
affectum i hoc **E**t sic poterit trāsire. si tam in alijs
bene se habeat. secus aut si sic agendo non religio
se. s; laicaliter viueret **S**⁊ et cū p̄dictis ecia si pos
set locum inuenire vbi in cōmuni viueretur tucis
us ⁊ melius esset se illic p̄ferre.

¶ Quo ad votū castitatis.

Seruauit votum castitatis. non solum ab
omni corporali opere. ⁊ gradu venēo se ab
stinēdo. s; eciam ab omni locucōe ēpi. et amatoria ⁊
ab omni cogitacōe immūda. deliberata. et delectaci
one morosa quia in quolibet horum est mortale ut
sup̄ dictū est circa. c. de sexto p̄cepto. ⁊ de nono. ⁊
eēt saclegiū qd̄ grau⁹ eēt. **E**t q̄ ad ista duemē p̄
duerfacōz ⁊ familiaritatem. ⁊ ideo requirendum

Si cum fuerit monialis habuit domesticitatem cum aliquo vel si fuerit monachus cum aliqua . et si reperitur hoc esse extra causam necessitatis prohibendum est ipsis . quia alias non essent absoluen di quia impossibile quasi ē tale; nō incidē ruīnam ut di . 22 . hospiciū . ⁊ di . 81 . p totum . Scandala e cīā multa ⁊ oblocutiōes ex hoc sequuntē in populo ⁊ h^o modi ⁊ iō oīno prohibendū est hmoī access^o cō: sanguineoz qntū rar^o erit access^o .

Quo ad votū obediēcie .

Affert extra votū obediēcie . qz sp mōrle est . Et nō qd nō sp qn aliqd agit . qd ē s regulaz suā l qn trāsgrediē reglā; ul ssticuciōes suas Sz ecīā qn facit s pcepta gēta in reglā . vl ssticuciōi b supioz suoz . ul qn trāsgrediē in aliq ex gēps tu quātuncūq; ecīam paruo . **Q**uādo ergo plar^o ul plata miūgit aliqd p̄cipiendo sub tali mō loquē di viz . p̄cipio vl mando tibi in virtute obediēcie l spūs sc̄i . vt facias hoc . vel omittas illud . vl sub pe na exōicaciōis ⁊ hui^o modi . **I**llud d^o p̄ceptū cui^o trāsgressio sēp est mōrle . **I**dem est quicūq; pla t^o aliqd subdito p̄cipet . nō tñ sub hīs v̄bis decla: raret sibi tñ . qd intenderet illū obligari hui^o modi p̄cepto ⁊ sub p̄cō mōrli tenēē s̄boit^o . nisi p̄cipet sibi aliqd illicitū ul qd esset gēra regulam ⁊ ssticu ciones . **S**ilicē qn in regula vl ssticuciōe est aliqd p̄ ceptorie m . datum . vel sub pena exōmunicaciōis

vel s^b pena carceris v^l s^b pena grauioris culpe v^l
simili locucōe p^oter cense^t obligari ad h^o sub mōli
Alias autē faciēdo s^o cēmōnias ut frāgēdo silēcium
tarde veiendo ad choz^o & h^o mōi veiale n̄ faceret
in p^oteptū qz tūc mōzle esset. **E**t ideo caue ne assue
scas alicui trāsgressiōi qz p^osuetudo q̄uis ip̄a n̄ sit
p^otept^o. tñ p^otept^o iductia. **Q**uo ad dīnū officiū
Non dixit horas canonicas aut officium bea
te virginis. aut defunctorum. **M**am religio
sus eciam si non habeat ordmem sacrum. tenetur
ex p^ocepto ad officium precipue tamen si est p^o
fessus. vnde obmittendo aliquam horā peccat mor
taliter. **S**i tamen obmittit ex negligēcia. **N**on au
tē tenetur ex p^ocepto ad istud vel illud quāuis n̄
debeat eciam ad placitum suum mutare officium.
sed debet dicere s^om p^osuetudinem ordinis sui. **I**tez
Si tardauit ad dicendum vel si non cū alijs in ec
clesia fuit. **S**i sompnolenter vel ibi dormiendo. et
recuperet illud in quo dormiuit. vel aliud dicat lo
co eius si autēz pro maiori parte dormiuit. totum
iteretur. **V**el si ibi incompositus fuit et oculis
vagus. **S**i risit vel ridere fecit aliquem vel aliam
leuitatem operatus est. vel si locutus est sine neces
sitate. **S**i mente distractus precipue quādo aduer
tere debuit. **S**i male legit vel cantauit vel non in
clīnauit cum debebat ex negligēcia. **I**n quolibet
horum & si est veniale p^omunitur tamen p^occm est.

Si elegit p̄latū p̄ symoniāz . vel eciaꝫ si non symonice tñ scien ter in dignū . **S**i nō illū quē iudicauit melioꝛē ad illud officium s; alium rōne amicitie vel alia intencione mūdana elegit . quia mortale est . **S**i accusauit calumpniose p̄latū v̄l sociū de aliquo criminali . v̄l testificatus est contra aliquem iniuste v̄l alias infamauit p̄latum vel subditum dicendo criminalia de eo . eciam si esset vera cū diceret intencōe infamandi peccaret mortalit̄ . Si secreta sui ordinis reuelauit sine causa iusta & rationabili . Et quō quis teneat ad restitutionē fame hēs . s . m . j . p̄te . **S**i i uisitacione p̄latorum nō reuelauit dicenda . que . s . sūt contra honestatē religionis de p̄latis & de socijs . Et p̄cipue quando sic p̄ter seruaē . q̄ fit p̄ceptū a uisitatoꝛe v̄t fratres dicant que sunt dicenda & que indigent correpcōe quia tūc obmittere aduertenter ea que dicēda sūt est mōale . Debet tamē istud intelligi seruato ordine fraterne correpcōis . vnde oīno occulta a quib; potest p̄sumi emendacō . dici non debent . **U**bi autē non sperat̄ emendacio . s; p̄sumit̄ reciduaicio vel aliud magnum scandalum dici debet nō tamen accusando si p̄bari sufficiens nō potest . q; tūc graue peccaret . **S**ed simpliciter denūciando p̄lato ut p̄ri si tñ sperat̄ q̄ p̄uidebitur . **S**i fecit v̄l cooperatus est aliquam conspiracionē contra p̄latoꝛes vel inuenit . aut sectatus est partialitates in monasterio

aut quenta aut sectas ⁊ diuisiones qz mōale ē ⁊ cri
mē mūdanoꝝ puerloꝝ ymo demomoz poꝛi⁹ quaz
religiosoꝝ. **C**te fm **Isap.** Inrogādi sūt de xij
abyssionibꝫ claustrī. q̄ fm **lug.** iste sūt **P**relat⁹ ne
gligens discipulus inobediens. **I**uuenis ociosus.
Senex obstinat⁹ **M**onach⁹ curialis **R**eligiosus
causidic⁹. **H**abitus pꝛeciosus **C**ibus exquisitus.
Rumoz in claustrō. **I**lis in capitulo. **D**issolutio in
choro **I**reuerēcia circ̄ altaria **I**n hys quādoqꝫ ē
mortale ⁊ quādoqꝫ veniale sc̄m quantitatē ⁊ q̄li
tatē defectus ⁊ intencionem. **M**agna abusus etiam
est religiosū iurare in omni sermone. etiam si veri
tatem dicat. quātomaḡ maledicere ⁊ blasphemaz
re. etiam si ex leuitate **C**tem inrogandū etiaz
pꝛecipue est de ceremonialibus pꝛincipalibus ut de
esu carnū extra infirmitatem. de lineis nō vtēdis
ad carnem. de lectis non plumis. de ieiunijs regle
⁊ p̄stitucōibus. de obseruacione silenciꝫ. in certis lo
cis ⁊ horis. ad que omnia obligantur monachi et
monache. pꝛecipue ordinis benedicti. extra de sta.
mo. **C**um ad monasterium **E**t etiaz plures religio
si alioꝝ ordinum ex p̄stitucionibus suis **E**t lic̄ p̄la
tus possit in hys dispēsare. qd̄ potest fm **Isid.** qm̄
fit cā rōnabili ⁊ vrgēte necitate. alias em̄ p̄m eēt
dispēsanti ⁊ dispēsato plus aut min⁹ fm **cr̄as** gres
siones. **S**i obediendo male se habuit. videli
et. quia obediuit in malo in dicendo mendacium

vel ex negligēcia dimisit cōe mandatū. vlt tardus
fuit ad obediēdū vlt nō affectuose s; q̄rulose ⁊ disso
lute nō cū maturitate obediuit. **S**i irreuerēs er
ga maiores fuit egre sustinēdo rephensioēs ⁊ cū ī
dignacōe. p̄ter est peccatū veniale. nisi excessus
magnus fuit.

De exercitio.

Si vacauit ocio qd ē sentia oī; vicioꝝ et q̄ntū. si
inutilit̄ tps expendit in faciēdo ea q̄ sūt nltiꝝ vtili
tatis. **S**i fecit exercitia mūdanoꝝ. ut faciēdo bur
sas vestes ope polimito more sectariū. ut rechama
ciōes. vel linea reticulata ⁊ huiꝝ mōi vlt p̄ sectiones
multū p̄ciosas vlt alia gloriosa q̄ magnū p̄ccm est
⁊ abusus. ⁊ occasio mltōꝝ maloꝝ. Et iō p̄hibēdū
ē hoc p̄cipue moialib; modis q̄ ut frequēter in hoc
offendunt.

De querfacōe cū alijs.

Si nimis fuit leuis vel inducēs alios ad leui
tatē ⁊ risū verbis vlt gestib; . vel solacijs. q̄
licet aliquando sine peccato fieri possunt. ad recre
acionem. vel subleuandum se vel alium ab accidia
Raro tamen hꝝ modi decent religiosos. ⁊ comū
ter est peccatum veniale. **S**i murmurauit circ̄
vidum ⁊ vestitum. **S**i impacienter tulit mor
res graues alioꝝ. **S**i se grauem alijs reddi
dit. **S**i singularitatem quesuit in cibo vestitu.
et dormitu. ⁊ alijs. vnde frequenter ozitur in ipso
superbia. ⁊ in alijs murmuracō ⁊ in dignacio

Si frēm delinquentēz fraterne nō amonuit vel defect⁹ alioz non significat plato ad remediandū fuato fraterne correpcōis ordīne. In quolibz horū pēz ē oīe ueiale. **De executōe officij sibi omīssi**

Si murmurauit contra sibi omittētē officij cū aliqō tanqz indiscretū. **S**i impacietez se habuit dure loquendo cū quibz se habuit inuolūm mittere. **S**i nō diligenter tradauit res mōsterij.

Si nimis tenax uel nimis pdigus fuit in dādo vel acceptor psonarū. sine causa rōnabili magis. dans vni qz alteri de rebus omūmbus. **S**i dedit quibus nō potuit quia non habuit licenciam. **S**i pmisit res perire ex negligēcia k nīs sollicit⁹ fuit ppter h. paz vacādo sibi ppter mltiplicacōz tpa liū qd viciū in tētm hodie rgnat. **De studio.**

Si nō fuit diligens ad discendū ea. ad que tenet sū regulam. & ostitucōes. quia peccat & transgrediens ex ignorantia non excusat. **S**i sacerdos est. debet querē et scire que debita sunt ad celebrandū & ministrandū. **S**i oressor est. que pti nent ad illud officium. & sic de alijs. Et si in hys est negligēs pāpue cū potest grauiē peccat debz eciā frequenter legere doctores exponētes scripturaz et alios libros deuotos & vtilēs. vñ instruat & confortet ad bonū. Non em̄ leget curiosa & inuilia. ut doctrias gētiliū ul' fictiōes poetaz & hmōi q re trahūt a mag' necarijs qz pccm est curiositatis.

Item qui vocant ad dirigendas moiales in electi
omibz & alijs nisi ab hijs p que possit in eas oriri
discordia se abstineant sicut explicati.

De oracione.

Si non orauit vltra diuinū officium pmatim . p
se & p alijs consagneis & bñfactoribz & precibz
pue sibi recōmendatis viuis & defunctis . sollicitate vt
debit **S**i non frequentauit confessionē . pñonem
scdm more regule sue Itēz moāchis migris pcep
tū est qd hoc faciant semel in mēse ex de sta . mo . ne
in agro in Cle . **S**i non vacauit meditacōni q
pmaxie deuocōne inducit **S**i fuit tepid⁹ in di
lectōe orā & pximi non ardentē affectans honore
dei & salutez aīaz vt decet **S**i ingrat⁹ fuit ad re
cognoscendum & recogitandū beneficia dei et res
spensandū deuote ei seruiendo **S**i non pparauit
se ad diuina vt debuit . hec sunt i quibz cottidie of
fendit & ex hoc impeditur pfectus

Quo ad consagneos.

Si nimis carnaliter dilexit sagneos nimis
affectans eoz pspertatem vel gaudens de ea . aut
si nimium tristat de eoz aduersitate . vel si nimis e
os visitauit vel querit & gaudet nimium visitari ab
eis . **S**i de secularibz cū eis loquit que non expe
diūt vel eciā cū alijs de guezris & factis principū
seculariū & frequenter h⁹ mōi mērogat vel libentē
adiūt ad hec vel si p sagneis suis pcurat bñficia

eccliaſtica vlt tēpalia ⁊ p̄cipue ad hoc nōn aptis
quia poſſet eē mortale. De alijs vicijs cōmūibus
vt ira inuidia ſuperbia ⁊ h̄ modi. vide ſ̄ in .j. et
.ij. pte. **¶** De hijs que p̄tinent ad regulam ſuam
vlt p̄miſſa. ip̄e ſibi p̄uideat. Si videlicz penas
vlt p̄nias ſibi taxatas vel inuidas a regula ⁊ ſ
ſtitucōibz vel p̄latis non fecit ex negligencia . qz
peccauit. Si autē nullo modo eſſet paratus facē
que p̄latus p̄cipet vel in regula aut ſtitucione ſi
bi mandata eſſent mortaliter peccat. Si aut non
intendit p̄ficere i vita ſp̄uali. attamē ſeruat ſer
uanda. licet inuitus facit. male ſtentus q̄ ē in reli
gione iypocrita eſt ⁊ in ſtatu dāpnacōis

¶ Sequūt̄ exp̄icacōes religioſoz. Caplm .xxv.

Religioſi qui inducūt aliquem ad vouendū
vel fide interpoſita ſeu alias promittēdū
vt ſepulturas apud ſuas eccleſias eligāt
vel electas mutent. excommunicati ſunt. excommunica
tione papali. **¶** Religioſi qui clericis vel laicis
ſacramentū eucharistię. vel vndicōis extreme mi
niſtrare vel matrimonium ſolemnizare. absqz licen
tia ſacerdotis parochialis ſpeciali. vel aliquem ex
communicatū a canone. p̄terquam in caſibus a iure
exp̄ſſis vlt p̄ p̄uilegiū concessis. vel a ſentencijs
p̄ ſtatuta ſinodalia vel p̄iuncialia promulgatis. vlt
quemquaz a pena ⁊ culpa abſoluere p̄ſumpſerit
ſunt excommunicati excommunicatione papali.

Religiosi p̄fessi q̄ vadūt ad studia l̄raz q̄cūq;
n̄ habuerit licenciā a p̄latis cū p̄silio maioris p̄tis
conuentus. sūt exp̄icati. ex̄ ne. cle. v̄l. mo. se. se. ne
immis. vt piculosa. li. vj. **R**eligiosi qui vadūt
in scolis ad audiendū leges vel phisicam post du
os menses si non dimittunt sūt exp̄icati. **R**eli
giosi qui apostatant sunt exp̄icati. Et dicūt apo
statare quando dimissa religione ⁊ h̄itu non intē
dunt reuerti. **R**eligiosi qui temere habitū sue
religionis dimittūt q̄uis nō sint apostate ex hoc
sūt exp̄icati. vt in p̄dicto. c. vt piculosa. li. vj. **R**
Religiosi eciam cuiuscūq; ordinis. cū viderint v̄l
sciuerint cathedralē seu matricem eccl̄iaz loci sua
re interdictum q̄dcumq; positū. auctoritate sedis a
postolice ⁊ ordinarioꝝ. dūt ⁊ ip̄i obsuare n̄ obstā
tib; q̄b; cūq; appellacōib; ātea ec̄ ad eāde; sedē ⁊ ali
as. ā ce alijs mēiectiōib; ⁊ obiectiōib;. alioq̄n sunt
exp̄icati ex̄ de sen. ex̄ 91. Ex frequentib; in Cle. **R**
Religiosi q̄ aliq̄ dicūt ut audientes a decimar; ec
clesijs debitā solucōe retrahāt in sermoib; suis
vel alibi sunt exp̄icati. ex̄ de pe. Cupiē. in Cle.
Religiosi qui scienter postposuerūt p̄sitentibus
sibi p̄sciā; facere de soluendis decimis. sunt suspen
si ab officio p̄fessionis tam diu donec p̄fessis eis de;
si cōmode poterunt. faciant p̄sciā. q̄ si in dicta su
spensione non purgata p̄sciā; p̄sitentē sunt ex
communicati extra de penitēcia Cupiētes. in Cle

Monachi & canonici regulares nō hñtes aliquā
āministracōz si pferūt se ad curias pñcipū. sine li-
cēcia p̄latōz suoz vt inferāt dāpnū p̄latis suis ul
monasterijs sūt excommunicati vt in Cle. ne. in agro
de sta. mo. & ca. re. **R**eligiosi mendicantes qui
accipiunt noua loca ad hñtandum vel antiq̄ eozum
loca alienant ul pmutant absq̄ licencia pape. sunt
exp̄icati vt ex de pe. Cupientes in Cle. **Q**ui in-
trant monasteria monialium ordinis p̄dicatozum
sive fratres ip̄i sive alij quicūq̄ mares. nisi in casi-
bus p̄cessis in p̄stitucōibz earū. sunt excommunicati nec
possunt absolui nisi a papa vel a mgr̄o ordinis vl
aliquo alio qui sup hoc hēat auctoritatem specialem
Et qui vl que hoc admittūt eciā vidē exp̄icati
vel exp̄icate. qz p̄cipant in crimine. Similiē q̄ in-
grediuntur monasteria monialium ordinis immo-
rum in casu n̄ p̄cesso sūt exp̄icati exp̄icacōe p̄pali
p̄ exūagān. **Q**ui vero ingrediunt̄ alia monasteria
monialium nō sunt ipso facto excommunicati de iure
s̄ excommunicandi In multis tamen locis propter p̄-
situcionē s̄ynodolē eciā sūt exp̄icati. **D**e h̄is
igiē eciā q̄re **E**t de h̄is eciā exp̄icatis plene hēs in
2. pte s̄ime ti. 1. **C**ir̄ p̄latos in p̄i. **C**a. 26.
Quasi in̄rogandi sūt in p̄i p̄mo. Si les-
gitime allecutus est dignitatez seu p̄zela-
tionem. an viz aliqua irregularitate vl sē-
tencia fuerit ir̄retit̄ cum fuit assumpt̄ ad p̄lat̄az

in qua non fuit secum dispensatum . vel de qua nō
fuit absolut⁹ . vt videlic; si fuit bigam⁹ . si coopera
ratus est in causa sāgnis **S**i est illegitim⁹ si excō
municat⁹ . si suspensus . aut notorius concubinarus
nam qui in quolibet horum se noscit ⁊ p̄lacionē in
eis vel aliquo illorum accipit . eam furtiue tenet et
est in otinuo mortali . **I**tem nō q̄ illegitim⁹ ad
dignitatem vel beneficium curatū v̄l p̄ozatū in re
ligiōe q̄ p̄ electiōez creat . sine dispensacōe pape p̄
moueri non potest . ex p̄uilegio tñ mgr̄i ordinis in
causa hac potest dispensari ad p̄laturas in ordīne
p̄dicatorum de hoc habes in . 2 . p̄te sūme . t . j . **S**i
rite absq; vicio s̄ymoniacō fuit electus confirmat⁹
⁊ ordinatus . **S**i interposuit p̄ces p̄ se vel pro
curauit q̄ alius p̄ eo porrigēt . quia s̄ymonia fuit
Et si ibi fuit s̄ymonia pactiōnis indigz disp̄lacio
ne pape . ⁊ anteqz dispenseē furtiue tenet dignitatez
De hoc habes in . 2 . p̄te sūme . t . j . c . j . **I**tem de oīb;
h̄ijs q̄ habes . s̄ . in . c . de b̄nificiatis ⁊ in . c . de clericis
in q̄i potes hic m̄erogare put uidebiē expedire si
est p̄latus seculariū clericorū . **S**i vero p̄latus res
ligiosorū interzoga de h̄ijs que sūt in . c . p̄cedenti ⁊
de h̄ijs que sequūtur . **S**i aliqđ peccatum mani
festū simulauit in subditis . ⁊ non correxit . aut si
nō manifesta que ad eius noticiam aliquāliter pue
nerint vlceri⁹ nō inquisiuit . quia si mere ex negli
gēcia omittet et puto mortale quo ad cr̄iminalia .

Sec^o si ex aliq^o rōne h^o mittit vtputa ad euitāda
maiora scādala. ¶ Si in capto equ^o iudex nō fuit
¶ Si rex monasterij dilapidator fuit. ¶ Si super
riorib^o nō obediuit. ¶ Si causas sibi a suis superio
rib^o omittas n̄ fm p̄silū peritor^o deēminauit s; fm
acceptacōz p̄sone. In omnib^o sup̄dictis ē peccatum
mortale v^o veniale sc̄d̄m q̄litatē excess^o & maliciaz
ac negligēciā. Si in dignos & nō idoneos in offi
cijs posuit maxime ad curā animaz quia male vi
det excusari a mōli p̄cipue si eos quos scit malos
& in mortali pseuerare p̄mit ad curā aīaz cū pos
sit repellē nec credo q̄ excuset paucitas. qz ali^o nō
inueniūt ecā si ille quē sic posuit sit mltū industri
osus. & bñ sciat officiare ecā in exterioribus.
Idē cū talē sustinet quē ip̄e tñ n̄ posuit licz iuridi
ce eū remouē potest. ¶ Si posuit in audienciā con
fessionum nōbiliter ignorantes & in eptos & crimino
sos quia mōlter peccat p̄ illā reglāz. Qui cāz
dampni dat. dampnū dedisse videt. Idem si tales
toleret cum posset eos remouere nisi forte a superio
rib^o suis sint ad hoc positi. Sed quam curam de
ipsis habebit cum ad sui dampnationem exerceāt
tale officium audiendum est. ¶ Quomodo autem
videatur neptus vel notabiliter ignorans habes
in tercia pte. ¶ Si fuit nimis curiosus &
pomposus in edificijs ecclesie & monasterij & orna
mentis et huiusmodi. quod est contra Sanctum.

Thero. & Ambro. xxij. q. ij. c. Auz. 7. c. Gla epi
ven. Et tñ a moderis fuit multe supfluitates & cu
riositates et pallacea ptra exempla scōp oim Et de
hjs amittit multū de tpe. & deuocōe ita ut pletis
edificijs exhausti vidē. oīs spūs & deuocō. & pau
pes in ēra moriūt fame. quos ipi religiosi de sup
fluis eoz tenent sustētare. xxij. q. j. **C** Si fuit ni
mis sollicitō circ tpalia. ex hoc mi⁹ debite vacās
spūalibz in se & in sōditas & scōm. oīoni. meditacōi
& āmōicōi. utiqz pccm est pl⁹ & minus secundum
quantitatem excessus. principalis enim intencio
seu cura debet esse. de spiritualibus. **C** Si nimis
per curias discurt in litigando cum scandalo homi
num. cum possit per alium modum magis pacificū
sua repetere. eciam si non tantum per hoc recupe
rare deberet. **C** Si iura et priuilegia sue ecclesie
non seruauit & defendit ut debuit. **C** Si in dispē
sando indiscrete se habuit. vel quia nimis de facili.
& sine causa rationabili dispensauit de ieiunijs. de
esu carnum. de retinendis rebus ad vsu. In pes
nitencijs taxatis secundū regulam & pstitutionez
& hui⁹ modi. quia peccauit. inducendo relaxacionē
& religionis rigozem eneruando. Unde beat⁹ ihe
nedictus in regula sua dicit. qd de omni dispensatio
ne habet reddere rōnem Vel ecia si fuit nimis ou
rus in dispensando cum debuit precipue cum debi
libus & infirmis & huiusmodi non prouidens eis.

Si nō fuit bon^o exēplaris. in īcessu moderato. in habitu nō p̄cioso. in modestia gestus. in locucōe rara & graui & fruduosa. cauens discordias nutriens pacem. omnes pacienter audiens & tolerans. singularitates uitans. omnia sequens cū potest nemini blandus. affabilis cunctis. insurzaciones & traciones. irrisiones. p̄fabulaciones. maledictiones p̄tenciones. in se & suis eliminans. in omnibus circumspēctus. non delectans in p̄sidentia. sed timens d̄ negligētia. cum de singulis sibi cōmissis habeat reddere racionem. Ita alioꝝ curaz habens. vt sui non obliuiscat vt docet greḡ. in pastorali. **N**az sic tenet quilibet p̄latus esse. & ita se habere. **S**i ī corrigendo fuit nimis remissus. vel nimis rigid^o quia vtrumq; cauendū est. sicut dicit gregorius. in moralibus & vt habetur di. 23. disciplina. **N**az facilis venie incētuū p̄reb; d̄linquēdi fm amb. 13. q. 2. Est iniusta. Et asperitas nimia in increpacione. nec correptionem recipit nec salutem. **I**leo. di. 21. cum beatus. **P**recipue circa seniores debet p̄relatus in corrigendo humanus esse. & sic se habere vt dicitur in. c. seniores. 1. q. 1. **A.** sc̄dm grego. nisi essent habituati in malo. quia tunc durius corripiti debent sc̄dm eundem vbi supra. **S**i districta fecit p̄cepta a quib; multum debet cauē nisi sit res ardua. Et si cogēt p̄ p̄ceptū v̄l sn̄iam ad aliq̄d faciēdū v̄l dicendū in quo nō esset ei subdit^o astridus

vel nō debet ei obedire nec in reuelādo ei peccm oī:
no essz mōde ei. In inq̄sicōe et crīmīnū in r̄ceptōe
accusacōis v̄l denūciacōis ul̄ in placōe s̄m̄e excoī:
cacōis et h̄ mōi nō sit p̄ceps. nec p̄cedat. p̄ suspī:
cōes. s̄z p̄ pbacōes. et p̄ modos iuridicos. alias em̄
incurrēt graue peccatū. et alioq̄n̄ sentencias. de hoc
habes in sūma. ¶ Si recepit p̄latus in ordīne mē:
dicancium aliquem ad p̄fessionē añ annū comple:
tū pbacōis seu nouiciat⁹. est suspensus a recepti:
one cuiusq̄ ad p̄fessionem. et debet puniri pena q̄
solet infligi. p̄ grauioribus culpis. vnde et morta:
liter peccat ex. de. reg. et. trā. ad. rel. Non solū li.
vj. ¶ Si non induxit quantū potuit verbo et ex:
emplo. subditos suos ad obseruandū omnes ceri:
monias sui ordīnis. ¶ Si malas vsuetudines seu
corruptelas contra regulaz et decentia religioīs
quas muenit iam inductas. non abstulit quantum
potuit vt viciū pprietatis discursum. fratrum
ad placitū. familiaritatem cū mulieribus vel viris
si est monacha. tollacionem rerum. amicis consanḡ:
neis. sine licencia et rōabili causa. esū carniū sine
causa rōabili. qd̄ est vniuersale omni monacho de q̄
se. di. v. mō. Et similia que sunt precipue contra
essencialia vota religioīs. nullo mō debet pmittē
nec et p̄ceptōem a et receptōz s̄ymoniacā monia:
liū sic hodie fit q̄si v̄q̄. q̄ si talia p̄t remouere. nec
est spes in futurū. dimittat curam exemplo beati

Benedicti. vt. A. q. j. ibi. ne quietem suam amittat
& tandem cum eis dampnationem incurrat. Qui:
cumque sit ille abbas vel abbatisa prior vel prioris
sa vel alias quocumque nomine censeatur. nec suf-
ficiat quod prelati corrigat vicia. que contigerint ipse
nosse. sed diligenter agnoscere vultum pecoris sui
considerando vias eius. **C**aveat autem ne crimina
delata sibi in foro consciencie vel in secreto iudicij
in foro contencioso seu in capitulo. **T**ibi enim tantum
manifesta corrigenda sunt. **S**i habet sub cura
monasteria monialium inquirendum est vt infra in
c. sequenti de huiusmodi.

Circa Ep̄os & alios superiores.

Capitulum. 21.

Discopi & alij superiores prelati. sic p̄nt inter-
rogari. **S**i videlicet non sit talis litterature
& scie quod se explicare sciat que debet et
ad quod tenetur cum ipse habeat alios super huiusmodi in foro
mare & dirigere. **N**am si bonus ab omnibus p̄ter
reputat & sufficiens. non est necessarium nisi ipsum
audire. & si de aliquo negocio non intelligit. potest
p̄fessor eum quantum poterit informare. **E**t si tale quod
est in quo variantur opiniones. vel de quo non potest
dari lata sententia. relinquendum est sue consciencie.
Idem dicendum est circa alios clericos. religio-
sos. prelatos & laicos p̄tos & tunc oratos. qui sciunt
sufficienter dicere & discernere facta sua. **S**i vero homini

Ep̄us v̄l alius sup̄ior. nō sit talis. s; indiget adiu-
torio interrogātis. m̄ntū cleric⁹ est. tūc inq̄ri potest
put expedire videē. de **H**īs q̄ habes sup̄. c. circ̄ cle-
ricos in ḡi vt de officio d̄mo. celebracōe ⁊ m̄stra:
cōe sacramentorū ⁊ de mō ⁊ hui⁹. **S**i v̄o assūpt⁹
est ex religione ad **E**p̄atū. **I**nteroga de hīs que
habes in. c. c̄c̄ religiosos quo ad multa. **N**ā q̄uis
assūpt⁹ sit ex monasterio tñ adhuc teneē serua-
re ordinem suū. nisi in hīs q̄ non paciunt̄ officium
pastoris vt silencium. solitudo. vigilię. ⁊ h̄ modi
Inquantū vero fuerit beneficiat⁹ seu curatus ⁊ p̄-
latus interroga de hīs que habes supra in. c. circa
beneficiatos. **E**t si recepit dignitatem seu **E**p̄atū
habens aliquam irregularitatem. vel sententiam a
s̄ymomace. vel per intrusionem sibi acquisiuit pre-
laturam. dic vt in. c. precedē. in p̄i. **E**xinde de
hīs que sequuntur que sunt specialia officio pasto-
rali interroga. **S**i videlicet. contulit ordines sa-
cros indebite. quod est vnum in quo maxime offen-
dunt. **S**i per s̄ymomiam contulit sed occulte q̄
mortaliter peccauit nō tamen ipse est suspensus ex
hoc quo ad alios. **S**ed si notoria est s̄ymomia suspē-
sus est quo ad alios. **S**i autem in vtroque casu. or-
dinatus ab eo est suspensus ⁊ indiget dispensacōe
Si contulit scienter ordines non habentibus le-
gitimam etatem quia mortale est nec potest **E**pi-
scopus super etate dispensare.

Si stulit ordies p saltū sciēter. uel duos sacros
simul. vel. iij. minores cū subdiacoātu qz mōrle est

Si stulit ordies sacros ex tpa ordmacionū qz
mortale est nisi exdispensacione ppe h fieret. alias
em ordiatu esset suspensus. miores tam ordines
diebus festiuis pferre potest **S**i in ordmacione
dimisit aliqd faciendū. quia si obmitteret aliquid d
sbalibus ex quibus impmitur caracter. oporteret
totū iterare in alia solempnitate qtuoz tpm **S**i
vero non est sbale s; de simplicia solempnitate nō de
bet iterari. s; supplere tantum onissum. in ordina
cione pime futura. nec prius ante illam suppleci
onem debet ille sic ordiatus exercere officii ordis
quia alias peccaret. Epus autem in hōmōi peccat
mortaliter si ex certa sciēcia vel crassa ignorancia
hoc accidat **I**dem videt si ex notabili negligencia

Si ordinauit aliquē qui non fuerit sue dioce.
vel aliquē religiosū aut alium beneficiatū in aquo
collegio sine licencia sui superioris. scienter. qz mor
tale est. & est suspensus a collacione ordinum per ā
num. **S**i non fecit fieri exaiacōem de ordina
dis debitam videlic; de etate. scia. morib; & hmōi
sm iura qz peccauit mōlter. **I**dem si fecit fieri ex
aiacōem p ineptos ad huiusmodi. **I**dem si p tales
fecit fieri exaiacōem. quos estimauit ppter eorum
malam conscienciam ad mittere indignos. si tamē
ad eum spectat prouidere de talibus.

Si scienter admittit indignū quē repellē potest
vt scubinariū & illratū & h^omōi. **S**i nō stulit
sacramētū sfirmacōis qñ debuit. Soli em̄ Ep̄i pos:
sunt sferze. & omni āno semel debent sferze & ex
illud tpus solitū. omni tpe āni. & omni hora. mor:
turis potest pcedē. ne sine hoc decedāt q̄uis sine
hoc saluarenē. **C**ōmittendo ergo magnam negliē:
ciā in hoc. vt post multos annos semel conferre.
credo esse mortale. **S**i non dedit secundū debis:
tam materiam & formam & locū q̄d cūq; sacramētū
qz mortale. q̄ aut ieiunus sferat sacramētū sfir:
macōis n̄ est necessariū. tñ decēs & de iure. **S**i bis **C**
scienter aliquē sfirmaret. qz peccaret mōzliē. vñ
in hoc dz esse caut^o ne iteret. & eciā aduertē ne a
liquis nō crismat^o teneat crismandū aut eciāz ne
sangneus teneat sangneum. **S**i in cena domi
nō ssecrauit cū potuit crisma & oleum sanctum ut
debiit. qz inouanda sunt talia. **E**t si non seruauit
debitam materiam. formam. & ritum ecclesie. quia
mōzle est. **S**i ssecracōes ecclesiarū vel altariū
vel calicū. vel patenarū. vel benedictiones vestiū
sacrarū. non fecit vt debuit. scdm formam & ritum
ecclesie vel si aliqd hoz per s̄ymomiam consecrauit
Idem de bñditiōe abbatū & abbatissarum. **I**dem
de reconciliacōe ecclesiaz vel cimiterioz qz mōzliē
peccauit. **M**omiale aut quam nouit corruptam n̄
de facili debet eam ssecrare in virginem. nec tamē

debet manifestare si est occultū s; mutare nomē. v;
ginis in castam si non perpendit. ¶ Si contulit bñ;
ficia p̄ symoniam quia mortale est. Et si notoria ē
suspensus est quo ad se ⁊ alios. si vero occulta su;
suspensus est quo ad se non quo ad alios. Si stul;
lit scienter beneficia indignis siue simplicia siue cu;
rata quia mortale est. Idem si acceptauit presenta;
tum a patronis ineptum. Idem si confirmauit in;
dignum. ¶ Si contulit vni plura beneficia in cāu;
non concessio. aut p̄bendas. aut dignitates v̄ si p̄;
sanguineis minus aptis stulit. rōne consanguinitatis
postponendo aptiores quia mortale est. ¶ Si ad mi;
sit ad beneficia habencia curam aīazum. seu ip̄a cō;
tulit non habentib; xv. annos. mortale est. ¶ Si
in eccl̄ijs de iure vacantib; non puidit de rcōre vt
debiit sicut vacāt curata data absq; dispensacōe
pape h̄ijs que non contingunt. xv. l. qui infra an;
nū ab acceptacōe huiusmodi curati non faciunt se
ad sacerdotium pmoueri. nisi causa studij sit obmis;
sum ⁊ dispensatum. de quo habes sup̄ in. c. de bene;
ficiatis. ¶ Si vero Ep̄us de h̄i modi curatis vacā;
tib; infra sex menses postea non puidit non p̄t
post hoc se intromittere de illo. quia mortale est;
⁊ tunc teneretur errorem suū manifestare. Idē qñ
recepto secundo beneficio vacauit primum de quo
habes. s. plen̄ ⁊ i. Sūma in. c. p̄te. ¶ Si ordina;
uit aliquē clericū ad ordinē sacrū. sine iusto titulo.

si sine beneficio vel saltē patrimonio sufficiētē ad sui sustentacōz qz vltra pccm mortale tenet et expensas facere quousqz de beneficio sit et psum. nisi aliqs Epus hmoi omisisset alijs dēimādo psonas qz tūc ille cui omisū fuit tenet. De qbz vide in summa in 3. pte. ¶ Si nō uisitauit Epātū suū vt debuit. aut si in uisitacōe sua nīs sūptuos⁹ fuit. et cū magna et nīa fāilia uēit. et cū eqtarijs minijs. vltra pscriptum numex. vel si ipse vel fāilia e⁹ mumeza accepit sup quo specialis pena est. de quibz ple. in 3. pte sūme. ¶ Si in uisitacione nō diligenter inqsiuit de quibus debuit et maxime. de uita et honestate clericorum vel sacerdotum et officiancium et quō se habent in amministratione sacramentorum et de formis eoz si bene pnucciant precipue baptismi qui est magis nccārius. de audientia confessionum quō in eis se habent. quō populum amonēt. Et in rebus ecclie precipue altaribus qz mundas teneant. Si autē uidet in h⁹ mōi nōbilitē excedē. corrigat et emendet qntū poterit. quia si non correxit et pmerit excessus vel si tales sunt incorrigibiles nō puerit de alijs grauter peccat. Et omnia mala et dampna aīaz. que inde sequuntur. et imputandū tamen obuiare potest et non facit di. sz. per totū. ¶ Si sustinuit in officijs. et beneficijs notorios scubmarios quos debet post ammonicionē si nō abstinerit puare beneficijs. qz grauter peccat.

Si iusta debita a p̄decessoribz stracta rōe eccle
sie nō soluit qz mōle ē. **S**i fruct⁹ alicui⁹ bñficij
ad tpus ad se accepit v̄l p̄tez ab eo cui stulit vult
h̄re qz rapina ē ⁊ mortale. **S**i formā iuris er
ga vsurarios manifestos non seruauit s̄ de certa
q̄ntitate content⁹ non facta debita restitucione si
bi remittit. ⁊ ad sepulcra ⁊ ad sacramta admittit
quia mortale est. **S**i incerta pauperibus deputā
da in suum usum ouertit sine n̄ccitate. quia mortale
est. **S**i simas exp̄cacōis de facili propter lucrū
profert vel absolucionem eius quia mortale est.

Si p̄misit q̄stionarios vel alios p̄nunciare in
discretas indulgencias ⁊ falsas quia mōrliter pec
cauit. **S**i exemptos ut fratres predicatores.
miōres. heremitas sancti augustini. carmelitas ser
uitas. Cistercienses ⁊ alios habentes p̄ priuilegiū
exempciones iniuste molestat. non seruando puile
gia eoz specialiter p̄ audiencia p̄fessionū. non ad
mittendo sibi p̄ntatos p̄doneos. secūdū. Cle. dudū
de sepul. vel sibi retinendo nimios casus et in con
suetos. vt cottidie habeatur recursus ad eum. **V**t
ad quartam cogendo quantum ad id in quo sunt
p̄uilegiati vel eos ad iudicium trahendo. cū in nul
lo possit eos conuenire n̄ pro heresi quia grauitet
peccat. **S**i monasteria monachozū vel monach
arum non exempta non diligenter ⁊ honeste visi
tauit et eos vel eas adseruandum regulam ..

induxit deponēdo abbates v̄l abbatissas pre laxa
cōe cū expedit. h̄ndo curā de honestate eaz. Et q̄
nō h̄eant familiaritātē cū clericis religiosiis v̄l laicis
ille morales. puidendo eis de diligētī clausura de p̄
fessore securo & p̄sciato p̄hibendo īgressū s̄ymonis
acū & p̄uua feiaz q̄ ibi fiūt. & festa vana ī p̄seca
cōe eaz. ¶ Si in iudicādo in foro p̄tencioso sibi n̄
tenuit vicariū peritū & bonū p̄cipue q̄n ex se nō h̄z
sufficiēciam iuris. ¶ Si non seruauit ordīnem
iudicarium debito modo. ¶ Si fuit acceptator p̄
sonarum. ¶ Si dedit iniquas sentēcias de istis dic
vt. s̄. in. c. circa iudices. ¶ Si non seruauit debitā
formam iuris īferendo sentēcias ex cōmunicacōis
suspensionis & interdicti. quia incurrit v̄ltra p̄cēm
certā penam de qua vide in sūma. 2. p̄re p̄cipue
in causis matrimonialibz. qz ibi oportz esse cautis
simū & ponderosū. & specialit̄ circa diuorcā. ¶ Si
dedit licēciam d̄no t̄pali vel iudici. v̄berandi vel
aliter puniendi. v̄l incarcerandi aut hui⁹ mōi cle
ricos suos. nisi in casu in quo essent incorrigibiles
per eum. quia efficitur exp̄icatus ex de sen. ex. ut
fame. Meminem t̄n eciam debet v̄berare manibus
p̄p̄is. s̄z per clericū aliū faciat castigare clericum
pro delictis & hui⁹ modi cū expedit secundum iura
Itē a causis sanḡinis debet abstinere opere. con
filio. & mandato. ¶ Si hereticos non diligenter p̄
quisiuit in sua dioce. & puniuit secundum iura

Si testamēta & vltimas volūtates nō fecit im-
pleri p̄cipue quo ad legata ad pias causas. **S**i
dispensauit in votis & iuramentis in quibus nō po-
tuit v̄l si potuit tñ indiscrēte. & sine causā rōnabi-
li. **S**i absoluit a sentēcijs a quibz non potuit ut
in pape reseruatis casibz. vel dispensauit in irregu-
laritate in qua non potuit. **S**i bon⁹ exēplaris
fuit in habitu non p̄cioso. suppellectilibz nō argen-
teis. & curiositatibz in apparatu domus & ornatu
non seculari. in victu sobrio. non suuualis nimis n̄
cū paupibz. in visitando ecclesias. in cōfessendo diui-
nis et p̄cipue diebz festiuis. quia hoc debet facē s̄m
iura. In solempnitatibz p̄cipuis p se cantādo mis-
sam. **I**n dicendo officium deuote nō cursiue s̄
ordinate & q̄ dicat in ecclia sua debite pcurando.
In frequentando oraciones puatas. in vacando
lectionibz sacris. ut di. 36. p totum. in predicando
si sit idoneus. & si sciuerit. si vero nesciuerit. pui-
dendo gregi suo de alijs p̄dicatozibz utilibz n̄ curi-
osis similiter de p̄fessoribz. In tenendo honestaz &
deuotam familiam sollicitus de salute ei⁹. In vitan-
do puerfacionem cū mulieribz ut pestem. In raro
exitu de domo nisi ad ecclesiam. In s̄ferendo & in-
quirendo sepe p̄silia. cum seruis dei. quō possit me-
lius puidere gregi suo. **A**dulatores ut venenū ab
hoarendo. **P**ater paup̄. viduaz. orphanoz. &
op̄fsoz existat. & cās eoz sine exp̄s expedire fat̄

In iniurijs proprijs non sit vindicatu^s. s; paciētis
sum^s. In verbo & gestu. non sit subdit^{us} & iracū^s
nemī multū familiaris nisi seruatorib; dei. superiori;
bus obediens. equalib; non inuidens. nō gaudēs d
dignitate & honore. s; lugens p exteriori occupa;
coe & pleb; offensis. die noctu q; resistat stenciom
b^o maxie ptra fidem catholicā qua si in hijs oib;
diligenter & bene se habuit. nichil deo acceptius.

Si autem psumptorie & male nil miseri^{us} & damp;
nabili^{us} Epi dignitate. vt dic^t aug^u di. g. ante oīa

De p̄latis eciam multa habes in sūma. 3 pte. ti.
vlt. p totū ¶ Item epi & sup̄. concedētes aliquā
domū vsurarijs manifestis alienigenis ad fenus
exercendū. sunt ipso facto suspensi. vt ex de vsu.
quāq; li. vi. Similiter si pmittūt q; hui^{us} modi vs;

surarij alienigene exerceant fenus in terris eorū
iurisdictioni subditis. nisi infra tres menses eos
expulerint vt in p̄alle. c. quāq;. ¶ Item Qui se i;
gerit p papa elect^{us} a minori pte quā a duab; pti;
bus cardinaliū. est ipso facto exsicat^{us} Et similiter
cardinales qui talē recepint p papa ex de elect. li.

cet. li. 6. ¶ Item Omnes clerici religiosi lajci. siue
familiares curie siue alij. qui aliq^{uod} pactū fecerint.
vel aliquid puū vel magnū pmiserint. vel pmissi
ones recepint vel ex pacto vel pmissione occulta
vel manifesta dederint vel recepint puū quid vel
magnū p aliqua iusticia vel grā. p se vt pro alio

in causis iuridicis vlt lris aplicis . et q̄b̄ cūq; mōis
. ab aplicā sede optinēda s̄c̄ ip̄o f̄co ex̄p̄icati . ī ex̄
uagan̄. **P**oifacj . viij . et absolucō ip̄e r̄fuaē . h̄ h̄z
locū . in cu . ro . **J**o . an . et an . de . bur . eā alle .

Sequit̄ quarta et vltima ps huius tractatus q̄
tractat de absolucōe et p̄nie miūdoe **Caplm . 28**

Postq̄ penitens dixit ex se peccata sua . vlt
ex interrogacione confessoris vt debuit
tandem concludat dicens **I**n istis peccavi
et in alijs multis . et de omnibus dico meam culpaz
Cofessor vero tunc interroget . nisi tamen fuerit
p̄sona talis de quo hoc non dubitet̄ quia tunc su p̄
fluū et risibile esset . **S**i dolet de peccatis p̄teritis
et p̄ponit in futurū abstinere ab oīb; sc̄z mōzibus
Ite si abstulit vlt famam l̄ res alteri⁹ . et pat⁹ sit
satisfacere vel reddere vel si iniuriā fecit . p̄ ea sa
tisfactionem facere et huiusmodi et hoc sit parat⁹
facere q̄c̄to poterit sine vlla dilacione . **Q**ue restit
tucio quando sit fienda . et quo ordine quo ad certa
vel incerta . vide in tertia parte **S**ūme . ti . pl̄ . per
totum et est ibi materia longa . q̄ si dicat nolle ista
facere vel non posse cū tñ bñ possit . nō est absoluē
dus . hec **T**ho . in . 2 . sc̄de . q . 3 . tunc vera . **P**otest tñ
dici . **M**isereat̄ tui et s̄z nullo modo absoluo te **P**o
test etiā et miūgi aliud bonū faciendū . nō tñ i p̄nāz
declarando sibi hoc sc̄z q̄ infructuosa sit et sine re
missione peccatorum **S**ed ad mollificandum

fit. & sine remissione peccatoꝝ s; ad mollificandū
cor eiꝰ de pe. di. v. falsar Si autem patus ē ad oīa
faciendum. tūc si esset aliq̄ snīa exōicacōis ligatꝰ.
si nō potes eū absoluere ab illa remittas eum ad e
piscopū & aliū q̄ hēat sup hoc auctoritatē ul̄ tu va
das ad pcurandū p eo licenciā absoluendi ul̄ ab
solucionē ipaz & sic absolutū ab exōicacōe tu post
ea absolvas a peccatis & nō priꝰ **hec. Tho.** Si autē
potes absoluē hñdo in h̄ speālē; auctoritatē si nō
absoluisti in p̄ncipio p̄fessionis. qđ tamē decēcius
fieret tñ non est multa uis si fiat in fine dūmō tam̄
ante absolucōem a peccatis absoluat eū isto mō q̄
sequit̄ ab exōicacōe. **P**rimo exigendum est ab
eo iuramentum. qđ sit paratus stare mandatis
ecclesie. que scz fiet ei p̄ illa causa **Q**uo iuramē
to p̄fīto iungatur ei hoc. vt si incidit exōicacōz
faciendo contra aliquem canonem. p̄ponat nō am
plius illud facere puta si fuit exōicatus p̄pter pec
cussionem clerici. p̄ponat non amplius verberare
huiꝰ modi & sic de alijs. **S**i p̄ offensa facta in aliū
p̄mittat satisfacere & non amplius offendere. **E**t
hoc facto denudatis humeris eius. **C**onfessor cum
disciplina vel virga peuciat dicendo p̄s **M**iserere
mei deus. vel aliū p̄s. penitencialem. dando ad quē
libet versū iā vñ. postea. **G**loria patri. **D**e inde
kiriei. xp̄el. kiriel. p̄ nī. **E**t ne nos. versꝰ **S**aluū
fac suū tuū. **R**e. **D**eus meus sperātez in te. vsus

Esto nobis dominē turris fortitudinis. **Re.** A facie
e inimici. **vsus.** Nichil proficiet inimic⁹ in eo. **Re.**
Et filius iniquitatis non nocebit ei. **vsus.** Domine
exaudi. Et cla. **Dñs** vobiscū. **Oro.** **D**eus cui propi-
ū est misereri semper ⁊ parcē suscipi deprecationem
nr̄am ⁊ hunc famulū tuū. quem s̄ma exp̄cacionem
ligat. miseracō tue pietatis absoluat. p̄ x̄pm dñm
nr̄m. Amen. **Absolucō.**

Auctoritate oīpotentis dei ⁊ beatorū ap̄torū
petri ⁊ pauli ⁊ dñi nr̄i pape. ul' **Ep̄i** si ip̄e cō-
miserit. hic michi om̄issa ⁊ tibi concessa. absoluo te
a vinculo exp̄cacionis quam incurristi p̄pter talem
vel talem causā; puta p̄pter manū iniectionem uo-
lentam in clericū vel religiosū vel propter ingressū
in monasteriū monachalium vel monachorum si fue-
rit mulier. in casu nō concessō ⁊ huiusmodi. Et si i
pluribus sentencijs fuerit ligatus singulas exp̄mat
dicendo. **Ego** te absoluo ligatum sententia excoi-
cacionis. quam incurristi propter talem causā ⁊ ta-
lem rē. vel si pluries p̄pter eandem causam exp̄ca-
tus est. dicendū est. todens quocūq̄s incurristi **Ad-**
dendo. Et restituo te sanctis sacris ecclie ⁊ dñi
⁊ unitati fidelium. **In** noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s sc̄i
Amē. Verberando eum vsq̄ ad amen. **Nota** tñ
q̄ ista fōr. licet debēt seruari vt ex de sen. ex. nup
Non est tamen nec̄aria quin ecia3 simplici ver-
bo fieri possit sc̄dm pe. de. pal. ⁊. **Jo. de. lig.**

*for plerūq̄ absolucō ⁊ remissio
Miserat cui dñs. ⁊ q̄s si et p̄man te ab et aucto te ip̄s beatorū p̄ et
pau ap̄torū ac aucto te apl̄ca n̄ om̄issa et n̄ concessa. ego te absoluo ab oib⁹
p̄tis q̄s p̄p̄s et oblit' t̄ia ab oib⁹ caus⁹ q̄s p̄p̄s et n̄ concessa. ego te absoluo ab oib⁹
q̄s p̄p̄s et oblit' t̄ia ab oib⁹ caus⁹ q̄s p̄p̄s et n̄ concessa. ego te absoluo ab oib⁹
et interdicti. absq̄ s̄ms. consue. et p̄ms. eccl̄asi. ⁊ aucto vel ab oib⁹
p̄ntiat' si q̄s incurristi dādo t̄i plerūq̄ om̄ p̄torū tuorū indulgenc̄as
et remissio in quatuor clauos p̄te meo ecclie in q̄s p̄p̄s et n̄ concessa
in noīe p̄. et f. et f. f. amē*

Sicut et exorcisatio potest fieri simplici verbo quous fieri non debeat gratia et absolucio. quod sequitur dicitur exorcisatio in hijs ex dicitur regis iuris. Omnis si si etiam esset fienda huiusmodi absolucio in publico et erga mulieres forte tunc omittenda est denudatio et verberatio. ne denudeat peccatum. Item si quis est exorcisatus propter rem alteri ablatam quamvis restituerit. non tamen est absolutus nisi iudex qui tulit sententiam absoluerit. Et hoc personis declarandum est.

Post absolucioem huiusmodi que preponitur vel si non est aliqua sententia ligatus si habet aliquos casus predictorum de reseruatis Episcopi. vel. pape. Absoluas eum in nomine de quibus potes. sub hac condicione et forma Si teneris aliquo vinculo exorcisatio minoris. Ego te absoluo et restituo te sanctis sacramentis ecclesie. In nomine patris et filii et spiritus sancti Amen Misereatur tui. etc. Filius dei pro sua misericordia te absoluat et auctoritate eius qua fungor ego in hac parte te absoluo ab omnibus peccatis tuis michi concessis contritis. et oblitis a quibus possum te absoluerere. In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Et peccata a quibus non potes absolvere exprimas penitenti. imponens ut habeat recursum ad episcopum vel eius vicarium et dicat ea sibi in confessione Vel si esset simplex et nesciret ita bene exprimere factum suum ut esset necesse. scribat confessio illud vel illa in cedula et det penitenti ut portet Episcopo vel eius vicario sub hac verborum forma vel simili Matorem penitentium

forma plenarie remissionis amovte piculo

Misereatur tui Domine ut super Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis et confessis et oblitis. etc. et vinculis fidelium et sacrorum ecclesie remittendo tibi penas prelatorum quod pro culpa et offensis in christi sacro si plenarie omnipotenti tuis remissionem in quatuor clausis scilicet misericordie ecclesie in hac parte optendunt in nomine patris et filii et spiritus sancti.

vl latricē phomicidio vl incestu in tali gradu. vl
hui⁹ mōi 9missio ad absoluendū. p̄mitati v̄re trās;
mitto. ut absolucōis b̄ficiū impēdendo ⁊ ei p̄nāz
salutarē iniūgendo ip̄m vl ip̄az. sc̄te ec̄cie resilit
tis. q̄ si ip̄e Sp̄us remittat illū ad 9fessorē. aucto
ritate illius itēz absoluat. ab omnibz ⁊ imponat pe
nitēciā p̄ illo p̄ quo nondū im posuerat. ⁊ cautū
reddat ne cedula illā alteri legēdaz tradat **O**eli⁹
g^o ē vt si ip̄e 9fessor 9mode poterit p̄sonalē ad
ep̄m vadat. p̄ auctoritate absolucōis si sibi velit
dare. Si vō 9fētēs nō hz casū resuatis. vl si habz
⁊ 9fessor p̄t de oībz absoluē. Premissa absolucō
ne ab exp̄icacōe minori ⁊ ali⁹ vt sup̄. s. **O**isere aē
zē fili⁹ dei zē. Dicat. Et auctoritate ei⁹ q̄ fungoz
ego absoluo te ab oībz p̄c̄is tuis. In no. p. ⁊ si et
sp̄. sc̄ti amē. Et faciat signū crucis sup̄ eū cū dicat
In noīe p̄ris **N**ec ē nēcāria man⁹ impositō super
absoluendū. ymo nec decens s̄m **T**ho. precipue su
p̄ mulierē. s; magis decet 9signacō crucis Et post
ea addat. Passio dñi n̄ri ihesu cristi et merita
beate marie v̄ginis. et omnū sanctorz ⁊ sanctarum
dei ⁊ quicq̄d boni feceris ⁊ 9ponis facē ac mala
q̄ sustinēs ⁊ sustinebis sint tibi in remissionē omnū
p̄c̄oz tuoz. ⁊ in augmentū diuine gr̄e **Q**ue ver
ba nō sūt obmittēdo. qz sūt magne vtilitatis vt. s.
oīa hui⁹ postea habeāt vim satisfaciōis etiā ex v̄
tute clauum. ⁊ sic magis valent hęc **T**ho.

In penitencia iniungēda hoc maxime attendas
fm omnes ut talē des ⁊ iniūgas quam credas om-
nino. q̄ impleat quantūcūq; magnus sit peccator
Et fm. Crisost. melius est in huiusmodi reddē
rōez de nimia mīa quam de nimia iusticia. 26. q̄ 1.
c. alliga. Dabis eia; sibi libertatem q̄ cū aliqua die
obmittēt p̄niam inuicta; possit in alia die sequē-
ti recuperare illam. Item quando dubitatur de
aliquo an faciat p̄niam inuictam diceē ei q̄ si non
fecerit illam. puta si nō ieiunauerit q̄ talem faciat
elemosinam. v̄l aliud bonum ⁊ h̄modi Et de oraci-
onibus p̄ paucos dies p̄t sibi dari. si sciuerit veris-
similiter. q̄ de facili poterit reciduari in criminalia
Et p̄ plures dies potest sibi dari de elemosinis et
ieiunijs. quia huiusmodi eia; si fiant in mortali
non sunt iteranda quia valent quantū ad effectum
quē relinquunt post explecionem in satisfaciente
cū quis reuertit ad gratiam hęc. Tho. Querē-
dum est eia; ab eo. si potest illa facere ⁊ dubitat
quia tunc non est iniungēda illa s; alia quā p̄t fac-
cere. Declarandum ē eia; peccatorib; magnis
fm host. q̄ fm regulas ecclie taxatas. 22. quest. 1.
c. p̄dicandum. pro quolibet mortali esset septēnis
penitencia iniungenda. Et iō nō reputet p̄cā suā
leuia. eo q̄ parua ei dat p̄niam. q̄ hoc fit ne cadat ī
desperacionem ⁊ dimittat eam quod esset sibi mō-
le. ⁊ oporteret reiterare confessionem.

Prius etiā potest amoueri q̄ faciat aliqd̄ memoriale
de p̄nā sibi inuncta vt̄ melius recordetur. ⁊ si ob:
liuiscētur reuertat̄ ad cōfessorē. qui sibi illam ut̄
aliā similem reddat. **I**tem similiter inungas q̄
si post cōfessionē de aliquo criminali recordatur qd̄
tūc fuit oblitus q̄ reuertatur ad te confitendo il:
lud q̄zato poterit. quia alias non p̄desset sibi cōfes:
sio. nec tamen necariū est vt̄ vadat ad te quia pōt
ire ad alium nec tamen tenetur nisi illud dicere.
De votis si que habet. que non potest bene implere
vt̄ dubitat. si habes ī hoc specialem auctoritatem
dispensa. vel potius ī aliud p̄uū opus commuta
Si vero nō habes illam auctoritatē. remitte quā:
tum ad hoc ad Ep̄m vel eius vicariū. **I**tem ca
ueas ne inungas penitēciā p̄ quam fiat p̄iudiciū
iuris alieū. aut p̄ quam detur alicui occasio ruine
sp̄ialis aut p̄ quaz peccatū occultū possit alijs ma
nifestari. **I**tem p̄ maxime ita confitentem. ante
⁊ ī fine cōfessionis. v̄bis quibz potes inducas ad
cōfessionē. ne dicat sicut fabulam peccata sua. s; cū
detestacione. **E**t vt̄ dicit Aug^o. caute ⁊ astute īf
rogando que creditur q̄ ille ex verecundia vellet
occultare. **C**ira turpia non descendendo ad parti:
culares circumstantias postquam habetur sufficiē
ter sp̄s peccati. ⁊ ī hui^o modi a remotis interro:
gando ne doceantur homines intelligere malicias
quas antea nescierant. **h**ec **C**ho.

Amoēas eē sup oīa ut vitet malas societates ut
frequēē p̄fiteat̄. vt sepe audiat verbū dei vt q̄rat
sēp orōes ⁊ p̄cipacōes bonoꝝ q̄ fiūt ī r̄ligioibꝫ ⁊
iūlgēciās ⁊ h̄mōi. **Circa infirmos. Ca. 9. 9.**

Circa infirmos sic est agendum. Aut em̄
talis est in articulo mortis aut non. Et de
periculum mortis nō solū quia est in extre
mis p̄stitūt⁹. s; eciam quia ē infirmus infirmitate
ex qua frequenter p̄tingit hoīes mori. ⁊ vbi me
dici dubitant. In tali em̄ casu potest quilibz absol
ui a quolibet sacēdote dūmodo non p̄cise de quolibz
peccato ⁊ qualibet sententiā cū piculū est in mora
Talis ergo infirmus aut omisit iam loquelam vel
vsūm ratiōis. puta quia freneticus aut non. Et
in primo casu Si bene viuebat vt bonus ⁊ fidelis
⁊ frequentabat p̄fessionem ⁊ p̄ionem ⁊ huiusmōi
quāuis sacramenta non peccierit quia ex insperato
talia ei acciderūt. vel eciam si malus obstinat⁹ diu
p̄seuerās ī peccatis ⁊ ad d̄m n̄ p̄fessus si peccit p̄
confessione sacerdotem. ⁊ ostendit se velle facere
omnia que debet. ⁊ ita factus mutus vel frenetic⁹
⁊ piculum est in mora debet p̄supponi contritus.
Et faciente aliquo confessionem gn̄alem p̄ eo sicut
fit in populo. sacerdos faciat ei absolucionem ab oī
sniā ⁊ peccato Et inungere potest circūstantibus
aliquid p̄ eo faciendum. vel heredibus aut consan
guineis p̄ anima eius si volunt acceptare :

*quidam m̄dit q̄
C. m̄dit p̄p̄ia ad
d̄cto m̄dit*

Deinde dari deb; Eucharistia a proprio sacerdote q̄s
uis non sit confessus. quia nō potuit vel ab alio sacē
dote seculari. non aut religioso nisi habuerit licen
ciam ad hoc. a proprio sacerdote vel Ep̄o quia il
le alias incidere in exōicacōem papalem. in isto ca
su uel in simili. hoc verū nisi timeret de exspiracio
ne vel vomitu eius. Sed extrema unctio etiam si
non potuit excommunicare propter frenesim etiā si
nō pmitteret se iungi. pōt ligari & sibi uiolenter
dari. ¶ **A**stantibus aut infirmo in hoc casu deb; cre
di si phibent testimoniu. q̄ ostenderit signa stricio
nis & peccierit confessorem. ¶ **S**i autem a diu non
confessus vel notorius peccator incurrit subito amē
ciam vel mutitatem nec prius nec postea ostendit
signa stricionis nil ei debet dari nec sacramenta nē
ecclesiastica sepultura. ¶ **S**i autem nec loquelam a
misit. nec amentia incurrit debet ab eo exigere pura
confessio peccatorum. plus vel minus. s̄m qd patitur
tēpus. nam si est in extremis de principalibus tan
tū interrogandū est. & per maxime inducendo ad
stricionē cū spe venie. ¶ **S**i autem non est ita in
extremis. & vult facere confessionem ḡnalem de to
ta uita sua. sicut multi faciunt q̄s non sit neces
sariū de h̄is que rite confessus est facere de nouo cō
fessionem. tñ admittenda est. & tandem absolucio im
pendēda. ab omni sententia excommunicationis & ab
omni peccato modo supradictō in cap̄o p̄cedenti.

Ita tñ q̄ si ligat⁹ esset exp̄dicacōe aliq̄. a q̄ p̄fess⁹
ex̄ piculū illud nō potuissz absolue d̄z ei in iugi. q̄
si euadat infirmitatē. q̄citus p̄mode potēit. p̄nter
se et ad quē ordinariē spectz absolucō exp̄dicacōis
illi⁹ q̄ alias si h̄ nō facēt reincident in eādēz sm̄am
ex̄ de sen. ex. **Eos q̄ li. 6.** Si erat detēt⁹ aliq̄ p̄ccō
de cāib⁹ r̄buatis **Epo.** n̄ optz q̄ inungat ei. q̄ p̄
sanitatē vadat ad ep̄m p̄ absolucōe. q̄ ad illud non
tēē sz sufficit sibi illa absolucō. **Nō** q̄ si tal̄ essz
vsurari⁹ public⁹ nō pōt talis admitti ad p̄fessionē
nec ad aliq̄ sac̄mēta n̄ facta pri⁹ caucōe de restituci
one vsuraz v̄l p̄missione ab h̄edib⁹ de hui⁹i. **In**
casu q̄ amisisset ip̄e loq̄laz v̄l vsū rōnis post signa
p̄ricōis h̄m formā iuris q̄ h̄ēt de vsu. c. quanquaz
li. vi. H̄is pactis infirmo non est inungenda peni
tencia cū non possit facere. sed innotescenda vt d̄z.
24. q. 1. declarando sic. talem tibi darez penitenti
am si esses san⁹. q̄uis deberes facere m̄to maior
h̄m regulam iuris ⁊ ecclesie. Sed quia non potes
modo. cum eris san⁹ hoc v̄l illud facies. vel venias
ad me. ⁊ tunc dabo tibi. **Itud** tamen vltimum
non videt̄ secuz eo q̄ raro reuertant̄ hui⁹ mōi p̄
pn̄ia. Sed dicat sibi. si aliter deus disposuerit de te
dimittas tantum p̄ anima tua ⁊ p̄ penitencia ali:
quid. **Potest** eciam inungi amicis ⁊ consanguineis
aliquis in penitencia si veriq̄ acceptant. ⁊ si credi
tur q̄ pro eo satisfaciens esset in statu gracie.

Sup oīa bñ ecīā auisād^o ē ut si debz aliqdalicui.
vlt rōe maleficij uel strād^o uel depositi uel aliē. de-
claret bñ. vt nō discedat cū alieno. ne meternū dā
neē. Et de restitucōibz ad pias cās & legatis p aīa
sua. jta disponat vt cogāt executores expedire.
& nō plongare sicut cortidie faciūt. q̄ si nō uellet
sufficenter disponē vlt restitue nō est absoluend^o
s; exhortand^o ad stricionē. s; & pfidenciam dīme
misericordie exēplo latroms exmeritis passionis
xp̄i. ¶ Si non p̄t habere copiā sacerdotis q̄uis
bonum sit in h̄mōi periculis in mari. bello. infirmita
te. uel morte uolenta potest laico pfiteri. non tam
est necessariū. Quod si fiat & quamuis euadat. tes
netur talis iterum de illis omnibz pfiteri quia non
habet clauēs ecclīe. ¶ Si uero infirmus non est in
piculo mortis. & si habet casum exp̄icacionis. uel
casum reseruatū debet confessor ire vlt mittē ad
Ep̄m si potest p̄ auctoritate hui^o modi. modo tamē
tali vt non p̄dat peccatorē nisi prius ille dederit li
cenciam noiandi p̄sonam. ¶ Si autē infirmus hz
indulgenciam in articulo mortis a papa. appropins
quante morte tunc potest fieri absolucō post omīa
p̄dicta. ¶ Pro p̄dicta indulgencia. forma absoluci
onis in articulo tantū mortis habentibus indulgē
ciam plenariā uidelic; si ille tunc infirm^o pfess^o ē
non oportet iterare s; Confiteor &c Miseratē &c.
s; sufficit dixisse illa sēl i p̄m^o pfessiois & sibiūgat.

Confessor dicens. **A**bsoluo te etc. **A**uctoritate dei
et beatorum apostolorum petri et pauli etc. usque ad finem.
Sed si antea non confessus fuerat dicat infirmus
si potest Confiteor etc. **S**i vero non potest dicat al-
lius loco sui. **P**ostea sacerdos cui fuerat generaliter
confessus vel specialiter dicat. **M**isereatur tui
etc. **I**ndulgentiam etc. **C**onsequenter subiungens di-
cat. **D**ominus noster ihesus christus pro sua sanctam matrem
te absoluat. **E**t auctoritate ipsius dei et beatorum
apostolorum petri et pauli et sancte Romanorum
ecclesie etc. **N**on ecclesie nisi in hac parte
tibi concessa quia nunc fugor ego. **A**bsoluo
te ab omni sententia excommunicationis maioris vel minoris
suspensionis et interdicti si teneris et restituo te uni-
tati fidelium et sanctis scriptis ecclesie. **I**tem eadem aucto-
ritate dei et beatorum apostolorum petri et pauli et sancte Romanorum
ecclesie etc. domini pape nisi in hac parte tibi concessa
in quantum claves sancte ecclesie se extendunt et in quantum
debeo et possum si ista vice morieris. **A**bsoluo te ab
omnibus penis tuis in purgatorio debitis propter
culpam et offensam quas contra deum et animam tuam et
proximum tuum commisisti si non propter istius indulgentie
commisisti illam in quantum michi permittit. restituo
te innocencie in qua eras quando baptizatus fuisti.
Si vero ista vice non morieris referuo tibi plenam
auctoritatem et indulgentiam tibi concessam a
domino papa pro ultimo articulo mortis tue. **I**n no-
mine patris et filii et spiritus sancti Amen.

Sp. d. h. ab. h.

Expliat Sūma confessionū . seu Interrogatorium
p simplicibus Confessoribus . Editū . ab Archēpo
florentino . videlicet . fratre Anthonino ordinis pre
dicatorum .

Incipit Sermo beati Iohis Crisostimi
de penitencia .

Drouida mente ⁊ profundo cogitatu
cogno sci debent duo rerum distincta ne
gocia . id est quantum distat inter bonū
⁊ malum . nec aliunde hęc cogitacō q̄z a
primordio repetēda est quid aliud sit malum quaz
peccatum committere Quid sit bonum quā agere
pniam pro smisso . hęc est discrecio vtriusq; nego
cij . Serpens in paradiso pccm suavit . Eue pniaz
recludit . ⁊ inde ē boni mali ve origo Quis deo dig
nior quam dauid . ⁊ tamē diliquit qui cecidisset ⁊
culmine si non fuisset cōpunctus de scelere . Quis
sceleratior Manasse . ⁊ hunc penitencia reuōit .
Penituit deum q̄ Saulem regem elegit . quā ppē
nisi quia idem pniam ignorauit . Quis sapiencior .
Salomone s; nestiens pniam p̄didit gratiam Et
ob hoc dictum est Concepit dolorem et peperit ini
quitatem Concepit pccōz delicti dolorem et si non
penituerit pepit sibi mortem Paruulus antequā
p̄deat ex utero . dolor est matri . pccm vero concep
tum coluber est in p̄cordia hominis parit mortem .